

UNIVERZITA KARLOVA
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Ústav dějin křesťanského umění

Ing. Václav Sládek O.Cr.

**Congregatio Jesu v proměnách času
na území bývalého Československa**

Diplomová práce

Vedoucí práce: PhDr. Milan Buben Ph.D.

Praha 2018

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Ing. Václav Sládek O.Cr.

Bibliografická citace

Congregatio Jesu v proměnách času na území bývalého Československa [rukopis] : diplomová práce / Václav Sládek; vedoucí práce: Milan Buben. -- Praha, 2018. -- 244 s.

Anotace

Autor si klade za cíl zmapování historie ženské kongregace Congregatio Jesu, známých také jako anglické panny, v bývalém Československu a to především na území dnešní ČR. Důraz bude kladen zvláště na činnost a život kongregace ve 20. století. Součástí práce budou osobní vzpomínky vybraných sester reflektující období tzv. reálného socialismu.

Klíčová slova

Congregatio Jesu - anglické panny - historie kongregace - IBMV

Abstract

The author's aim is to describe the history of the Congregation of Jesus, also known as 'English Ladies' (Virgins), in Czechoslovakia, especially on the territory of today's Czech Republic. Emphasis will be placed on the work and life of the congregation in the 20th century. Part of the work will be personal memories of selected sisters reflecting the so-called real socialism.

Keywords

Congregation of Jesus - English Ladies (Virgins) - History of Congregation - IBMV

Počet znaků (včetně mezer): 190 608

Poděkování

Na první místě se sluší poděkovat všemohoucímu Bohu za dar víry a dary Ducha Svatého, které mě doprovázely během celého studia a při zpracování této diplomové práce.

Zvláště bych rád poděkoval sr. Flávii CJ za přátelství, jež nás spojuje, za to, že mně poskytla rozhovor do této práce, že dala nahlédnout do svého nitra a plně tak sdělila dalším generacím to, nač bychom neměli nikdy zapomenout. Děkuji za její laskavost, dobrotu, ochotu a duchovní vedení. Děkuji jí za odborné konzultace, jazykové korektury slovenského jazyka, jakož i za poskytnutý obrazový materiál.

Děkuji také svému školiteli diplomové práce, PhDr. Milanu M. Bubnovi PhD., za laskavé vedení práce a věcné připomínky.

Poděkování také patří sr. Miladě CJ, sr. Aloisii CJ a sr. Antonetě CJ, že mne nechaly nahlédnout do svých životů a vzpomínek. Děkuji jim za vřelé přijetí a modlitby.

Rovněž děkuji sestře Terézii CJ, představené štěkeňského Domu Panny Marie, za její pohostinnost, dobrotu a lásku, za poskytnutí všech dostupných kronik kongregace v Čechách a fotografických archiválií CJ. Děkuji tímto také Klaudii CJ, představené prešovského Domu sv. Josefa, za milé přijetí, pohostinnost a ochotu všech tamních sestřiček.

Děkuji sr. Serafii CJ za milé přijetí a pohostinnost při mém pobytu v Bratislavě. Děkuji sr. Klarisse za doprovod do Báce a nahlédnutí do života sester v tehdejších jejich domově. Rovněž děkuji za jazykové korektury textu slovenského jazyka. Děkuji všem sestřičkám CJ, ať v Čechách nebo na Slovensku, za jejich informace, podněty a především modlitby a lásku, kterou mě doprovázejí na cestě ke kněžství.

Velmi rád děkuji, PhDr. Marii Válkové PhD., za jazykovou korekturu celého textu diplomové práce, za její modlitby a vřelá slova.

V neposlední řadě děkuji svému představenému, J.M. PharmDr. Mgr. Josefu Šedivému O.Cr., 48. generálovi a velmistrovovi Rytířského řádu Křižovníků s červenou hvězdou, za jeho podporu a modlitby nejen při přípravě této práce, ale také při cestě ke kněžství.

Obsah

Úvod	7
Zjištění stavu bádání, přehled literatury	11
1. Mary Ward.....	13
1.1. Zakladatelka.....	13
1.2. Rozvoj Institutu ve světě	13
1.3. Nevydařené založení domu v Praze (1628)	17
2. Historie Institutu v českých zemích a na Slovensku	23
2.1. Od příchodu Institutu do českých zemí až po konec 19. století	23
2.2. Dějiny České provincie IBMV v letech 1901–1945.....	24
2.3. Dějiny Slovenské provincie IBMV, Prešov 1882–1950.....	38
2.4. Dějiny České provincie IBMV v letech 1946–1989.....	39
2.5. Dějiny České provincie CJ od roku 1990 do současnosti.....	43
3. Charitní domov Báč (SR)	55
3.1. Historie obce	55
3.2. Areál františkánského konventu	55
3.3. Uspořádání kláštera sester IBMV	56
3.4. Báč po roce 1989	58
4. Působení IBMV v rámci katolické charity	63
5. Současné konstituce CJ	69
5.1. Spiritualita CJ	69
5.2. Průběh výběru provinciální představené.....	69
5.3. Průběh formace sester CJ a život v komunitě.....	72
5.4. Kalendář významných dnů CJ	75
6. Medailony vybraných sester CJ.....	77
6.1. sr. Mária Antoneta Antónia Magdolenová CJ	77
6.2. sr. Flávia Magdaléna Filipeková CJ	84
6.3. sr. Milada Marie Maradová CJ	84
6.4. sr. Aloisie Mária Britvíková CJ	89
Závěr.....	99
Seznam použitých zkratk	101
Textová příloha.....	103
Obrazová příloha	173
Seznam vyobrazení.....	233
Seznam použitých pramenů a literatury	241

Úvod

Congregatio Jesu, termín, o němž téměř nikdo nic neví, termín, který mladá generace pravděpodobně neslyšela. **Congregatio Jesu** (dále jen CJ). Kdo jsou? Co dělají? Odkud přišly? Kam kráčí? To jsou otázky, k jejichž zodpovězení má napomoci tato práce.

Zasvěcený život není v 21. století to, o co by se lidé zajímali. Je to život, který je na tolik vzdálen jejich každodenním starostem, že si ho ani nedokáží představit. Díky Bohu, žijí mezi námi nejen mladí lidé, kteří se o něj zajímají, chtějí ho žít. Ale kam jít? Do kterého řádu či kongregace se vydat?

Nemnoho autorů se věnuje v současné době zpracování jednotlivých oblastí moderních církevních dějin České republiky, přičemž ženské řehole stojí zcela na pokraji jejich zájmu a tak je zde prostor pro badatelskou činnost velmi rozsáhlý.

Tato práce si dala za cíl, alespoň v mezích možností, přispět k poznání historie jedné kongregace, jejichž sláva jakoby v posledních desetiletích pohasla. Kongregace, která má řadu společných bodů s *Rytířským řádem Křižovníků s červenou hvězdou* a zvláště s *Tovaryšstvem Ježíšovým* (dále jen TJ).

Práce chce přehlednou formou nastínit historii více než 400 let života sester CJ a to především v českých zemích, ale také na Slovensku. V práci je zvláště kladen důraz na události dějinně tak bohatého 20. století, jenž jsou středem této práce, zvláště pak dějiny české provincie.

Historie, která je v práci zachycena, není čerpána jen z archivů, kronik, knih, ale také ze vzpomínek vybraných sester, kde je nejvýznamnější přínos této práce. Vzpomínky sester zachycující reálný život společenství od vypuknutí 2. světové války, přes 50. léta, normalizaci 70. let až po rok 1989. Kompletní přepisy rozhovorů s těmito 4 sestrami jsou přílohou této práce.

Jak se při více než roční přípravě této práce ukázalo, nelze historii sester CJ druhé pol. 20. století oddělit od poloviny první. Jelikož ve 20. století sestry české i slovenské provincie zažívaly dramatické okamžiky, které dohromady tvoří nedělitelný celek, obě poloviny tak vytvářejí jednotný obraz bouřlivého století.

V souvislosti s podklady pro období 1950–1989 vyvstal problém se získáním relevantních písemných údajů z archivu sester. V tomto období sestry, z obavy o bezpečnost společenství, veškeré písemné materiály průběžně ničily, kroniky v tomto období nevedly, informace si uchovávaly ve svých hlavách. Zde jsem byl závislý

na vzpomínkách a vyprávění sester, které toto období prožily. Nakonec se jejich vzpomínky staly velikým přínosem pro tuto práci a barvitým způsobem ji doplňují.

Pořízení zvukových záznamů těchto vzpomínek sester bylo dalším a neméně významným cílem této práce. Na přání sester, které autor respektuje, nejsou vzpomínky v elektronické podobě přílohou této práce. V případě české provincie obsahuje práce vzpomínky sestry Milady a sestry Aloisie, v případě té slovenské pak sester Antonety a Flávie. Pán Bůh tomu chtěl, že autor práce přijel do Prešova nahrávat vzpomínky sestry Antonety a Vojtěchy v den jejího pohřbu. Sestra Antoneta zemřela o dva měsíce později, když autor práce sbíral na Slovensku podklady v obci Báč o tamním pobytu sester ve františkánském klášteře během totality.

Text vlastní práce je členěn do šesti částí, přičemž úvodní část je věnována zakladatelce Congregatio Jesu *Mary Ward* a jejím pokusům o schválení Institutu církevní autoritou.

Ve druhé části práce pojednává o historii sester CJ od jejich druhého příchodu do Prahy v roce 1745 až do současnosti, přičemž důraz je dán především na již zmiňovanou historii 20. století.

Ve třetí části se práce zabývá charitním domem sester v Báci, jenž se jim stal na 50 let domovem. Práce hovoří o historii místa, příchodu sester a popisuje jejich běžný život v 80. a 90. letech minulého století. Báč byl hlavním centrem slovenské provincie během totality, to druhé centrum bylo v Čechách v Horním Maxově. Tomu není v práci věnována samostatná kapitola, protože komunita tamních sester byla již zpracována v bakalářské práci *Josefa Heindorfera*, názvu *Ženské řeholní kongregace a jejich charitativní dílo v Horním Maxově*, studenta Univerzity Hradec Králové. V této práci je však možné seznámit se s mnohými doplňujícími informacemi o životě sester v Horním Maxově v medailonu věnovaném sestře Flávii, která tam dlouhá léta působila a opět působí.

Čtvrtá část práce je věnována životu sester CJ pod vlivem a dohledem charity, která po zabrání klášterů v 50. roce tyto objekty spravovala.

Pátá část práce pojednává o právních záležitostech CJ, o Konstitucích a doplňujících předpisech. Jelikož se jedná o rozsáhlou právní úpravu, je v této práci pojednáno o vybraných tématech, která mohou být čtenáři blízká, srozumitelná a současně aktuální, jako v případě přijetí uchazečky do CJ, anebo procesu ustanovení provinciální představené, který započal ve slovenské provincii.

Velmi zajímavá a cenná je závěrečná šestá část práce, v níž jsou zachyceny životní osudy čtyř zmíněných sester české a slovenské provincie. Tyto medailony vykreslují pomocí jednotlivých životů sester život celé provincie.

Na závěr je třeba zdůraznit, že společenství sester CJ je v práci označováno vícero zkratkami dle epochy, ve které se vyskytovaly. V roce 1703 dochází ke schválení 81 článků Konstitucí (tzv. Pravidel) převzatých z konstitucí TJ, od tohoto data vyšel Institut z ilegality. Označení společenství Institut, anglické panny, se užívalo až do roku 1877, kdy bylo církví schváleno nové označení Institutu, *Institutum Beatae Mariae Virginis*, které je vyjadřováno písmeny *IBMV*. Na počátku padesátých let, v roce 1953, se spojily generální domy v Mnichově, Mainzu a v Sankt Pölten a vytvořily jediný společný generální dům IBMV tzv. římské větve v Římě. Od té doby česká provincie podléhá generálnímu domu IBMV v Římě. V roce 2003 IBMV přijalo nový název dle původního přání zakladatelky, aby v názvu bylo jméno Ježíš. Od 1. ledna 2004 se řeholní společenství nazývá *Congregatio Jesu, CJ*. V roce 1970 IBMV zrušilo dělení sester na *Mater* a *Soror* - dnes používají společně všechny sestry označení sestra *sr.* bez ohledu na postavení, jen představené domu jsou stále označovány *S.M.*

Zjištění stavu bádání, přehled literatury

Congregatio Jesu, kongregace, jenž ve světě působí přes 400 let, v Čechách pak od roku 1745. Přestože se jedná o kongregaci, jejíž náplní při založení Mary Ward a i nyní je především vzdělávání a výchova mladých dívek, přesto o této kongregaci nevznikla jediná monografie, která by uceleně pojednávala o historii CJ na území vytyčeném československým státem, ať předválečným či poválečným. Nejvíce monografií, článků a letáků popisuje samotnou zakladatelku CJ, Mary Ward. I v těchto případech jsou autory resp. autorkami sestry CJ, a to především *Henriette Petersová CJ*, členka rakousko-německé provincie. Sestra Petersová ve své monografii *Mary Ward, její osobnost a její institut*, pojednává komplexně o osobnosti Mary Ward, evropské církvi 16. a 17. století a okolnostech, které ovlivňovaly dění a rozhodnutí tehdejších církevních představitelů. Sr. Petersová ve své práci navazuje na práci svých předchůdkyň v CJ. Co se týče historie CJ na území Čech anebo Slovenska, je zde věnována pasáž založení domu v Prešpurku (Bratislavě) a neúspěšnému založení domu v Praze v témže roce 1628.

Ostatní autoři ve svých dílech, která převážně obecně hovoří o řádech a kongregacích, CJ věnovali jen několik stran, jež pojednávají většinou jen o základních informacích historie, působení a života CJ. Nejstarší zmínku o CJ lze nalézt v díle A. Podlahy, *Český slovník bohovědný*, z roku 1912, v němž je pojednáno o ústavu sester IBMV u sv. Josefa v Praze.

Více textů v souvislosti s CJ se objevilo od konce 90. let minulého století v souvislosti se změnou politického systému. V 90. letech vyšlo několik knih, které katalogovou formou zpřístupňují čtenáři pohled na život řeholních komunit u nás a umožní mu tak orientovat se v problematice řádů a kongregací. Namátkou lze uvést dílo *Mirjam Hrudníkové, Řeholní život v českých zemích: Řeholní řády a kongregace, sekulární instituty a společnosti apoštolského života v České republice*, 1997.

Později byly vydány encyklopedie pojednávající o mužských a ženských klášterech autorů *Vlček Pavel, Sommer Petr a Foltýn Dušan*, kde se autoři zmiňují především o bývalém klášteře bosých karmelitek na Malé Straně v Praze, pozdějším sídle CJ.

Po roce 2000 vznikly dvě studentské práce, které se snažily proniknout do života CJ. První prací je bakalářská práce studentky Masarykovy univerzity v Brně, *Martiny Kodýdkové*, která se ve své práci s názvem, *Česká provincie Congregatio Jesu a její proměny ve 20. století se zaměřením na její působení ve Štěkni*, 2005, zaměřuje

na život sester CJ ve 20. století s důrazem na období 1948–1989. V práci zaznamenala vzpomínky chovank štěkeňského ústavu a sestry *Cyřily CJ*, která zemřela v roce 2006. Druhá práce pochází z rukou studenta Univerzity Hradec Králové, *Josefa Heindorfera*, který v roce 2011 obhajoval bakalářskou práci s názvem, *Ženské řeholní kongregace a jejich charitativní dílo v Horním Maxově*. V této práci se zaměřil na činnost a život slovenských sester CJ a zaznamenal zde jejich vzpomínky z období normalizace.

Nejnovejší publikací, ve které se vyskytují informace o sestřích CJ, je dílo *Aleny Jeřkové a Jiřiho Chalupy, Tichá srdce* s podtitulem *Přiběhy míst a lidí* z roku 2015. V kapitole věnované CJ jsou jen základní známé informace, zpracované i ve studentských pracech.

Dosud nebyly zpracovány a vydány vlastní kroniky CJ, které se nacházejí v jejich archivu. Tyto kroniky měl již autor práce plně k dispozici a mohl tak vynést na světlo nové informace, anebo upřesnit informace již známé. Kroniky však vesměs nemají číslovány stránky, proto je nutno se v nich orientovat dle roku, ve kterém se událost stala. Autor měl k dispozici kroniku za období 1867–1947, která postihuje dějiny domu sester u sv. Josefa v Praze a která se posléze stala jakousi hlavní kronikou české provincie. Dále měl k dispozici školní kroniku IBMV v Praze a školní kroniku svojšického ústavu. Před rokem 1949 vznikla kronika kostela sv. Josefa, která obecně shrnuje události 18. a 19. století, přesnější je ve válečných letech 20. století. Bohužel kronika nýrského domu byla zcizena, proto autor práce k nýrskému domu vycházel z informací uvedených v jiných kronikách a ze vzpomínek pamětnice, sr. Aloisie CJ.

Informace druhé poloviny 20. století jsou dostupné pouze z dokumentů, uložených v Okresních státních archivech anebo v Národním archivu Na Chodovci v Praze. Vyhledávání dokumentů v archivech je časově náročné, protože sestry CJ byly v 50. a 60. letech 20. století velmi často přemísťovány a jedná se tak o detektivní práci.

Taktěž archiv České katolické charity je za sledované období mezi roky 1950 až 1989 z větší části nezpracován, a proto v tuto chvíli pro potřeby práce nedostupný. K dispozici je jen tzv. malý příruční archiv.¹

Rozsáhlá část archiválií a dokumentů o sestřích CJ čeká na odborné zpracování.

¹ NA Praha. Příruční archiv České katolické charity, Vladislavova 12.

1. Mary Ward

1.1. Zakladatelka

Anglické království dalo světu zakladatelku *Congregatio Jesu*, *Mary Ward*. Tato odhodlaná žena se narodila do velmi nepřátelských poměrů vůči katolické církvi.

Když anglický král *Jindřich VII. Tudor* zemřel v roce 1485, nastoupil na trůn jeho syn *Jindřich VIII. Tudor*, který měl za manželku španělskou princeznu *Kateřinu Aragonskou*. S ní měl Jindřich jedinou dceru, Marii. Protože mu Kateřina neporodila následníka trůnu, rozvedl se s ní i přes zákaz církevních zákonů a nesouhlas papeže. Ten pohrozil králi církevními tresty, pokud Kateřinu nepřijme zpět jako svou zákonitou manželku.² Jindřich se papeži nepodvolil, ale naopak začal rázně jednat.

Roku 1500 nařídil vykonat jednu z prvních svých politických poprav, při níž nechal setnout biskupa *Rochestru*, *Johna Fischera* a svého bývalého kancléře, *Thomase Moora*.

Následně parlament pod Jindřichovým nátlakem přijal zákon o tzv. supremaci, což byla vynucená přísaha úředníků a duchovních vůči králi. Zároveň touto přísahou vyjadřovali svůj souhlas s odtržením Anglie od *Říma* a uznání krále jako hlavy nové *anglikánské církve*.³

Roku 1535 dal Jindřich VIII. uzavřít malé kláštery, velké je následovaly o čtyři roky později, v roce 1539. Majetek zrušených klášterů připadl Koruně a byl brzo rozchvácen. Katolická církev se uchýlila do podzemí a v roce 1547, kdy Jindřich VIII. zemřel, žila již plně skrytým způsobem života. Je vhodné zdůraznit, že anglická katolická církev byla již od vrcholného středověku velmi závislá na králi, vybírala vysoké poplatky, klér měl specifické postavení a to vše způsobilo, že obyvatelstvo bylo na církev velmi citlivé a zvláště pak na papeže, kdy jeho vliv na domácí dění byl lidem vnímán jako vměšování cizí moci do anglických záležitostí.⁴

Novým králem po Jindřichově smrti se stal desetiletý *Edward VI.* (1547–1553), za něhož vykonávali vládu jeho poradci *Edward Seymour*, vévoda ze *Somersetu* a *Thomas Cranmer*, arcibiskup z *Canterbury*. Za jejich vlády si anglikánská církev udržela své postavení mezi církví luteránskou a katolickou.

² PETERSOVÁ 2011, 21.

³ Ibidem, 21.

⁴ Ibidem, 22.

Po Edwardově smrti v roce 1553, nastoupila na trůn *Marie*, zvaná *Krvavá*. Během své vlády se snažila navrátit katolické církvi její ztracené postavení. Provdala se za *Filipa II.*, španělského krále, s jehož pomocí potlačovala otcovu anglikánskou církev. Po její smrti na trůn nastoupila její sestra *Alžběta I. Veliká*. Královna Alžběta I. byla výbornou političkou, která se snažila pro Anglii získat vždy to nejlepší, byla bystrá, chytrá, podnikavá, ale také velmi bezohledná až krutá.⁵

V době Alžbětiny vlády, vládla ve Skotsku královna *Marie Stuartovna*, jež byla vdova po francouzském králi, *Františkovi II.*, byla tedy královnou francouzskou, skotskou a dědičkou anglického trůnu, tedy konkurentkou Alžběty I.

Alžběta I. během prvních deseti let své vlády nevystupovala proti katolíkům nijak zvlášť tvrdě, „jen“ obnovila církevní zákony svého otce Jindřicha VIII. Velké pronásledování katolíků nastalo z nařízení anglické vlády až v roce 1570. Papež *Pius V.* zareagoval na toto pronásledování, jenž hraničilo až s honem, exkomunikací anglické královny bulou „*Regnans in excelsis*“⁶. V rámci pronásledování katolíků, vybírala Alžběta I. pokuty od těch, kteří se odmítali účastnit bohoslužeb v anglikánském ritu, nebo jí složit supremační přísahu. Výše pokut byla pro rodiny často likvidační, což byl záměr dvora. Katoličtí vězni byli popravováni ohavným způsobem oběšením, čtvrcením a vytrhováním vnitřností. Srdce nešťastníků byla pálena.

Dne 8. února 1587 dala Alžběta I. popravít svou konkurentku, skotskou královnu Marii Stuartovnu. Ani odstraněním skotské královny nezabránila tomu, aby Stuartovci nastoupili po ní na anglický trůn. Po smrti Alžběty I., 3. dubna 1603, nastoupil skotský král Jakub VI. Stuart na anglický trůn jako Jakub I. Vyznáním byl kalvinistou, proto mu nečinila změna konfese k anglikánské víře problémy.⁷

Do takovýchto politických a sociálních poměrů se narodila Mary Ward. Rod Wardů byl velmi starobylý rod, jehož kořeny sahaly až do 11. století. Wardové žili na severu Anglie při hranici se Skotskem.⁸ Vyznávali tradiční katolickou víru, stavěli se do pozice ochránců církve a klášterů. Jednalo se o velmi rozvětvenou rodinu, jejíž nejstarší členové rodu byli rytíři, lenní páni, správci částí hrabství *Yorkshire*. Erbovní znamení rodu je zlatý kříž s jetelovým listem v modrém poli. Patřili mezi vrstvu velkostatkářů, kteří se mohli sňatky spojovat s vyšší šlechtou.⁹

⁵ PETERSOVÁ 2011, 22.

⁶ KIRKUS 2006, s. 4; Též. PETERSOVÁ 2011, 23.

⁷ PETERSOVÁ 2011, 24.

⁸ Ibidem, 25.

⁹ Ibidem, 26.

V roce 1536 vypukla v Anglii vzpoura na obranu proti zrušeným klášterům, jež byla potlačena. Jiné povstání, jehož se účastnili Wardové, bylo povstání na podporu Marie Stuartovny v roce 1568, které bylo následujícího roku opět krvavě potlačeno. Účast v takovýchto „podnicích“ byla pro jednotlivé rody i rodiny velmi riskantní, riskovaly své životy i ztrátu majetku.¹⁰

Otcem Mary Ward byl *Marmaduke Gentry Ward*, narozený v roce 1552, datum smrti není známo. Sňatkem v roce 1584 vstoupil do manželství s *Ursulou Wrightovou*, jež byla vdova po *Johnu Constablovi*, který zemřel roku 1581. Dospělosti se dožilo šest jejich dětí a to: *Mary*, narozená 23. ledna 1585 v *Mulwithe*, (zemřela 30. ledna 1645 v *Hewarthu* v Yorku, hrob je však prázdný), *David* (*1587), *Frances* (*1590), která vstoupila ke karmelitkám, *Elizabeth* (*1591), jež byla také anglickou pannou, *Barbara* (*1592), která rovněž vstoupila k anglickým pannám, bratr *George* (*1595), jenž vstoupil do *Tovaryšstva Ježíšova*.¹¹

V roce 1586 vypuklo v hrabství *Yorkshire* otevřené povstání katolíků proti Alžbětě I. Wardové byli opět při tom. Mladé rodině hrozilo veliké nebezpečí, proto byla Mary poslána k příbuzné, paní *Ardingtonové* v *Harewellu*, která vynikala zbožností a láskou.¹² Po čase se Mary vrátila ke své rodině, avšak doba klidnému životu nepřála. Rodina se musela neustále stěhovat, aby nebyla odhalena jejich víra, jejich druhý život.

V 15. letech je Mary poslána do rodiny *Babthorpů*, jejichž dům nepřipomínal sídlo zámožného šlechtice, ale spíše klášter.¹³ Pod vlivem vyprávění jejich služebné, *Margarety Garrett*, jež dívkám vyprávěla o dávných dobách, kdy v zemi existoval klášterní život, se mladá Mary rozhodla pro vstup do kláštera, nejlépe do toho nejpřísnějšího, asketického. Z pramenů víme, že rodina Babthorpů u sebe přechovávala v letech 1604 až 1608 postupně tři jezuitské kněze. U nich se Mary seznámila s ignaciánskou spiritualitou, která ji byla později tak blízká.¹⁴

Mary přeplula se svolením rodičů *Kanál La Manche* a přistála v městě *Saint-Omer* ve *Španělském Nizozemí* o svatodušních svátcích 1606.¹⁵ *Saint-Omer* bylo město proslulé množstvím výstavních klášterů. Na doporučení *P. Keynese*, vstoupila do kláštera *chudých klarisek* i přesto, že pro ni sestry neměly místo v chóru, nýbrž ji přijaly jen jako tzv. „vychazečku“, která měla za úkol na ulici pro chórové sestry

¹⁰ PETERSOVÁ 2011, 25.

¹¹ Ibidem, 28.

¹² LINHARTOVÁ 1993, 13.

¹³ Ibidem, 15.

¹⁴ PETERSOVÁ 2011, 81.

¹⁵ LINHARTOVÁ 1993, 20.

vyžebrať jídlo.¹⁶ Dne 12. března 1607, o svátku sv. Řehoře, navštívil klášter španělský františkánský vizitátor, *Ondřej Solo*, který byl upozorněn na těžkosti, jež Mary v klášteře prožívá. Sdělil jí, že život s chudými klariskami není její životní cesta, a proto ji doporučil, aby si vybrala jiný klášter, kde by se mohla plně realizovat ve službě Bohu.¹⁷

Mary po návštěvě františkánského vizitátora opustila klášter v Saint-Omer v noci a tajně. Chtěla založit nový klášter klarisek, kde by mohla být chórovou sestrou. Pomoc hledala v Bruselu na dvoře *arcivévodý Albrechta a Isabely Kláry Evženie*, kde byla vyslyšena. Ve svém klášteře, který byl určen pro anglicky hovořící ženy, v němž zamýšlela dožít, si přála, aby duchovním vůdcem sester byl anglicky mluvící jezuita, P. Ondřej Solo, zpovědník arcivévodý, však trval na františkánovi.¹⁸ Nakonec uznal námítky Mary, že františkáni nemluví anglicky, a proto nemohou v klášteře působit. Nový klášter měl vyrůst ve městě *Gravelin* a jelikož se stavba prodlužovala, odešly sestry prozatímně do Saint-Omer, kde se první magistrou novicek stala *Marie Stefanie Goughová*.¹⁹

O svátku *sv. Athanásia*, 2. května 1609, prožila Mary duchovní zážitek. Uvědomila si, že ji Bůh volá k jinému dílu, proto se odebrala zpět do Anglie. V Anglii v utajení vykonávala apoštolskou činnost, vyhledávala dívky, které byly ochotné budovat něco jiného, co to mělo přesně být, nebylo Mary ještě zcela jasné. Bůh však našel cestu jak jí naznačit, ukázat, že ji čeká veliké dílo. Jednou během česání vlasů upadla asi do dvouhodinové extáze, kdy slyšela slova *Gloria, Gloria, Gloria*. V tu chvíli si byla opravdu jista, že má něco podstatného vykonat, ale nevěděla přesně, co to má být.²⁰ Na přelomu let 1609 a 1610, Mary znovu připlula do Saint-Omer, tentokrát se skupinou svých přítelkyň, aby tam otevřela dívčí školu.²¹ Tuto první školu lze považovat za prapočátek anglických panen, chybělo však charisma, řehole. Mary spojila dva neslučitelné prvky, klausuru a vycházení sester ven z kláštera do školy. Tato forma řeholního života neměla velikou naději na úspěch.

¹⁶ PETERSOVÁ 2011, 113.

¹⁷ LINHARTOVÁ 1993, 23.

¹⁸ Ibidem, 26.

¹⁹ Ibidem, 27.

²⁰ Od tohoto okamžiku se datuje založení Kongregace.

²¹ KIRKUS 2006, 7.

1.2. Rozvoj Institutu ve světě

Stálé napětí, starost o dům, o dívky a také chabé zdraví od narození způsobilo, že Mary během roku 1611 vážně onemocněla. V čase svého uzdravování prožila mystický zážitek, který měl s konečnou platností ukázat směr jejího života. Ve svém deníku si Mary poznamenala:

..., když jsem byla sama v mimořádném klidu své mysli, jsem zcela jasně slyšela-nikoliv jako zvuk hlasu, ale svým vnitřním vnímáním-tato slova: „Od společnosti²² vezmi totéž!“ Čemuž je třeba rozumět tak, abychom si brali totéž co do věci i co do způsobu, tedy jen s výjimkou toho, co Bůh zakázal podle rozdílu pohlaví. Těchto několik slov mi dalo v podobě tohoto Ústavu tolik světla, uspokojení a síly a změnilo natolik mou duši, že pro mne nebylo možné zapochybovat, že tato slova pocházejí od Něho.²³

I když si sv. Ignác nepřál a výslovně zakázal vznik ženské větve svého společenství, přesto Mary toužila a věděla, že chce přijmout jezuitskou spiritualitu, jezuitské konstituce. Vždyť to byl úkol, který po ní Bůh chtěl.

Mary Ward se po tomto zážitku vrátila zpět do Anglie. Své společenství přetváří v duchu jezuitské tradice a konstitucí. V letech 1611 až 1619 tajně konala svůj apoštolát v Londýně.²⁴ Její společenství se rozrůstalo a s tím přišlo sledování státní policií, proto se musely anglické panny neustále v přestrojení přesouvat z místa na místo. *Jak tato doba byla podobna době, kterou sestry prožívaly v druhé polovině dvacátého století, kterou zažila i řada z nás.²⁵* Sestry v rámci své apoštolátské činnosti vyučovaly dívky, připravovaly je ke svátostem, dodávaly odvahu pronásledovaným, navštěvovaly uvězněné. Horlivost sester nejlépe vystihuje výrok arcibiskupa z Canterbury: *„Mary Ward způsobí více škody, než šest jezuitů.“²⁶*

Společenství Mary Ward nemělo stále své konstituce. První nástin sestavila Mary s pomocí jezuity *P. Rogera Leea*, ale protože příliš dbaly na klausurní život, zavrhl je. Přistoupila k vypracování druhé verze²⁷, kterou *Thomas Sackville* odvezl ke schválení do Říma papežem *Pavlem V.*, v roce 1615. Svatý Otec návrh konstitucí přijal, ale neschválil je.

²² Tovařstvo Ježíšovo.

²³ KIRKUS 2006, 9.

²⁴ Ibidem, 10.

²⁵ SLÁDEK/FILÍPEKOVÁ CJ 2016.

²⁶ KIRKUS 2006, 11.

²⁷ Druhá verze konstitucí nesla název „Ratio Instituti“.

Mezitím Mary založila svůj první dům v *Lutychu*, kde se setkala se svým budoucím zpovědníkem, jezuitou *Johnem Gerardem*. Pravděpodobně od něho Mary získala jezuitské konstituce, které zcela opsala při tvorbě konečných konstitucí svého společenství. Tato její zanícenost a tvrdohlavost, způsobila veliký nárůst opozice z řad jezuitů i diecézních biskupů vůči Mary. Napětí vzrůstalo i v samotné komunitě Mary Ward. Některé členky nesouhlasily s tak rozsáhlým zapracováním jezuitských stanov do stanov jejich společenství. Tento nesouhlas vedl až k tomu, že Mary musela odložit založení domu v *Kolíně nad Rýnem* a *Trevíru* a místo toho odjela v roce 1621 do Říma vyžádat si schválení nových konstitucí, schválení svého díla. Papež *Řehoř XV.* Mary přijal, ale celou věc postoupil *Kongregaci pro biskupy a řeholníky*. Ta ovšem dílu Mary Ward nebyla nakloněna. Podporu svého díla nenalezla ani u generála jezuitů, *Mutia Vitelleschiho*. Mary sice na něj zapůsobila, ale přání zakladatele *sv. Ignáce* se rozhodl respektovat.²⁸ Mary využila svůj pobyt v Itálii k zakládání nových domů v *Římě*, *Neapoli*, v *Perugii*.

Jak rostlo Maryino dílo, tak také rostly pomluvy a odpor vůči ní a jejímu společenství. Nově založená kongregace *De Propaganda Fide* začala vydávat dekrety, jimiž uzavírala jednotlivé domy společenství v Itálii. I když byla Mary přijata k audienci nově zvoleným papežem *Urbanem VIII.*, přesto nedošlo v její věci k pozitivnímu posunu.

Proto na počátku roku 1627 odcestovala na dvůr kurfiřta *Maxmiliána I. Bavorského*, který ji požádal, aby v Bavorsku založila svůj dům. Ten byl skutečně založen pod názvem „*Paradieserhaus*“.²⁹ Následovalo zřízení domů ve *Vídni* (1627), v *Prešpurku* (1628) a neúspěšný pokus v *Praze* (1628).

V lednu 1629 vydala kongregace *De Propaganda Fide* dekret zakazující anglické panny. Dekret ještě nebyl zveřejněn a již Mary spěchala do Říma, aby svou činnost obhájila před *Urbanem VIII.* Ten ji přijal v *Castegandolfo*, ale jak bylo jeho zvykem, věc postoupil dál.

V lednu 1630 se objevily zprávy, že dům v Saint-Omer má být uzavřen. Mary byla otřesena. Domnívala se, že jde o omyl, nepochopení jejího díla. Proto napsala sestrám v *Lutychu*, *Kolíně nad Rýnem* a *Trevíru*, aby neuposlechly příkazy,

²⁸ KIRKUS 2006, 13.

²⁹ Ibidem, 15.

kteře by uzavíraly jejich domy. Dopis Mary Ward se dostal do rukou nuncia v Lutychu *Pierluigi Carafy*, který jej postoupil *Svaté inkvizici*.³⁰

Dne 5. prosince 1630 vydalo *Svaté ofícium* v Římě nařizení, že má být Mary Ward v Mnichově uvězněna. Dne 16. ledna 1631 vydal papež Urban VIII. bulu „*Pastoralis Romani Pontificis*“, kterou očernil anglické panny a vyhlásil, že pro neposlušnost a jednání odporující učení církve, je společenství *neúčinné* a *neplatné*, má být *potlačeno, vykořeneño, zničeno a zrušeno*.³¹ Mary Ward požádala své družky, aby se výnosu buly podrobily. Dne 2. února 1631 byla Mary v Mnichově zatčena a odvezena do kláštera klarisek *Anger*.

V dubnu 1631 byla Mary z vězení propuštěna, avšak měla za povinnost se dostavit k soudu do samotného Říma, kam přicestovala 4. března 1632. Žádný soud se nekonal, místo toho Svätý Otec udělil Mary audienci, při níž padla Urbanovi VIII. k nohám řkouc: „*Svätý Otče, nejsem a nikdy jsem nebyla kacírku*.“³² Kolegium kardinálů Sväté inkvizice vydalo 26. května 1632 prohlášení, ve kterém Mary Ward zprostito obvinění z kacírství. Obnovy a schválení svého společenství ze strany Svätého Otce se však nedočkala. Její Institut byl v troskách. Několik sester různě dožívalo v domech po celé Evropě.

V letech 1632 až 1637 Mary Ward nesměla opustit Řím. Povolení k odjezdu jí udělil Urban VIII. až po prodělaném ledvinovém záchvatu. Mary odcestovala do Anglie, kde pobyla krátce, vzápětí se vrátila do Říma. V září 1637 opustila Řím již natrvalo. Zamířila do lázní *Spa*, pak dále do Londýna, kam přijela v květnu 1639. V dubnu 1642 odjela Mary se svými družkami do *Heworthu*, kde zřídila malou školu. V zemi vypukla občanská válka, a tak sestry hledaly útočiště za hradbami města York. Po jejich návratu zpět do *Heworthu* je čekal rozbořený dům, stála jen kaple a Maryina místnost. Dne 30. ledna 1645 po těžké nemoci Mary Ward zemřela a byla pohřbena na hřbitově u kostela sv. Tomáše v *Heworthu*. Její ostatky se však časem ztratily.³³

Družky Mary Ward ideu své zakladatelky neopustily. I přes řadu těžkostí se sestrám podařilo charisma, které společenství vtiskla Mary Ward, i celou komunitu udržet a také rozvíjet. Po 76 letech tvrdé práce anglické panny přesvědčily papeže, *Klementa XI.*,

³⁰ KIRKUS 2006, 17.

³¹ Ibidem, 17.

³² Ibidem, 17.

³³ Ibidem, 25.

o přínosu a kladech svého společenství. Ten jim dne 13. června 1703 schválil *Pravidla a Stanovy Anglických panen*, papežským listem *Inscrutabili divinae Providentiae*.³⁴

Svatý Otec, *Benedikt XIV.*, potvrdil anglickým pannám směrnice a ustanovil jim generální představenou se sídlem v Sankt Pölten. Mary Ward, s ohledem na vydanou bulu Urbana VIII., nerehabilitoval. *Institutum Beatae Mariae Virginis* (dále jen IBMV) byl slavnostně potvrzen dokumentem³⁵ papeže *Pia IX.*, ze dne 15. února 1877, Mary Ward však nebyla stále uváděna jako zakladatelka.³⁶ *Pius X.* plně rehabilitoval Mary, když ji označil za zakladatelku *IBMV* a nic již nebránilo tomu, aby mohl být v roce 1913 započat proces její beatifikace, který běží dodnes.³⁷

Vlivem roztříštěnosti a pronásledování sester *CJ* se v dějinách vytvořilo několik samostatných generálních domů. Na pevninské Evropě vznikl generální dům sester *IBMV* v Mainzu, Mnichově a v Sankt Pölten, pod nějž patřila Praha a Prešov. Když vznikla česká provincie v roce 1921, přešla „na zkoušku“ pod generální dům sester z Loreta v Irsku, protože jejich komunita byla oproti komunitě sester *IBMV* rakouské a německé provincie mezinárodní. V roce 1953 však došlo ke zrušení samostatných generálních domů v Mainzu, Mnichově a v Sankt Pölten a vytvoření jediného generálního domu sester *IBMV* v Římě. Česká provincie se vrátila do společenství sester tzv. římské větve.³⁸

Od roku 2004 užívá *IBMV* nový název na přání zakladatelky, Mary Ward, *Congregatio Jesu*. Generální představená³⁹ sídlí v Římě na adrese *Via Nomentana 250*.

V současné době *CJ* vykonává svůj apoštolát v Itálii, Německu, Rakousku, Anglii, Španělsku, Maďarsku, Slovensku, České republice, Ukrajině, Rusku, Rumunsku, Indii, Nepálu, Korei, Číně, Mongolsku, Izraeli/Palestině, Brazílii, Chile, Argentině, Kubě a Zimbabwe.⁴⁰

Institute of the Blessed Virgin Mary (dále jen *IBVM*), nazývaný lidově *Sestry z Loreta*, vznikl v roce 1821 z podnětu anglické panny irského původu, *Marie Theresy Frances Ball*, v irském městě *Rathfarnham*, která se rozhodla založený dům nazvat *Loreto* podle svaté chýše v Loretu v Itálii. Časem se vytvořilo několik větví v Evropě, Kanadě a USA, aby se v roce 2003 spojily do jedině.

³⁴ JERIGOVÁ CJ.

³⁵ Název dokumentu *Pro řeholnice Kongregace Přebíhoslavené Panny Marie, které se obyčejně nazývají Anglické panny*, Archiv CJ v Bratislavě, II. 2/5. 6.

³⁶ Konstituce CJ

³⁷ JERIGOVÁ CJ.

³⁸ SLÁDEK/FILIPEKOVÁ CJ 2018.

³⁹ V současnosti je generální představenou kongregace S.M. Jane Livesey CJ.

⁴⁰ Viz <http://www.congregatiojesu.org/en/index.asp>, vyhledáno dne 25. 3. 2018.

Sestry z Loreta konají apoštolát v intencích ducha Mary Ward v Anglii (1851), Kanadě (1847), Irsku, Španělsku (1888), Itálii, Gibraltaru (1845), Maroku, Albánii, Jižním Súdánu, Ghaně, Keni (1921), Tanzánii, Zambii, Jižní Africe (1878), na Mauriciu (1844), v Indii (1841), Nepálu, Bangladéši, Vietnamu, Východním Timoru, Austrálii (1875), Peru, Ekvádoru a USA.⁴¹

V současné době obě větve směřují ke sloučení.

1.3. Nevydařené založení domu v Praze (1628)

V roce 1628 byla politická situace v českých zemích komplikovaná. Od roku 1627 dlel v Praze císařský dvůr *Ferdinanda II.*, který v Čechách vyřizoval řadu neodkladných záležitostí. Pražským arcibiskupem byl teprve třicetiletý *Arnošt Vojtěch hrabě z Harrachu*, jenž byl ve svých 27 letech kreován kardinálem. Za svého poradce si mladý arcibiskup vyvolil *P. Valeria Magni*, Itala, který působil ve službách Rudolfa II. Roku 1602 vstoupil do kapucínského řádu, stal se zpovědníkem Harracha a velkým odpůrcem jezuitů. V roce 1622 císař Ferdinand II. dal do správy Pražskou univerzitu jezuitům, přičemž zcela opominul práva kancléře univerzity, jímž byl Harrach. Ten tuto situaci velmi těžce nesl a vešel s Tovaryšstvem Ježíšovým do otevřeného nepřátelství.⁴²

Nesmíme opomenout také situaci v Římě, kde se Mary marně snažila o schválení svého Institutu Svatým stolcem, o čem se za Alpami příliš nevědělo.

Mary Ward přijela do Prahy na pozvání hraběte Althanna, který jí přičítal jako zásluhu modlitby za jeho uzdravení. V Praze nabídl anglickým pannám dům s kostelem a zaopatřením pro 30 členek její komunity. Po příjezdu do Prahy a seznámení se se situací, žádala o schválení přidělení patronátního filiálního kostela hraběte Althanna v týnské farnosti u kardinála Harracha.⁴³ Ten byl tomuto jejímu požadavku zpočátku nakloněn a byl ochoten kostel jejímu společenství přidělit.

Ovšem v Čechách působili u císařského dvora nuncius *Carlo Carafa* a mimořádný nuncius *Giovanni Battista Pallotta*. Oba znali velmi dobře Maryino postavení v Římě, a proto radikálně vystupovali proti přidělení požadovaného kostela Mary Ward.

Nuncius Carafa se obával možných skandálů způsobených těmito ženami. „*Poslouchaly by jen svých vlastních představených, neměly by žádnou klausuru, děvčata z jejich škol by přitahovala pozornost mladých mužů.*“⁴⁴ Co bylo vnímáno

⁴¹ Viz <http://www.ibvm.org/>, vyhledáno dne 25. 3. 2018.

⁴² PETERSOVÁ 2011, 585.

⁴³ Ibidem, 586.

⁴⁴ Ibidem, 587.

jako velmi přitěžující okolnost, bylo, že se anglické panny oblékaly do černé barvy jako jezuité, že generální představená používala podobnou pečeť jako jezuité a společenství se nazývalo „*jezuitky*“. Nejproblematičtější věcí v očích nuncia bylo to, že společenství anglických panen nebylo schváleno Římem. Nuncius Pallotta ve svých listech kongregaci De Propaganda Fide velmi očerňoval Mary Ward a obviňoval ji z neposlušnosti vůči Svatému Otci.⁴⁵

Mary Ward o těchto listech nevěděla a naopak ve svém dopise z 10. června 1628 s nadšením psala své družce *Winefride Wigmorové* v Mnichově, že: „*Dnes se rozhodlo, že nám prostřednictvím císaře přidělí kostel, i když krátkodobou výhradou.*“⁴⁶ V listu ji vybízí, aby se připravila na cestu do Prahy, až se vrátí představená *Mary Poyntzová*.

V červnu 1628 se rozhodl Ferdinand II. s dvorem vrátit do Vídně. To znamenalo, že odcestují i oba nunciové. Nuncius Pallotta se však nechtěl smířit s tím, že by Mary Ward mohla v Praze založit svůj dům. Proto 28. června 1628, při zástavce císařského dvora ve Znojmě, napsal stížný list na Mary *kardinálu Barberinimu* z kongregace De Propaganda Fide, přičemž další list mu adresoval z Vídně 8. července téhož roku.

Pallotta o Mary Ward v tomto šifrovaném listě psal:

*Když se hlava této ženy nebude pořádně držet na uzdě a krotit, bojím se té hodiny, o které jsem hovořil, ještě víc, a to proto, neboť se mi zdá, že se považuje za lepší, než je obyčejná žena a cení se výše než je lidská bytost.*⁴⁷

Mary opětovně žádala kardinála Harracha o přidělení kostela, avšak na radu nuncia Pallottiho zůstal Harrach vůči Mary Ward neústupný. V Praze nedošlo k založení domu, ač se o to Mary ještě nějaký čas snažila.⁴⁸ V březnu 1629 anglické panny Prahu opustily, aby se v ní opět ukázaly v lepších časech v roce 1745.⁴⁹

⁴⁵ PETERSOVÁ 2011, 587.

⁴⁶ Ibidem, 587.

⁴⁷ Ibidem, 590.

⁴⁸ Ibidem, 592.

⁴⁹ Pamětní kniha Svojšice (1925–1942). V publikacích je někdy uváděn rok 1747.

2. Historie Institutu v českých zemích a na Slovensku

Historie místa, na němž stojí kostel *sv. Josefa* v Praze, u kterého se usadily anglické panny při svém příchodu do Prahy, je velmi bohatá. Od 12. století v těchto místech stával biskupský dvůr. Pražští arcibiskupové tam sídlili až do roku 1561 resp. 1562, kdy byl obnoven život pražské arcidiecéze českým a uherským králem, císařem svatě říše římské, *Ferdinandem I. Habsburským*. V roce 1571, nový arcibiskup pražský, generál a velmistr řádu *Křižovníků s červenou hvězdou*, *Antonín Brus z Mohelnice*, daroval areál biskupského dvora svému osobnímu lékaři. Od něj jej koupila hraběcí rodina *Waldsteinů*.

Císař *Ferdinand III.* učinil slib, že bude-li Praha uchráněna od Švédů během třicetileté války, vystaví a nadá majetkem v Praze ženský karmelitánský klášter. Stalo se tak v roce 1648, kdy císař odkoupil budovy od rodiny *Waldsteinů* za 26.000,- zlatých a upravil je v provizorní klášter, do něhož uvedl řád *bosých karmelitek*. Prvních pět sester přišlo do Prahy z *Vídně* a *Štýrského Hradce* o 8 let později, dne 1. září 1656. Představenou jim byla sestra *Marie Elekta od Ježíše*.

Císař *Leopold I.* při své korunovaci na českého krále navštívil klášter karmelitek a byl zděšen stavem budov, které byly špinavé, olezlé, rozpadající se. Pohnut bídou sester rozhodl o výstavbě nového kláštera. Sám na něj přispěl 3.100,- zlatých. *Vévodkyně sasko-lauenburská* odkázala klášteru roční příjem 3.000,- zlatých. Od jiných dárců bylo vybráno dalších 40.000,- zlatých. Během přestavby vzrostl počet sester v domě na 19.

V letech 1685 až 1691 probíhala výstavba barokního kostela *sv. Josefa*. Stavbu řídil karmelitán *P. Ignác*. Císař *Josef II.* požádal karmelitky, aby převzaly výuku německé mládeže. To ale karmelitky s odůvodněním na svou spiritualitu, odmítly. *Josef II.* se tedy rozhodl veškeré karmelitánské kláštery jako nepotřebné uzavřít. Tato jeho reforma církevního života se však dotkla i jiných klášterů a řádů. Sestra, která neměla složený slavné sliby, mohla z řádu odejít i se svým věnem a odbytným 250,- zlatých. Zbylé pražské karmelitky se přesunuly do zrušeného kláštera v *Havlíčkově Brodě*, v němž dožily. Hned následující rok *Josef II.* věnoval celý areál bývalého karmelitánského kláštera anglickým pannám.⁵⁰

⁵⁰ Kronika (před 1949).

2.1. Od příchodu Institutu do českých zemí až po konec 19. století

Anglické panny přišly do Čech v roce 1745 za panování české a uherské královny *Marie Terezie*. Původně se usadily v domě v Karmelitské ulici čp. 377. Tento dům koupily sestry od *Adama Víta, hraběte Lažanského z Bukové*, za 99.000,- zlatých. Tyto peníze získaly darem od své členky *Arnoštky*⁵¹ hraběnky *Auerspergové*, jež je nedlouho předtím získala v rámci dědictví.⁵² První představenou pražského domu se stala hraběnka *Izabella Wurmbbrandtová*, bývalá dvorní dáma Marie Terezie. Hraběnka Wurmbbrandtová přišla s několika členkami do Prahy z rakouského *Sankt Pölten* a ihned v ní zřídila dívčí vychovávací ústav, který zahájil svou činnost v roce 1747. Členka pražských anglických panen, *Josefa Hrobčická z Hrobčic*, odkázala ústavu nadaci ve výši 9.000,- zlatých, z které se platila studia dívek.⁵³

Po získání nového objektu po bosých karmelitkách od císaře Josefa II. se sestry přestěhovaly ke kostelu sv. Josefa v Josefské ulici č.p. 43 na Malé Straně v Praze. Jejich původní dům císař zabral a umístil v něm nově státní vojenský úřad.⁵⁴

Představené pražského domu, který byl součástí rakouské provincie, měly velmi přátelské vztahy s císařským dvorem. Představená *Klára z Pöttingu* vedla dům v dobách napoleonských válek. Během této krušné doby vzniklo pevné osobní přátelství mezi ní a rakouským císařem *Františkem I.* a jeho chotí *Karolínou*. Její nástupkyně v roli představené domu, *Ludmila Malá*, byla císařem Františkem I. povýšena do šlechtického stavu s přídomkem *von Frommberg*.⁵⁵ S povýšením do šlechtického stavu zároveň obdržela svůj osobní erb.⁵⁶

Poptávka po místech ve škole sester byla značná. Představená *Zuzana Stirba ze Stirbitzu* velmi dbala na vysokou úroveň výuky cizích jazyků, proto vybudovala novou budovu hlavní školy, rozšířila školní budovu pro externisty, v níž pro ně zavedla nově výuku francouzského jazyka. V roce 1847 navštěvovalo již vyučovací ústav sester na 450 žákyň. Dne 14. prosince roku 1870 bylo uděleno právo veřejnosti šestitřídní dívčí škole. Protože počet žákyň neustále rostl, roku 1870 byla postavena nová prostornější školní budova. Školu osobně navštívil a požehnal pražský arcibiskup,

⁵¹ Někdy také uváděné jako Ernestiny Auersperg.

⁵² Pamětní kniha Svojšice (1925–1942).

⁵³ Kronika (před 1949).

⁵⁴ Ibidem.

⁵⁵ Do šlechtického stavu byla povýšena 30. září 1822. *Kronika Ústavu BMV v Praze (před 1949)*. Ludmila Malá nebyla jedinou anglickou pannou povýšenou do šlechtického stavu. Povýšena byla také představená domu v jihotyrolském Roveredu *Marie Mariacherová* s predikátem *von Friedenstein*. Povýšení obdržela 15. 1. (5. 6.) 1848. *Nová šlechta rakouského císařství*.

⁵⁶ Kronika (před 1949).

Bedřich kardinál Schwarzenberg. V roce 1900 provedl Institut BMV reorganizaci škol. „Šestitřídní dívčí škola byla upravena na pětitřídní obecnou, zároveň byly zřízeny tři třídy školy měšťanské, 2 třídy pokračovací a také anglický a francouzský kurs.“ V letech 1900 až 1917 bylo do škol každoročně přihlášeno na 700 dívek.⁵⁷

Během 19. století se ústav sester IBMV v Josefské ulici těšil přízni císařského dvora. Císařovna *Alžběta Bavorská* navštívila ústav za doprovodu pražského arcibiskupa, *Bedřicha kardinála ze Schwarzenbergu*, během roku 1859. Následně jej opakovaně navštívila, a to: 24. prosince 1892 a 24. března a 19. listopadu 1894. Její manžel, *Královské a Císařské Veličenstvo, František Josef I.*, navštívilo ústav sester 4. října 1892. Již předtím navštívila nečekaně ústav v roce 1867 císařovna *Carolina Augusta*. Týž rok sestry uvítaly abdikovaného rakouského císaře a českého krále, *Ferdinanda V. Dobrotivého*, který věnoval ústavu na nákup školních pomůcek 20.000,- florintů. O tři roky později jej opět navštívil, tentokrát se svou chotí *Annou Karolinou*. Císařovna *Žofie Bavorská* si prohlédla ústav 26. května 1871. *Královská a Císařská Výsost, arcivévodkyně Margaretha*, poctila ústav svou návštěvou 8. března 1891. Doprovázela ji manželka pražského místodržitele hraběnka *Thunová, rozená Schwarzenbergová*, přičemž návštěvu zopakovaly také v roce 1889.⁵⁸

2.2. Dějiny České provincie IBMV v letech 1901–1945

Do dvacátého století vstoupil Institut již s reorganizovaným školským systémem. To znamenalo další nárůst počtu žákyň a nutnost výstavby nových školních objektů.

Představená *Barbora Gottliebová IBMV*⁵⁹ vystavěla novou třípodlažní budovu v Josefské ulici v letech 1904–1909. Přízemí této budovy bylo pronajato poštovnímu úřadu, který sídlí v přízemí budovy dodnes.⁶⁰ Částka 70.000,- korun byla staviteli zaplacená na sklonku monarchie 30. června 1918.⁶¹

Představená pražského domu *Helena Šírková IBMV* zakoupila pro své nemocné sestry v *Nýrsku u Klatov* dům č.p. 302 během válečného roku 1917.⁶² Na účet notáře *Schiessla* byl poukázán obnos 16.000,- rakouských korun až 2. února 1918.⁶³

⁵⁷ Kronika (před 1949).

⁵⁸ Schulkronik (1891–1918/19).

⁵⁹ S.M. Barbora Gottliebová představená pražského domu v letech 9. dubna 1895 až 30. července 1910 a následně od srpna 1910 až do srpna 1912, zemřela v Sankt Pölten 10. července 1935.

⁶⁰ Kronika (před 1949).

⁶¹ Memoriale (1867–1947).

⁶² Kronika (před 1949).

⁶³ Memoriale (1867–1947).

Mater Helena Šírková byla potvrzena ve funkci představené pražského domu na další období, 20. srpna 1918.⁶⁴

Se vznikem *Československa* řešil nově vzniklý stát nedostatek vhodných budov pro nové státní úřady a ministerstva. Klášter sester IBMV byl od počátku vzniku republiky v hledáčku státních úředníků. Na konci roku 1918, 31. prosince, navštívila jejich pražský klášter na Malé Straně nejmenovaná státní komise, aby zjistila, zda je objekt vhodný pro státní účely. Několik dní poté klášter sester navštívil jiný státní úředník, jakýsi inženýr z *Ministerstva obchodu*, který si vyžádal plány kláštera, aby je mohl poskytnout dále. Od této návštěvy sestry asi tušily, že o klášter přijdou.⁶⁵

O místnosti v klášteře neměl zájem jen stát, ale i město, které řešilo bytovou nouzi. Proto 4. února 1919 klášter navštívila policejní komise a vyžádala si soupis obývacích pokojů a ložnic.⁶⁶

Naštěstí čas nevyplňovaly jen návštěvy jednotlivých komisí, ale také návštěvy váženější a duchovní. Dne 25. února zbývalo sestrám a jejich penzionátu v klášteře již jen několik týdnů pobytu, když je svou návštěvou poctil papežský nuncius *Marmaggi*.⁶⁷ Dne 21. března ho vystřídal ministr financí *Alois Rašín*, jenž našel v klášteře sester zalíbení. Kromě financí nabídl Rašín sestrám za areál jiný klášter nebo zámek na venkově. Sestry byly pod velikým tlakem ze strany ministerstva financí a samotného Rašína. Nakonec byl celý areál i se školami, který sestry s takovým úsilím budovaly, odprodán státu.⁶⁸ V kronice IBMV z let 1867–1947 je tato událost popsána slovy:

Představená Helena Šírková prodala celý klášter i se zahradou novému československému státu. Stalo se tak pod silným nátlakem ministerstva financí, jež využilo této poválečné doby; ministr Rašín rozhodl: „Ten objekt musí padnout stůj co stůj; všech vhodných prostředků necht’ se k tomu použije!“

Sestry urychleně musely nalézt nové útočiště pro školu i penzionát, proto M. Helena Šírková navštívila již v 28. března opuštěný zámek *Czernínů* ve *Vinoři*. Tam byl přemístěn penzionát sester po velikonočních svátcích 28. dubna roku 1919.⁶⁹

⁶⁴ Memoriale (1867–1947).

⁶⁵ Ibidem.

⁶⁶ Ibidem.

⁶⁷ Ibidem.

⁶⁸ Československá republika v areálu zřídila ministerstvo financí a ministerstvo obchodu.

⁶⁹ Memoriale (1867–1947).

Kanovník *Dr. Rieber* odsloužil před vlastním odjezdem „rozlučkovou“ a děkovnou mši svatou v kostele sv. Josefa.

Sestry karmelitky žily v klášteře u kostela sv. Josefa krásných 136 let. Sestry IBMV tam žily a vyučovaly pražské dívky rovněž plných 136 let.⁷⁰ Vlastní prodej celého areálu byl dokončen 21. května 1921, přičemž si sestry ponechaly pro vlastní potřebu dvě místnosti, chodbu a kostel. Za další využívané místnosti platily ministerstvu financí roční nájem 120,- Kč.⁷¹ Dne 29. srpna 1921 se odebraly poslední členky pražského domu do Víně, zůstala jen malá komunita 4 sester při kostele sv. Josefa. Tímto krokem přešel starý klášter plně do rukou ministerstva financí.⁷²

Tlak na sestry IBMV ze strany státu, i přes získaný majetek, nepolevoval. Po vzniku republiky bylo třeba se zbavit všeho rakouského, proto československý stát žádal po IBMV: „...zřízení samostatné české provincie, nezávislé na Rakousku.“

Pražská představená Helena Šírková celou záležitost postoupila generální představené v Sankt Pölten, *Barboře Gottliebové*, která vyzvala sestry k modlitbě a rozhodnutí, zda chtějí zůstat v nově vzniklém Československu, anebo odejít do Rakouska a stát se členkami rakouské provincie. Pouze 5 sester německé národnosti se rozhodlo využít nabídky generální představené a odešlo do mateřince v Sankt Pölten v Rakousku.

Česká provincie vznikla tedy na nátlak Československa v roce 1921. M. Helena Šírková, představená Víně, byla jmenována první provinciální představenou české provincie se sídlem ve Štětkni 21. srpna 1921. První představenou místního štětkenského domu byla jmenována *Josefina Bedřichová IBMV*, představenou Nýrska *Aloisie Köhler IBMV* a představenou ve Víně se stala *Zdeňka Loydová IBMV*. Všechny matky představené byly ve funkcích opět potvrzeny na další období 15. srpna 1924.

2.2.1. Víně 1919–1925

Sestry zahájily svůj pobyt ve Víně u Prahy mši svatou v zámecké kapli opuštěného zámku Czernínů, kterou celebroidal důstojný pán *Rudolf Stránský* ke cti Matky Boží Panny Marie. Sestry na zámku zřídily českou školu s domácím vyučováním. Chovanky penzionátu sester musely vždy na konci školního roku konat zkoušky na školách s právem veřejnosti, jelikož jejich vyučovací ústav ve Víně toto právo neměl. Dívky

⁷⁰ Memoriale (1867–1947).

⁷¹ Ibidem.

⁷² Ibidem.

tyto zkoušky skládaly nejčastěji u ctihodných sester voršilek na Národní třídě, anebo ve škole ve Vinoři.

Obľiba školy sester IBMV byla mezi dívkami veliká. Ústav ve Vinoři brzo nestačil uspokojovat poptávku po studijních místech, a proto se sestry rozhodly otevřít další ústav v novém působišti. Činnost sester byla ukončena ve Vinoři v roce 1925. Celé vinořské panství od sester odkoupil ředitel Živnobanky pan *Bělohříbek*.

Je třeba také zmínit návštěvu prezidenta republiky *Tomáše Gariguea Masaryka*, která ve Vinoři proběhla 12. srpna 1920.

Sestry si z důvodu vysoké poptávky po umístění dívek v jejich školském ústavu, hledaly již od roku 1920 jiný vhodný objekt určený k pronájmu či prodeji, do nějž by se přestěhovaly i se svou školou a penzionátem. Z tohoto důvodu 24. června 1920 navštívila M. Helena Šírková spolu se svými 4 spolusestrami zámek *Veltrusy*. Bohužel s negativním výsledkem. Nájemné bylo příliš vysoké a nebyla zde možnost k další směně či odprodeji. Proto se zajímaly o další objekty.

Dne 11. srpna 1920 navštívila opět mater Helena Šírková se třemi spolusestrami zámek Hrádek u Nechanic patřící hraběcí rodině *Harrachů*. Opět z transakce sešlo kvůli vysokému nájmu a nemožnosti budoucí směny objektu.⁷³

Nakonec sestry zakoupily, z peněz za prodej kláštera u sv. Josefa, zámky ve Štěkni, Nýrsku a Svojšicích.

2.2.2. Štěkeň 1921–1945

Dne 1. března 1921 odjely sestry *M. Bedřichová* a *M. Vidnerová* do *Štěkně* u Strakonice k *JUDr. Alfrédovi Augustinovi knížeti Wnidisch-Graetzovi*, aby si prohlédly zámek a posoudily vhodnost objektu pro účely IBMV. V dubnu 1921 navštívili ve Vinoři mater H. Šírkovou pan *R. Novák* a *M. Šandera*, zmocněnci a právníci rodiny *Windisch-Graetzů*, ohledně nabídky převzetí či pronájmu zámku ve Štěkni na dobu 12 let za velmi výhodných podmínek. Sestry nabídku akceptovaly, přičemž knížecí rodina si vyhradila na zámku několik pokojů pro pobyt během lovů ve svých honitbách.

Do Štěkně se přestěhovala část sester spolu s již vystudovanými dívkami, které pomáhaly s přípravami otevření nového školního roku. Chovanky se učily náboženství, cizím jazykům, hudbě, zpěvu, dějinám umění, společenskému chování, některé chovanky se učily také vařit.⁷⁴

⁷³ Memoriale (1867–1947).

⁷⁴ Kronika (před 1949).

Sestry IBMV koupily zámek ve Štěkni s parkem a višňovkou od *Pozemkového úřadu* za 1.200.000,- Kč v říjnu 1923 na základě proběhlé pozemkové reformy, za které byl zámek rodině *Widisch-Graetz* odebrán. Pozemkový úřad vrátil sestřím jako slevu 20.000,- Kč z ceny v únoru 1932. Sestry zámek upravily s vysokými náklady, zámek plně elektrifikovaly⁷⁵ a zavedly do něj vodovod.⁷⁶

Bylo nutno jej také vybavit nábytkem, který odkoupily sestry od knížecí rodiny za 35.000,- Kč. V horším stavu se však nacházel kostel *sv. Mikuláše* ve Štěkni, nad kterým sestry koupí zámku získaly patronát.⁷⁷ V roce 1922 vyhlásily sbírku na jeho opravy. V ní se od dárců sešlo pouze 8.000,- Kč, přičemž celkové opravy činily 80.000,- Kč.⁷⁸

Papežský nuncius *J. Ex. Marmaggi* poctil sestry svou návštěvou 30. května 1924, své padesáté narozeniny oslavil nuncius také tam.⁷⁹

Dne 15. srpna 1924 *M. Bedřichová*, představená štěkeňského domu, zemřela po těžké nemoci. Pohřební obřady vedl českobudějovický biskup *Šimon Bárta*, který pobytu ve Štěkni miloval.

Dne 28. srpna 1925 měla obláčku slečna *Isabella*, rozená *hraběnka Schwerdtnerová*⁸⁰, při níž přijala řeholní jméno *Raphaela*. *M. Raphaela Schwerdtnerová IBMV* byla výraznou osobností IBMV a také pozdější představenou české provincie.

Den svátku *sv. Augustina* zůstal sestřím natrvalo v paměti. Tento den Svatý Otec *Pius XI.* telegraficky udělil sestřím své apoštolské požehnání. Na památku této události tentýž den sestry obdržely od českobudějovického biskupa *Šimona Bárty* a *Mons. Staňka* zlatou monstranci.⁸¹

Rok 1925 je v hlavní kronice IBMV, resp. Štěkně, veden jako velmi úspěšný. Tento rok studovalo ve Štěkni 68 dívek. Zároveň byla otevřená školní družina pro děti ze Štěkně a okolí. Dne 5. října 1926 ministr financí, *K. Engliš*, přivezl do penzionátu svou dceru.

M. Helena Šírková první provinciální představená české provincie se sídlem ve Štěkni, složila úřad z důvodu dosažení 9 let působení. Proto dne 4. listopadu 1930 přijel do Štěkně konat vizitaci královehradecký biskup *Mořic Pícha*. V rámci vizitace

⁷⁵ Plná elektrifikace zámku proběhla v lednu 1923, kdy byla prioritně státem elektrifikována Štěkeň.

⁷⁶ Memoriale (1867–1947).

⁷⁷ Ibidem.

⁷⁸ Ibidem.

⁷⁹ Slavnost se odehrála ve velkém sále 31. srpna 1926.

⁸⁰ S.M. Raphaela Schwerdtnerová IBMV složila své věčné sliby 6. září 1933.

⁸¹ Memoriale (1867–1947).

proběhla volba nové provinciální představené. *M. Marie Stuchlá IBMV* byla jmenována provinciální představenou 19. prosince 1930 na dobu 9 let. Zároveň si ponechala úřad magistry novicек a prefektky pensionátu. Představenou štēkeňského domu byla jmenována *Leontýna Stránská IBMV*, *Rosa Kaplanová IBMV* asistentkou představené, *Ignácia Kubelková IBMV* pak prokurátorkou a sekretářkou.⁸²

Se stavbou vily Marie započaly sestry 27. září 1932, byla dokončena na jaře roku 1933. Jednalo se o dřevěný letní dům pro chovanky k ubytování během letních prázdnin.⁸³

M. Matylda Gleisingerová IBMV byla ustanovena provinciální představenou, *M. Marie Stuchlá*, vedením noviciátu od 1. ledna 1940 a rovněž vedením štēkeňského domu.⁸⁴

Těžké časy druhé světové války dolehly na ústavní štēkeňský dům 19. března 1941. Po mši svaté, kdy několik chovanek přijalo křest a první svaté přijímání, bylo chovankám oznámeno, že téhož dne ústav navštívil zástupce *oberlandratu* z Klatov s tím, že zámek je zabrán pro *KLV-lager*. Sestry měly tři dny na to, aby dům uvolnily pro chlapce z *Essenu* a *Hamburgu*.⁸⁵ Vlastní vystěhování sester učitelek s chovankami proběhlo 21. března. Odešly do ústavu sester *IBMV* ve *Svojsicích*. Ve Štēkni zůstal jen pomocný personál, zajišťující chod domu pro *KLV-lager*, a provinciální představená.⁸⁶ V týdnu od 23. do 30. března se připravoval zámek na příchod chlapců. Jak se lze dočíst v hlavní provinciální kronice je u data 30. března 1941 zaznamenáno:

„30. března dostavili se *lagerleiter Reimann*, učitelé *Mayer*, *Legewie*, *Jung*, *lagermannschaftsführer Engelmohr*, tři *führeři*, dvě *ošetřovatelky* a 150 *hochů* z *Essenu*; *Hitler-Jugend*. *Spolusestry převzaly starost o kuchyni, úklid za denní plat 14 Kč, režii 6 Kč a nájemné 3 Kč per osobu.*“⁸⁷

Jak z kroniky vyplývá, účastnili se hoši s doprovodem, alespoň z počátku, nedělní mše svaté. Později jim to bylo z vyšších míst zakázáno. Zákaz šel tak daleko, že *lagerleiter Reimann* jezdil s manželkou každou neděli „na výlet“, rozuměj, jezdili

⁸² Memoriale (1867–1947).

⁸³ Ibidem.

⁸⁴ Ibidem.

⁸⁵ Ibidem.

⁸⁶ Ibidem.

⁸⁷ Ibidem.

tajně na mše svaté do okolních chrámů. Reimann se k sestřám choval velmi slušně. Snad za to mohla jeho katolická víra, v nacistickém Německu přitom tak pronásledovaná.

První turnus KLV-lageru byl ukončen 12. října 1941. Chlapci se vrátili do Essenu za doprovodu učitele Drevse a čtyř fůhrerů. Zámek musel po jejich odjezdu projít opravami, zároveň se chystaly přípravy na nový turnus. Chlapci z Hamburgu dorazili 28. listopadu 1941. Vedoucím jim byl *Bruno Fiedler* spolu s učiteli *Herpersem* a *Kaiserem*. Fiedler proslul svou hrubostí a krutostí k chlapcům, ale také k provinciální představené. U hlavní brány do zámku nechal vykonávat několika chlapci stráž. Nikdo nebyl vpuštěn do domu bez ohlášení nebo jeho svolení, dokonce ani příbuzní sester.⁸⁸

V únoru 1942 se započalo se 24 hodinovým hlídání KLV-lageru. Vrátnici obsadili čeští četníci, kteří zámek obcházeli ve dne v noci.

Každého večera 1 četník, 1 učitel, domácí sluha, 1 fůhrer a 1 chlapec procházeli celým domem od půdy až do sklepa (ale mimo klausuru), není-li někde skryt útočník nebo nehrozí-li nebezpečí atentátu. Četníci měli rozkaz, chodit v určité hodiny noční kolem celého našeho domu. Doprovázel je náš věrný pes Argo; ten od prvního dne utíkal před německými hochy, nedal se zlákat žádným lichocením, ale ihned se sprátelil s českými četníky. (Naše prasátka byla v této době na tom nejlépe; četníci na ně rovněž laskavě dohlédli!).⁸⁹

Stravování chlapců bylo přísně hlídáno. Vzpomínky sr. *Milady* potvrzují to, o čem hovoří ústavní kronika. „*Všechny předpisy kuchyně a potravin se týkající, vyhrožovaly přísnými tresty a pokutami za zneužití anebo odcizení potravin.*“⁹⁰ Chlapci si nemohli stěžovat na nouzi. Různé firmy jim dodávali ovoce místní nebo cizokrajné, rovněž dostávali kompoty, cukrovinky, konzervy bílého masa.

S postupující časem přijížděli do KLV-lageru chlapci zasažení infekčními chorobami. Nejčastěji trpěli spálou, tyfem, záškrtem, anebo různými vředy. S Boží pomocí se nikdy žádná ze sester nenakazila.

I když zuřila válka, život komunity ve Štěkni šel s určitými omezeními ve svých zaběhnutých kolejích. Sestry konaly pravidelně každý rok exercicie, byly přijímány nové kandidátky, sestry skládaly časné i věčné sliby, jmenování představených nebylo

⁸⁸ Memoriale (1867–1947).

⁸⁹ Ibidem.

⁹⁰ Ibidem.

znemožňováno. Sestry zažívaly větší svobodu, než zažily v dobách druhé rudé totality, v dobách komunismu.

Dne 15. září 1944 přijela na zámek další skupina chlapců z Říše. Jelikož byl zámek již plně obsazen, byli ubytováni v letní vile Maria v parku u silnice. I přes zákaz si chlapci do ní, do oněch malých místností, nanosili nadrozměrná kamna. V podvečer 2. října 1944 vypukl ve vile požár. Chlapci kamna naplnili plně mokrým chrastím z parku, jej zapálili a odešli do zámku na večeři. Kamna byla tak rozpálená, že vodní pára z chrastí uvolněná, explodovala a vyrazila poklop kamen. Oheň se rychle rozšířil do peřin, oděvů, na trámy, přičemž vila během chvíle zcela shořela.⁹¹

S blížícím se koncem války se relativně poklidná atmosféra na Strakonicku měnila. Hloubkoví letci podnikali každý den do oblasti nálety a pobyt v krytech se stal pro sestry každodenní rutinou. Dne 1. dubna 1945 byl opět podniknut nálet na nádražní skladiště Štěkeň, dnes Čejetice. V něm tentokrát bylo uskladněno na 50.000 kusů vajec. Při zásahu bombou se všechna vejce ve skladu uvařila. Pro okolní obyvatele to byl nečekaný vydatný zdroj potravy. I chlapci z KLV-lageru donesli značné množství vajec do zámecké kuchyně, bylo jich tolik, že jim je sestry servírovaly po celý týden.⁹²

V noci 23. dubna přišel rozkaz, že chlapecký lager má být ze zámku evakuován. Na zámku zavládl shon, věci se balily narychlo. Když ruch nad ránem utichl, uviděly sestry spoušť, která po táboru zůstala. Ve všech sálech se po zemi válely učebnice, knihy, papíry a jiné osobní věci. Dopoledne přišla na zámek zpráva, že vlak s chlapci se stal v Katovicích obětí hloubkových letců.⁹³

Konec dubna přinesl zmatky. V pohybu byla značná část obyvatelstva Evropy. Uprchlíci před postupujícími frontami hledali klidnější místo, kde by si mohli odpočinout. Jakýsi landrat ze Strakonice navštívil zámek 24. dubna s tím, že u sester ubytuje německé uprchlíky.

Před příchodem uprchlíků navštívili Štěkeň dva němečtí důstojníci, kteří žádali o přípravu zámku pro 60 *esesmanů*, jež měli dorazit ještě téhož odpoledne. Sestry se modlily, aby se jim toto neštěstí vyhnulo. Bůh je vyslyšel. Celá skupina esesmanů byla pochytna v okolních lesích a uprchlíci mohli být ubytováni. Ti na zámek dorazili

⁹¹ Memoriale (1867–1947).

⁹² Ibidem.

⁹³ Ibidem.

hned na druhý den, 25. dubna. Přijelo jich v 60 vozech na 1.000. Uprchlíci většinou byli přes den ubytováni na zámku a v noci se vydávali dál na cestu.⁹⁴

Americká armáda dorazila do Štěkne 5. května, ruská armáda projížděla Štěkni 10. května, pospíchala dál na Prahu. Večer na zámek přišel americký voják s prosbou, zda by nemohla být sloužena slavnostní mše svatá jako poděkování za ukončení války. Čas mše svaté byl stanoven na půl sedmou večerní. Odsloužil ji *Mons. Antonín Melka*, při požehnání zaznělo „*Tantum ergo*“⁹⁵, po mši svaté „*Adoremus in aeternum*“⁹⁶.

V okolí Štěkne bylo zřízeno několik zajateckých táborů, kde Američané strážili vojáky i civilní obyvatelstvo. V jednom stanu bylo ubytováno 7 německých sester *Karla Boromejského*. Na přímluvu amerického kněze byly sestry přestěhovány na zámek, kde strávily 7 týdnů, než byly opět Američany odvezeny 4. července 1945 do svého domova v Bavorsku.⁹⁷

Sestry záhy po osvobození obnovily svou činnost, kdy již 15. května opět začaly s výukou v jejich školce.

Na zámku se zatím trvale usadila americká posádka, na dvůr umístili polní kuchyni, do klausury však nechodili. Po celou dobu svého pobytu se chovali slušně, zároveň vypomáhali sestrám se stravou.⁹⁸ Situace ve Svojsčicích byla, co se týče stravování, mnohem horší. Tam sestry zažívaly hlad a byly závislé na pomoci z okresu.⁹⁹ Válečné útrapy zanechaly na majetku sester IBMV ve Štěkni škodu ve výši 800.000,- Kč, přičemž v celkové částce není zahrnuta vyhořelá vila Marie.¹⁰⁰

Nový školní rok byl slavnostně zahájen 18. září 1945. Do obnovené výuky mladých dívek bylo přihlášeno 42 chovanek. Zámek ještě nebyl plně obyvatelný, proto dívky bydlely provizorně v přízemí, v tzv. nemocniče, v polovině refektáře sester, v pokoji spolusester, v domku pro zahradníka a na statku u Trojanů.¹⁰¹

Američtí vojáci opustili zámek, ústav IBMV, v den svátku *sv. Václava*, 28. září 1945. Krátce na to bylo přijato dalších 20 dívek do nového školního roku, které na zámek přicestovaly 8. října 1945. Celkem bylo v prvním poválečném ročníku ke studiu přihlášeno 62 dívek.

⁹⁴ Memoriale (1867–1947).

⁹⁵ V překladu *Tak tedy*.

⁹⁶ V překladu *Chválíme/klaníme ve věčnosti*.

⁹⁷ Memoriale (1867–1947).

⁹⁸ Ibidem.

⁹⁹ SLÁDEK/MARADOVÁ CJ 2017.

¹⁰⁰ Sestry přistoupily k opravám domu již 16. července 1945, Memoriale (1867–1947).

¹⁰¹ Memoriale (1867–1947).

2.2.3. Nýrsko 1923–1945

Počet zájemkyň o studium neustále narůstal. Zároveň ve společnosti narůstalo národnostní napětí. Toto napětí lze vyzorovat v celé Evropě, na celém světě. V letech 1923 až 1926 sestry zakoupily zámeček Nýrsko u Klatov a adaptovaly ho ke školním potřebám. Do Nýrska odešly sestry německé národnosti, které se v roce 1919 nevrátily do rakouské provincie. Na zámku byla sestrami zřízena německá obchodní škola s právem veřejnosti.¹⁰²

Dne 28. srpna 1929 byla představenou jmenována *Leontýna Stránská IBMV*. V úřadu byla krátce, jelikož ji vystřídal *Božena Fialová IBMV* dne 19. prosince 1930 na základě vizitace, proběhlé 8. listopadu téhož roku. *Mater Fialová* pobyla v úřadu měsíc v období od 6. ledna do 7. února 1931, protože pro „*churavost nervů*“ se musela vzdát úřadu představené domu. *Mater Kohlerová IBMV* nahradila Fialovou nejprve jako vikářka a od října 1931 jako řádná představená nýrského domu.

13. března 1939¹⁰³ se *Nýrsko* odtrhlo od české provincie a přešlo pod rakouskou provincii s centrem v *Sankt Pölten*. Ústav sester v Nýrsku, který byl během druhé světové války součástí rakouské provincie se vrátil 19. června 1945 zpět do české provincie.

Sedm sester německé národnosti nechtělo optovat pro českou provincii a tak odešly do Rakouska do domu sester IBMV v Sankt Pölten. Sestry odešly i přesto, že mohly v Československu zůstat.¹⁰⁴ K nim se připojily také tři sestry německé národnosti ze Štětkně. Z Nýrska si sestry odvezly řadu cenných věcí.¹⁰⁵ Bylo třeba přistoupit k obnovení komunity, jejíž novou představenou byla jmenována *Terezie Kučerová*.¹⁰⁶

2.2.4. Svojšíce 1925–1945

Sestry zakoupily svojšícké panství od *Michaela Roberta hraběte Althanna* 24. června 1925.¹⁰⁷ Nabídku na jeho koupi však obdržely telegraficky již v roce předcházejícím.¹⁰⁸ Kronika školy a penzionátu IBMV začíná příznačně. Hned na druhé stránce je vylepeno potvrzení ze *Sběrny zlatého pokladu republiky Československé*, že sestry 15. května

¹⁰² Kronika (před 1949).

¹⁰³ Memoriale (1867–1947).

¹⁰⁴ Ibidem.

¹⁰⁵ Kronika (před 1949).

¹⁰⁶ Memoriale (1867–1947).

¹⁰⁷ Jiný nedatovaný dokument z archivu CJ hovoří o tom, že zámek byl Althannům zabaven státem pro neplacení daní již v roce 1922 a dán sestram výměnou za pražský klášter. Tuto informaci by bylo nutno ověřit v archivech ministerstva financí.

¹⁰⁸ Memoriale (1867–1947).

1923 věnovaly na zlatý poklad nově vzniklé republiky následující předměty: „1.000 Kč; 1/10 K ne zlatě; zlaté předměty g 21; 1 zlaté dámské hodinky; 3 zlaté routy; stříbrné předměty g 374; 31/1 K, 8/2 K, 3/5 K, 7/21 ne stř.“¹⁰⁹

Pod potvrzením o věnovaném zlatu na zlatý poklad republiky umístily sestry skupinovou fotografii chovank s církevními hodnostáři datovanou 20. května 1925 ve Vionoři. Nejen tento snímek ukazuje na význam a prestiž vyučovacích ústavů IBMV. Na fotografii je vidět 35 chovank, dále představená domu *M. Zdeňka Loydová IBMV*, kancléř *B. Dohalský*, farář *Stránský*, arcibiskup *František Kordač* a pražský papežský nuncius *Marmaggi*, vikář *Ptáček* a prof. *Boháč*.¹¹⁰

První představenou domu byla jmenována Zdeňka Loydová IBMV. Okresní školní inspektor *Václav Hrubý* doporučil sestřám, aby nově zřízená škola měla právo veřejnosti, což znamenalo, že studium na soukromé škole mělo stejnou váhu a platnost před státem jako studium na školách státních a ústav sester mohl vydávat žačkám vysvědčení. Do té doby musely chovanky vykonávat zkoušky na školách ve *Svojšicích*, anebo v *Kouřimi*.¹¹¹

Dne 31. května 1927 M. Zdeňka Loydová, M. Emílie Vídnerová a M. Leontýna Stránská složily speciální zkoušky na pražských ústavech, čímž *získaly způsobilost a právo veřejnosti pro české obecné a měšťanské školy*.¹¹² Osvědčení způsobilosti pro německé obecné a měšťanské školy měly sestry již od roku 1870.¹¹³

S přípravou podkladů, vize a s přechodem na státem schválenou soukromou školu sestřám IBMV pomáhali radou i skutkem:

*...velevázení páni ministr financí dr. K. Engliš, ministr Dr. Vl. Vlasák a jeho bratr veledůstojný pan velministr Dr. Josef Vlasák, ministr škol a nár. os. dr. M. Hodža, odborový rada ministr š. a n. o. Frant. Mlčoch, president zemské školní rady JUDr. Politzer, sekční rada Ferkl, zemský školní inspektor L. Schlücksbier, okresní rada V. Rytina a hlavně okresní pan školní inspektor prof. V. Hrubý, jenž tím získal trvalou vděčnost všech členů ústavu B.M.V. Anglických panen.*¹¹⁴

¹⁰⁹ Pamětní kniha Svojšice (1925–1942), doslovná citace.

¹¹⁰ Memoriale (1867–1947).

¹¹¹ Ibidem.

¹¹² Ibidem.

¹¹³ Kronika (před 1949).

¹¹⁴ Pamětní kniha Svojšice (1925–1942).

Zemská školní rada povolila, svým výnosem¹¹⁵, sestřám *IBMV* otevřít od 1. června 1927 pětiletou obecnou dívčí školu a trojletou měšťanskou školu s českým vyučovacím jazykem.¹¹⁶

Ústavu byl přidělen osobní kněz, *P. Homolka*. Dva roky před jeho smrtí v roce 1935 přišel do Svojsic *P. Josef Sahula*¹¹⁷, důstojný pán, katecheta dívčí školy *IBMV*, arcibiskupský notář, konzistorní rada, ústavní domácí kněz a dobrý přítel *P. Jaroslava Ptáčka, O.Cr.* V letech 1945 až 1. 2. 1959 byl jmenován správcem ústavu *IBMV* ve Svojsicích.¹¹⁸

Školní rok 1927/1928 začal s celkem 31 žákyněmi. Do obecné školy bylo zapsáno pět dívek. Žákyně I. Třídy, *Vlasta Slavíková*, a žákyně III. Třídy, *Hedvika Smetanová*, byly s dovolením zemského školního inspektora vyučovány soukromě. Do měšťanské školy bylo zapsáno zbylých 26 dívek, které byly vyučovány již řádně. V I. třídě měšťanské školy bylo vyučováno 6 dívek, ve II. třídě 11 a ve III. třídě 9 žákyň.

Žákyně byly vyučovány v následujících předmětech: dějepis, zeměpis, tělesná výchova, němčina, katolické náboženství, ruční práce, kreslení, občanská výchova, geometrie, počty, přírodopis, fyzika, krasopis, zpěv.¹¹⁹ První prázdninový den nově zřízených škol, se svolením Okresního školního výboru v Kolíně, proběhl 31. října 1927. Jak se můžeme dočíst v kronice školy: „*Většina žákyň odjela do Prahy do Národního divadla na představení Libuše.*“

Sestry nejen v pražských školách podporovaly dobročinnost svých žákyň. Svojsické žačky měšťanské školy vybraly mezi sebou peněžní dar ve výši 50,- Kč, který byl zaslán nevidomým žačkám na Kampě 29. listopadu 1927. Ředitelství školy zaslalo dar 50,- Kč „*mrzáčkům*“ v Břevnově 22. prosince 1927. Následující rok 20. ledna vybraly žákyně mezi sebou dar 170,- Kč pro potřebné v Pečkách.¹²⁰

Zajímavostí je vlastní lékař ústavu, na jehož radu bylo v prosinci 1927 upuštěno od návštěv místností a místo toho žákyně konaly procházky do přírody.¹²¹ *M. Marie Stuchlá* byla jmenována představenou svojsického domu 18. srpna 1927, kdy vystřídala ve vedení domu *M. Zdeňku Loydovou*, *M. Barbora Gleisingerová* byla

¹¹⁵ Výnos zemské školní rady v Praze ze dne 31. 5. 1927 číslo I-974/6 ai 1926 čís. z. š. r. 56.801. Pamětní kniha Svojsice (1925—1942).

¹¹⁶ Pamětní kniha Svojsice (1925—1942).

¹¹⁷ *P. Josef Sahula* (16.11.1875—1.2.1959) dožil ve Svojsicích. Byl velmi oblíbený a komunistickému režimu nepohodlný.

¹¹⁸ KORONTHÁLY 2013.

¹¹⁹ Pamětní kniha Svojsice (1925—1942).

¹²⁰ *Ibidem*.

¹²¹ *Ibidem*.

jmenována představenou Svojšic 28. srpna 1929, M. Marie Stuchlá byla ustanovena magistrou novicек ve Štěkni.

Politické napětí dosáhlo v září 1938 vrcholu. Od 30. září docházelo k obsazování pohraničních oblastí Sudet německým říšským vojskem. Do pohybu se již v noci z 29. na 30. září dala masa Čechů a jiných skupin obyvatelstva, která před nacisty prchala do vnitrozemí. Do svojšického ústavu sester dorazilo již 29. září 1938 na 50 sirotků z Prahy se třemi vychovatelkami a jednou služebnou, když hledali u sester útočiště. Bohužel marně. Ústav byl naplněn vlastními žákyněmi, navíc československé vojsko několik hodin předtím obsadilo na dvě noci přízemí ústavu. Sirotci byli nakonec ubytováni na faře, kde pobýli celkem 8 dní.¹²²

Politické napětí a obavy o budoucnost se přeneslo i na ústav sester ve Svojšicích. Ve školní kronice se u roku 1938 hojně vyskytují politické zprávy. U dne 28. října je záznam: „*Národní svátek uctili jsme letos prací. Ve škole bylo celodenní vyučování.*“ Následující stránky kroniky dokumentují útěk Slováků z obsazovaného slovenského území Maďary. Nastal 15. březen 1939 a vyhlášení *Protektorátu Čechy a Morava*. Tento den měly mít v ústavu chovanky tradiční besídku, ale...: „*Besídka připravena na 19. III. t.r. nebyla pořádána pro mimořádné poměry. Chovanky vyslovily svá přání vdp. radovi J. Sahulovi soukromě.*“¹²³

K padesátým narozeninám *Adolfa Hitlera* vydalo protektorátní ministerstvo vnitřní výnos ze dne 7. dubna 1939, číslo 6448, jenž byl sestřám sdělen výnosem okresního úřadu v Kolíně ze dne 18. dubna 1939, číslo 363, dle kterého musela být na ústavní budově vyvěšena říšská vlajka od 8 hod. ranní do 22.00 hod.¹²⁴ I přes válečné poměry sestry zachovaly předválečný ráz výuky chovanek. Ve školním roce 1939/1940 se přihlásily všechny žačky za členky *Českého červeného kříže*, ředitelství školy zaslalo příspěvky za žačky divizi pro zemi českou v Praze.¹²⁵

Školní kronika ústavu sice končí v červnu 1942, avšak jiná kronika IBMV¹²⁶ se zmiňuje o přítomnosti chovanek ve Svojšicích ještě v roce 1944. Dle vyprávění *sr. Milady Maradové CJ*, byl za války ve Svojšicích zřízen mládežnický tábor pro uvědomělé nacionální dívky z Moravy.

¹²² Pamětní kniha Svojšice (1925–1942).

¹²³ Ibidem.

¹²⁴ Ibidem.

¹²⁵ Ibidem.

¹²⁶ Memoriale (1867–1947).

V roce 1943 byla svojšickou představenou Matylda Gleisingerová. Ta přivezla na zámek ve Svojšicích obraz *sv. Terezy z Avily* (1699) od *Petra Brandla* z kostela sv. Josefa v Praze, jenž byl dán tam do úschovy na příkaz *Památkového úřadu*. Zpět se vrátil do Prahy dne 10. října 1945.¹²⁷

Zatýkání gestapem se nevyhnulo ani Svojšicím. *M. Ignácie Kubelková IBMV* byla zatčena gestapem ke konci dubna 1944 a odeslána 1. května 1944 do Lipska. Její provinění bylo takového charakteru, že koupila pod rukou 3q obilí, které dala semlít ve mlýně, aby nakrmila hladovějící svojšické chovanky. Přídělová potravinová komise však na tento přečin přišla a ctihodnou matku dala zatknout. Ignácie Kubelková se z Lipska vrátila zpět do Štěkně, odkud byla do Svojšic předtím poslána, dne 30. května 1945 a to o 45 kilogramů hubenější, ale šťastná, že útrapy přežila.¹²⁸

2.2.5. Kostel sv. Josefa 1919–1945

Po vystěhování se sester z jejich pražského domu u sv. Josefa jim ve správě a v majetku zůstal jenom a pouze kostel spolu s bytem pro malou komunitu. Při kostele fungovalo několik spolků a družin.

Byla to *Mariánská družina*, spolek „*Ku pomoci duším v očistci*“, spolek „*Úcty k nejsvětější Svátosti oltární*“¹²⁹. Dne 28. října 1928 započalo se svou pravidelnou činností *Sdružení adorátorů nejsvětější Svátosti oltární pod ochranou sv. Josefa a sv. Václava*. Tento spolek vznikl na podnět nemocné učitelky *Antonie Applové*, členky *III. řádu sv. Benedikta*. Sdružení bylo kanonicky ustanoveno a potvrzeno dekretem arcibiskupa *Františka Kordače* z 9. prosince 1929. Následně 20. ledna 1930 byl spolek včleněn do *Sdružení adorátorů nejsvětější Svátosti u sv. Ondřeje a Klaudia v Římě*.¹³⁰

Po uzavření univerzity v roce 1938, odešly zbylé chovanky z Prahy do Štěkně. U sv. Josefa zůstaly pouze sestry: *Jana Krafferová IBMV*¹³¹, od 10. května 1940 představená pražského domu, *Marie Kaplanová IBMV*, *sr. Prokopie IBMV*, sakristiánka a kuchařka *sr. Markéta Marie IBMV*. Sestry se k pravidelným adoracím nejsvětější Svátosti oltární vrátily symbolicky v den založení Československa, 28. října 1946.¹³²

¹²⁷ Kronika (před 1949).

¹²⁸ Ibidem.

¹²⁹ Spolek měli na starost redemptoristé z Nerudovy ulice. Starali se o něj 50. let. Pravidelně se scházeli každý třetí čtvrtek v měsíci. Též. Kronika (před 1949).

¹³⁰ Stanovy Sdružení adorátorů v Praze vycházely ze stanov Sdružení adorátorů v Římě.

¹³¹ S.M. Jana Krafferová IBMV vykonala slavné sliby 6. září 1935, Hlavní kronika 1867–1947.

¹³² Memoriale (1867–1947).

Sestry IBMV dostaly při svém příchodu do Prahy v roce 1745 privilegium od Marie Terezie, oblékat *Pražské Jezulátko*. Do roku 1784 se o kostel s Jezulátkem starali *bosí karmelitáni*, po nich byl kostel svěřen do péče *maltézským rytířům*, kteří jej spravovali do 20. března 1949. Jejich odchodem z kostela Panny Marie Vítězné skončila výsada sester IBMV šatit Pražské Jezulátko po dlouhých 202 letech.

2.3. Dějiny Slovenské provincie IBMV, Prešov 1882–1950

Mluvíme-li o historii IBMV v českých zemích, nelze opominout historii IBMV na Slovensku. Jak dějiny ukázaly a stále ukazují, došlo k propojení historie obou provincií po neslavném útoku¹³³ komunistického systému na řeholní život v Československu, v roce 1950. Proto zde pojednám krátce o historii prešovského domu, který byl mateřincem sester, a dodnes si v rámci CJ na Slovensku uchoval dominantní postavení.

Císař a král, *František Josef I.*, jmenoval *Konstantina Schustera* košickým biskupem 6. května 1877.¹³⁴ Císařovo rozhodnutí potvrdil papež *Pius IX.*, 1. července téhož roku.¹³⁵ Košická diecéze se potýkala s vysokou mírou ngramotnosti, kdy v samotném *Prešově* k roku 1870 bylo 42% z obyvatelstva analfabety, v *Šarišské župě* dosahovala tato míra 63,6%. Biskup byl ze situace zoufalý, a proto si dal za cíl zlepšení školství ve své diecézi.¹³⁶ Obrátil se na *Školské sestry de Notre Dame* a na *Milosrdné sestry sv. Vincence de Paul*, avšak v obou případech mu byly poskytnuty jen rady, ne však skutečná pomoc.¹³⁷

Biskup K. Schuster se vracel jednoho dne roku 1880 ze své poutní cesty do *Mariazell*, kde se chtěl poradit s místní představenou, jak vyřešit situaci školství ve své diecézi. Při cestě na Slovensko zavedl hovor s cestujícími ve vlaku, kteří ho informovali, že v Sankt Pölten je klášter sester učitelek, sester IBMV. Biskup svou cestu přerušil a vystoupil tam. Generální představená *M. Josephina Castiglione de Gonzaga IBMV*, ho přivítala s otevřenou náručí a Jeho Excelenci, biskupovi K. Schusterovi přislíbila poslat do Prešova, do jím zakládaného ústavu, několik sester. Osm sester IBMV, 4 profesky, 3 novicky a 1 kandidátka, přicestovaly do Prešova již 22. srpna 1882.¹³⁸ *M. Anna Ernyeiová IBMV* byla jmenována představenou nově

¹³³ Přepadení klášterů v rámci Akce Ř a Akce K během roku 1950.

¹³⁴ SEGEŠ 2003, 278.

¹³⁵ SEDLÁK 2000, 6.

¹³⁶ SEDLÁK 1965, 98.

¹³⁷ SEDLÁK 2000, 54sq.

¹³⁸ SISTER IBMV 1996, 12.

vzniklého domu. Patronát nad školou převzala Její Královská Výsost a manželka korunního prince *Rudolfa von Habsburg Lothringen*, korunní princezna *Stefanie von Sachsen-Coburg und Gotha* (Belgická). Po smrti Rudolfa v roce 1889 princezna Stefanie rezignovala na patronát ústavu sester IBMV, a když se znovu provdala, byl ústav přejmenován ze *Stephanea* na *Ústav Sancta Maria*.¹³⁹ Tento název nese ústav dodnes.

Ústav zahajoval školní rok 1882/1883 s vysokým počtem žaček. 23 chovank bylo přihlášených na internátě, 10 dívek docházelo do školy týdně, 416 dívek navštěvovalo školu denně. Do mateřské školy a jeslí bylo přihlášeno 180 dětí.¹⁴⁰

Tak jako u sv. Josefa v Praze, tak i zde v Prešově byly zřízeny při ústavu sester spolky. V roce 1893 se jednalo o *Mariánskou kongregaci žen*, které měly za cíl probouzet ve městě křesťanský život a podporovat růst ve svatosti každého jednotlivce. Následující rok byl založen *Spolek oltářní*, jehož členky převzaly starost o kostely a oltáře, přičemž se každý první pátek setkávaly v ústavu.¹⁴¹

Konec monarchie a vznik Československa byl doprovázen nepokoji, násilnostmi a přetahováním národů o dané území. *Maďarská vojska* obsadila značnou část Slovenska v roce 1919, nakonec byla maďarská *Červená armáda* poražena a vytlačena ze slovenského území. Maďaři opustili Prešov 13. července 1919¹⁴², sestry maďarské národnosti odešly z prešovského domu s nimi. Maďarsky hovořící Slovenky nakonec také odešly¹⁴³ do Maďarska, protože se nedokázaly vypořádat se slovenským jazykem.

Situace ve školství se v nově vzniklé republice postupně stabilizovala. Bylo však nutno ukotvit prešovský dům také církevně. Od svého vzniku byl prešovský dům sester součástí rakouské provincie, což nevyhovovalo tehdejšímu politickému poměru. Stejně jako v Čechách, tak i na Slovensku stál vyvíjel tlak na IBMV, aby sestry vytvořily slovenskou provincii. Proto papežský nuncius Mons. Marmaggi svým rozhodnutím ze dne 20. března 1924 zrušil svazek prešovského domu s mateřským domem v Sankt Pölten a vyhlásil prešovský dům a Institut BMV za samostatný.¹⁴⁴

Světová hospodářská krize, která silně zasáhla svět, se zrodila v roce 1929. Nedostatek finančních prostředků a chudnutí obyvatelstva vedlo k značnému nárůstu

¹³⁹ IBIDEM, 12.

¹⁴⁰ SEDLÁK 2000, 62.

¹⁴¹ SISTER IBMV 1996, 12sq.

¹⁴² ČLENKY ÚSTAVU SANCTA MARIA, 36sq.

¹⁴³ Sestry odešly do nově založeného ústavu IBMV v maďarském městě Kecskemét.

¹⁴⁴ ARCHIV IBMV V BRATISLAVĚ. Fond: II./5,6.

poptávky obyvatelstva po dostupném vzdělání. Sestry reagovaly rozšiřováním počtů míst ve třídách. V roce 1930 sestry provozovaly v Prešově mateřskou školu s jeslemi, obecnou školu, měšťanskou školu a obchodní školu.¹⁴⁵ Od školního roku 1939/1940 otevřely sestry také gymnázium pro dívky.¹⁴⁶ Další významná změna pro život sester nastala uprostřed 2. světové války v roce 1940. V té době provinciální představený jezuitů na Slovensku, *P. Rudolf Mikuš*, odcestoval na návštěvu Říma. Od představné prešovského domu, *Margarety Absolonové IBMV*¹⁴⁷, měl na generalátě¹⁴⁸ IBMV v Římě tlumočit její žádost, aby na Slovensku vznikla samostatná provincie.

Generální představená, *Damascéna Stegmüllerová IBMV*, vykonala vizitaci v Prešově 13. srpna 1940, kdy na základě výsledků vizitace byla zřízena *Slovenská provincie IBMV* dne 5. dubna 1941, přičemž její první představenou byla jmenována Margareta Absolonová, dosavadní představená prešovského domu. M. Absolonová vykonávala oba úřady představené zároveň až do roku 1946, kdy byla jmenována nová představená pro prešovský dům.¹⁴⁹

Kromě hlavního prešovského domu sestry zřídily komunity i v jiných městech Slovenska. Na pozvání františkánského provinciála *Fr. Bruna Böhma* přijela představená prešovského domu, M. Absolonová, do *Piešťan*, aby se seznámila s místními podmínkami a potřebami pro poskytnutí několika sester IBMV. K tomu došlo 6. září 1937. Košický biskup, *Dr. Josef Čárský*, jmenoval první představenou piešťanského domu *M. Anežku Vrlovou IBMV*. Rok nato byly sestry požádány ministerstvem školství, aby v Piešťanech vedly obchodní školu, zároveň byla v Piešťanech zřízena mateřská školka. Počet žaček rychle narůstal, proto bylo nutno přistoupit ke stavbě třetí školní budovy. Ta byla otevřena 20. června 1941, přičemž byla do ní přeložena obchodní škola, zřízena kaple a ubytování pro komunitu sester. Sestry tam působily až do roku 1950.¹⁵⁰

Třetí dům sester na Slovensku byl založen v *Povážské Bystrici* v roce 1939, představenou domu byla jmenována *M. Maria Götzová IBMV*. Sestry vyučovaly v obecní a v měšťanské škole náboženství a jiné předměty.¹⁵¹ V letech 1947 až 1950

¹⁴⁵ SISTER IBMV 1996, 13.

¹⁴⁶ Ibidem, 16.

¹⁴⁷ Předešlá představená prešovského domu, S.M. Marie Dittrichová IBMV, zemřela raněna mrtvicí v nemocnici Na Slupi u sester Alžbětinek 23. dubna 1934. Pochována byla do hrobu sester IBMV v Břevnově. Memoriale (1867–1947).

¹⁴⁸ Generalát – generální dům, sídlo generální/ho představené/ho některých řádů nebo kongregací.

¹⁴⁹ SISTER IBMV 1996, 16.

¹⁵⁰ Ibidem, 14sq.

¹⁵¹ Ibidem, 16.

působila malá komunita sester v *Giraltovicích*, v letech 1948 až 1950 v *Lučenci* a *Varině*.¹⁵² Život ve všech domech slovenské provincie byl násilně ukončen v roce 1950, kdy byly stejně jako i jiné řeholní domy přepadeny ozbrojenou státní mocí.

V roce 2009 sestry IBMV v Prešově zaznamenaly vzpomínky sr. *Pavly Eštočinové IBMV*¹⁵³, v nichž krátce před svou smrtí vzpomínala na osudnou noc 29. srpna 1950, kdy byl *Ústav Sancta Maria* v Prešově přepaden StB.

*„Situacia sa stále zhoršovala a pripravovali sme sa na to najhoršie. Hovorilo sa o plynových komorách, Sibiri alebo smrti. Nastal 29. august 1950. Už od rána obsadili telefón a bránu ozbrojení muži a v dome sledovali každý pohyb.“*¹⁵⁴

Sestrám bylo řečeno, že se mají připravit na stěhování a k tomu si sbalit jen nejnnutnější věci. Původně byla mezi sestrami rozšířená informace, že budou jedním autobusem odvezeny jen staré sestry. V době přepadení bylo v ústavu 76 sester, z toho bylo 30 sester-novicek a 46 sester se sliby. Sestry byly bezradné, nikdo nevěděl, co se s nimi stane. Proto se dotázala představená, M. Absolonová, košického biskupa Dr. Josefa Čárského, co mají sestry dělat. Vzkázal jim, aby vydržely v řeholi. *„To nám stačilo a boli sme rozhodnuté ísť spolu aj na smrť.“*¹⁵⁵

Byla hluboká noc, když před bránou domu sester zastavily dva autobusy. Sestry se v kapli zrovna pomodlily třetí růženec, když přišel rozkaz o nástupu do autobusů. Stát nabízel sestřím za odchod do civilu cokoliv:

*Sľubovali každej, ktorá vyzlečie rehoľné rúcho, že dostane 30 tisíc korún, dobré miesto, oblečenie, ubytovanie. Začali čítať mena sestier a každá sa musela osobne vyjadriť. Keď videli, že sestry do radu odmietajú, povzbuzovali nás, aby sme sa nehanbili, že nemusíme to robiť pred ostatnými, ale individuálne. [...] Sestru, ktorá ponuku neprijala, ozbrojení muži viedli do autobusu, tak jako vedú nejakých zločincov.*¹⁵⁶

Ani jedna ze 76 sester se nezřekla svého řeholního povolání, ani jedna nezahlavila, nevysvlékla se a neodešla do civilního života. V ústavu zůstala jen jedna ochrnutá sestra se svou ošetřovatelkou - tu ráno převezly do nemocnice. V době, kdy plenila ústav banda opilců a zlodějů, projevil velitel zásahu o tyto dvě sestry obavu, a tak

¹⁵² SISTER IBMV 1996, 17sq.

¹⁵³ Sr. Pavla Eštočinová IBMV zemřela v Prešově 15. září 2009, pochována tamtéž. EŠTOČINOVÁ 2009.

¹⁵⁴ EŠTOČINOVÁ 2009.

¹⁵⁵ Ibidem.

¹⁵⁶ Ibidem.

je z bezpečnostních důvodů raději před davem uzamkl v místnosti, přičemž si klíče ponechal u sebe.

Mezitím sestry v potemnělých autobusech v tichu noci cestovaly, nevědouce kam. Jejich cílem byla *Spišská Sobota*, klášter *mariánek*, kam dorazily o páté hodině ranní. Byly ubytovány ve školních třídách, protože sestry mariánky připravily ubytování jen pro staré sestry IBMV, o příjezdu mladých nevěděly. Mladé sestry si musely nejprve třídy na nový život připravit, vynosily lavice ven a třídu si řádně poklidily. Od lidí dostaly ke spaní slámu a tu a tam se v okně objevil chléb či salám. Návrat k rodičům byl nemyslitelný, protože mladé sestry nechtěly a nemohly zradit povolání a jednotu.¹⁵⁷

Na rohu budovy ústavu *Sancta Maria* stála socha Panny Marie, ta stejně jako mariánský sloup na *Staroměstském náměstí*, byla i tato socha někomu trnem v oku. Krátce po odchodu sester ji jeden policista z pohraničí strhl. Socha padla na obličej, celá se roztránila. Jeden pracovník pohřební služby ji zachránil a přechovával u sebe až do roku 1968, kdy ji sestry obřadně pohřbily na prešovském hřbitově.¹⁵⁸ Dnes stojí na rohu budovy ústavu *Sancta Maria* nová socha, kopie té původní. A jak dopadl policista? Ten zahynul na motorce, tvář měl znetvořenou k nepoznání.¹⁵⁹

Sestry se vrátily do Prešova 1. listopadu 1989, kdy tam zakoupily dům a začaly pracovat na místním farním úřadě.¹⁶⁰

2.4. Dějiny České provincie IBMV v letech 1946–1989

Na konci léta 1946 se nadcházející podzim nejevil pro sestry ničím významný nebo mimořádný. Ve svojšickém domě IBMV došlo 6. září 1946 k výměně představené domu. Stávající představená, Matylda Gleisingerová, byla pro nemoc zproštěna úřadu a novou byla jmenována *M. Františka Makovičková IBMV*.¹⁶¹

Začátkem listopadu řešily sestry stavební záležitosti na zámku ve Štěkni. Rozhodly se pro zbudování výtahu, který jim měl ulehčit práci. Za tímto účelem navštívila stavební komise zámek 6. listopadu, kdy posoudila technické řešení a vhodnost umístění výtahu v objektu zámku. To podstatné a zásadní pro život celé komunity a jejího charizmatu však mělo teprve přijít. Po druhé světové válce československý stát pokračoval ve znárodnování významných a strategických podniků, jakož i vlastnických

¹⁵⁷ EŠTOČINOVÁ 2009.

¹⁵⁸ Ibidem.

¹⁵⁹ Ibidem.

¹⁶⁰ SISTER IBMV 1996, 63.

¹⁶¹ Memoriale (1867–1947).

práv. Státní zásahy se však neomezily jen na podnikatelskou sféru, ale zaměřily se také na soukromou výuku.

V den svátku *sv. Martina*, 10. listopadu 1946, přijela na zámek ve Štětkni komise z *Ministerstva školství* a z *Ústavu Moderních řečí* (dále jen ÚMŘ). Cílem její návštěvy bylo informovat sestry, že jejich výuka dívek je převedena pod gesci státu, resp. pod ÚMŘ, který jako jediný měl právo vzdělávat mládež v cizích jazycích. Veškeré učitelské ústavy IBMV byly tak začleněny do ÚMŘ, přičemž stát systém nastavil tak, že dívky platily školné ÚMŘ, jenž si nově v ústavěch IBMV pronajal učebny, a ze sester tak učinil státem placené učitelky. Začlenění ústavů IBMV pod ÚMŘ bylo provedeno z prostého důvodu. Ministerstvo školství odmítlo udělit ústavům IBMV svolení vést jazykové kursy, a tím bylo znemožněno sestrám svobodně učit a žít charisma svého Institutu. Tímto krokem Ministerstvo školství odmítlo respektovat dříve udělená práva *veřejné školy*.¹⁶²

Potravinová situace v zemi nebyla rok po válce stále v dobrém stavu. Nelze se tedy divit, že sestry obdržely 19. listopadu od „*charity USA*“ telegram s krátkým a výstižným textem: „*Z Ameriky vám přidělujeme jednu krávu, telegrafujte souhlas.*“¹⁶³ Z kroniky víme, že došlý telegram sestry velmi potěšil a pobavil, avšak krávu s díky odmítly, jelikož při zámku neměly chlév.¹⁶⁴

Oč tělo více hladovělo, o to více bylo třeba krmit ducha, proto štěkeňské sestry založily novou mariánskou družinu jména *Zasvěcení Panny Marie*, jejímž mottem bylo „*obětovati vše za kněze a za dorost kněžský*“, rozhodnutím ze dne 25. března 1947.¹⁶⁵ *J. Ex., nuncius Ritter* a *Mons. Forni* společně navštívili Štěkeň 8. června 1947, aby udělily chovankám svátost biřmování, přičemž v historii ústavu se nejednalo o první biřmování. Chovanky sester byly pravidelně křtěny i biřmovány a to nejčastěji českobudějovickým biskupem Šimonem Bártou.

Pomalou se blížil rok 1948 a osudový 28. únor, kdy komunisté uchvátili moc v zemi. Nový a zcela totalitní režim sice umožnil dívkám ve Štětkni, aby zahájily nový školní rok 1. září, ovšem záhy, již 1. října, přijela komise Okresního národního výboru ze Strakonice (dále jen ONV), která zapečetila třídy a s okamžitou platností ukončila výuku dívek a zakázala internát.¹⁶⁶ Dívky, které nastoupily do prvního ročníku,

¹⁶² Memoriale (1867–1947).

¹⁶³ Telegram je ze dne 19. 11. 1946, uchovávan v Memoriale (1867–1947).

¹⁶⁴ Memoriale (1867–1947).

¹⁶⁵ Ibidem.

¹⁶⁶ VLČEK 2005, 146.

se musely přihlásit do jiných vzdělávacích institutů, ty z druhých ročníků, byly odvezeny k dokončení studia ve Svojsčicích.¹⁶⁷ Sestry přišly o svou obživu, své poslání. Co dál? Sestra Aloisie vzpomínala:

..., když potom viděly, že tohle se stalo, tak šly za Plojharem. Ten byl ministr zdravotnictví, tak ta matka Stuchlá a sestra Raphaela za ním šly, jestli by nám nějak pomohl. Tak nám dal sestry z nemocnic a byla tu ozdravovna. ... Sestry z nemocnic tu byly¹⁶⁸, ale asi jenom dva roky, ani ne celé. Ve 49., v říjnu už jsme dostaly babičky z Prahy, z Obloukové. Ty to tam měly na doživotí, ale oni je oklamali. Řekli, že tu je 90 novicek a ty novicky, že se propustí a každá bude mít svůj pokoj.¹⁶⁹

ONV převzalo ve 49. roce správu nad ústavem a rozhodlo o přemístění žáků měšťanské školy ve Štěkni do prostor tříd ústavu sester IBMV. Zároveň tam v témže roce Česká katolická charita zřídila výše zmiňovanou ozdravovnu pro sestry z nemocnic. Mezi prvními sestrami na zotavenou dorazily sestry alžbětinky z nemocnice Na Slupi v Praze. O chod charitního domu se zpočátku staraly sestry¹⁷⁰, proto bylo nutné, aby se sestry učitelky změnily v sestry-ošetřovatelky. Jistě to pro mnohé z nich nebylo snadné, jelikož nedisponovaly patřičným vzděláním ani fyzickou kondicí. Od roku 1953 byl ve Štěkni ustanoven civilní správce, což vyplývalo z nařízení, které určilo, že ústavy s počtem 60 a více chovanců musí být řízeny civilními zaměstnanci.¹⁷¹

Osudy nýrského domu byly vždy specifické a mnohdy bolestné. Dne 20. června 1950 oznámila provinciální představená *Pavla Hoppeová* sestram, že *Státní úřad pro věci církevní* (dále jen SÚC) „...nařizuje vystěhování celého domu i vily, která k němu patřila.“ Zde působící sestry byly převezeny do domu sester ve Svojsčicích. Obyvatelky tamního domova důchodců, který tam byl zřízen v roce 49., byly převezeny za *velikého pláče* do Velkých Karlovic u Znojma. V odcizené nýrské kronice bylo k této bolestivé události sestrami poznamenáno: „*Jsmo první ženský klášter, který je vystěhován. Jako důvod je udáno, že je to ze státních důvodů. Chápeme to, jsmo blízko hranic.*“ Ústav sester byl vystěhován úřady do konce července 1950 a předán armádě, která ho vrátila sestram v 90. roce v dezolátním stavu.¹⁷²

¹⁶⁷ SLÁDEK/BRITVÍKOVÁ CJ 2017.

¹⁶⁸ Ve Štěkni.

¹⁶⁹ SLÁDEK/BRITVÍKOVÁ CJ 2017.

¹⁷⁰ VLČEK 2005, 146.

¹⁷¹ Ibidem, 146.

¹⁷² Ibidem, 148sq.

Podobný scénář probíhal v těchto letech také ve svojšickém domě sester, kdy v červnu 1949, po ukončení školního roku, byla úřady uzavřena škola sester i penzionát. Krátce, jen do 15. září 1949, tam byli umístěni postižení chlapci, aby je nato vystřídali staří lidé z Prahy.¹⁷³

I přesto, že ve státě probíhalo utahování smyčky kolem „krku“ církve, proběhla v roce 1949 ve Štěkni pravidelná vizitace, tentokrát vedená jezuitou *P. Františkem Šilhanem SJ*¹⁷⁴, přičemž výsledkem vizitace bylo jmenování nových představených jednotlivých domů IBMV. Novou provinciální představenou po Marii Stuchlé, jež byla jmenována představenou v Nýrsku, se stala *Pavla Hoppeová*¹⁷⁵, představenou štěkeňského domu, *Gabriela Nedvědová*¹⁷⁶, představenou pražského domu u sv. Josefa, *Jana Krafferová*, představenou domu ve Svojšicích, *Marie Magdaléna Faktorová*.¹⁷⁷

K vystoupení jednotlivých řeholníků či řeholnic z řádů nebo kongregací na základě nové politické situace docházelo většinou až po roce 1950. Avšak v kronice sester¹⁷⁸ je zaznamenán případ sestry *Serafíny Bouzkové*, občanským jménem *Julie*, která vystoupila z IBMV již 16. srpna 1948. Po vystoupení z Institutu i nadále učila v ÚMŘ v Praze a později v Táboře.¹⁷⁹

Po únoru 1948 zůstal jediný svobodný ostrov české provincie IBMV a to v Itálii, resp. v Římě, kde Česká provincie 20. listopadu 1927 zakoupila za 1.000.000,- italských lir¹⁸⁰ vilu zvanou *Fiano Romano*. Sestry tam jezdily na měsíční rekonvalescenční pobyty a konaly tam také měsíční jazykové kursy pro své chovanky. Po roce 48. tam generalát IBMV zřídil spojenou tzv. Československou provincii.¹⁸¹

Komunistická mašinérie byla v roce 1949 plně rozjeta. Byly schváleny církevní zákony č. 217/1949 Sb. *o zřízení Státního úřadu pro věci církevní* a č. 218/1949 Sb. *o hospodářském zabezpečení církví* ze dne 14. října 1949. Tyto zákony postihovaly církve jako celek, ženské řehole však konkrétně neřešil. Na jaře 1950 vypukl otevřený

¹⁷³ VLČEK 2005, 149.

¹⁷⁴ Vizitace sester IBMV vedli pražský arcibiskup kníže Lev kardinál Skrbenský z Hříště (1912), arcibiskup pražský Pavel hrabě Huyn (1917), kanovník vyšehradský Mons. František Zapletal (1921), biskup královohradecký Dr. Mořic Pícha (1930), Mons. chargé d'affaire Saverio Ritter (1935).

¹⁷⁵ S.M. Pavla Hoppeová IBMV složila slavné sliby ve Štěkni 4. září 1938.

¹⁷⁶ S.M. Gabriela Nedvědová IBMV složila časné sliby ve Štěkni 4. září 1934.

¹⁷⁷ Marie Magdaléna Anna Faktorová IBMV vstoupila k sestřám do Štěkne jako kandidátka 3. ledna 1932, obláčku měla 4. září 1932, časné sliby 4. září 1934.

¹⁷⁸ Kronika (před 1949).

¹⁷⁹ Ibidem.

¹⁸⁰ Memoriale (1867–1947).

¹⁸¹ SLÁDEK/FILIPEKOVÁ CJ 2018.

hon na církve a její představitele. Na březen 1950, komunisté naplánovali začátek monsterprocesu¹⁸² s 10 představiteli mužských řádů.¹⁸³ Tento proces měl připravit obyvatelstvo na budoucí konečné řešení církevní otázky. V případě mužských řeholí se jednalo o *Akci K*, přepadení a vyklizení mužských klášterů, které proběhlo v noci z 13. na 14. dubna 1950. Že režim přistoupil k mimořádnému zásahu, se mohl pozorný čtenář dovtípit z článku¹⁸⁴ *Rudého Práva*, věnovanému monsterprocesu *Machalka a spol.* ze dne 16. dubna 1950.

[...] V souhlasných projevech, které jsme dostávali a neustále dostáváme k spravedlivému rozsudku nad řádovými kněžími, upozorňovali pisatelé také na nevyužité prostory mnohých klášterů. Nyní máme po ruce přesná fakta o nevyužitých klášterních budovách.

Akce K měla úspěch, proto se rozhodl režim podobným způsobem zakročit proti ženským řeholím akcí s názvem *Akce Ř*.¹⁸⁵ Komunističtí plánovači rozdělili tuto akci do tří etap a to na srpen až září 1950, listopad až prosinec 1950. Třetí etapa v lednu až březnu 1951 se měla týkat již jen vyklizení nemocnic a sociálních ústavů s řeholním personálem.¹⁸⁶

Akce Ř se dotkla české a slovenské provincie rozdílně. I když byly v obou provinciích transfery sester a zavírání jejich domů, byla situace na Slovensku pro sestry mnohem méně příznivá. Snad větší religiozita obyvatelstva, vyšší negramotnost, zaostalost a zášť vůči řeholnicím a řeholníkům způsobila, že sestry slovenské provincie si prošly těžší „křížovou cestu“, než sestry z té české.

Nýrské sestry IBMV byly již před vlastní Akcí Ř převezeny do domu sester ve Svojsčicích, kde se zapojily do ošetřování starých lidí, zde umístěných, jen *M. Cyrila* a *M. Annunciata* se vrátily do Štěkně. Jediným skutečně přepadeným domem sester IBMV české provincie byl dům při kostele sv. Josefa na Malé Straně v Praze, kdy zdejší komunita 4 sester byla odvezena ozbrojenou mocí do *Opavy* k *Milosrdným sestřám Panny Marie Jeruzalémské*. Ironií osudu k přepadu došlo o svátku *Povýšení sv. Kříže*, 14. září 1950.¹⁸⁷

¹⁸² Proces Machalka a spol.

¹⁸³ VLČEK 2005, 24.

¹⁸⁴ DOLEJŠÍ 1950.

¹⁸⁵ Viz <https://www.ustrcr.cz/uvod/skupina-vyzkumu/akce-r/>, vyhledáno dne 23. 3. 2018.

¹⁸⁶ VLČEK 2005, 25.

¹⁸⁷ Ibidem, 145.

Ač šlo evidentně o omyl, jeruzalémské sestry sestry IBMV přijaly a přidělily jim pokoj. Jejich vlastní klášter byl přepaden 60 příslušníky SNB dne 2. dubna 1951, kdy o půlnoci byly sestry odvezeny do *Hradce nad Moravicí u Opavy*, kde prožily rok života. Následně byla celá skupina sester přidělena na práci v továrně v Jiřetíně. Stále byly sestry IBMV považovány mylně za jeruzalémské sestry, na omyl se přišlo později. Když se zjistilo, že pražská komunita sester IBMV není totožná s komunitou sester z Opavy, byly tři starší sestry IBMV poslány do mateřského domu ve Štěkni a jedna mladší sestra, *Markéta Marie*, byla poslána do *Úpice nad Metují*, kde pracovala v prádelně lnu. Po třech letech se mohla vrátit ke svým sestrám ve Svojsčicích.¹⁸⁸ Situace v hlavním domě Institutu byla zcela jiná.

Provinciální představená M. Pavla Hoppeová a představená štěkeňského domu Gabriela Nedvědová byly v září 1952 násilně odvezeny do internačního tábora představených sester v Hejnicích. Nejlépe tuto událost popisují vzpomínky M. Pavly Hoppeové zaznamenané některou sestrou po jejich návratu:

„Dne 28. června 1952 byly obě představené lstiti vylákány na ONV ve Strakoncích. Okresní církevní tajemník Trtek vyhlížel z okna budovy a hned obě zavedl do místnosti, kde sedělo asi 15 mužů v civilu, ale nevládného vzezření. Jeden z nich jim přečetl listinu, že podle § 15 mají být převezeny do Hejnic. Námitky byly marné. Byly přinuceny podepsat listinu a pak je ihned muži obklopili a zadním východem zavedli k autu, které rovněž bylo obklopeno policisty, pravděpodobně tajnými policisty... V půl šesté večer dojezdy do Hejnic, kde je přijala referentka, hned za nimi zamkla. Každou zavedla do jiné místnosti, ne příliš čisté, nevětrané. Několik sester z jiných řádů přijelo před nimi a pak po celou noc auta svázela představené různých řádů.“¹⁸⁹

Tu noc, kdy do Hejnic dorazily sestry ze Štěkne, tam byla převezena provinciální představená slovenské provincie, Margareta Absolonová, a její asistentka, Antoneta Magdolenová, kdy o jejich životních osudech vypráví kapitola 6.1. sr. *Mária Antoneta Antónia Magdolenová CJ*. V Hejnicích panoval velmi tuhý režim. Dnem i nocí vězněné sestry hlídalo deset policistů, okna byla zabezpečená, nikdo se k nim nesměl přiblížit. V areálu bývalého františkánského kláštera bylo vězněno bez soudu 80 sester sedmi či osmi řeholí.¹⁹⁰ Sestry trpěly hladem, “buzerací“ ze strany referentky, byly pravidelně volány k výslechu. *„Občas přijížděl církevní tajemník z Liberce*

¹⁸⁸ VLČEK 2005.

¹⁸⁹ Ibidem, s. 147.

¹⁹⁰ SLÁDEK/MAGDOLENOVÁ CJ 2017.

nebo paní Prečnerová¹⁹¹ z Prahy a jiní páni a sestry byly volány k výslechu. Nikdo nevěděl, kdy přijde na řadu a co vlastně od nich chtějí vědět.“¹⁹²

M. Pavla Hoppeová a M. Gabriela Nedvědová byly propuštěny bez vysvětlení 14. srpna 1955.¹⁹³ M. Hoppeová po návratu odešla do Svojsic, kde zastávala úřad místní představené a zároveň také úřad provinciální představené.¹⁹⁴

Deportace řeholních sester ze Slovenska do Čech se stala běžnou součástí církevní politiky Slovenské národní vlády. Krom sester IBMV, které byly převezeny do *Františkova nad Ploučnicí, Teplíc v Čechách*, později *Hejnic, Šternberka* na Moravě a *Bílé Vody*, kde M. Magdolenová a M. Absolonová zakládají slovenskou exilovou komunitu v roce 1960, je to pak především *Horní Maxov*, v němž od roku 1963 bilo mladé srdce slovenské provincie. Do Čech byly deportovány také např. slovenské sestry sv. *Voršily*, které pracovaly jako ošetřovatelky mentálně postižených dětí ve Zvíkovci, či slovenské sestry *Kongregace Milosrdných sester sv. Vincence de Paul*, které našly tříměsíční azyl na zámku ve Štěkni, později část sester v Oseku u Strakonice. Sestra *Aloisie CJ* zavzpomínala na příjezd 75 slovenských sester *vincentek* v roce 1950:

...75 sester bylo na zámku. Sestra Raphaela byla přítom, když je rozdělovali. Třídili je jako dobytek. Povídala, že jí bylo hrozně, když to viděla. Nakonec nám tu nechali 25 sester. Bydlely tu 2-3 měsíce než si opravily svůj dům v Oseku, kde se měly starat o postižené děti tak, jako naše sestry v Maxově.“¹⁹⁵

M. Pavla Hoppeová byla provinciální představenou pravděpodobně do konce roku 1958, dne 14. srpna 1959 v 60 letech zemřela. Informaci o konci v úřadu nelze z písemných záznamů ověřit, protože sestry veškeré písemné dokumenty z té doby, které se mohly dostat do rukou totalitnímu režimu a uškodit jim, zničily.

Po smrti M. Hoppeové, řídila provincii tajně až do roku 1968, kdy sama zemřela, *M. Helena Šírková IBMV*, jež byla ve 20. letech první představenou české provincie IBMV.¹⁹⁶

¹⁹¹ Soudružka Prečnerová a soudruh Trávníček, to jsou jména, která se vyskytují na dokumentech z ústředí Státního úřadu pro věci církevní v Praze. Byli to velmi obávaní úředníci. Viz SOA TEPLICE v ČECHÁCH. Karton 262.

¹⁹² VLČEK 2005, s. 147.

¹⁹³ Ibidem.

¹⁹⁴ SLÁDEK/BRITVÍKOVÁ CJ 2017.

¹⁹⁵ SLÁDEK/BRITVÍKOVÁ CJ 2018.

¹⁹⁶ Ibidem.

Novou provinciální představenou, o které se veřejně vědělo, byla až M. Raphaela Schwerdtnerová, která zastávala úřad v letech 1968–1980.

Jediným domem, kde nebyla zatčena představená, byl svojšický dům sester, který vedla M. Marie Magdaléna Faktorová. Ať provedla cokoliv, nikdy se jí nic nestalo, nikdy nebyla perzekuována, proto ji sestry podezřívaly ze spolupráce s režimem. Jestli je toto podezření oprávněné, nelze s jistotou říci. Je však dohledatelný svazek na internetových stránkách *Ústavu pro studium totalitních režimů*¹⁹⁷, archiv bezpečnostních složek¹⁹⁸, jenž StB založila na Marii Magdalénu Faktorovou 8. srpna 1958. Oprávněnost založení svazku a předpoklad její spolupráce a především motiv, by bylo třeba podrobit dalšímu výzkumu, protože z jedné informace nelze učinit kvalifikovaný závěr.

Přestože ve Svojšicích působila M. Faktorová, postavení sester v očích tamního správce bylo mnohem horší než ve Štěkni. Podle vzpomínek sester si nemohly většinou na správce štěkeňského domova důchodců stěžovat. Co by se dalo vytknout a co bylo jistě vyžadováno shora, byla izolace sester od civilních zaměstnanců. Sestry se směly stýkat jen s nemnoha vybranými spolupracovníky a klienty domova.¹⁹⁹

Samozřejmostí byl také bezpečnostní dohled ze strany StB. Ať to byla Štěkeň, Svojšice, či Báč, vždy tam byl přítomen spolupracovník StB. Např. v Báci působil přímo na vrátnici charitního domu, kde sestry byly ubytovány. Ve Štěkni bydlel udavač, o kterém sestry věděly, nedaleko příjezdové brány.²⁰⁰ Proč to ti lidé dělali, se asi dnes již nedozvíme, je to věc jejich svědomí a věřme, že je Pán Bůh spravedlivě rozsoudí. Nicméně dvě představené měly se státní policií a režimem problémy.

Dne 2. března 1965 StB založila vyšetřovací svazek na provinciální představenou české provincie *M. Raphaelu Schwerdtnerovou* a *M. Augustinu Pelikánovou*, jenž byl zničen 26. ledna 1981. Vlastnímu vyšetřování sester předcházela domovní prohlídka u *P. Františka Šilhana SJ*²⁰¹ v *Radvanově*, kde žil. P.Šilhan v 49. roce vizitoval sestry, které s ním měly velmi vřelý vztah.

V dopisech se mu M. Raphaela svěřila s tím, že pojala záměr jmenovat pro provincii novou magistru novic, a to M. Augustinu Pelikánovou. Otec Šilhan si veškerou korespondenci uchovával a tato mu byla později při domovní prohlídce zabavena.

¹⁹⁷ Ústav pro studium totalitních režimů, viz <https://www.ustrcr.cz/>, vyhledáno dne 23. 3. 2018.

¹⁹⁸ Archiv bezpečnostních složek, viz <https://www.abscr.cz/jak-zadat/>, vyhledáno dne 23. 3. 2018.

¹⁹⁹ SLÁDEK/BRITVÍKOVÁ CJ 2018.

²⁰⁰ Ibidem.

²⁰¹ P. František Šilhan SJ, https://cs.wikipedia.org/wiki/Franti%C5%A1ek_%C5%A0ilhan, vyhledáno dne 23. 3. 2018.

Tím se veškeré záměry sester dostaly do rukou StB. Rozjela se policejní mašinerie vyšetřování, neustálých výsledků, ponižování, to vše skončilo až rokem 1989.²⁰²

Během politického oteplení v roce 1968 otevíraly ženské řády a kongregace své noviciáty. Ne jinak tomu bylo i u IBMV. V této době do Institutu se sídlem ve Štěkni vstoupily do noviciátu *sr. Helena Vaňková IBMV*, 30. ledna 1969, a její rodná sestra *Kateřina*, jež vstoupila 2. března 1970. V roce 1973 vstoupila do Institutu *sr. Michaela Mačangová IBMV*,²⁰³ poté normalizační pěst opět uzavřela dívkám přístup ke vstupu do řehole.

Husákova normalizace nabírala na obrátkách, bylo třeba zlikvidovat všechna rezidua roku 1968. Přítomnost sester v sociálních a zdravotních ústavech nebyla režimu lhostejná. Tlačil na to, aby výměna řeholních sester za civilní probíhala rychleji. Výměně nahrával fakt, že řada sester se dostávala do důchodového věku a mladých sester, které by je nahradily, nebylo. Aby se ředitelé ústavů snáze sester zbavovali, byli za tímto účelem finančně motivováni.²⁰⁴ Svojsický ředitel s nedobrou pověstí propustil veškeré řeholní sestry IBMV v roce 1976.²⁰⁵ Ty, které byly mladší a práce schopné, byly poslány do domova důchodců ve Štěkni, kde komunita sester mohla stále ještě existovat.

Přestárle sestry byly poslány do Charitního domova v Dobré Vodě u Nových Hradů, kdy dům sester byl zřízen v areálu bývalé fary. Provinciální představená Raphaela Schwerdtnerová se v roce 1975 domluvila s českobudějovickým biskupem *Josefem Hlouchem*, že si faru IBMV pronajme k rekreaci pro sestry ze Svojsic. Fara byla biskupem propůjčena sestrám za její údržbu a údržbu poutního kostela.²⁰⁶

V 85. roce již ani štěkeňský ředitel domova důchodců neodolal finanční odměně za vystěhování sester a sestry s výčitkami propustil. Ty odešly ke svým spolusestrám na Dobrou Vodu. Poprvé od vzniku české provincie byly všechny sestry soustředěny do jednoho místa. Představená provincie, Augustina Pelikánová, byla matkou 38 spolusestrám, většinou důchodového věku, a několika mladým dívkám, které žily své povolání v utajení.²⁰⁷

²⁰² SLÁDEK/BRITVÍKOVÁ CJ 2018; Též SLÁDEK — BRITVÍKOVÁ CJ 2017.

²⁰³ Katalog CJ 2017/2018.

²⁰⁴ SLÁDEK/BRITVÍKOVÁ CJ 2017.

²⁰⁵ VLČEK 2005, 150.

²⁰⁶ Ibidem, 150.

²⁰⁷ Ibidem, 151.

2.5. Dějiny České provincie CJ od roku 1990 do současnosti

V současné době sestry české provincie CJ působí v hlavním domě ve Štěkni, při kostele sv. Josefa v Praze na Malé Straně, v Litomyšli a Karlově Studánce.

Sestrám byl v rámci restitucí vrácen zámek ve Štěkni již v roce 1990. Stále tam byl umístěn domov důchodců, jehož ředitel požádal sestry, aby v něm opět pracovaly. Když byl sestrám vrácen zámek, přemýšlely o jeho novém využití, proto se setkaly s tehdejším českobudějovickým biskupem, *Miloslavem Vlkem*, a dotazovaly se na radu. Poradil jim, aby v objektu zámku zřídily *Diecézní centrum mládeže*.

Na základě této rady, vypověděly sestry nájemní smlouvu Sociálnímu ústavu a domovu důchodců ze Strakonice. Ten se však nemohl stěhovat hned, musel si postavit vlastní novou budovu, která byla dokončena v roce 2001, přičemž Sociální ústav předal budovu sestrám ke dni 31. srpna 2001. Sestry se do Štěkne přestěhovaly již 30. dubna 2001, kdy byl zrušen Charitní domov v Dobré Vodě a fara byla předána zpět českobudějovickému biskupství.²⁰⁸ Zámek Svojsice sestry nerestituovaly z důvodu nízkého počtu sester CJ a také po domluvě s hl. městem Praha, které do objektu zámku investovalo značnou sumu peněz. Sestry v areálu zámku získaly zpět několik parcel v parku.²⁰⁹

Objekty v Nýrsku byly sestrám navraceny, ale pro značné zanedbání, byly objekty odprodány. Vila Hubertus byla prodána v roce 1994, objekt zámku v roce 1996.²¹⁰

I když učitelský ústav sestry ve Štěkni neobnovily, přijíždí tam za vzpomínkami mnoho chovank, které tímto ústavem prošly. Dne 14. dubna 2004 obdržely sestry vzácnou návštěvu z Norimberka. Ve vysokém věku je nečekaně navštívila, jejich chovanka z let 1937–1939, *Dorothea hraběnka von Thun und Hohenstein*, jež se po dvě léta učila ve Štěkni českému jazyku. Její návštěva je v kronice sester zaznamenána vlastní rukou a česky.²¹¹ Neméně vzácná návštěva zavítala na Štěkeň o čtyři měsíce později dne 7. srpna 2004, kdy princ *Fridrich ze Schwarzenbergu* s chotí a spolu s princeznou *von Lichtenstein*, jejím manželem a synem využili pohostinnost sester.²¹²

Od roku 1990 štěkeňský Domov Panny Marie opět slouží jako sídlo místní představené a dle výpisu z Rejstříku evidovaných právnických osob, vedeným

²⁰⁸ Kronika (2000–2010).

²⁰⁹ SLÁDEK/BŘITVÍKOVÁ CJ 2018.

²¹⁰ Archiv CJ, Štěkeň.

²¹¹ Kronika (2000–2010).

²¹² Ibidem.

u *Ministerstva kultury ČR*, i provinciální představené v téže osobě, *S.M. Terézii Vasil'ové CJ*, jež je také statutárním zástupcem české provincie.²¹³

Od roku 2001 je dům využíván též jako ubytovací středisko pro školy v přírodě, mládež, pro letní tábory, pro rekolekce, pro ubytování rodin s dětmi, na různá setkání apod.²¹⁴

Dům u sv. Josefa v Praze dnes spravuje malá komunita tří sester poslaných tam ze Slovenska. Filiální představenou domu je *S.M. Beatrix Bukovinská CJ*, sakristiánkou *sr. Tarzície Högerová CJ*, *sr. Klarissa Baníková CJ* je ekonomkou projektu *Likvidace lepry*.

Sestra *Monika Dudychová CJ*, profesorka matematiky a fyziky, je v současnosti pedagožkou na gymnáziu v Litomyšli, *sr. Lucie Zemánková CJ* působí ve státních lázních v Karlově Studánce.

Česká provincie je početním stavem nejmenší provincií Congregatio Jesu. Poslední dívkou, která složila věčné sliby a přitom zůstala v CJ, je *sr. Brigita Žižková CJ*, věčné sliby složila v roce 1998. Krom ní do české provincie náleží rodné sestry *Helena a Kateřina Vaňkovic CJ*, *sr. Milada Maradová CJ*, *sr. Aloisie Britvíková CJ*, *sr. Vladimíra Košťaliková CJ*, *sr. Michaela Mačangová CJ*. Je vhodné, abych na tomto místě uvedl i sestry, které do komunity ve Štěkni byly zapůjčené ze slovenské provincie. Jedná se o *sr. Emanuelu Demočkovou CJ*, *sr. Eugenii Polákovou CJ* a *sr. Hedvigu Peržel'ovou CJ*, které pomáhají se zajištěním chodu domu Panny Marie.²¹⁵

Na českém území v Horním Maxově působí také *sr. Flávie Filipeková CJ*, která je představenou domu, jenž sdílí se *sr. Agátou Prusákovou CJ*. Jak Flávie, tak Agáta jsou zaměstnány v instituci *Domov Maxov*, který poskytuje péči mentálně postiženým mužům převážně z Prahy.

V roce 1993 se na závěr generální kongregace IBMV konané v anglickém *Ascotu* udála nečekaná a velmi smutná událost, jejíž svědkem byla sestra Flávie. Tehdejší představená české provincie, Augustina Pelikánová, trpěla zdravotními problémy, příliš vysokým krevním tlakem, a přesto na generální kongregaci odcestovala.

Poslední týden před jejím ukončením, 1. září, se všechny členky vydaly na pouť na Mount Grace, kde měla být slavena mše svatá. Mount Grace je poutním místem CJ, protože se tam nalézá kaple Naši

²¹³ Ministerstvo kultury České republiky, Výpis z Rejstříku evidovaných právnických osob, viz http://www3.mkcr.cz/cns_internet/, vyhledáno dne 24. 3. 2018.

²¹⁴ VLČEK 2005, 152.

²¹⁵ Stav sester ke dni 24. března 2018.

milé Paní a Mary Ward se tam často modlila. Sestra Augustina odmítla odvoz autem ke kapli a vydala se k ní pěšky spolu s ostatními. Když vešla do kaple, poklekla, sedla si na lavici a vzápětí se zhroutila na zem. Byla mrtvá i přes veškeré oživovací snahy přítomných zdravotních sester.²¹⁶

S jejím odchodem skončila jedna dlouhá a pro CJ bolestivá etapa křížové cesty, z které nemohou sestry sejít.

²¹⁶ SLÁDEK/FILIPEKOVÁ CJ 2018.

3. Charitní domov Báč (SR)²¹⁷

Malá obec Báč na jihozápadním Slovensku měla pro život kongregace na Slovensku i v Čechách ve 2. polovině 20. století zásadní význam. V té době se jednalo o srdce slovenské provincie s přesahem do té české. Tento význam se projevuje dodnes.

Obec Báč se nachází na území Žitného ostrova 35 km jihovýchodně od Bratislavy. Katastrálním územím o rozloze 392 ha patří k menším obcím. Počet obyvatel v současné době činí 519 trvale hlášených.²¹⁸

3.1. Historie obce

První zmínka o obci je již z roku 1205, od roku 1319 je již běžně uváděna v listinách pod jménem *Bochfolua*, přičemž se jedná o složeninu slov *Boch* a *folua*. *Boch* značí osobní jméno Báč, *folua* usedlost, *Bochfolua* tedy označuje vlastnický poměr, Báčova usedlost. V průběhu času si obec žila svým poklidným životem a nijak významně nezasáhla do chodu dějin. Jako jiné oblasti, tak ani Báč nebyl ušetřen morových a choleroých epidemií. Malá kaple byla vystavěna na základě prožitých útrap obce roku 1725, hřbitov kolen ní vznikl nejpozději do roku 1764.²¹⁹

Sama obec Báč se již v dávném středověku spojila s těsně přiléhajícími obcemi, spíše osadami nebo usedlostmi, *Szent-György-Úr* (Svatý Jiří) a *Szent Antal* (Svatý Antonín).

Obec byla majetkem ostrihomských arcibiskupů, přičemž arcibiskup *Jiří Lippay* započal roku 1660 se stavbou menšího konventu v místní části *Szent-György-Úr*, avšak stavbu kláštera přerušila jeho smrt v roce 1666. Nástupce arcibiskupa Lippaye, *Jiří Szelepcsényi*, dokončil areál k roku 1675, jak hlásá letopočet nade dveřmi do areálu kláštera, kdy do něj zároveň uvedl řád *Menších bratří-observantů* (františkáni).

Obec se proslavila po celém Žitném ostrově vlivem dvou mariánských zázraků, spjatých s obrazem Panny Marie na počátku 18. století, kdy do místního kostela putovala procesí každý rok o svátku sv. Antonína Paduánského. Místo si udrželo poutní význam až do roku 1950, kdy byly, tak jako v Čechách, tak i na Slovensku přepadeny a obsazeny kláštery²²⁰ komunistickou mocí a poutnická tradice byla tak přerušena.

Martin Liszkay ze sousední obce Dobrohošť dal namalovat Milostný obraz Panny Marie na poděkování za uzdravení ze smrtelného úrazu, jenž byl po zhotovení umístěn

²¹⁷ Viz <http://www.obecbac.sk/obec-bac/historia-obce/>, vyhledáno dne 10. 2. 2018.

²¹⁸ Ibidem.

²¹⁹ V obci se nalézá i nový hřbitov s rozsáhlým pohřebišťem řeholnic a kněží.

²²⁰ Obsazení řeholních domů se dělo v rámci Akce K, mužské domy a Akce Ř, ženské domy. Akce K probíhala v noci ze 13. na 14. dubna 1950. Akce Ř ve etapách v červenci až listopadu 1950.

v kostele sv. Antonína Paduánského v Báci. Úraz se mu přihodil při cestě na pole, kdy spadl ze svého těžkého vozu přímo pod jeho kola, načež mu vůz způsobil značná vnitřní zranění.

Série zázraků se začala odehrávat dne 19. června roku 1715, při nichž obraz Panny Marie ronil po několik dní krvavé slzy. Dne 21. června kvardián²²¹ konventu dal přinést a položit pod obraz Panny Marie během ronění krvavých slz dvě patény a purifikatorium. V té chvíli obraz přestával ronit slzy pro ten den a již ronilo jen levé oko Matky Boží. Bratřím se podařilo zachytit jednu velkou a tři malé krvavé slzy. Stopy po ronění na rámu a samotném obraze časem zmizely.

Druhý zázrak následoval několik dní poté, když byla celá věc nahlášena církevním úřadům, a kdy byl obraz kvůli bezpečnosti přenesen do cely konventu, sousedící s kostelem sv. Antonína Paduánského.

Tři ženy, které se dne 27. června zdržovaly v odpoledních hodinách v kostele, požádaly laického bratra o možnost uctít milostný obraz. Bratr jim sdělil, že to již není možné, jelikož byl obraz již uzamčen. Ženy odešly a po jejich odchodu si laický bratr posteskl: *“Drahá Panna Mária, prečo sa skrývaš pred ľuďmi, tolko zbožných duší ťa chce vidieť a vrúcne uctievať! Prosím Ťa, zmiluj sa nad nami!”*. V ten okamžik se obraz Matky Boží objevil na hlavním oltáři kostela.²²², kde byl umístěn až do osudné noci roku 1993. Obraz byl ukraden po pouti ke sv. Antonínu Paduánskému,²²³ relikviář se slzami Panny Marie nebyl odcizen a dosud se nalézá v sakristii kostela.

3.2. Areál františkánského konventu

Františkánský konvent není příliš rozsáhlý. Jedná se o patrovou stavbu o třech obytných křídlech. Kostel zasvěcený sv. Antonínovi Paduánskému uzavírá rajský dvůr ze severu. Dvouhektarová zahrada přiléhá ke konventu z východní strany. Areál křížové cesty z roku 1874 se rozkládá severovýchodně od kostela. Renovace kapliček jednotlivých zastavení proběhla v roce 1938.²²⁴ Kalvárie našla své místo na uměle vytvořeném kopci, jenž sestřám IBMV sloužil k zimním radovánkám, když na něm sáňkovaly na igelitových pytlích.²²⁵

Po násilném zabrání klášterů v roce 1950, se stal františkánský konvent s kostelem sv. Antonína Paduánského sběrným a internačním místem pro řeholní kněze. Zde držení

²²¹ Kvardián – představený františkánského konventu.

²²² Viz <http://www.obecbac.sk/svaty-anton/dejiny-milostiveho-obrazu/>, vyhledáno dne 10. 2. 2018.

²²³ Na hlavním oltáři je dnes umístěna kopie milostného obrazu.

²²⁴ Pamětní deska na renovaci na severní stěně kostela sv. Antonína Paduánského, Báč, SK.

²²⁵ SLÁDEK/BÁNIKOVÁ CJ 2017.

kněží po sobě zanechali v rajském dvoře památku v podobě modelu kamenného hradu. Obezdivka rajsko-dvorské studny je také dílem jejich rukou. Perzekuovaní řádoví kněží a laičtí bratři očekávají slavné vzkříšení na místním hřbitově.

Jsou to: Fr. Joseph Omeljan OSBM (1876–1961); P. Petrus Polycarpus Bulik OSBM (1885–1961); Albert Horák F.S.C. (1873–1956); Blažej Valčík F.S.C. (1881–195-)²²⁶; P. Paulus Takáč S.J. (21.8.1889–10.5.1953); P. Carolus Hydvéghy S.J. (22.1.1872–20.5.1959); P. Carolus Stašík C.S S.R (15.10.1868–19.1.1958).

Při Akci Ř, přepadení ženských klášterů, byly sestry IBMV odvečeny do internace ve Spišské Sobotě. Státní policie odvezla představené mnohých řeholních domů do Čech, mezi nimi i představené sester IBMV.²²⁷ Roztržení komunity mělo za cíl její oslabení a zánik. První slovenská provinciální představená, *S.M. Margareta Absolonová IBMV*, byla internována ve *Františkově u Benešova nad Ploučnicí*, následně převezena do *Hejnic* v roce 1952.²²⁸

Řeholní sestry IBMV ze Spišské Soboty vystřídaly řeholní kněze v Báci v roce 1963. Antoneta A. Magdolenová²²⁹ se vrátila z Bílé Vody do Báce v roce 1968. Dne 1. ledna 1970 byla zvolena novou a v pořadí druhou provinciální představenou slovenské provincie. O této mimořádné osobnosti je pojednáno na jiném místě.

Po roce 1950 sestry nemohly plně vykonávat svůj apoštolát založený na vůli zakladatelky kongregace Mary Ward, vést dívky ke vzdělání a soběstačnosti. Sestrám byl umožněn návrat do škol, kde mohly vést pouze hodiny náboženství, ovšem až v roce 1963.

Sestry se nevěnovaly jen pedagogické činnosti, ale také pokračovaly ve své předválečné tradici – pečení hostií, kdy pekly hostie od roku 1921. Hostie nejprve dodávaly pro košickou diecézi, později zásobovaly diecéze celého Slovenska. Neustále si vozily s sebou pečící stroje, zdroj své obživy.²³⁰ Výrobna hostií byla nejprve zařazena pod *Chránové družstvo v Ivanke pri Dunaji*, později byla začleněna pod *Spolok sv. Vojtecha*. Tak se sestry staly zaměstnankyněmi tohoto Spolku.

Všechny kláštery, všechny domy, které obývaly řeholní sestry, byly totalitním státem přeměněny na charitní domovy a byly dány do správy *Slovenské katolické charitě* (dále

²²⁶ Rok úmrtí nebyl do náhrobního kamene vytesán.

²²⁷ Hejnice byly internačním místem pro řeholní představené z Čech i Slovenska v období 1952 až 1953.

²²⁸ SLÁDEK/MAGDOLENOVÁ CJ 2017.

²²⁹ Mária Antoneta Antónia Magdolenová CJ, (1920–2017), do Báce přišla v roce 1963 z Bílé Vody.

²³⁰ Tyto staré stroje jsou stále součástí pekárny hostií v prešovském domě sv. Josefa.

jen SKCH).²³¹ V dobách největšího rozmachu výroby pekly sestry ročně na 50 mil. kusů²³² hostií. Dnes se číslo pohybuje průměrně kolem 27 mil. kusů²³³ a stále klesá tak, jak klesá počet věřících, přistupujících ke svatému přijímání.

Některé sestry nepracující pro Spolek sv. Vojtěcha byly zaměstnankyně SKCH. Příjmy z pekárny hostií plynuly Spolku sv. Vojtěcha. Zároveň sestry charitě platily nájemné, ubytovací poplatky a stravné SKCH, která byla v té době vlastníkem františkánského konventu.²³⁴

Spolek sv. Vojtěcha vypověděl pracovní smlouvy sestrám IBMV mladším 30 let na příkaz státní moci během počínající normalizace v sedmdesátých letech dvacátého století. Sestry bez zaměstnání se měly obratem hlásit na úřadech ve svých rodných obcích. Tento krok ze strany státu měl za cíl destabilizovat Institut a zamezit omlazování řeholního společenství.

Svíráni totalitní rudé pěsti mělo za následek rozvoj podzemní církve a skrytého života Institutu. Druhá provinciální představená, *Antoneta Magdolenová*,²³⁵ posílala tajně sestry slovenské provincie z Báce do Čech, do *Horního Maxova*²³⁶ v Jizerských horách, jenž byl a je součástí slovenské provincie. Mladé sestry IBMV tam mohly svobodněji dýchat a uchovat si tak svůj řeholní život, řeholní povolání.

Převážně slovenské kandidátky vstupovaly v utajení do Institutu např. v *Bílé Vodě*, *Horním Maxově*, ale i v *Prešově* či *Bratislavě*. Sestry přicházely po obláče do *Báce* plnit si svůj noviciát a formaci.²³⁷ Pokud to bylo nutné pro přežití řeholního společenství, byly mladé sestry odeslány zpět do Čech, do Horního Maxova.

3.3. Uspořádání kláštera sester IBMV

Vlastní uspořádání kláštera sester bylo velmi jednoduché a praktické. Představená kláštera měla svůj pokoj v přízemí jižního křídla františkánského konventu, vedle něhož byl sklad a hlavní vchod do budovy. Okno bylo situováno přímo proti hlavní bráně, aby představená měla dokonalý přehled o pohybu osob ve fortně kláštera, která sousedila s domkem vrátného. Ošetřovna s ambulancí se nacházela vedle pokoje

²³¹ Stejný systém platil pro Česko.

²³² V roce 1989 sestry upekly 47 934 848 ks malých hostií, 822 593 ks kněžských hostií.

²³³ V roce 2017 sestry upekly 26 035 060 ks malých hostií, 649 715 ks kněžských hostií.

²³⁴ SLÁDEK/BÁNÍKOVÁ CJ 2017.

²³⁵ Nekrolog Antoneta 2017.

²³⁶ V Horním Maxově zřídilo v roce 1963 socialistické Československo ústav pro mentálně postižené a retardované mladé muže. Vždy byl ústav určen převážně pro Prahu a dosud je v jejím vlastnictví.

²³⁷ Viz sr. Flávie CJ-medailon.

představené, následovaly toalety s koupelnou, které byly situovány v rohu budovy. Nemohoucí a nemocné sestry obývaly přízemí západního křídla. Kuchyně, srdce domu, se nalézala ve východním křídle. Byla rozšířena a modernizována v osmdesátých letech dvacátého století. Mezi kuchyň a kostel sestry umístily jídelnu a pokoj pro kandidátky IBMV.

Pokoje sester pokračovaly v patře nad kuchyní a jídelnou, přičemž do pokoje novicек, jehož jedna zeď byla společná s kostelem, se vstupovalo přes pokoj magistry novicек. Na celém patře jižního křídla kláštera byly pokoje řeholnic, ve kterých žily po dvou nebo po třech. V západním křídle kláštera byly rovněž pokoje sester, později zde byl zřízen byt pro kněze. Klášterní oratoř se nacházela mezi pokojem novicек a místností pro švadleny, která vznikla přepažením severní chodby.

Seznam telefonních klapek v objektu kláštera²³⁸ visí stále na svém místě v 1. patře a dokladuje rozmístění místností v objektu: 11-Kancelária; 12-Kancelária-fax; 13-Páter; 14-Sr. Antoneta; 15-Vrátnica; 16-Ošetrovňa; 17-Predstavená; 18-Kláštor-prizemie; 19-Červený salónik²³⁹; 20-Kláštor-poschodie; 21-Kuchyňa; 22-Marianum prizemie, 23-Marianum poschodie; 24-Stará výrobná.

Objekt prádelny a kanceláří se nalézá naproti vrátnici. Dnes, po opuštění kláštera sestrami, byl objekt přestavěn na faru.

3.4. Báč po roce 1989²⁴⁰

Po roce 1989 došlo na Slovensku k rozvoji řeholního života. V následujících letech bylo do slovenské provincie IBMV přijato každoročně 20 novicек, z nichž přibližně jen polovina složila první sliby.²⁴¹ Nárůst početního stavu sester byl tak výrazný, že bylo nutné přistoupit k navýšení ubytovacích kapacit domu. Nově byl postaven dům pro kandidátky, tzv. Marianum, kdy se jednalo o objekt se šesti pokoji, zcela nezávislý na klášteřu. Dále byla v klášterní zahradě postavena budova noviciátu s kaplí Panny Marie. V přízemí této budovy sestry zřídily novou a značně rozšířenou výrobnu hostií.²⁴² Provincialát slovenské provincie se přestěhoval do Bratislavy koncem roku 1990. První provinciální představená, která tam sídlila, byla *S.M. Lucia Pipková IBMV*, jež nastoupila do úřadu 1. listopadu 1991.²⁴³

²³⁸ Klášter sester IBMV v Báci, seznam vyfotografován dne 10. 11. 2017.

²³⁹ Název salon získal podle červené sedací soupravy. Jednalo se o rekreační místnost sester.

²⁴⁰ SLÁDEK/BÁNIKOVÁ CJ 2017.

²⁴¹ Týká se období 1990 až 2000.

²⁴² Hostie se v ní pekly od roku 1992/1993 do roku 2004.

²⁴³ Adresa provinciálního domu sester CJ, Liptovská 35, Bratislava 2.

Počet sester v Báci přesahoval v letech 1992–1996 číslo 100. Vysoké počty byly zpočátku také dány návratem slovenských sester z Horního Maxova zpět domů během roku 1990. V Horním Maxově pracovalo původně na 40 sester a nově tam byla ponechána komunita 3 sester.

Množství sester se odrazilo i v provozních záležitostech domu. Například oběd se podával etapově, nadvakrát. Staré sestry přicházely k obědu o půl dvanácté, mladé obědvaly po nich, přičemž jídelna byla vždy ze dvou třetin obsazená.

Na počátku devadesátých let dvacátého století se na 40 sester zabývalo výrobou hostií. Novicky nepracovaly plných 8 hodin, proto bylo třeba více pracovních sil - více sester, ale i laických zaměstnanců. Pracovní doba výroby hostií byla od 6.00 do 16.00 hodin.

Starší sestry pomáhaly v kuchyni nebo pracovaly na zahradě. Řada mladých sester se starala o sestry pokročilého věku a zdravotně indisponované. Vybrané sestry, které studovaly, bydlely v komunitách v Bratislavě anebo v Trnavě, ostatní jezdily vyučovat náboženství do Bratislavy.

Společný den²⁴⁴ se začínal mší svatou od 6.00 hodin, které předcházelo půlhodinové soukromé rozjímání a ranní chvály. Po mši svaté se sestry společně odebraly na snídani, aby již v 8.00 hodin byly na pracovišti ve výrobně hostií. Novicky odcházely z výroby na společné hodinové setkání s magistrou novicек v 10.00 hodin. Po setkání následovalo opět rozjímání, čtení, oběd, po němž se vracely do výroby. Práce ve výrobně končila sestrám v 16.00 hodin. Následoval opět společný program novicек čtení, modlitby. Večeře byla podávána od 18.00 hodin, po ní den novicек uzavírala večeřka v 21.00 hodin.

Celý areál františkánského klášter byl navrácen v restituci původním majitelům v roce 1990. Sestry Institutu zde i přesto nadále působily. Jejich řádový domov v Prešově byl nedostačující. Jako v Báci tak i v Prešově bylo třeba rozšířit kapacity. Nový moderní klášter byl vystavěn sestrami na původní zahradě prešovského domu a je spojen s původním Ústavem Sancta Maria. Stěhování celé komunity proběhlo v létě roku 2004. Objekt v Báci je od té doby opuštěn. Zejména starší sestry Báč opouštěly s těžkým srdcem. „*Kamion již stál na dvoře a některé ze sester neměly přesto ještě sbalena zavazadla.*“²⁴⁵ Rozlučková mše svatá v kostele sv. Antonína Paduánského předcházela vlastnímu stěhování. Civilní zaměstnankyně věnovaly každé ze sester bílou

²⁴⁴ Program dne v Báci v letech 1992–1996.

²⁴⁵ SLÁDEK/BÁNIKOVÁ CJ 2017.

růži, kterou si sestry odvezly do nového domova v Prešově, kde z nich vytvořily kytici, již umístily v kapli sv. Josefa jako stálou připomínku na opuštěný domov v Báci.

Život, který v původně františkánském klášteře byl od jeho vzniku v roce 1660, resp. 1675, utichl. V listopadu 2017 se objekt bývalého konventu i zahrada nacházely ve značně zchátralém stavu. Řád menších bratří, po odchodu sester CJ, odprodal areál soukromé osobě a ten teď čeká na nové využití.

4. Působení IBMV²⁴⁶ v rámci katolické charity

Nejen katolická charita²⁴⁷ měla na život řeholních společenství ve druhé polovině 20. století značný dopad a vliv. V poválečném období se i ona stala nástrojem totalitní státní moci. Vybraní řeholníci či řeholnice a vybrané komunity byly shromažďovány v internačních táborech, zřizovaných v klášterních objektech, jako např. klášter Hejnice, Osek či Želiv. Ostatní řeholníci, řeholnice a kněží, pokud nebyli na farách, byli umístěni v charitních domech pod správou české či slovenské katolické charity. Tím si nad nimi stát podržel dohled a získal přehled o pohybu osob.

Od skončení totalitního režimu v roce 1990 šel vývoj charity na Slovensku a v českých zemích mírně odlišným směrem. Základní odlišnost je především v názvu organizace. Zatímco *Slovenská katolická charita* si v názvu **ponechala „katolická“**, čeští biskupové na svém plenárním zasedání České biskupské konference²⁴⁸ rozhodli o **vypuštění „katolická“** z názvu České katolické charity (dále jen ČKCH). O důvodech takového kroku lze jen spekulovat.

Charita tak, jak ji známe dnes, začala vznikat pozvolna v českých zemích již v roce 1867, kdy byl rakouským mocnářstvím zaregistrován spolek s názvem Charita. Tento krok umožnil nový shromažďovací Zákon č. 184/1867. Po roce 1919,²⁴⁹ tedy krátce po vzniku Československa, se utvořily místní farní a místně příslušné diecézní charity a to především na Moravě. SKCH se zformovala do podoby oblastních a místních charit na popud věřících během roku 1927.²⁵⁰

Okleštění charity předcházelo zřízení *Státního úřadu pro věci církevní*, který vznikl zákonem č. 217/1949 Sb., vzápětí následován zákonem č. 218/1949 Sb. *o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností*. Oba výše zmíněné zákony se staly silným nástrojem v rukou totalitní moci. Jejich přijetím skončilo svobodné působení charit a církví a náboženských společností obecně. Církevní záležitosti byly v rukou církevních komisí výborů Národní fronty od roku 1948 až do přijetí obou zákonů v roce 1949. Obě zemské charity se přeměnily v účelové organizace pod dozorem SÚC.²⁵¹ Ústřední výbor charity řídil činnost charity obecně.

²⁴⁶ Název společenství zasvěcených osob IBMV byl změněn na CJ generální kongregací v roce 2003.

²⁴⁷ Zde je míněna Česká i Slovenská katolická charita.

²⁴⁸ V roce 2006 proběhla změna názvu z *Česká katolická charita* na *Charita České republiky*.

²⁴⁹ Viz <http://www.charita.cz/o-charite/z-historie/>, vyhledáno dne 23. 2. 2018.

²⁵⁰ Viz <http://www.charita.sk/historia-a-sucasnost/>, vyhledáno dne 19. 2. 2018.

²⁵¹ Viz Vládní nařízení č. 228/1949 ze dne 25. října 1949.

V Čechách byl předsedou výboru pozdější probošt vyšehradské kapituly *P. Jan Mára O.Cr.*, místopředsedou *dr. Josef Plojhar*²⁵². Vlastní výkonná činnost *charity* byla řízena ústředním ředitelem *charity*. V Čechách jím byl opět Jan Mára.

V osudný rok 1950 došlo v tehdejší Československu k závěrečné fázi totální likvidace a minimalizace řeholního života. Vše muselo být pod bedlivým dohledem komunistické státní moci, tedy i život řeholních komunit. Kláštery a jednotlivé komunity byly uzavřeny anebo přemístěny. Práceschopné řeholnice nahrazovaly pracovní sílu v pohraničních továrnách, sociálních a nemocničních zařízeních.

Režimu nepohodlní kněží a řeholníci byli uzavíráni v internačních klášterech, či byli odesíláni na nebezpečná pracovní místa v dolech apod. Systém šířil atmosféru teroru a strachu.

ČKCH a SKCH vlastnily a provozovaly objekty, v nichž žili staří kněží, řeholnice, či řeholníci. Provozovaly také sociální a rekreační ústavy pro církevní osoby a taktéž měly péči o osamocené a staré farní hospodyně.

Počty objektů se neustále měnily tak, jak v padesátých a následně v šedesátých letech vznikaly místní ústavy sociální péče nebo byly přebírány z rukou *charity* krajskými nebo místními či obecními národními výbory.²⁵³ Převzetí ústavů z rukou ČKCH, KNV nebo MNV či ONV, bylo umožněno usnesením vlády č. 1047/1959 Sb. z 9. prosince 1959. Národní výbory si mohly převzít ústavy do své správy od 1. ledna 1960.

Sestry IBMV české provincie v letech 1945 až 1950 působily ve třech svých domech, a to ve Štěkni, Svojsčicích a Nýrsku. Určitá forma sociální anebo zdravotní péče byla přítomna ve všech třech domech. Sestrám byla znemožněna výuka dívek na podzim roku 1948, resp. 1949. Sestry české provincie IBMV hledaly nové využití pro své objekty a zdroj příjmů pro své komunity. Proto zřídily na radu ministra zdravotnictví ČSR, později ČSSR, *Dr. Josefa Plojhara*, ozdravovnu pro nemocniční personál ve Štěkni, Svojsčicích i v Nýrsku. To se psal rok 1948.²⁵⁴ Nýrsko bylo záhy po akci Ř zlikvidováno. Po násilném zabrání objektů ze strany státu v roce 1950, připadla správa těchto domů ČKCH.

Armáda převzala dům sester v Nýrsku během podzimu 1950 a změnila jeho účel z ubytovacího zařízení na sídlo pohraniční stráže. Štěkeňský i Svojsčický ozdravovací

²⁵² Dr. Josef Plojhar (2. 3. 1902 Č. Budějovice – 5. 11. 1981 Praha), československý římskokatolický kněz a politik, člen Československé strany lidové. V letech 1948–1968 byl československým ministrem zdravotnictví.

²⁵³ Viz Domov důchodců ve Štěkni, který spravovala Česká katolická charita do roku 1961.

²⁵⁴ SLÁDEK/BRITVÍKOVÁ CJ 2017.

ústav ČKCH přeměnila na ústavy sociální péče, domovy důchodců. ONV Strakonice převzal Domov důchodců ve Štětkni od počátku roku 1960. Zároveň si hlavní město Praha převzalo svojsický domov důchodců.²⁵⁵

Dalším charitním zařízením, kde působily sestry, byl Charitní dům v Dobré Vodě u Nových Hradů. Tato obec na jihu Čech se stala novým domovem starým sestrám IBMV, tam shromážděným ze Svojsic na počátku roku 1976. V tomto domě žily sestry IBMV české provincie až do roku 2001, kdy se uvolnily prostory ve štěkeňském domě sester.

Jak probíhal život pod správou ČKCH a také SKCH lze demonstrovat na několika příkladech. V roce 1976 byly sestry IBMV důchodového věku, jak bylo výše zmíněno, postupně shromažďovány do Charitního domova v Dobré Vodě u Nových Hradů. Početní stav sester dosáhl v roce 1990 maximálního počtu 29. Sestry si platily z důchodu ubytování, stravu a vše ostatní tak, jak je běžné v jakémkoliv podobném sociálním zařízení. V charitním domě měly sestry vlastní řeholní představenou, která zajišťovala život komunity po církevní stránce. Chod charitního domu jako takového zajišťovala vedoucí charitního domu.

V Dobré Vodě byla vedoucí *sr. Marie Magdaléna Anna Faktorová IBMV*, která byla v poválečných letech představenou domu ve Svojsicích. K ruce měla referentku, pozdější představenou české provincie *sr. Michaelu Máriu Mačangovou IBMV*. Sestrám byl např. dán tabulkový denní příjem potravin. Pohyb vydaných potravin ze skladu byl zaznamenáván do výkazů a tyto odesílány na krajské ředitelství ČKCH. „*Nezřídka se stávalo, že jsem měla ve skladu více potravin, než jich tam dle tabulek k danému dni mělo být. Každý týden jsem dělala inventuru, a co sestry nespotřebovaly, to jsem rozdávala potřebným.*“²⁵⁶

Totalitní státní aparát měl velmi dobrý přehled o pohybu sester v charitních zařízeních. Představená řeholního domu pravidelně posílala jmenné seznamy sester nejen ČKCH, či SKCH, jak dokládá vyprávění *sr. Flávie Magdalény Filipekové IBMV* o situaci Charitního domova v Báči v roce 1970, ale také okresnímu církevnímu tajemníkovi.²⁵⁷

²⁵⁵ Internetové stránky Domova Svojsice, viz <http://www.svojsicedomov.cz/>, obsahují v sekci historie domova, ohledně působení IBMV na zámku několik nepřesností v datech. Sestry ošetřovaly klienty až do roku 1976. Svojsické panství koupily v roce 1920, vyhledáno dne 2. 3. 2018.

²⁵⁶ SLÁDEK/MÁČANGOVÁ CJ 2018.

²⁵⁷ Od 10. 11. 1952 byla povinnost řeholnic hlásit se k trvalému pobytu u příslušného okresního církevního tajemníka. Viz OSA Teplice, Nové směrnice k ohlašovací povinnosti řeholnic.

V charitním domově v Báci²⁵⁸ byly soustředěny zbylé sestry IBMV z celého Slovenska. „...*musely se posílat seznamy na charitu...já nevím, kde všude. Oni nás mohli takto kontrolovat.*“²⁵⁹

Plat sester pracujících pod charitou nedosahoval nijak závratných hodnot. Všichni, kdo skládají slavné, anebo věčné řeholní sliby, skládají třetí slib, a to slib chudoby. Tedy slib v rámci, kterého se jedinec zavazuje používat k osobní potřebě pouze toliko věcí, kolik jich je mu zapotřebí. V těchto intencích řeholní chudoby si sestry IBMV nenárokovaly celý plat, ale nechávaly si vyplácet tzv. *vestiář*.²⁶⁰

Dr. Josef Plojhar zakázal dále užívat praxi *vestiáře* v sociálních a nemocničních zařízeních opatřením ministra zdravotnictví z roku 1951, publikovaném v oběžníku ministerstva zdravotnictví pod poř. č. 948/51 Sb.o.²⁶¹ Dle něj každá sestra měla nárok na plnou mzdu. Finance, které sestry odmítly přijmout, jim byly z příkazu ministra Plojhara ukládány na osobní vkladní knížce. Opatření z roku 1951 vydané ministerstvem zdravotnictví (dále jen MZ) nebylo důsledně dodržováno. Proto MZ vydalo dne 15. 12. 1952 nový oběžník pro Národní výbory a církevní tajemníky. V něm se mimo jiné hovoří:

*Ministerstvo zdravotnictví upozorňuje, že odměňování tzv. vestiářem, jako odporující socialistické zásadě o odměňování za práci, bylo zrušeno opatřením ministerstva zdravotnictví ke konci roku 1951... Členové řádu jsou placeni jako ostatní zaměstnanci ve státní zdravotní správě. Pokud v některých případech členové řádu nepřijali jim příslušející pracovní příjmy, bud'těž zúčtovány v depozitech ústavu. Pokud pracovní příjmy byly uloženy na vkladní knížky, musí být tyto vedeny jako cenné úložky v účtování ústavu. Z těchto částek se uhradí příslušná náhrada na stravování, ubytování apod. Podle tohoto pokynu budiž postupováno i nadále v případech, kdy členové řádu nepřijímají pracovní příjmy.*²⁶²

Jak však *sr. Helena Marie Vaňková IBMV* dokládá, praxe *vestiáře* byla běžná ještě po roce 1970: „*Ještě v sedmdesátých letech, a to jsme byly již pod okresem, nám byl vyplácen vestiář. Byly to velmi malé částky. Tak malé, že když měly přijít civilní*

²⁵⁸ Charitnímu domu v Báci je věnováno více v kapitole: 3. *Charitní domov Báč (SR)* této diplomové práce.

²⁵⁹ Seznamy sester si nevedla jen charita, ale také okresní církevní tajemník. Viz. SLÁDEK/FILÍPEKOVÁ CJ 2017.

²⁶⁰ Z latinského „*vestiarium*“, oděv poskytovaný otrokům v Římě za služby svých Pánům.

²⁶¹ SOA TEPLICE V ČECHÁCH. Karton 263.

²⁶² Ibidem.

*zdravotní sestry, byl nám postupně zvedán. S odůvodněním, že by civilní sestry za takovou mzdu nepracovaly.*²⁶³

Praxe vestiáře měla pro sestry dopad i do budoucnosti. Protože sestry patřily k nízko-příjmovým skupinám, jsou jejich důchody i přes velmi namáhavou práci u imobilních či imbecilních pacientů, kterou po léta vykonávaly a která jim často poškodila zdraví, velmi nízké. Měsíční důchod sr. Heleny jako zdravotnice u ležících pacientů a klientů Domova důchodců ve Štěkni²⁶⁴ činí dnes cca 7.000,- Kč.

Na závěr této kapitoly je třeba zmínit několik slov o osobě Jana Máry, ústředního ředitele ČKCH.

P. Jan Mára O.Cr. byl za svého života i po něm vnímán církevní společností velmi negativně. Převažuje na něj spíše pohled jednostranně kritický. Jeho osoba delší dobu volá po důkladném historickém zpracování. Věřme, že se dočkáme spravedlivého zhodnocení jeho osoby a zvláště jeho působení na místě ředitele ČKCH.

Z dostupných materiálů víme, že se narodil 14. srpna 1912 v osadě Zlučín u Radvánova nedaleko Kovářova, okres Příbram. Pocházel z velmi chudých poměrů. Byl jazykově nadaný. Plynně hovořil a psal francouzsky, německy, italsky, anglicky, samozřejmostí byla výborně zvládnutá latina a řečtina. Během studií bydlel v juvenátu²⁶⁵ Rytířského řádu Křižovníků s červenou hvězdou. Řád znal již ze svého rodiště. Řádová farnost Klučenice je nedaleko Zlučina.

Po maturitě se rozhodl pro dráhu kněze u křižovníků. Slavné sliby složil do rukou velmistra *ThDr. Josefa Vlasáka O.Cr.*²⁶⁶ dne 21. října 1937. Svěcení přijal 13. března 1938.²⁶⁷ Po vysvěcení působil na rozličných místech. Nejprve v pražském konventu, pak ve Věteřově, v Lokti, u sv. Petra na Poříčí v Praze, Hloubětíně. Dne 15. dubna 1951 byl jmenován administrátorem kostela sv. Ludmily na Mírovém náměstí v Praze. Tuto farnost vedl 40 let až do 30. září 1991. Dne 15. března 1951 byl jmenován čestným kanovníkem u Kolegiátní kapituly sv. Petra a Pavla v Praze na Vyšehradě. Byl jím až do nástupu Miloslava Vlka na arcibiskupský stolec sv. Vojtěcha. Miloslav Vlk zrušil jmenovací dekrety 30. listopadu 1991. K tomuto datu P. Mára odešel rovněž z funkce probošta vyšehradské kapituly, kterou zastával od 7. července 1989. Od 1. července

²⁶³ SLÁDEK/VAŇKOVÁ CJ 2018.

²⁶⁴ Do roku 1985 se sestry ve Štěkni staraly o 160 těžkých ležících případů. Po jejich odchodu bylo množství pacientů sníženo na 120, protože civilní zaměstnanci nebyli schopni více pacientů obsáhnout.

²⁶⁵ Internát pro studenty situovaný v areálu konventu Rytířského řádu Křižovníků s červenou hvězdou.

²⁶⁶ ThDr. Josef Vlasák O.Cr., 45. generál a velmistr Rytířského řádu Křižovníků s červenou hvězdou. Je nejdéle vládnoucím představeným řádu. Vládl od roku 1915 do roku 1958.

²⁶⁷ Catalogus Odrinis Militaris Crucigerorumcum Rubea Stella, 1942.

1949 do 25. února 1952 byl Jan Mára předsedou národní rady České katolické charity. Od 26. února 1951 zastával místo ústředního ředitele České katolické Charity až do roku 1989. V aktivní kněžské službě skončil 1. srpna 1995. V říjnu roku 2005 byl Jan Mára z důvodu nutné 24 hodinové péče, převezen do Charitního domova na Moravci, který jako ředitel ČKCH založil.

P. Jan Mára byl členem Svazu československo-sovětského přátelství (od roku 1948), Mírového hnutí katolického duchovenstva (1948–1968), od roku 1971 člen *Pacem in terris*, Berlínské konference katolíků od roku 1967 a zakládající člen Československého výboru obránců míru. Během svého života, zvláště pak v padesátých a šedesátých letech, spolupracoval s režimem. Dle dochované korespondence, která je ve fondu ČKCH uloženého v Národním archivu, jeho život neměl jen stinné, ale i pozitivní stránky.²⁶⁸

Během postupující normalizace společnosti docházelo k vnitřnímu vývoji jeho osobnosti. *Strana* chtěla trvale uzavřít kostel sv. Ludmily na Mírovém náměstí, čemuž zabránil. Snažil se u režimu nastolit otázku možnosti otevření noviciátu alespoň pro ženské řehole.²⁶⁹ Zakázaná literatura se dostávala do republiky v osmdesátých letech přes Máru a ČKCH.²⁷⁰ Tyto a jiné aktivity způsobily, že sám Mára se dostal do hledáčku StB. Spis na něj byl založen v roce 1981.²⁷¹

V evidenci spolupracovníků a agentů je uváděna také pí. Prchlíková. Je důvodné podezření, že se jedná o pí. Prchlíkovou, která dlouhý čas byla Márovi sekretářkou a hospodyní. Tato žena je ve spisech uváděna později jako agent StB.²⁷² Z obou pozic měla dokonalý přehled o pohybu osob v okolí Jana Máry.

P. Jan Mára O.Cr. umírá na Moravci v noci z 5. na 6. ledna 2012. Pohřbu se z církevních hodnostářů, kromě členů vlastního řádu, zúčastnil pouze probošt Kolegiátní kapituly sv. Petra a Pavla na Vyšehradě, J.M. Anton Otte, se svými kanovníky. Nebud' me tedy přísnými soudci, ale soudci spravedlivými.

²⁶⁸ NA Na Chodovci Praha.

²⁶⁹ Vzpomínky Jana Máry vyprávěné spolubratrům.

²⁷⁰ Svědectví Anton Otte, probošt vyšehradský, pohřeb Máry dne 14. ledna 2012.

²⁷¹ Ústav pro studium totalitních režimů, viz <https://www.ustrcr.cz/>, archiv bezpečnostních složek, viz <https://www.abscr.cz/jak-zadat/>, vyhledáno dne 23. 3. 2018.

²⁷² Ibidem.

5. Současné konstituce CJ²⁷³

Tato diplomová práce není prací kanonickou. Proto v této kapitole chci zdůraznit nejvýznamnější části Konstitucí a Doplňujících předpisů. Jedná se především o spiritualitu CJ a podmínky přijetí pro zájemkyně o vstup do CJ. Dále v textu popíši postup jmenování provinciální představené v souvislosti s právě chystanou změnou na pozici provinciální představené slovenské provincie CJ v letošním roce. Tuto kapitolu uzavírají významné dny a svátky CJ.

5.1. Spiritualita CJ

Každý řád, každá řeholní společnost, kongregace se řídí v intencích ducha, jemu darovaného od zakladatele či zakladatelky. Mluvíme o spiritualitě společenství. Každé společenství kromě spirituálního rozměru má i rozměr právní. Tedy rozměr, který umožňuje život řádu nebo kongregace v určitých intencích. Tyto intence, tyto meze jsou určovány řeholí a konstitucemi a doplňujícím vlastním právem řeholní instituce. Ducha společenství nejlépe definuje člen či členka, jenž tohoto ducha žije a vyznává. Jaká je spiritualita Congregatio Jesu?

„Spiritualita, to je vlastně naše zaměření. Podle našich Konstitucí je vlastně našim cílem se z milosti Boží starat nejen o vlastní spásu a dokonalost, ale stejně tak se snažit o spásu a dokonalost našich bližních zejména výukou a vyučováním dívek.“²⁷⁴

Zakladatelka CJ Mary Ward nedbala jen na vnitřní prožívání zasvěceného života, ale také dbala na to, aby její děvčata působila na okolní svět pozitivně, byla veselá, ne odtažitá, ale naopak přívětivá. Mary Ward zdůrazňovala: *„Buďte pohotovými pro každé dobro!“*

Mary Ward popisuje v listě pateru Tomsonovi událost milosti Boží, které se jí dostalo při založení jejího Institutu BMV v roce 1611. V tomto listě nacházíme klíč k pochopení spirituality Congregatio Jesu.²⁷⁵ Tedy kým se Mary Ward inspirovala a jakými myšlenkami byla ovlivněna. *„Vezmi to samé od Společnosti.“²⁷⁶* Mary Ward byla prodchnutá ignaciánskou spiritualitou a celý svůj život toužila, aby její Institut, jak ho sama nazývala, mohl mít právě ignaciánskou řeholí. Ona sama

²⁷³ Lidové označení - anglické panny, oficiální název od roku 1877 do roku 2003 Institutum Beatae Mariae Virginis, IBMV, od generální kapituly 2002 změna názvu na Congregatio Jesu, CJ. V textu jsou užity zkratky názvu Institutu/Kongregace dle období, ve kterém se vyskytly.

²⁷⁴ Viz Flávie osobní rozhovor.

²⁷⁵ Lidové označení společenství CJ/IBMV dle národnosti zakladatelky Mary Ward.

²⁷⁶ Konstituce CJ 2003, 25.

se nedožila přijetí ignaciánské spirituality a změn ve vlastních konstitucích CJ dle konstitucí Tovaryšstva Ježíšova. Dožily se toho však její následovnice v roce 1978, resp. 2003.

Dekret, kterým se schvalují nové konstituce CJ, byl vydán Kongregací pro Instituty zasvěceného života a společnosti apoštolského života. *Eduardo kardinál Martínez Somalo*, prefekt kongregace, jej podepsal dne 7. června 2003.²⁷⁷ Generální kongregace (dále jen GK) CJ probíhala v roce 2002. Jak zmiňuje, je učiněno několik významných změn a přizpůsobení v dokumentech, které tvoří vlastní právo CJ. Jedná se o *Institutum*²⁷⁸ zakladatelky CJ *Mary Ward*, *Konstituce sv. Ignáce z Loyoly*, přizpůsobené realitě a charakteru CJ a *vlastní Doplnující normy*.

Dekretem Kongregace²⁷⁹ byla taktéž schválena změna názvu z *Institutum Beatae Mariae Virginis*²⁸⁰ na *Congregatio Jesu*. Sen a přání zakladatelky CJ, Mary Ward, se po dlouhých 382 letech naplnil. Sestřičkám CJ je nově umožněno skládat zvláštní čtvrtý slib papeži ve vztahu k poslání, specifikům praktikované chudoby, svého svědomí a chápané ve smyslu CIC 630 § 5. Tento čtvrtý a mimořádný slib schválila GK CJ téměř jednomyslně.²⁸¹ Složení čtvrtého slibu je povinné pro sestry, které vstoupily do CJ po roce 2002.²⁸²

S.M. Mechtild Meckl CJ, generální představená Congregatio Jesu, uvedla normy, schválené GK a potvrzené Církví, v platnost dopisem celé Kongregaci ze dne 8. září 2003. Tři dokumenty a to Institutum, Konstituce a Doplnující normy vstoupily v platnost 30. ledna 2004.

Několik vět o vývoji přijetí ignaciánských konstitucí IBMV resp. CJ. Mimořádná GK IBMV se konala v roce 1968, ještě v duchu doznívajícího nadšení z II. vatikánského koncilu. Na této GK bylo rozhodnuto o převzetí Konstitucí Tovaryšstva Ježíšova.

Dne 22. prosince 1978 Církev schválila výběr článků z konstitucí, které chtělo IBMV začlenit. GK IBMV dále rozhodla po dlouhých patnácti letech v roce 1993, že Konstituce SJ budou přijaty „ad maximum“. To znamená v plném smyslu tak, jak o to usilovala zakladatelka IBMV Mary Ward. „*Převzít od SJ vše, kromě toho, co se týká kněží SJ.*“ Proto bylo přistoupeno k vypracování nové verze Konstitucí,

²⁷⁷ Dekret CONGREGATIO PRO INSTITUTIS VITAE CONSECRATAE ET SOCIETATIBUS VITAE APOSTOLICAE, Prot. Nr. M. 10 - 1/2003, Cita de Vatican.

²⁷⁸ Název pravidel zasvěcené společnosti Mary Ward z roku 1611.

²⁷⁹ Kongregace pro Instituty zasvěceného života a společnosti apoštolského života.

²⁸⁰ Zasvěcené společnost Mary Ward byla potvrzena pod názvem IBMV dne 15. února 1877.

²⁸¹ Dekret CONGREGATIO PRO INSTITUTIS VITAE CONSECRATAE ET SOCIETATIBUS VITAE APOSTOLICAE, Prot. Nr. M. 10 - 1/2003, Cita de Vatican.

²⁸² Konstituce CJ 2003, 318.

kteřé by reálně zachovaly odkaz zakladatelky při současném zapracování ignaciánské spirituality.

Institutum Mary Ward je text, jenž v krátkosti shrnuje „základní pravidla“ CJ. Ty jsou dále rozvíjeny v *Konstitucích* CJ a přizpůsobeny potřebám dnešní doby v *Doplňujících normách*. Institutum je ústavou CJ. Zároveň je to stručný, neměnný a přehledný text, rozpracovaný v dalších dokumentech. GK schválila jednomyslně nový zákoník o svátku sv. Augustina 28. srpna 2002.²⁸³

Mary Ward, ve vlastní rukou sepsaném Institutu (*Institutum*²⁸⁴), chápe poslání jí založené společnosti pro ženy následovně:

*Kdo chce v naší společnosti, kterou si přejí nazvat Ježíšovým jménem, bojovat pod zástavou kříže za Boha a sloužit jedině Pánovi a jeho nevěstě Církvi pod římským papežem, zástupcem Kristovým na zemi, musí si po slavných slibech ustavičné čistoty, chudoby a poslušnosti být vědomá toho, že je členkou společnosti, která byla především založena k tomu, aby bránila a rozšiřovala víru a aby pomáhala lidem v křesťanském životě a víře.*²⁸⁵

Katolická víra byla v 16. a na počátku 17. století v defenzívě. Evropou se šířila vlna protestantismu. Katolíci byli pronásledováni v řadě zemí pro své přesvědčení, což Mary Ward sama zakusila. Věděla, že je třeba se vrátit k pravé víře a k církvi založené Ježíšem Kristem. Věděla, že Tovaryšstvo Ježíšovo jde správnou cestou. Cestou vzdělávání a příkladu. Proto se rozhodla „...vychovávat děvčata v duchovních cvičeních a „jednoduché lidi“ v křesťanské víře, katechezi a uváděním posvátných věcí do uctivého užívání, výchovou dívek ve školách a v domovech.“

Rozsah činnosti CJ je dle přání zakladatelky mnohem širší. Dle tohoto přání se mohou sestry také starat o domácnosti kazatelů, kněží, misionářů, aby ti měli čas a prostor pro šíření víry. Pracovat v sociální sféře jako např. pečovat o nemocné a vězněné, a to vždy dle vlastních schopností a možností. Výše zmíněné činnosti praktikují sestry v různé míře dodnes.

Mary Ward vnímala slib chudoby velmi přísně. Žádný dům, žádné profesky,²⁸⁶ společnosti či soukromé osoby neměly právo na zisky, příjmy a majetky IBMV. Mohly

²⁸³ Konstituce CJ 2003.

²⁸⁴ Institutum z roku 1621, je chápán také jako Třetí institucionální plán. Viz Konstituce CJ 2003, 33.

²⁸⁵ Ibidem.

²⁸⁶ Sestry s věčnými sliby.

užívat majetek pouze přiměřeně ke své situaci, stavu a k bydlení. Sestry dodržují pečlivě slib chudoby, stanovený Mary Ward i dnes.

Řeholní sestry IBMV se až do roku 1968 rozdělovaly do dvou skupin, a to na: *Učitelky – Mater a sestry bez vzdělání* zajišťující praktický chod domu – *Sorores*. Dnes se sestry nazývají v duchu II. vatikánského koncilu shodně, *sorores*. Toto označení se projevilo i ve sjednocení oděvu. Učitelky byly označovány na rukávech šatů bílými pásky. Rozlišování sester dle postavení v komunitě znamenalo pro *mater* ještě jedno privilegium. Provinciální představenou nebo představenou domu mohla být pouze a jenom *mater*. To dnes již neplatí. Představená domu je jmenována na 3 roky provinciální představenou. Provinciální představená je jmenována na základě výběru z kandidátek na 6 let. Funkční období je možné vykonávat po dvě následující období. Na třetí období je třeba udělit dispens od generální představené.

5.2. Průběh výběru provinciální představené

Jmenování provinciální představené probíhá následujícím způsobem. Sestry podávají návrhy jmen na novou provinciální představenou na provincialát v zalepených obálkách zhruba rok před koncem jejího funkčního období. Jména, i s odůvodněním jednotlivých kandidátek, odešle provinciální představená v zapečetěné obálce k rukám generální představené do generálního domu (dále jen generalát) v Římě. Sestry mají ve výběru jména naprostou svobodu.

Na generalátu jsou jednotlivé návrhy setříděny. Má-li některá sestra pouze jeden hlas, je ze seznamu vyškrtnuta. Jména s nejvyšším počtem hlasů jsou zahrnuta do seznamu kandidátek na novou představenou provincie. Nový seznam zašle sekretariát generální představené zpět sestřím k posouzení.

Do předmětné provincie přijede generální představená, která musí jednou za své funkční období mluvit osobně s každou sestrou, a její asistentka, nebo jenom dvě asistentky generální představené, které provedou osobní rozhovory se všemi sestrami o oněch navrhovaných osobách. Sestry neví, která kandidátka získala nejvyšší počet navrhovaných hlasů. Kandidátky jsou řazeny v seznamu abecedně, aby nedošlo k ovlivnění mínění sester.

Krom toho je nutné, aby se jednotlivé sestry modlily, aby vybraná kandidátka byla osobou duchovní a také schopnou zastávat tak náročný úřad.

Po návratu do Říma, se generální představená spolu se svojí čtyřčlennou radou zamýšlí nad jednotlivými jmény a posudky. Generální představená rozhodne nakonec

o kandidátce, kterou považuje za nejschopnější podle vlastností požadovaných Konstitucemi. Vybraná kandidátka je následně telefonicky kontaktována s dotazem, zda přijímá úřad provinciální představené. Podle předpisů CJ vybraná sestra, kandidátka, nemusí úřad přijmout v případě, že jí v tom brání vážné výhrady ve svědomí. Jmenování do funkce se jinak stává okamžitým.

Nově jmenovaná provinciální představená si jmenuje čtyřčlennou provinciální radu, kterou musí schválit generální představená. Předpokládá se, že do její rady jsou jmenovány sestry, které figurovaly na onom výše zmiňovaném seznamu. Návrh jmen provinciální rady musí obsahovat opět důvody, proč jsou tato jména navržena. Provinciální představená řídí posléze se svou radou provincii následujících šest let.

Generální představená je volena na GK pro dobu 9 let. Každou provincii zastupuje provinciální představená spolu s asistentkami. Česká provincie má stanovenou kvótu 2 asistentek, slovenská provincie má kvótu 4 asistentek. Generální představená je zvolena nejčastěji z řad provinciálních představených, což nemusí být pravidlem.

Místní představená je na návrh místních sester jmenovaná generální představenou se souhlasem generální rady na dobu 3 let.

5.3. Průběh formace sester CJ a život v komunitě

Zájemkyně o přijetí do CJ musí splňovat nároky vyplývající z Konstitucí a Doplňujících norem CJ. Nejprve musí podat přihlášku o vstup do jakéhokoliv regionálního domu sester. Provinciální, anebo regionální představená, přijímá kandidátku zasvěceného života do společenství sester po vyslechnutí názoru své rady. Pokud je dívka mladší 18 let anebo starší 30 let, musí mít představená k přijetí souhlas své rady. Předpokladem k přijetí je příslušnost ke katolické církvi, pravý úmysl a způsobilost k povolání.

Dívka předloží představené k připuštění k první probaci rodný list, doklad o státní příslušnosti, křestní a biřmovací list, školní vysvědčení, doklad o praxi, občanský průkaz anebo pas, řidičský průkaz, lékařské vysvědčení, potvrzení, že není jinak vázaná, vlastní rukou napsaný životopis. Se zdravotním osvědčením je možno vyžádat i speciální zdravotní vyšetření.

Pokud splní kvalifikační požadavky pro vstup do kongregace CJ, začne svůj život v regionální komunitě postulátem, tzv. první probací. V této době postulátka pracuje v domě sester, u kterých požádala o vstup do CJ. Může tak vykonávat zdravotnickou, pedagogickou anebo jinou činnost dle zaměření regionálního domu. Případně komunitě

vypomáhá s nejrůznějšími pracemi a potřebami. Ale především se postulanka snaží rozpoznat vůli Boží k vlastnímu povolání v CJ. Zároveň slouží postulát k osvojení si režimu, který ulehčí postulance přechod do noviciátu.

Po maximálně ročním postulátu, zpravidla trvá 6 měsíců, může být postulanka připuštěna ke druhé probaci. Ke dvouletému noviciátu v určeném domě pod dohledem magistry novickek. Během noviciátu může novicka bez udání důvodu CJ opustit a vrátit se do civilního života. Novicka zároveň může být propuštěna bez udání důvodu z CJ. Po absolvování noviciátu může být novicka generální představenou připuštěna k prvním slibům, tzv. třetí probaci.

Ty novicka skládá na dobu tří let a stává se tak tzv. juniorkou. Po uplynutí tří let se juniorka rozhoduje, zda složí ještě jednu první sliby na tři roky, anebo z CJ odejde. Po druhém absolvování juniorátu je juniorka připuštěna ke čtvrté probaci. Tedy ke složení, dle nově schválených Konstitucí, doživotní profese. Od roku 2002 mají sestry za povinnost skládat 4 sliby. Chudoby, čistoty, poslušnosti a slib věrnosti a plné disponibility papeži ohledně posláním. Generální představená opět schvaluje juniorkám připuštění k doživotní profesi. Juniorka nemůže být k nim připuštěna bez jejího souhlasu. Formace dívek u CJ trvá celkem devět let.²⁸⁷

Důležitá je spolupráce, subordinace sester a komunit pro vlastní úspěšný život společenství. Proto zde zdůrazním určité momenty, na kterých stojí život společenství. Jedná se:

...o výměnu informací mezi představenými a podřízenými. Společné porady na koordinaci a další rozvoj apoštolátu a otázky, které se vztahují na blaho společenství; k tomu je možné si vyžádat pomoc odborníků a podnitit také účast členek. Přenesení určitých pravomocí představených na podřízené. Všestranná spolupráce, která překonává každý druh individualismu. Jasný pořádek komunitního života, který vypracují společně, potvrdí ho provinciální představená a pravidelně bude podléhat revizi. Smysl pro univerzalizmus, který přesahuje malé domácí a osobní zájmy.²⁸⁸

²⁸⁷ Konstituce CJ 2003.

²⁸⁸ Ibidem, 362.

5.4. Kalendář významných dnů CJ

Každý řád či kongregace slaví během roku své významné dny, ve kterých se zvláště pamatuje na zakladatele, dobrodince a řádové světce. Společné památné dny a svátky pro všechny provincie CJ na celém světě jsou:

1. ledna – slavnost Bohorodičky Panny Marie;

3. ledna – svátek Jména Ježíš;

23. ledna – narození Mary Ward 1585;

30. ledna – úmrtí Mary Ward 1645;

15. února – potvrzení Congregatio Jesu jako IBMV 1877;

20. dubna – svolení nazývat Mary Ward zakladatelkou 1909;

7. června – potvrzení vlastního práva Congregatio Jesu 2003 ve smyslu generální kongregace 2002: Institutum, Konstituce, Doplnující normy;

13. června – potvrzení 81 pravidel 1703;

31. července – svátek sv. Ignáce;

22. prosince – potvrzení Konstitucí 1978.

6. Medailony vybraných sester CJ

Následující řádky obsahují životní osudy čtyř řeholních sester CJ. Nebylo pro mne snadné vybrat sestry, kterým medailony věnuji. Každá sestra svým životem, svým jednáním, svou skromností a pokorou plně zosobňuje hodnoty, v které věří, které plně vyznává. Víra a útrapy života zanechaly na jejich tvářích vrásky, které by měly vypovídat i dalším generacím. Proto jsem vybral následující čtyři sestry. Sestru Antonetu, která dva měsíce poté, co jsem zaznamenal její životní vzpomínky, zemřela. Sestru Miladu, jenž se v únoru 2018 dožila úctyhodných 101 let. Sestru Aloisii, která do CJ vstoupila krátce po válce v roce 1948 a téměř celý svůj aktivní život prožila na zámku sester ve Štěkni. Sestry Milada a Aloisie jsou členkami české provincie IBMV, Antoneta s Flávií pocházejí ze slovenské provincie.

6.1. sr. Mária Antoneta Antónia Magdolenová CJ²⁸⁹

Sestra Antoneta, vlastním jménem Antónia Magdolenová, se narodila 18. srpna 1920 ve slovenské obci Chýnorany při Topolčanech do rodiny, kde víra zapustila hluboké kořeny. Antoneta byla první z pěti dětí. Měla tři mladší sestry Annu, Terezii, Marii a bratra Štefana, který byl Bohem povolán ke kněžské službě. Jako dospívající dívka si velmi oblíbila světici sv. Terezii z Avily. Její příklad a láska k řeholnímu životu, k Bohu, ji vedl k rozhodnutí vstoupit do řehole.

Mottem jejího řeholního života bylo: „*Milovať Pána Ježiša za seba i za tých, čo ho milujú.*“ Chtěla svědčit svým životem ostatnímu světu, chtěla být svědectvím Boží dobroty a lásky. Hořela láskou k lidem, za spásu jejich duší byla ochotna sama se stát obětí, kterou Bůh přijme.²⁹⁰

Antónia se rozhodla pro vstup k sestřám IBMV, anglickým pannám²⁹¹. Se svojí dobrou přítelkyní se vydala k sestřám do Prešova. Představená prešovského domu i slovenské provincie, Margareta Absolonová, nebyla v prešovském domě přítomna. Během její nepřítomnosti ji zastupovala nějaká starší sestra.

Prijala nás jedna staručká sestrička, keďže predstavená Absolonová nebola v dome. Ešte sme na raňajkách i obedu boli spolu, avšak poobede moju spolužiačku prepustili, keďže bola operovaná na oko. Otecko mi povedal túto správu a bál sa o mňa, či neprepustia aj mňa. Veľmi

²⁸⁹ SLÁDEK/MAGDOLENOVÁ CJ 2017.

²⁹⁰ Nekrolog Antoneta 2017.

²⁹¹ Termín anglické panny pochází od anglické národnosti Mary Ward a jejích společnic.

mi to bolo ľúto, ale povedala som, že aj keby ma vyhánali, ja nepôjdem preč. Tieto chvíle pre mňa boli ako na pohrebe.

Dne 2. února 1938²⁹² vstoupila Antónia jako kandidátka v Prešově do ústavu sester IBMV Sancta Maria. Sestry při něm provozovaly lidovou dívčí školu a gymnázium. Kristu se zaslíbila v den obláčky o slavnosti svatého Otce Augustina dne 28. srpna 1941 a přijala řeholní jméno Antoneta. Kandidátka řehole Antónia mohla během své kandidatury studovat na Učitelském ústavu v Levoči. Po skončení noviciátu byla poslána na studia na Pedagogické fakultě v Košicích. Nedokončila však tuto fakultu z politických důvodů.

Dne 28. srpna 1943 po dvouletém noviciátu složila Antoneta své první sliby. Věčné sliby složila dne 28. srpna 1949. Během 2. světové války až do roku 1946 vyučuje na lidové škole IBMV v Prešově a na měšťance v Giraltovicích. Na tomto místě byla šťastná. S milovanými dětmi nacvičovala divadlo, zpěv, hrála na varhany a kreslila. Během 2. světové války byly sestry přerozděleny do jednotlivých rodin sester. Antoneta přiblížila útrapy tehdejší doby:

Počas vojny nás porozdelovali do rodín sestier, ktoré boli v reholi. S tromi sestrami som sa dostala do rodiny, kde mali 9 detí už so svojimi rodinami. Aby sme sa všetci vošli, domáci išli na povalu a my sme spali na laviciach okolo stola. Pomohol nám riaditeľ miestnej školy, keďže vedel o nás, že sme učiteľky. Tak sme učili deti v škole.

Počas vojny sme mali domy v Prešove, Považskej Bystrici, Varíne, Piešťanoch, Giraltovcich.

V Giraltovicích byla sestra Antoneta osudné noci 29. srpna 1950, během níž byly ženské kláštery přepadeny ozbrojenými složkami státu. Mezi nimi i prešovský dům sester *Sancta Maria*. V období 1950 až 1952 byla Antoneta internována postupně na čtyřech místech. Nejprve v Kostolné při Trenčíně, kde čistila látky pro další tovární zpracování. V obci Pruské se zabývala ručními pracemi, v Nových Zámčích se věnovala své oblíbené činnosti-malbě. Následoval převoz do Čech do Františkova nad Ploučnicí, kam s ní byla převezena také první provinciální představená Margareta Absolonová.

Totalitní režim neustále přemísťoval sestry z jednoho místa na druhé. Bylo to dáno jednak nedostatkem pracovních sil v pohraničí a jednak zde byla obava, aby si obyvatelstvo a ostraha nevybudovala k sestrám přátelský vztah.

²⁹² Nekrolog sr. Antonety uvádí vstup do kandidatury 2. května 1936.

Asi nejtěžší etapa jejího života začala pro Antonetu v roce 1952. Režim se rozhodl izolovat a soustředit představené ženských řeholí²⁹³ do bývalého kláštera v Hejnicích. Matka představená M. Absolonová měla být mezi nimi. Když se zpráva o jejím přeložení roznesla mezi sestrami, rozhodla se Antoneta, že neopustí svou řeholní představenou-matku, že ji bude následovat kamkoliv to bude nutné. Nikdo nevěděl, kam má být jejich představená převezena. Mezi sestrami v komunitě byl vybudovaný velmi silný vztah. M. Absolonová byla sestřím skutečnou matkou a sestry ji byly milujícími dcerami.

Chceli nás rozdeliť a odviesť každú v jednom aute. Ale ja som nechcela ísť, vavela som, že ja patríam k matke. Nič nemohli urobiť. Otvorili mi auto a ja som si sadla k provinciálke. Cestou sme videli, že nás vezú cez Českú Lípku. Zastali sme v Hejnicach. Do domu sa nedalo vojsť, ešte ho opravovali. Medzitým, ako sme stáli vonku, prišlo ďalšie auto, v ktorom priviezli sestry dominikánky. Mňa chceli poslať domov, ale ja som nechcela odísť. Nepáčilo sa im, že píšem zápisky a kvôli tomu rozhodli, že ma domov nepošlú. Okrem nás nám dovezli aj boromejky z Prahy, ktoré pracovali v pražskej nemocnici. Na fare v tej dobe bol pan farár Holoubek. On sa mal postarať, aby sme mali kde bývať. Nakoniec nás tam bolo 70 sestier.²⁹⁴

Roku 1952 se Antoneta spolu s M. Absolonovou ocitla v internačním táboře v Hejnicích. Česká provinciální představená Pavla Hoppeová a představená štýrského domu Gabriela Nedvědová tam byly dopraveny také.

Komunisté do Hejnic svezly představené asi sedmi či osmi ženských řeholí.²⁹⁵ Dle nařízení nemohly pokoj obývat sestry stejného řádu nebo kongregace. Antoneta sdílí pokoj s křížovou sestrou (70 let) a dominikánkou (40 let). Pro sestry se pokoj stal malou komunitou s pevně danými pravidly. Každý pokoj měl svou představenou, kterou si určily sestry po vzájemné domluvě sami. V případě Antonety se představenou pokoje stala 70. letá křížová sestra.

Dominikánka pracovala v kanceláři církevní referentky. Internované sestry tak měly přístup k informacím. Jiná sestra, jazykově vybavená voršilka, byla určena za překladatelku.²⁹⁶ Život v Hejnicích nebyl jednoduchý.

„Boli to ťažké časy. Jediné sestry, ktoré mali nejaké potraviny, boli boromejky. Ale podelili sa so všetkými. Na raňajky sme mali čaj, na obed nejakú polievku.“

²⁹³ Ústav pro studium totalitních režimů, viz <https://www.ustrcr.cz/>, vyhledáno dne 23. 3. 2018.

²⁹⁴ Do Hejnic byly převezeny 2 slovenské a 2 české anglické panny.

²⁹⁵ SLÁDEK/MAGDOLENOVÁ CJ 2017.

²⁹⁶ Ibidem.

Mše svatá začínala v 6 hodin. Sloužil ji kněz, který během ní zažíval infarktové stavy. Bylo pro něj velmi náročné odsloužit mši svatou pod dohledem státu. Osoba kněze byla jedna z mála osob, která se dostala do kontaktu se sestrami. Nebyl jim jinak dovolen kontakt s vnějším světem. Okna byly zaklíněna klíny, aby nešla otevřít. I když byl areál kláštera střežen, podařilo se mladé dominikánce proniknout z areálu ven. Využila k tomu schodiště vedoucí z ambitů k řece. Cíl byl jasný. Zjistit, kde se nacházejí zbylé dominikánky z její komunity. „*Vrátila sa a podala informácie.*“

Opět sestry pracovaly pro textilní průmysl, kdy jako v mnoha jiných případech čistily látky pro další zpracování, i když zpočátku si s nimi režim nevěděl rady. Ač život sester vyplňovaly různé příkazy, zákazy, sledování, přesto jim bylo dovoleno provozovat zpěv a divadlo.

Nevedeli, čo s nami, nemali sme čo robiť. Poslali nás do záhrady posadiť sa na lavičky. Spievali sme si, najprv zbožné piesne, skončili sme ľudovými piesňami. Referentka sa vyjadřila, že „nevedela o tom, že „jeptišky“ sú také študované.

O vianocach dominikánky urobili divadlo, narodenie Pána Ježiša. Zavolali aj policajtov, aby videli, čo robíme. Tiež boli prekvapené, aké sú „jeptišky“ múdre.

Na polnočnej sme si poplakali. Spievali sme si koledy a s nami si poplakali aj policajti.

Dozor nad sestrami a zodpovědnost za ně měla v táboře mladá církevní referentka. Sestrám bylo dovoleno přijímat balíky a jinou poštu. Sami však mohly napsat jen jednu pohlednici. Antoneta dala tu svou M. Absolonové, ta ji však nemohla odeslat. Dozorkyně veškerou poštu kontrolovala, avšak záhy sama na sobě okusila moc a nemilosrdnou povahu totalitního režimu, kterému sloužila. Jedna sestra obdržela balík a jako mnohokrát předtím i tento byl kontrolován. V balíku se však místo jídla a ošacení nacházela panenka.

Jednej sestričke poslali balikom krásnu bábiku. Referentke sa bábika veľmi páčila, chcela ju pre svoju dcéru. Sestrička jej tu bábiku dala. Referentka si ju nechala vo svojej kancelárii. Keď prišla na ňu samú kontrola, pýtala sa na tú bábiku. Nepáčilo sa im, že zobrala sestre veci. Kontrola jej povedala, aby sa zbalila a zobrali ju do väzenia. Rok bola vo väzení. Po roku sa vrátila a už sa bála rozprávať so sestrami. „Sestrička, sľúb čertovi a odmení sa Ti peklom.“ Svedectvo tej, ktorá mala byť naším tyranom, Pán Boh si ju pritiahol k sebe.

Poté, co byla mladá církevní referentka zatčena a odsouzena na rok tvrdého vězení, byla do Hejnic přidělena mnohem více k sestram nepřátelský naladěná dozorkyně.

Chodila po chodbách nehlučně. Sestry nikdy nepochopily, jak se mohla dozvědět o jejich tajných společných modlitbách, o jejich tajném setkávání. Vždy sestry odhalila a vyrušila v momentě pro ně nejintimnějším, v momentě setkání s Kriste.

„Po nej prišla druhá dozorkyňa, ktorá bola veľmi zlá. Chodila potichu, nikdy sme nepočuli, kedy prichádza.“

Po roční pobytu v Hejnicích²⁹⁷ je 15 řeholních sester převezeno do mužského internačního tábora v Oseku.²⁹⁸ „Raz v noci nás všetky mladé a jednu provinciálku Notre Dame, Slovenku, zobrali do Oseku.“ Vše se odehrávalo pod roušky noci. Žádná ze sester nesměla vědět, kde se nachází, jak vypadá jejich okolí.

Bola tam obrovská budova, malo to tri dvory a nádherný kostol. Postavili nás s batožinou ku múru na chodbe a čakali sme do polnoci, aby nám povedali, kam pôjdeme. Po tme nás vodili, abysme toho, čo najmenej videli. Ja som dostala na starosť kostol.

Nebolo nás tam veľa. Pred nami tam boli rehoľníci, ktorí pracovali na poliach. Neskôr ich odtiaľ vysťahovali. Upratovala som izbu P. Horvátha a ten mi občas dal vajíčko, lebo ma ľutoval.

V Oseku sestry vypomáhaly v kuchyni, zahradě, v kostele. Jezuita P. Strnad byl vynikajícím kuchařem.²⁹⁹ Antoneta si krátila čas na fortně kláštera malbou náboženských obrazů. Kopii poslední kresby uchovávala ve svém pokoji do konce svého života³⁰⁰. Jednalo se o kresbu Kristovy tváře, které se dotýká dětská ručka.

V roce 1954 čekalo sestry přemístění z Oseka do Benešova nad Ploučnicí, kde chyběla pracovní síla v neupřesněné továrně. Strávily zde čtyři léta. Přišel rok 1958 a opět stěhování. Novým domovem se sestrám stal *Státní ústav chronicky nemocných Pod Doubravkou v Teplicích-Šanově*.³⁰¹ Byli v něm umístěni jak Češi, tak Němci.

Situace ohledně zdravotních sester v teplické nemocnici byla vážná. Řeholní sestry německé národnosti kongregace sv. Kříže požádaly o vystěhování do Bavorska.³⁰² Jejich místo zaujaly sestry Těšitelky z Rajhradu.³⁰³ Kárně provinilé sestry byly odesílány právě do Státního ústavu chronicky nemocných pod Doubravkou. Mezi sestrami IBMV se vžil pro tento ústav termín „*odpadová nemocnice*“.

²⁹⁷ Nekrolog Antoneta 2017.

²⁹⁸ SLÁDEK/MAGDOLENOVÁ CJ 2017.

²⁹⁹ V Bílé Vodě P. Strnad učil sestry vařit.

³⁰⁰ Návštěva proběhla 27. září 2017 v Domově sv. Josefa v Prešově.

³⁰¹ SOA Teplice, dle hlavičkového papíru dopisu by se mohlo jednat o Okresní sociální ústav Teplice, který sídlil U Nových lázní 8. Zde bylo pravděpodobně jen ředitelství. Dřevěné baráky byly na kraji města pod hradem Doubravka.

³⁰² Místo toho byly sestry v roce 1951 přemístěny do Bystřan.

³⁰³ Viz <http://www.sestrytesitelky.eu/historie/>, vyhledáno dne 12. 2. 2018.

Bolo tam 40 barakov, 1 bola kaplnka (prázdny drevený dom, boli tam len varhany, lavice, žiadne maľby, obrazy), bolo tam 300 pacientov. My sme boli učiteľky, nevedeli sme. Pomáhali nám sestričky, ktoré kedysi pracovali v nemocnici. Ich bolo 25, nás 15. Bolo to ako jedna obrovská dedina.

Keď nás zadeľovali, dostala som sa na 14-ku, presne ten dom, ktorý som si sama vyhliadla. Pán Boh mi to dal ako na skúšku. Mala som dva baráky po 30 pacientov.

V tomto ústavu byli umístěni pacienti či klienti těžce nemocní, psychicky narušení a umírající. „*V jednom boli obchodníci, pomätení, boli zavretí v jednotlivých izbách, nechodili ani von.*“ Každou druhou noc měla Antoneta noční službu. Byly během služby sami a zažívaly často strach. Nikdy nevěděly, jak náročná bude noc s pomatenými pacienty. Nikde a nikdy jindy již Antoneta nezažila takovou neúctu k lidskému životu, jakou zde. „*Počas noci sme museli každého pacienta prebaliť. Ale nemali sme do čoho. Plienky sme žmýkali a opäť sme ich zabaľovali do tých mokrých plienok. Bolo to vlastne týranie tých ľudí.*“ Nebyl dostatek léků, dostatek zdravotnického materiálu. Lidé křičeli pokaždé bolestí, když je sestry ošetřovaly. Po dvou letech tvrdé a psychicky náročné práce byly všechny řeholní sestry odeslány z Teplic-Šanova do Bílé Vody, kde byl komunitě přidělen dům č.p. 5.³⁰⁴

Český vnitrozemský osídlenec si vyhlédl tento dům vzápětí po vyhnání původního obyvatelstva po druhé světové válce, přičemž v něm vykonával běžnou řeznickou činnost. K snadno nabitému majetku neměl vztah a tak si zřídil v nejrozlehlejší světnici pořádku prasat a dobytka.³⁰⁵ Dům byl při příchodu sester zcela zdevastovaný. Antoneta dostává za úkol dům uvést do obyvatelného stavu a zajistit důstojné bydlení pro 25 sester. Voršilky se záhy stěhují do vlastního domu.

„Dali nás do poschodového domu, vo výklenku bola pekná socha Panny Márie. Poschodie však bolo prepadnuté. A tak sme si to museli celé opraviť. Provinciálka mi dala na starosť opravu domu.“

Tato drobná žena zpočátku sama zajišťovala základní potřeby komunity sester. Výpravy za nákupy do Jeseníka zvládala statečně, ač to pro ni nebylo jednoduché. Nebála se ani zednických prací. „*Na nákupy som chodila do Jeseníku. Materiál som si nosila v rukách. Nemala som auto, autobusom som si všetko nosila. Pomáhal mi jeden murár z dediny.*“

³⁰⁴ V roce 2000 byl dům prodán do soukromých rukou.

³⁰⁵ SLÁDEK/MAGDOLENOVÁ CJ 2017.

Na Bílé Vodě se sestry živily prací, buď ve slepičárně v Javorníku, na poli, anebo v lese.³⁰⁶ V obci zůstala původní německá komunita Školských sester De Notre Dame. Jim patřil původně majetek v Bílé Vodě a okolí.³⁰⁷ Na 400 řeholních sester bylo svezeno režimem právě do Bílé Vody. Sester bylo takové množství, že se mše svatá musela sloužit na louce.³⁰⁸

Přišlo jaro 1968 a s ním i politické uvolnění. Antoneta se směla vrátit na Slovensko. Přijela do Žitavian, kde se opět mohla věnovat svým tolik milovaným dětem.³⁰⁹ Nedlouho poté je Antoneta zvolena do úřadu druhé slovenské provinciální představené. Úřad vykonávala od 1. ledna 1970 do konce roku 1982, což sebou neslo stěhování do Báče.

V době nejtěžší normalizace se musela vypořádat s režimem a zajistit budoucnost kongregace. Novicky posílala do Čech do Horního Maxova, anebo je tajně přijímala do komunity v Bratislavě.³¹⁰ Po odchodu z úřadu provinciální představené, měla Antoneta na starost sklad. V letech 1985–1988 zastávala úřad představené domu v Báci.

Celá komunita sester se stěhovala domů do domu sv. Josefa v Prešově v létě 2004. Tam v podvečer 11. listopadu 2017 zesnula sestra Antoneta za zpěvu mariánského *Magnificat*. Do svého deníku si poznamenala:

Čím viac života pribúda, tým som vďačnejšia Pánu Bohu za celú svoju doterajšiu životnú cestu. Často bola tvrdá, ťažká. Mala krútnavy i tíšiny. Svietili lúče slnka, ale boli i jesenné dažde skúšok Božích, niekedy ľadové vetriská. No nikdy nechýbal prúd milostí Božích, sprevádzaných dobrotou a láskou toho, ktorého si duša zamilovala. Boh sa nedá prevýšiť vo veľkodušnosti. Na každom doterajšom kroku som cítila a cítim zázračnú pomoc a ochranu Božiu. Som nesmierne šťastná a vďačná Pánu Bohu za milosť povolania. A keby som sa ešte raz narodila, ničím iným by som nechcela byť, iba znovu rehoľnou sestrou v IBMV, teraz CJ. Celý môj život bol zázrakom milosrdenstva Božieho. Prešla som celkovo 14 zastavení. Teraz sa usilujem, čo najkrajšie dospievať svoj životný Magnifikat spolu s Pannou Máriou a sv. Terezkou a s pomocou Božou po jeho skončení vpadnúť do objatia milosrdenstva Božieho.³¹¹

³⁰⁶ SLÁDEK/FILÍPEKOVÁ CJ 2017.

³⁰⁷ SLÁDEK/MAGDOLENOVÁ CJ 2017.

³⁰⁸ Ibidem.

³⁰⁹ Nekrolog Antoneta 2017.

³¹⁰ Tajný dům sester se nacházel na adrese Majakovského č.p. 3.

³¹¹ Nekrolog Antoneta 2017.

6.2. sr. Flávia Magdaléna Filipeková CJ³¹²

Sestra Flávia CJ³¹³, vlastním jménem Magdaléna Filipeková, je nejstarší z 5 sourozenců. Krom ní měli rodiče ještě čtyři chlapce.³¹⁴ Narodila se v obci Vavrín³¹⁵ o svátku Povýšení sv. Kříže³¹⁶, jak kádrový posudek³¹⁷ uvádí, do dělnické rodiny. Otec František byl lesním inženýrem, matka Albína po celý svůj život zůstala v domácnosti. Matka ráda zpívala a hrála na varhany v kostele. „Každou neděli jsme chodili do kostela, bratři ministrovali, to si považovali za čest.“

Přestože byl otec od roku 1945 členem KSČ, měl v zaměstnání problémy. Důvodem bylo jeho římskokatolické vyznání a nedělní návštěvy kostela.

Když jsem se ho ptala, proč byl v té straně, když ho pronásledovaly kvůli tomu, že chodíme do kostela. On říkal: „Že vlastně po válce, jak jsme byli mladí, nebrali jsme to politicky, brali jsme to jako naši povinnost. Prostě, vždyť všichni, co jsme byli v Ružomberku, to byla Hlinková mládež a byli to aktivní katolíci. My jsme vstoupili do strany. My jsme to vůbec nebrali nějak politicky.“ Moje máma se vždycky zlobila, že když táta dostal nějakou odměnu, tak všechno šlo na stranu. Dost nás pronásledovali.

Pronásledování totalitním režimem dospělo do momentu, kdy otec byl z funkce lesního inženýra odvolán a převeden na pozici knihovníka, i přesto, že byl oceněn podnikem tzv. *Stříbrným lišákem*.³¹⁸ Změna pracovní pozice obnášela také změnu výše mzdy. Mzda byla snížena o 1.500,- Kčs. František Filipek odešel nakonec ze zaměstnání.

V místní části zvané *Vápenka* došlo v cementárně na pecích k technické poruše. V podniku nebylo odborníka, který by závadu uměl odstranit. „Táta jim to opravil, a proto tam zůstal zaměstnaný.“ Místní komunistická strana začala dělat otcí problémy i v novém zaměstnání. Když bylo Magdaléně 15 let, dostal otec další výpověď ze zaměstnání s komentářem: „Jste inženýr, co tady hledáte?“ Vyhozen byl přes řadu realizovaných vlastních zlepšovacích návrhů. Nádavkem vedení podniku doprovodilo otcův odchod z cementárny slovy: „Postaráme se, abyste nedostal jiné zaměstnání.“

³¹² SLÁDEK/FILIPEKOVÁ CJ 2017

³¹³ V textu bude dále uváděna česká forma jména – Flávie.

³¹⁴ Albert (1953), František (1955), Ladislav (1961), Peter (1963).

³¹⁵ Okres Žilina, Slovensko.

³¹⁶ 14. září 1951.

³¹⁷ Kádrový spis Filipeková 1985.

³¹⁸ František Filipek byl zaměstnán u Lesprojekt Žilina, s.p.

I když bratr maminky, Štefan Cigánik, byl generálním ředitelem všech restaurací žilinského okresu, nakonec pomocnou ruku podal otci jeho bývalý kolega.³¹⁹ Umožnil mu opět pracovat v milovaném lese. Tehdy mu otec Magdalény řekl: „*No jo, jenže já mám ten problém, že mně řekli, že se postarají, abych nedostal jiné zaměstnání.*“ Kolega reagoval slovy: „*Ale my se na to vykašleme!*“ Práci lesního inženýra vykonával František Filipek posléze až do důchodu.

Magdaléna nikdy neuvažovala o tom, že její kroky povedou do řehole. Náboženství na škole se vyučovalo do páté třídy. Vedl ho místní farář a měl v kurzu někdy až sedmdesát dětí. Pro rodiče nebylo snadné posílat své ratolesti na hodiny náboženství.

Náboženství nás učil pán farář. Ovšem v té době byli problémy, museli se dávat přihlášky řediteli školy, kterou museli podepsat oba rodiče. Pak měli ještě pohovor, kde jim bylo řečeno, aby počítali s tím, že jejich dítě bude mít třeba problémy, že se nedostane na vysokou školu. Víím, že můj tatínek tehdy říkal: „Že jaký problém, vždyť přece vládne dělnická třída.

Soudruh ředitel školy pravidelně kontroloval, které děti docházejí na náboženství i přesto, že slovy otce „*vládla dělnická třída*“. Náboženský život v polovině šedesátých let nebylo snadné žít. Další restrikce ze strany státu následovaly za normalizace.

Osobní cesta k řeholnímu životu sestry Flávie nebyla snadná. Ale jak samá říká: „*Pán Bůh si vždy najde způsob k prosazení svých plánů.*“ Přišel rok 1968 a politické uvolnění. To umožnilo, že výuku náboženství na škole v rodné obci Vavrín převzaly dvě sestry IBMV, Fabiána a Stela. Sestry však mohly vyučovat pouze dva roky. V roce 1970 byly, jako mnohé jejich spolusestry, soustředěny do kláštera v Báci. Sestry neudělaly dojem na mladou dívku:

„...nějak jsem si říkala, takové oblečení se mi nelíbí, jsou takové... Měly čelenky... Tehdy mi bylo 17 let, ale moc jsem k tomu³²⁰ neinklinovala. Vždycky jsem je slušně pozdravila. Maminka je k nám občas pozvala, ale já sem se tak nějak nesnažila.“

Sestry nebydlely na faře, ale v pronajatém domku jedné rodiny, která delší čas žila v Bratislavě. Bůh Magdalénu oslovil celkem třikrát na cestě k zasvěcenému životu. První rozhovor s Bohem Magdaléna prožila na duchovních cvičeních v létě roku 1969. K nim ji přivedla její kamarádka. Třídenní duchovní cvičení probíhala tajně na chatě v lesích u hradu *Strečno*. Tenkrát je vedl *P. Jozef Porubčan SI*. Duchovní cvičení dával skupince šesti děvčat. Mnohá z nich byla na těchto cvičeních poprvé. Ani Magdaléna

³¹⁹ František Filipek švagra nenavštívil, cestou potkal bývalého kolegu z Lesoprojektu Žilina, s.p.

³²⁰ K zasvěcenému životu v řeholi.

nevěděla, co ji čeká. Dívky dostaly poučení, jak se mají chovat v případě odhalení skupinky ze strany StB.

...mši svatou sloužil v montérkách, místo kalicha měl zvláštní sklenici a na stole byly různé časopisy, kdyby někdo prostě... No, prostě si tam hrajeme, povídáme si a takhle... Člověk byl mladý a bral to jako dobrodružství. Bylo to fascinující. Přednášky byly čtyři. Každá trvala skoro hodinu a další hodinu jsme měly rozjímat.

Po třech dnech modliteb a rozjímání, pocítila Magdaléna dotek Boží přízně. Bůh k ní poprvé promlouval. „*Nechceš mi patřit úplně?*“ To jsou životní momenty, které nelze snadno popsat, ty je třeba zažít. „*Nevím, kde jsem vzala tu jistotu, že to byl Boží hlas. Ano, cítila jsem úžasnou svobodu. Něco takového, co jsem v životě nikdy nepocítila. Já mám možnost říci ano i ne. Ale já přece nemůžu říci ne, když mne oslovuje Bůh, tak jsem řekla ano.*“

Toto rozhodnutí, toto ANO bylo na počátku cesty vedoucí k zasvěcenému životu. Prázdniny skončily a Magdaléna nastoupila do posledního ročníku na *Střední všeobecně vzdělávací škole v Žilině, přírodovědný obor*.³²¹ Počáteční nadšení ze setkání s Bohem postupně opadávalo a mladou dívku přepadly myšlenky, že to vše, co zažila s Pánem, bylo jen dílem euforie z prožitých dní. Magdaléna váhala, co dál. Kam směřovat své kroky po maturitě.³²² Jít do kláštera? Opět však zasáhlo Boží řízení do jejího života.

Každé ráno před školou chodívala Magdaléna na mše svaté. Ty začínaly patnáct minut před sedmou hodinou ranní. Končily vždy deset minut před půl osmou. O půl osmé musela sedět již na svém místě ve třídě. Na nástěnce u vchodu kostela visel plakát *misijních sester sv. Ducha*. Po jeho přečtení Magdaléna prožila druhé oslovení Bohem podobné zážitku z exercícií.³²³ „*Tak ještě váháš?*“

Klekla si před svatostánkem a bylo jí jasné, že její životní cesta od této chvíle povede jenom a pouze do kláštera. Ale do kterého? I když původně uvažovala Magdaléna o cestě do Levoče, kde v té době sídlily sestry misionářky sv. Ducha, Bůh ji směřoval do jiných míst. Poslal ji na návštěvu kláštera v Báci, který byl nuceným domovem sestrám IBMV od roku 1963. Zde Magdaléna zažila své třetí a rozhodující setkání s Bohem.

³²¹ Sr. Flávie měla touhu stát se lékařkou na misiích v Africe.

³²² Střední všeobecně vzdělávací školu (SVŠ) studovala v letech 1966–1970.

³²³ Duchovní cvičení vedená většinou knězem.

Magistra novickek, sr. Melánie Čelková IBMV,³²⁴ přivádí, po rozhovoru s ní a před její cestou zpět domů, Magdalénu do kostela, kde ji podá k uctění relikviář s krvavými slzami Panny Marie³²⁵. „A jak mně dala políbit ty slzičky, tak jsem znovu zakusila potřeť ten samý zážitek: „*Tvé místo je tady, ne v Levoči.*“ A bylo definitivně rozhodnuto o jejím životě!

Kandidatura, která předchází vždy řeholní obláče, proběhla u sester v Bílé Vodě.³²⁶ První slovenská provinciální, Margareta Absolonová, byla představenou tamní komunity sester IBMV. M. Absolonová byla pro mladou dívku vzorem „*pravé jeptišky*“. Vysoká, hubená, přísného vzhledu, přitom laskavá. Obláčka probíhala v utajení. Do poslední chvíle ani sama Magdaléna neznala termín svého *oblečení*, což byl akt přijetí do noviciátu. Nakonec byl stanoven na svátek Panny Marie Karmelské dne 16. července 1970. Obřadu se mohli zúčastnit rodiče, nejstarší bratr a dvě kamarádky. Během obláčky přijala Magdaléna řeholní jméno *Flávie*. Hned na druhý den byla odeslána do kláštera sester v Báci, kde měla vykonat dvouletý noviciát. Představená domu v Báci, sr. *Ida Viznerová IBMV*, přijala do své laskavé náruče mladou novicku Flávii. Později se sama stala v pořadí již třetí provinciální představenou slovenské provincie.

Novicka Flávie byla zaměstnána ve výrobně hostií.³²⁷ Vlastní formace novickek probíhala mezi pracovními povinnostmi. I když to byly náročné dny, jednalo se o jednu z nejkrásnějších chvil jejího řeholního života. „*Ty začátky byly krásné. Bylo to velice přísné, chudoba byla jiná [...]. Bylo nás šest na pokoji, koupelna byla jedna na konci chodby. Měly jsme každá umývadlo, kyblík, džbáněk, vodu jsme si nosily.*“

Flávie si musela na Slovensku zřídit nové trvalé bydliště v Šamoríně. Po přihlášení na MNV si pořídila občanku s fotografií v hábitu. V kolonce *sociální postavení* bylo uvedeno *církevní osoba*. Tak byl zlegalizován její řeholní stav před státními úřady.

Začátkem roku 1972 bylo vydáno nařízení ministerstvem kultury SSR, že *všechny novicky z řádů a kongregací musí být propuštěny*.³²⁸ Flávii v té době k ukončení noviciátu scházel ještě jeden rok. Situace pro novicky se stala vážnou. Se svolením

³²⁴ Vzácná žena, která dala sr. Flávii základy spirituality CJ, ale také základy duchovního života vůbec, ale především základy vztahu s Bohem.

³²⁵ Jedná se o zázračný obraz Panny Marie ronící krvavé slzy. Tyto slzy byly zachyceny na korporál, který je dnes umístěn v relikviáři.

³²⁶ V Bílé Vodě v roce 1970 bylo umístěno pod dohledem 400 řeholních sester z různých řádů a kongregací. Anglických panen z v té době bylo deset.

³²⁷ Výroba hostií byla pod správou Spolku sv. Vojtěcha v Trnavě. Slovenská katolická charita spravovala klášter v Báci. Zároveň zaměstnávala zbylé práce schopné sestry IBMV v kanceláři nebo kuchyni.

³²⁸ SLÁDEK/FILIPEKOVÁ CJ 2017.

generální představené mohla provinciální představená, sr. Antoneta Magdolenová IBMV, umožnit složení prvního slibu sestrám, které o něj požádají. Požádaly všechny. Sliby Flávie skládala do rukou provinční představené v noci a tajně ve výrobě hostií.

O rok později ministr kultury Slovenské socialistické republiky, Miroslav Válek³²⁹, vydal nařízení, že *sestry do 30 let věku musí být z řeholí zcela propuštěny*. Flávie obdržela spolu s mladšími sestrami výpověď ze zaměstnání³³⁰ a zároveň výpověď z ubytování.³³¹ Režim předpokládal, že se mladé sestry vrátí domů. Ale ony nechtěly. V noci sestry konaly adorace, modlitby růžence a prosily o Boží pomoc. Bůh je vyslyšel. Za týden přijela sr. Mária Slaninková IBMV, představená z Horního Maxova, kde byl pražský ústav pro postižené chlapce. Slaninková oznámila představené slovenské provincie A. Magdolenové: „*Maxov urgentně potřebuje sestry, protože civilní zaměstnanci dostali výpověď a my potřebujeme doplnit stav.*“³³²

Čtrnáct sester se mělo vydat na cestu. Deset z nich, včetně Flávie, mělo nalézt nový domov v Horním Maxově v Čechách a čtyři sestry v Košátkách u Mladé Boleslavi, kde byl a je domov důchodců. Aby se celý plán zdařil, bylo třeba, aby se mladé řeholní sestry přihlásily k trvalému pobytu ve svém rodišti. Doma o problémech Institutu nikdo neměl ani tušení a nelze se proto divit údivu matky, když uviděla Flávii stát na prahu jejich domu: „*Bože, co tady chceš? Nic! Přišla jsem jenom tak a kdybys mě zítra šla přihlásit k trvalému pobytu. Tady máš moji občanku. Nic se neptej.*“ Pán Bůh pomohl.

Flávie byla přihlášena k trvalému pobytu hned druhý den po příjezdu. „*Měla jsem to razítko, trvalý pobyt [...]. A pak jsme pláchly do toho Maxova.*“ Sestry měly domluveno, že se do Čech budou přesouvat v několika skupinkách během tří dnů. Ty řeholní sestry, jež v občanském průkazu neměly svou fotografii v hábitu, se převlékly do civilního oděvu. Přičemž si převážely řeholní oděv v kufru. Sestry netvořily na nádražích hloučky, ale vždy stály od sebe v takových rozestupech, aby na sebe viděly. Hranici mezi Čechami a Slovenskem přejížděly v nočních spojích. Představená z Horního Maxova je přijížděla vyzvednout do Železného Brodu. Vždy s sebou brala jednoho z postižených chovanců ústavu. „*Cestou u lesa zastavila a dvě sestry, co byly v civilu, tak se oblékly do hábitu.*“

³²⁹ Básník Miroslav Válek dlouhodobě zastával post ministra kultury Slovenské socialistické republiky v letech 1969-1989. Působil ve vládě Štefana Sádovského a Petera Colotky; první, druhé a třetí vládě Petera Colotky a ve vládě Colotky, Ivana Knotka a Pavola Hrivnáka. Na post ministra kultury rezignoval v prosinci 1988. Viz také https://cs.wikipedia.org/wiki/Miroslav_V%C3%A1lek, vyhledáno dne 27. 2. 2018.

³³⁰ Z výroby hostií, kterou spravoval Spolek sv. Vojtěcha.

³³¹ Ubytování v Báci bylo smluvně zajištěno se Slovenskou katolickou charitou.

³³² Jednalo se o Ústav sociální péče v Horním Maxově.

Josef Truhlář, ředitel Ústavu sociální péče, nepátral po tom, odkud a kdy Flávie na Maxov přijela. Zaměstnal ji okamžitě na pracovní pozici sanitářky. Do Maxova Praha posílala stále více chovanců s mentálním postižením, proto bylo třeba posílit početní stav zdravotnického personálu.

Na žádost ředitele ústavu studovala Flávie, spolu se sr. Lucií, v letech 1974 a 1975 *Střední zdravotnickou školu v Praze*, obor zdravotní sestra.³³³ První rok studovala prezenčně a druhý rok již dálkově při zaměstnání. Po maturitě v roce 1975 byla zařazena v ústavu jako sestra u lůžka. V roce 1979 byla přeřazena na pracovní pozici staniční sestry, kterou zastávala až do odchodu z Horního Maxova v roce 1998. Flávii práce v oblasti zdravotnictví vždy přinášela radost. Titul vzorného pracovníka ji byl udělen ředitelkou ústavu, Elen Kaplanovou, u příležitosti 20. výročí existence ústavu v roce 1983.

Na podzim roku 1998 ji generální představená *Annuntiata*, poslala na kurz anglického jazyka, který probíhal v Yorku od října do května 1999 a následně do konce listopadu v Londýně. V lednu následujícího roku se Flávie krátce vrátila do Horního Maxova, aby již v dubnu 2000 odcestovala do Říma, kde měla pracovat v sekretariátu generálního domu IBMV.

Osvědčila se, a proto byla o svátku *Uvedení Páně do chrámu* v roce 2002 jmenována představenou mezinárodní komunity v Římě. Tento post zastávala až do 11. dubna 2011, kdy odjela do Horního Maxova na 30 denní duchovní cvičení před svou cestou do Jeruzaléma, kde od srpna 2011 pracovala v poutnickém domě. Z Jeruzaléma byla povolána na dva měsíce do Loyoli, aby během generální kongregace CJ, (září-říjen 2011), pracovala v sekretariátu. Po jejím skončení se vrátila zpět do Jeruzaléma.

Od ledna 2012 žila Flávie v komunitě sester u sv. Josefa v Praze, později tam byla jmenována místní představenou domu. V listopadu 2014 byla přidělena do komunity sester ve Štěkni, aby se od listopadu 2017 opět vrátila do Horního Maxova, kde působí až dosud jako místní představená domu.

6.3. sr. Milada Marie Maradová CJ³³⁴

Sestra *Milada* se dne 28. února dožila 101 let. V roce 1917 se narodila v zemědělské rodině. Rodiče, *Teresie* a *Valentin*, spravovali malé hospodářství s několika kravami v malebné obci *Mistrín u Kyjova*. Milada, vlastním jménem *Marie Maradová*, přišla

³³³ Kádrový spis Filipeková 1985.

³³⁴ SLÁDEK/MARADOVÁ CJ 2017.

na svět jako šesté dítě z celkového počtu devíti dětí. Terezka byla nejmladší ze sourozenců. Dva sourozenci však v raném dětství zemřeli. Maminka Marie umřela v pro dítě nejtěžším věku, když jí byly tři roky. Od té doby vychovával sedm dětí otec sám. „...tatínek řekl, že se ženit nebude, že dětem nedá macechu.“ Do obce se přistěhovala bezdětná vdova, která občas přišla na výpomoc s hospodářstvím.

Otec dbal přísně na výchovu svých dětí. Před školou musela Marie chodit s bratrem pracovat na pole. Zároveň byla zodpovědná za chov králíků. Od šesti let se pohybovala samostatně v kuchyni. Zde jsou asi počátky její lásky k vaření.

Tatínek vedl děti k lásce k Bohu. Byl velmi silně nábožensky založen a toto své cítění, prožívání víry se snažil dětem předávat. Zároveň se návštěva stala výchovným prostředkem i pro malou Marii. „*Bratr po maminčině smrti byl u dědečka a tatínek říkal, nemáš co dělat, jdi na mši svatou. Prší-neprší, každý den jsem chodívala do kostela!*“ Každé nedělní odpoledne chodívala s tatínkem do kostela pro svátostné požehnání. V září se Marie oblékala za družičku a putovala spolu s věřícími o svátku *Narození Panny Marie a Jména Panny Marie*, uctít *Pannu Marii Žarošickou*.

V dospívající dívce se probouzel volající Boží hlas a touha žít v klášteře. První Boží oslovení zaznamenala při mši svaté, na které pan farář vybízel v ohláškách rodiče, aby posílali studovat děti do klášterních škol. V té chvíli si Marie řekla: „...*bych šla taky, i za sestřičku.*“ Byla to doba, kdy chlapci i děvčata vstupovali hojně do kněžských seminářů či do řeholí. Nejednalo se však o děti z početných rodin, ty byli spíše výjimkou, ale o děti z malých rodin o jednom až třech dětech.³³⁵ Dětské představy o životě v klášteře nebo uzavřené komunitě byly opravdu „dětské“. Marie spolu se svojí kamarádkou snily o tom, že: „...*budeme spolu chodit zametat chodby.*“

Když sestry vyrostly, rozhodl tatínek, že musejí jít všechny na rok do služby, protože jim maminka brzy zemřela a je třeba, aby se doučily to vše, co jim on nemohl předat. Také Marie měla na rok odejít do světa, ale v jejím případě otec váhal. Jednou se však naskytla příležitost. Přes Kyjov cestovala řeholní sestra kongregace *sv. Vincenta de Paul*, lidově zvané *vincentky*. Ta hledala dívku pro službu v jejich komunitě. „*Když jsme se to dozvěděli, tak tatínek řekl, že mne tedy pustí, když je to k sestřičkám.*“

U vincentek byla rok. Mši svatou sestřičkám sloužil *P. František Strnad*, jenž byl františkánem pocházejícím z Boskovic. Marie nevynechala jedinou mši svatou, a když zjistil, že přemýšlí o zasvěceném životě, začal ji pomáhat s výběrem vhodné

³³⁵ SLÁDEK/MARADOVÁ CJ 2018.

řehole. Marie docházela na faru, kde vedli o řeholním životě rozhovory. Neustále toužila jít k sestřím na Velehrad, ale o tom P. Strnad nechtěl ani slyšet. Při jedné takové rozmluvě ukázal na obraz Mary Ward, který mu visel na stěně a rázně s konečnou platností řekl: „*Tam půjdeš!*“ Marii zaplavil pocit štěstí. Konečně věděla, kde je její místo, kam jí Pán volá. „*To nezapomenu, tu radost, jakou jsem měla. A řekla jsem ano, tam půjdu. Tohle opravdu byla vůle Boží.*“

P. Strnad poslal k sestřím do Štěkně žádost o vstup Marie do řehole. Marie poslala svému otci list, kde mu sdělila, že se vrací od vincentek domů a že hodlá vstoupit k sestřím IBMV ve Štěkni. Otec neměl z rozhodnutí své dcery velikou radost. Jeho syn Jaroslav³³⁶, vyučený krejčí, chtěl vstoupit do kláštera augustiniánů eremitů v Praze u sv. Tomáše. Otec mu bránil po tři roky. Nakonec mu dal své požehnání a tak mohl Jaroslav vstoupit do řehole.

„*Když jsem byla na jeho obláčke,³³⁷ tak jsem mu potom řekla, že půjdu taky do kláštera. To už to tatínek věděl, tak se jenom usmíval, to už mi nebránil.*“

Otec se se zvolenou cestou Marie tehdy smířil. Nemohly se s ní však smířit její tetičky, které se snažily mladou dívku ve svém rozhodnutí znejistit. „*Plakaly a říkaly: „Počkej, ty tam budeš jíst jenom suché brambory! Ty si vzpomeneš na domov, počkej, až se tam budeš mít zle!*“

Bratr ani Marie nebyly poslední z rodiny, kdo uvažoval o zasvěceném životě. Její nejmladší sestra také toužila po řeholním životě. Její zdraví jí však bránilo ke vstupu do kláštera. Od malička trpěla na nohy. Vlivem přílišné péče svých sourozenců, kdy ji neustále nosili na zádech, jí nožičky narostly křivé. Jako malá podstoupila jejich operaci v Brně. Nohy jí sice narovnali, ale od té doby ji při chůzi velmi bolely.

Marie odcestovala vlakem do Štěkně v únoru 1935. V hlavní kronice Institutu IBMV³³⁸ je u dne 20. února uveden následující zápis: „*20. února vstoupila Marie Maradová z Mistrína (Morava) a 6. září při obláčke obdržela jméno Milada.*“ Dle záznamů štěkeňské kroniky,³³⁹ nastoupilo kandidaturu u sester IBMV ve Štěkni deset děvčat, z toho jen tři děvčata byla obléknuta do řádového roucha. *S.M. Marie*

³³⁶ Jaroslav při obláčke přijal řeholní jméno Jiří.

³³⁷ Jiří Marad vstoupil do noviciátu v roce 1934. Jako řádový kněz působil v klášteře augustiniánů eremitů u sv. Tomáše v Praze, později byl přeložen do augustiniánského kláštera v České Lípě, kde také dožil.

³³⁸ Memoriale (1867–1947).

³³⁹ Ibidem.

Stuchlá IBMV byla v té době představenou české provincie a zároveň představenou domu ve Štěkni.

Milada měla základní vzdělání, vychodila povinnou základní školní docházku. Neměla vystudovaný obor s maturitou, a proto sestry nepředpokládaly, že ji pošlou na další studia, nýbrž že poslouží nejlépe klášteru jako kuchařka.

Štěkeňský klášter, který je původně zámek, byl obklopen parkem, zahradami a sady. „*My, kandidátky, jsme musely do zahrady a musely jsme jim pomáhat. Pak to trhat, zavařovat, to všechno jsme musely pomáhat. To bylo třešně, potom jablka, to jsme tahaly a trhaly...*“

Jako novicka je poslána do kuchyně. Čtyři novicky měly pomáhat hlavní kuchařce, sr. *Josefě Faiblové IBMV*.³⁴⁰ Nakonec jen Milada vydržela u této namáhavé práce. A nebyl to marný čas. Vařit se učila od nejzkušenější kuchařky v kraji, která své vědomosti získávala u nejlepších pražských kuchařů. Bylo však třeba mít kuchařské osvědčení, proto ji představená poslala na rok do kuchařského kurzu v Praze. Tam však mohla odejít až po prvních slibech, složených 6. září 1937.

K prvním slibům přistupovalo několik děvčat. Milada je skládala do rukou českobudějovického biskupa, Mons. Šimona Bárty, který ve Štěkni rád a často pobýval.³⁴¹ Biskup Bárta postupně předával jednotlivým děvčatům černý oděv. A stalo se, že oděv Milady dal jiné sestře a na Miladu žádný jiný nezbyl. „*A pan biskup čekal, čekal a pak řekl, že jak to ustrojily, tak at' se to odstrojí. Ono to bylo dlouhé, stříhaly copy a tak. Ony se mi potom smály, že biskup pospíchal zase jinam, že mu to bylo dlouhé...*“

Sestra Milada neměla jako novicka na starost jen kuchyni, ale spolu i s ostatními novickami vykonávala noční službu vychovatele u dívek, které bydlely v internátu zdejší zámecké školy. „*My jsme dostaly na starost nějakou tu třídu. Hlídaly jsme je na noc, aby neutíkaly nebo mládenci za nimi... Kluci, to víte.*“

Přišla druhá světová válka. Dne 19. března 1941 bylo chovankyním oznámeno oberlandratem z Klatov, že ústav je zabrán pro KLV-lager. V domě zůstaly jen sestry, které zajišťovaly úklid, kuchyni a chod domu.³⁴² Mezi nimi zůstala i sestra Milada. Služba v kuchyni byla náročná. I když jí chlapi v kuchyni vypomáhali, na řadu věcí

³⁴⁰ Memoriale (1867–1947).

³⁴¹ Biskupský pokoj dnes již neexistuje. Byl změněn na předsíň výtahu a jeden menší pokoj.

³⁴² Memoriale (1867–1947).

byla sama. „*Musely jsme jim toho tahat. Hrnce po schodech nahoru, vždyť já jsem sotva chodila. Bylo to moc těžké!*“

Zatímco se na zámku pravidelně střídaly mládežnické tábory, život sester pokračoval nepřerušen dál. 6. září 1943 složila Milada své věčné sliby spolu s *Hedvikou Knudovou IBMV* a *Markétou Priadkovou IBMV*. Církevní obřady vykonal *Mons. Jan Lajs*³⁴³ z Českých Budějovic. Přítomni byli zároveň *Mons. Antonín Melka*, papežský prelát, farář *Jaroslav Michal* a keřtřanský farář *Josef Kaplický*.³⁴⁴

Sestrám bylo jednou nařízeno účastnit se německé přednášky. V souvislosti s ní Milada vzpomíná: „*To víte, Heil, Hitler! zvedali ruce. Vedle mne stála jedna německá naše sestra, stály jsme namačkané. A jak jsem cítila, že zvedá ruku k pozdravu, tu ruku jsem jí strhla. Ale pak jsem měla strach, já měla strach. A naštěstí se nic nestalo...*“

Němčina nebyla na moravském venkově tak běžným jazykem, jako tomu bylo v Čechách. Milada se nenaučila německy ani za války, i když ji spolusestra jazyku učila. Provinciální představená Marie Stuchlá poslala sestru Miladu po věčných slibech do kuchyně sester ve *Svojsicích*. Milada vařila sestrám po celý svůj aktivní život, až do 80 let svého věku. Ve *Svojsicích* vařila také knězi a bývalému konzistornímu radovi a katechetovi ústavu R.D. Josefovi Sahulovi a R.D. Jaroslavu Ptáčkovi³⁴⁵, který zde v letech 1952–1953 vykonával svou kněžskou službu. Na oba dobré přátelé Milada vzpomíná:

On ten Sahula byl už starý a měl uvařená vejce hned naměkko a hned natvrdo, a když našel ve vejci krvavý terč, tak to šel hodit slepicím. A pak mi říkal důstojný pán Ptáček, že když mu dělávám vejce ke snídani, tak on to vezme a hodí to pryč. A já jsem řekla páteru Ptáčkovi, že jsem šla do kláštera, abych se nestarala o chlapy. A tady mám na krku hned dva, o které se musím starat. Že to k ničemu není, starat se o chlapy. On se tenkrát tak smál! A to už je jedl...

Řeholní sestry IBMV Svojsice opustily v roce 1976. Ta sestra, která měla nárok na důchod, byla poslána do charitního domova sester IBMV v Dobré Vodě u Nových Hradů. Ty mladší odešly pracovat do Štěkně, kde byl také ústav sociální péče.

Sestra Milada byla poslána do Dobré Vody. Po Novém roce 1990 Milada odjela se sestrou Aloisií na dva roky starat se o kostel sv. Josefa na Malé Straně, u něhož sestry

³⁴³ Byl později zatčen a odvečen do koncentračního tábora. Přežil a dne 6. září 1945 se účastnil věčných slibů sester. Viz *Memoriale (1867–1947)*.

³⁴⁴ *Memoriale (1867–1947)*.

³⁴⁵ P. Jaroslav Ptáček O.Cr., 5.4.1928–15.11.2016.

IBMV, anglické panny, poprvé v Čechách působily. V roce 1993 se na krátko vrací do Dobré Vody u Nových Hradů. Vzápětí si ji však nově jmenovaná provinciální představená, *Michaela Mačangová*,³⁴⁶ vzala s sebou do Štěkně, kde se stále nacházel okresní domov důchodců. Sestra Milada měla za úkol vařit komunitě sester IBMV. Od té doby Milada zůstala již natrvalo ve Štěkni. V řeholi žije obklopena láskou sester již 83 let! Nevynechá jediný den, aby nepoděkovala Pánu Bohu za dar života a požehnaní, které ji více jak po celé jedno století doprovázelo a doprovází.

6.4. sr. Aloisie Mária Britvíková CJ³⁴⁷

Sestra *Aloisie*, vlastním jménem *Mária Britvíková*,³⁴⁸ se narodila jako páté dítě v malé slovenské obci *Strážisko* 1. října 1931. První dva bratři přišli na svět před třemi sestrami. Poslední se narodila dvojčata. Jedno z nich bylo již při porodu mrtvé, to druhé zemřelo po třech měsících. Rodina žila na malém hospodářství. Tatínek se zároveň živil jako tesař a pokrývač. Maminka se starala o chalupu a přilehlé hospodářství. Doma měli čtyři kravky a prasata. Kraj nebyl moc úrodný, ale na obživu to stačilo.

Vážná nehoda se udála mamince během válečných let v sobotu 4. srpna 1942.

„Nikdo nebyl doma, jen oni dva a šli svázet obilí. Tatínek neměl zkušenost, tak jak to vezli do humna, do kopečku, řekl mamince, aby si stoupla na vůz a řídila. Vůz se převrhl a maminka spadla a já nevím, kolik žeber si polámala.“

Maminka Márie utrpěla těžký úraz, kdy si vlivem pádu zlomená žebra vrazila do plic. Její stav byl vážný. Márii bylo tenkrát 11 let a starší sestře 14 let. Opatrně maminku přenesli v plachtě na mlat a položili na rovinu. Děti měli strach a úzkost na srdci. *„Maminka měla modré rty a ležela tam úplně bílá.“* Vražená žebra se ji vytáhla z plic postupně a samovolně. Po těžkém úrazu se zotavila i přesto, že byla válka a lékařská péče neměla možnosti dnešní doby.

Mária již v dětství uvažovala o vstupu do kláštera. *„Jsem si už jako malá holka říkala, že půjdu do kláštera. Od dětství jsem věděla, že půjdu do kláštera. Takovou touhu jsem cítila.“* A tak šla za svou touhou.

Své první informace o řeholním životě získávala z křesťanských časopisů, které odebírali. Vliv na její rozhodování mělo i setkání s jinými řeholnicemi. Například s *alžbětinkou*, která do jejich vesnice přijížděla pravidelně na prázdniny. Rozhodující

³⁴⁶ sr. Michaela Mačangová IBMV, provinciální představená v letech 1993–2001.

³⁴⁷ SLÁDEK/BRITVÍKOVÁ CJ 2017.

³⁴⁸ Katalog CJ 2017/2018, uvádí českou formu jména Marie, přestože sr. Aloisie pochází ze Slovenska.

vliv na ni však měla *anglická panna*, jež se v sousední obci Malinková starala o svou nemocnou maminku.

K nám chodívala jedna sestřička na dovolenou, tam do Malinkové, co chodíme do kostela. Já jsem si ještě dodala odvahy a řekla jsem té sestřičce, to jsme už končily školu, že bychom šly také do kláštera, obě.³⁴⁹ A ona řekla: „Můžete, ale nemyslete si, že v klášteře nejsou kříže. V klášteře jsou taky velké kříže.“ Nám to nešlo do hlavy. Rozebíraly jsme to spolu po cestě. Jaké můžou být v klášteře kříže, když se všichni mají snažit o svatost. Tak teď už to dávno vím...

Mamince nevadilo, že by Mária oblékla řeholní roucho. Tatínek byl však proti takovému kroku: „*Tatínek nechtěl, abych šla do kláštera. Říkal, že kdyby mi tam bylo zle, mám hned napsat a oni pro mne přijedou. Až pan farář mu řekl, že kdybych se vdala do Ameriky, tak mne vůbec nebude mít, a takhle si za mnou dojede.*“

Nebylo zvykem před II. vatikánským koncilem, aby řeholnice ve formaci opouštěly klášter. Sestra Aloisie se domů dostala po dlouhých dvanácti letech. Což neznamená, že by nebyla s rodinou v kontaktu. Rodiče ji mohli navštěvovat. Otec se zpravidla v návštěvách střídal s maminkou. „*Nejhorší bylo, když byla maminka nemocná a mater Stuchlá jim slibovala, kdyby potřebovali, tak že mne pustí domů na návštěvu, ale...*“

Rodiče původně chtěli, aby se Mária vyučila řemeslu, které ji uživí. „*Naši chtěli, abych se učila vyšívat, ale já jsem řekla, že půjdu do kláštera, brambory jsem jim raději škrabala...*“

V roce 1946 nastoupila Mária kandidaturu ve Štěkni. Jako Slovenka se přihlásila do české provincie IBMV. Bylo běžné a stále je, že v české i slovenské provincii jsou přítomné obě národnosti navzájem. „*Bylo nás tam³⁵⁰ víc Slovenek a s námi všemi hezky zacházely.*“

Cesta k obláčke však nebyla přímá. Psal se rok 1948 a politická situace se značně zhoršila. Komunisté vytáhli do boje s církví. Řeholní sestry ve Štěkni, plny nejistoty z věcí budoucích, poslaly obě děvčata před obláčkou dvakrát domů. Očekávaly, že si svůj životní krok rozmyslí. Mária i její kamarádka se vrátily pokaždé zpět. Když sestry viděly jejich odhodlání jít si za svým povoláním, umožnily třem dívkám, mezi nimiž byla i Mária³⁵¹, vstup do noviciátu. Slavnostní akt obláčky, při které přijala řeholní jméno *Aloisie*, se konal na štěkeňském zámku 6. září 1948. Událost se rovnala

³⁴⁹ Zde sr. Aloisie hovoří o své starší spolužačce.

³⁵⁰ Jedná se o Štěkeň sídlo české provinciální představené.

³⁵¹ Druhou byla její přítelkyně a spolužačka z rodné obce, sestra Silvestra CJ. Dnes žije v Prešově a přestoupila do slovenské provincie. V české provincii přijala jméno Alžběta.

svatbě. Aloisie si z domu přivezla věno, oblečení, duchny. Co nešlo přivézt hned, bylo dodáno později poštou.

Tehdejší matka představená, *Marie Stuchlá*,³⁵² neposlala Aloisi na studia. Naopak ji nařídila starat se o nemocné, babičky i „léžáky“. V roce 1948 státní moc ukončuje a zavírá klášterní školu sester. Od října 1948 do roku 1950 je zámek přeměněn na ozdravovnu pro zdravotní personál. Sestry jsou nuceny měnit svou profesi z učitelek na ošetřovatelky. Od listopadu 1949 jsou v klášteře sester umísťovány babičky z Prahy.³⁵³

V roce 1948 žilo na zámku ve Štěkni 40 sester se slavnými sliby a 9 sester s časnými sliby a novickek. Noviciát se odehrával v podkroví východního křídla. Magistrou novickek byla *Marie Stuchlá*³⁵⁴, po ní *Raphaela Schwerdtnerová*. Mladší sestry, novicky a ty sestry s prvními sliby, spaly společně na pokoji.

Vstávaly jsme v půl šesté. Všichni, povinně. Tady, co teď bydlím,³⁵⁵ bydlela novicmistrová, sestra Raphaela, a potom tam, co bydlí sestra Helena, tam jsme měly noviciát, tam jsme mívaly čtení. Každý den jsme měly čtení a po čtení jsme měly rozjímání a po rozjímání šup do práce. A protože přišla sestra Augustina, tu jste asi neznal, ona šla do Strakonice do gymnázia. Z toho gymnázia potom přišel v 49. roce profesor, byl katolík, a přišel říct představeným, aby ji honem oblékly, že ji chtějí dát ke svazákům [...].

Rekreaci jsme měly každý den. To sestra Raphaela, byla energická, tak jsme to dodržovaly. Dokonce i správce to respektoval. Seděly jsme třeba venku, jak jsou ty duby, tam jsme mívaly v létě rekreaci a nikomu to nevadilo.

V roce 1970 matka představená a provinciální v jedné osobě, S.M. Raphaela Schwerdtnerová IBMV, poslala Aloisi na výpomoc do Svojšic, kde byl druhý ústav IBMV, u kterého byl změněn účel stejně jako u štěkeňského domu. Ze vzdělávacího ústavu dívek se stal ústav sociální péče, tentokrát určený pro hl. město Praha. Jeden slibovaný rok se Aloisii protáhl na šest. „*To mi ještě řekla sestra Raphaela jako provinciální: „Šla byste na rok do Svojšic?“ Řekla jsem: „Kam mne pošlete, tam půjdu“.* Slibovaly jsme poslušnost, tak jsem tam šla.“

³⁵² S.M. Marie Stuchlá IBMV byla provinciální představenou české provincie a zároveň představenou domu ve Štěkni od roku 1933. Poté ji v úřadu vystřídala S.M. Pavla Hopeová IBMV.

³⁵³ Okres převzal od charity domov důchodců 1961.

³⁵⁴ Vedle svého úřadu představené domu a české provincie, měla také zároveň na starost formaci novickek.

³⁵⁵ Podkrovní klausura na zámku ve Štěkni.

V roce 1976 byly nuceny řeholní sestry IBMV Svojšice opustit. Sestry v důchodovém věku odcházely do Dobré Vody u Nových Hradů, ty práceschopné do Štěkně. Aloisie se vrátila zpět do Štěkně, kde pracovala až do roku 1985. Řeholní sestry, které postupně dosahovaly důchodového věku, byly odesílány ze Štěkně do Dobré Vody. V Dobré Vodě Aloisie se *sr. Boženou* pracovala v prádelně a zároveň se starala o kostel v místě a kostel ve Stropnici.

V roce 1990 provinciální představená české provincie, *S.M. Augustina Pelikánová IBMV*, určila sestře Aloisii nové pracovní místo v Praze. Spolu se sestrou Miladou pečovaly o kostel sv. Josefa na Malé Straně. První rok našly přístřeší u jezuitů. Zázemí kostela sv. Josefa bylo totiž neobyvatelné. Za 50 let se změnilo v jedno velké skladiště charity, které bylo třeba nejprve vyklidit. Po dvou a půl letech se vrátily společně do Dobré Vody u Nových Hradů. V letech 2001–2005 byla opět Aloisie poslána do Prahy ke sv. Josefovi na Malou Stranu. Během srpnových povodní v roce 2002 našla spolu se sestrou *Věnceslavou* azyl u premonstrátů na Strahově. Na konci roku 2005 se vrátila Aloisie již natrvalo do Štěkně, kde žije dosud.

Závěr

Život s Kristem a v Kristu nebyl a není snadný. S Kristem neseme na zádech kříž, který bývá někdy velmi těžký, vždyť dějiny sester *Congregatio Jesu* jsou toho příkladem.

Cesta k uznání díla Mary Ward byla velmi svízelná a krkolomná. Mary se narodila v době, která je tak nápadně podobná době, ve které žijeme. Ale oproti nám žila Mary v časech, ve kterých křesťanství mělo své místo. Katolická víra byla však anglickým státem potlačována a pronásledována. Dnešní doba, je obrazem dob dávno minulých.

Mary Ward má také analogii ve svaté Anežce České. Obě ženy si musely své rozhodnutí odejít do kláštera klarisek před společností obhájit. Obě to dokázaly a obě také založily řeholní společenství. Mary Ward, *Congregatio Jesu*, Anežka Česká, *Křižovníky s červenou hvězdou*. Posléze se analogie rozchází, aby se opět spojila na konci jejich života. Obě zemřely obklopeny svými družkami, po obou zůstal prázdný hrob. Ale přetrvává jejich dílo, které žije ve společenstvích, jež založily, dodnes.

Institut, jak své dílo Mary Ward nazývala, prošel za 400 let své existence mnohými obtížemi. Ještě za života Mary Ward téměř zanikl, myšlenky však žily dál v srdcích jejich následovnic. Jejich usilovná práce a námaha nakonec vyústila v legitimizaci *Institutu*, schválením 81 článků jejich konstitucí na počátku 18. století. Od tohoto okamžiku dílo Mary Ward nabralo sílu k dalšímu rozvoji.

Na pozvání hraběcího rodu Althánnů se sestry usadily v Praze a založily tam první dívčí školu. Od 2. poloviny 19. století je jejich škola prohlášena za hlavní pražskou německou školu. Dílo stále rostlo a rozkvétalo, věhlas ústavu se šířil.

Úspěch společenství měl jistě velikou zásluhu na tom, že Mary Ward byla ve druhé polovině 19. století uznána církevní autoritou za zakladatelku CJ, aby pak na počátku 20. století byla plně rehabilitována. V době, kdy je CJ na vrcholu sil, objevil se v českých zemích na obzoru stín z věcí budoucích.

Nový stát Čechů a Slováků nebyl ke katolické církvi příliš přívětivý. Kritizoval spojení trůnu a oltáře, které církvi ostatně bylo vnuceno Marií Terezií a Josefem II.

Obecně míněná a dosti rozšířená představa, že sestry z nadšení a lásky k novému státu věnovaly svůj klášter v Josefské ulici ministerstvu financí, se podařilo vyvrátit. Jak víme z kronik dějin jiných řádů a kongregací, republika vystupovala vůči nim nekompromisně. Pod nátlakem si stát na sestřích vynutil odprodej jejich kláštera u sv. Josefa. Vystěhování se sester z centra dění v Praze do Vinoře, posléze Štětkně,

Svojsic a Nýrska, opuštění velkého města, způsobilo rozdrobení komunity, ale především oslabilo apoštolát sester CJ, jejich charisma, spočívající v té době především ve výuce a výchově, které tak byly znesnadněny. Přesto se sestry snažily na nových působištích udržet své poslání a prestiž svých škol. To se jim do počátku 2. světové války dařilo.

Během období hnědé totality, byly školy nacisty uzavřeny a školní objekty změněny v KLV-lager. Život po válce dával sestrám naději, že budou moci svobodně opět plnit svůj apoštolát. Naděje však byla planá, jelikož nastoupila mnohem horší totalita, než byla ta hnědá, totalita rudá. Školy sester byly opět uzavřeny a tentokrát změněny v sociální ústavy. Sestry-učitelky byly nuceny změnit svou profesy v sestry-ošetřovatelky. Nepohodlné sestry, zvláště pak představené domů, byly násilně drženy v izolaci od svých komunit, jak dokazuje řada historických materiálů, svědectví, ale i vzpomínek sester.

Totalitní režim vnesl do církevního prostředí teror a strach. Řeholnice byly sledovány státní policií, vyslýchány a společenství jako celek bylo ve svém životě omezováno. Sestry přesto pracovaly a žily pro druhé.

Ve 2. polovině 20. století se dějiny obou provincií více navzájem proluly. V Čechách bylo srdce provincie ve Štěkni, posléze v Dobré Vodě, na Slovensku bylo v Báci a v Horním Maxově v Čechách, kde byla schována řada tajných novicek CJ.

I to je možná jedna z příčin toho, že českých sester je asi 16krát méně než těch slovenských. Dnes, 30 let od 17. listopadu, žije malá komunita sester české provincie v domě ve Štěkni. Z úcty k nim, jsou jejich plná jména uvedena v příslušné kapitole.

Práce přináší ucelený pohled na historii CJ českých zemí a seznamuje nás s počátky a životem CJ na Slovensku. Během příprav a v rámci zpracování podkladů k této diplomové práci, se objevila nová témata, která nebyla dosud zpracována. V práci jsou užity informace nejen z archivů, publikací, ale i vlastních kronik CJ, jejichž informační potenciál nebyl zcela touto prací vyčerpán.

I přesto, že česká provincie svádí zápas o své místo v dnešním světě, sestry se nevzdávají. Vše odevzdaly do těch nejlepších a nejpovolanějších rukou, do rukou Božích. Nechť i tato práce přispěje k Božímu dílu a zvýší povědomí nejen o sestrách *Congregatio Jesu* a jejich dějinách, ale přivede do jejich společenství dívky, které budou chtít žít život *Mary Ward*.

Seznam použitých zkratek

- CJ – Congregatio Jesu
ČKCH – Česká katolická charita
ČSR – Československá republika
ČSSR – Československá socialistická republika
GK – Generální kongregace
IBMV – Institutum Beatae Mariae Virginis
IBVM – Institute of the Blessed Virgin Mary
MZ – Ministerstvo zdravotnictví
KNV – Krajský národní výbor
MNV – Městský národní výbor
ONV – Okresní národní výbor
SJ – Societas Iesu – Tovaryšstvo Ježíšovo
SK – Slovenská republika
SKCH – Slovenská katolická charita
StB – Státní bezpečnost
SÚC – Státní úřad pro věci církevní
TJ – Tovaryšstvo Ježíšovo
ÚMŘ – Ústav Moderních řečí
OSBM – Řád svatého Basila Velikého
F.S.C. – Kongregace školských bratří
C.S.S.R. – Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele

Textová príloha

Osobný rozhovor vedený autorem práce se sr. Antonetou

V: Jak jste se dostala do řehole? Vyprávějte mi prosím Váš příběh.

A: Chcela som ísť do rehole, ale nevedela som ako. Som z Chynorian a tam boli v nemocnici vincentky. A mne sa to nepáčilo. Nechcela som ísť do nemocnice, nemohla som ani pichať, ani nič, bála som sa, že tam bude treba pichať injekcie, a to ja nemôžem. Tak som si povedala: „Musím si niekde zistiť, kde by som sa mohla dostať“.

Čítala som časopis Posol Božského srdca, odoberali sme ho doma. Zobrala som ho a hľadala som rehole. Všetky rehole, ktoré som našla súviseli s nemocnicou, a to som ja naozaj nechcela. Ja musím ísť niekde, kde by som mohla robiť s deťmi. To ma bavilo. Koľkokrát som aj doma pozberala deti z obce a som sa s nimi rozprávala, pýtala som sa, čo bolo v škole. Bola som presvedčená, že musím nájsť rehoľu, ktorá sa bude starať o deti. A tak som prišla do Ústavu Sancta Maria do Prešova. Ó, Bože, to by bolo dobre.

Ale v živote som nikdy necestovala, maximálne tak do Topoľčian. Otecko by so mnou aj išli, aby ma zaviezli do Prešova. To by sa mi páčilo. Deti ma tiahli. Išla som za p. kaplánom, chodila som už do kurzu, mala som 14 rokov. Budem čakať, čo mi napíše z Prešova. P. kaplánom bol p. Farkaš, ale bol na liečení. Nový p. kaplán prišiel z Topoľčian. Išla som za ním, aby mi poradil, ako mám napísať list sestram do Prešova. Odpoveď prišla kladná a dali mi dátum, 7. 8. 1937. Bolo ťažké odísť. V tom čase sa mi narodila sestra. Keďže som chcela odísť, mamičke prišla pomôcť švagriná. Odišla som však až 2. 2. 1938, keďže som mala problémy so školou.

So mnou sa rozhodla odísť aj moja spolužiačka. Poslala list a odpoveď bola, že môže prísť so mnou. Avšak neskončilo to dobre. Do Prešova s nami išli rodičia. Prijala nás jedna staručká sestrička, keďže predstavená Absolonová nebola v dome. Ešte sme na raňajkách i obede boli spolu, avšak poobede moju spolužiačku prepustili, keďže bola operovaná na oko. Otecko mi povedal túto správu a bál sa o mňa, či neprepustia aj mňa. Veľmi mi to bolo ľúto, ale povedala som, že aj keby ma vyhánali, ja nepôjdem preč. Tieto chvíle pre mňa boli ako na pohrebe. Bála som sa plakať, aby to nebol dôvod na prepustenie. Začala som sa usmievať, aby som dokázala, že to premôžem.

Keď ma dali medzi kandidátky, už to bolo trochu ľahšie. Mala som jednu spolukandidátku, ktorá tam bola už dva roky. Porozprávala mi, ako to chodí v reholi. Bola učiteľka ručných prác. Nakoniec aj ju poslali domov.

Predstavená po návrate ma prijala, ale vo vnútri mi bolo ľúto za mojou kamarátkou. Noviciát som strávila v Prešove. Počas vojny nás porozdeľovali do rodín sestier, ktoré boli v reholi. S tromi sestrami som sa dostala do rodiny, kde mali 9 detí už so svojimi rodinami. Aby sme sa všetci vošli, domáci išli na povalu a my sme spali na laviciach okolo stola. Pomohol nám riaditeľ miestnej školy, keďže vedel o nás, že sme učiteľky. Tak sme učili deti v škole. Počas vojny sme mali domy v Prešove, Považskej Bystrici, Varíne, Piešťanoch, Giraltovciach.

Ako učiteľku nás poslali domov cez Maďarsko. Bolo nás osem sestier. V tom čase patrila Dunajská Streda Maďarom. Tam zastal vlak a my sme sa počas bombardovania schovali do kukurice. Spolu s nami išli aj sestry uršulínky. Niektorým sestram bolo dlho, tak išli pozrieť do blízkeho kostola. Medzitým prišiel pokyn, že máme pokračovať ďalej. Neprítomné sestry nás dohnali počas cesty, keď sa priviezli nákladným vlakom.

V Bratislave sme sa rozišli a každá už išla svojím smerom. Od svojich rehoľných predstavených sme mali pokyn, aby sme sa doma hlásili v škole, aby sme ďalej učili.

Doma som učila aj vlastnú sestru, ktorá sa narodila, keď som odchádzala z domu. Premiestňovali ma hore-dole po školách (meštianka, ľudová) Rodičia mali so mnou problém. Prišla som bez ničoho. Najprv som chodila v rehoľnom oblečení, ale neskôr som sa musela prezliecť do civilu, aby ma vojsko nenašlo v habite. Sestra mi požičala šaty.

Ani som nevedela, prečo som si doniesla z kláštora noty. Pán Boh to však vedel. Doma sme dostali klavír, na ktorom som začala cvičiť.

Z domu som odišla do komunity k sestram v Piešťanoch. Zišlo sa nás tam veľa, tak tie, ktoré boli z blízka, opäť išli domov. Vybrala som sa pešo i s poštou pre sestry v Topoľčanoch. Odvážne som si zastavila vojenské ruské auto, a oni ma zobrali. Boli to muky, ale vydržala som to. V Topoľčanoch som vystúpila a odtiaľ som išla domov, do Chynorian. Doma som zažila aj bombardovanie. Zastihlo ma to pri učení s deťmi. Lietadlá lietali a my sme utekali do úkrytu. Mamička si pri úteku zlomila nohu a tak po všetkom, išiel otecko s mamičkou do nemocnice. Brat bol tiež doma zo seminára, tak ten sa schovával na fare.

Komunisti a kláštor

Učila som na mešťianke v Chynoranoch. Medzitým prišla aj sestra z inej rehole, ktorá tiež začala učiť.

Dostala som list, aby som prišla na skúšky do Prešova. Z praktických dôvodov som nemohla ísť do Prešova, tak som išla k našim sestram do Piešťan. Odtiaľ som neskôr išla do Prešova.

Provinciálna predstavená dostala list, že ju volá riaditeľ továrne, aby prehodnotili personálne zmeny v Benešově nad Ploučnicí. Keďže som bola doma pre chorobu, provinciálna predstavená ma zobrala na stretnutie, keďže nechcela ísť sama. Chceli nás rozdeliť a odviesť každú v jednom aute. Ale ja som nechcela ísť, vravela som, že ja patrím k matke. Nič nemohli urobiť. Otvorili mi auto a ja som si sadla k provinciálke.

Cestou sme videli, že nás vezú cez Českú Lípu. Zastali sme v Hejniciach. Do domu sa nedalo vojsť, ešte ho opravovali. Medzitým, ako sme stáli vonku, prišlo ďalšie auto, v ktorom priviezli sestry dominikánky. Mňa chceli poslať domov, ale ja som nechcela odísť. Nepáčilo sa im, že píšem zápisky a kvôli tomu rozhodli, že ma domov nepošlú. Okrem nás nám dovezli aj boromejky z Prahy, ktoré pracovali v pražskej nemocnici.

Na fare v tej dobe bol p. farár Holoubek. On sa mal postarať, aby sme mali kde bývať. Nakoniec nás tam bolo 70 sestier. Ja som bola na izbe s dominikánkou (40 rokov) a sestrou krížovou (70 rokov). Medzi nimi som bola najmladšia, mala som 20 rokov. Dominikánka pomáhala referentke v kancelárii a tým bola aj pri zdroji informácii. Jednu uršulínku, ktorá bola učiteľkou jazykov, si správcovia zobrali za prekladateľku.

Boli to ťažké časy. Jediné sestry, ktoré mali nejaké potraviny, boli boromejky. Ale podelili sa so všetkými. Na raňajky sme mali čaj, na obed nejakú polievku.

Nedovolili nám žiadny kontakt s nikým. Cez ambity išlo schodisko, vďaka ktorému ušla jedna dominikánka. Nikto o nej nič nevedel. Išla zisťovať, kde sú ostatné sestry. Vrátila sa a podala informácie.

Sv. omšu sme mali každý deň o 6.30 hodin, ale kňaz mal veľký strach, bála som sa, že dostane infarkt. Okná boli zabité klincami, lebo sa báli, že utečieme.

Nevedeli čo s nami, nemali sme čo robiť. Poslali nás do záhrady posadiť sa na lavičky. Spievali sme si, najprv zbožné piesne, skončili sme ľudovými piesňami. Referentka sa vyjadrila, že „nevedela o tom, že „jeptišky“ sú také študované.

Vianoce

Dominikánky urobili divadlo, Narodenie Pána Ježiša. Zavolali aj policajtov, aby videli, čo robíme. Tiež boli prekvapené, aké sú „jeptišky“ múdre. Na polnočnej sme si poplakali. Spievali sme si koledy a s nami si poplakali aj policajti.

Práca

Z Liberca nám vozili látky, ktoré sme čistili. Sestrička, ktorá vedela jazyky, bola ochotná učiť aj sestry. Niektoré sestry túto možnosť využili, aj naša provinciálna predstavená Margaréta Absolonová.

Referentka nám vždy zmotala priadzu, aby sme mali viac roboty, akoby to bol trest. Jednej sestričke poslali balíkom krásnu bábiku. Referentke sa bábika veľmi páčila, chcela ju pre svoju dcéru. Sestrička jej tu bábiku dala. Referentka si ju nechala vo svojej kancelárii. Keď prišla na ňu samú kontrola, pýtala sa na tú bábiku. Nepáčilo sa im, že zobrala sestre veci. Kontrola jej povedala, aby sa zbalila a zobrali ju do väzenia. Rok bola vo väzení. Po roku sa vrátila a už sa bála rozprávať so sestrami. „Sestrička, sľúb čertovi a odmení sa Ti peklom.“ Svedectvo tej, ktorá mala byť naším tyranom, Pán Boh si ju pritiahol k sebe.

Po nej prišla druhá dozorkyňa, ktorá bola veľmi zlá. Chodila potichu, nikdy sme nepočuli, kedy prichádza.

Chodili sme aj k výsluchom. Báli sme sa, kde a kedy nás zoberú. Snažili sme sa chodiť vždy vo dvojici, aby sme vedeli, kedy ktorú zobrali.

Na každé divadlo sme pozývali aj policajtov, ktorí nás strážili i referentku, ktorá bola za nás zodpovedná.

V Hejniciach sme boli dve Slovenky anglické a dve Češky anglické. Občas prišla za mnou provinciálka, aby sme sa spolu pomodlili. Keď nás zastihla referentka, rozohnala nás.

Každá sme dostali jednu pohľadnicu, ktorú sme mohli napísať. Ja som svoju dala provinciálke, ale referentka jej nedovolila poslať dve, jednu roztrhla. V Hejniciach som bola dva roky.

Raz v noci nás všetky mladé a jednu provinciálku Notre Dame, Slovenku, zobrali do Oseku. Bola tam obrovská budova, malo to tri dvory a nádherný kostol. Postavili nás s batožinou ku múru na chodbe a čakali sme do polnoci, aby nám povedali, kam pôjdeme. Po tme nás vodili, aby sme toho čo najmenej videli.

Ja som dostala na starosť kostol. Nebolo nás tam veľa. Pred nami tam boli rehoľníci, ktorí pracovali na poliach. Neskôr ich odtiaľ vystaňovali. Upratovala som izbu P. Horvátha a ten mi občas dal vajíčko, lebo ma ľutoval.

Bolo tam aj 11 jezuitov, niektorí boli aj od Košíc. Povedala som im, že my máme rovnaké pravidlá ako my. Veľmi tomu nechceli veriť, kým neuvideli na papieri. Jeden z nich, Andrej, odišiel z rehole, oženil sa. Ďalšiemu to bolo veľmi ľúto.

V Oseku sme boli dva roky. V Oseku bolo celkom dobre. Keď som bola na vrátnici, maľovala som si. Bola som si blízka s jednou sestričkou, navzájom sme si pomáhali.

Z Oseka sme išli do Teplic Šanova Doubravka. Tam bol koncentračný tábor 400 trestancov, muži, ženy. Bolo tam 40 barakov.

1 bola kaplnka (prázdny drevený dom, bol tam len organ, lavice, žiadne maľby, obrazy). Nočnú som mala každú druhú noc. Bolo tam 40 barakov, 300 pacientov. My sme boli učiteľky, nevedeli sme. Pomáhali nám sestričky, ktoré kedysi pracovali v nemocnici. Ich bolo 25, nás 15. Bolo to ako jedna obrovská dedina.

Keď nás zadelovali, dostala som sa na 14-ku, presne ten dom, ktorý som si sama vyhládla. Pán Boh mi to dal ako na skúšku. Mala som dva baraky po 30 pacientov. V jednom boli obchodníci, pomätení, boli zavretí v jednotlivých izbách, nechodili ani von.

Počas noci sme museli každého pacienta prebaľiť. Ale nemali sme do čoho. Plienky sme žmýkali a opäť sme ich zabaľovali do tých mokrých plienok. Bolo to vlastne týranie tých ľudí. Neboli to len Česi, ale i Nemci. Sv. omše slúžil p. farár z Teplíc. Do kaplnky chodili aj tí chorí starí ľudia. V Tepliciach sme boli dva roky.

Všetkých 25 sestier z Dúbravky nás previezli do Bílej Vody. Boli tam už uršulínky. Obsadili si jeden dom. Bolo tam veľa neobývaných domov, ale prázdnych, neopravených. Dali nás do poschodového domu, vo výklenku bola pekná socha Panny Márie. Poschodie však bolo prepadnuté. A tak sme si to museli celé opraviť. Provinciálka mi dala na starosť opravu domu. Čo som mala povedať. Musela som si rozpočítať ako urobiť bývanie pre 25 ľudí. Na nákupy som chodila do Jeseníku. Materiál som si nosila v rukách. Nemala som auto, autobusom som si všetko nosila. Pomáhal mi jeden murár z dediny.

Rozhodli sa otvoriť spoločnú „závodnú“ jedáleň, keďže nás tam už bolo veľa, do 400 sestier. Učil nás tam variť P. Strnad, ktorý bol kuchárom aj v Oseku.

Najprv sme pracovali v továrni v Broumове, potom sme pracovali na poliach. Boli tam opustené polia, ktoré sme museli obrábať. Mali sme tam veľké gazdovstvo, z ktorého sme aj žili. Na Bílej Vode som bola 9 rokov.

Z Bílej Vody som prišla na Slovensko. Vtedy sme mohli začať učiť aspoň náboženstvo.

Jedna naša chovanka nám ponúkla dom svojho brata, kňaza, kde by sme mohli bývať. Boli sme tam dve, sr. Marcela a ja.

Škola života. Pán Boh vedel, čo potrebujeme. Aby sme si vážili, čo máme. Zo školy nás vyhodili z jedného dňa na druhý. Zo všetkých škôl nás vyhodili. Boli to skúšky Božie. Vtedy to človek ani nestíhal prežívať. Prichádzalo to jedno za druhým. Mali sme len veľkú túžbu žiť.

V Prešově, dne 26. 9. 2017

Osobní rozhovor vedený autorem práce se sr. Flávií

V: Něco z toho, jak jste se dostala do řádu, jak jste vnímala to povolání, jak fungoval církevní život na Slovensku, když jste byla mladá.

F: Já jsem se narodila v roce 1951. Ve vesnici, ze které pocházím, byl náboženský život docela aktivní, a taky pocházím z věřící rodiny. Maminka byla varhanice, tatínek byl lesní inženýr a měla jsem ještě čtyři sourozence, bratry. Každou neděli jsme chodili do kostela, bratři ministrovali, to si považovali za čest.

Ve druhé třídě jsem začala chodit na náboženství. Protože to byla vlastně příprava na první svaté přijímání. Náboženství nás učil pán farář. Ovšem v té době byly problémy, musely se dávat přihlášky řediteli školy, kterou museli podepsat oba rodiče. Pak měli ještě pohovor, kde jim bylo řečeno, aby počítali s tím, že jejich dítě bude mít třeba problémy, že se nedostane na vysokou školu. Víím, že můj tatínek tehdy říkal, že jaký problém, vždyť přece vládne dělnická třída.

Na náboženství jsme chodili celá třída, asi 24 dětí. Na náboženství však někdy byly spojené tři ročníky, tak někdy nás bylo i 70 v jedné třídě, kluci seděli na oknech a všelijak jsme seděli. Někdy přišel i ředitel zkontrolovat, kdo tam je a tak... Takto to bylo až po pátou třídu. Pak už se náboženství nevyučovalo. Učil nás místní farář. Nemohl učit na faře, jenom ve škole. Bylo to vždycky odpoledne a měli jsme na to vyhrazenou jenom jednu třídu.

V: To je dobrý teda protože já jsem viděl v posudcích, že pater Ptáček mohl učit jenom jednou za měsíc... Možná záleželo od počtu přihlášek anebo...

F: Maminka si přála, aby bratr byl knězem. Moje maminka se za to modlila, aby měla syna kněze. A Pán Bůh to nějak zamíchal, vybral si mě. Byla jsem nejstarší, nikdy jsem nepomýšlela ani jsem neměla žádné představy o řeholním životě. Jako dítě jsem četla knížku Světice s růžemi a to byl životopis svaté Terezičky. No a to bylo asi všechno. Pak z naší vesnice pocházela jedna sestra františkánka, Hermeneginda. Ta, když přišla, viděla jsem ji tři dny na mši svaté, a to bylo všechno.

Jako dítě jsem nevnímala vztah státu a církve. Můj otec, byl věřící katolík, ale byl také v KSČ. Když jsem se ho pak ptala, proč byl v té straně, když ho pronásledovali kvůli tomu, že chodíme do kostela, říkal, že vlastně po válce, jak byli mladí, nebrali to politicky, brali to jako svou povinnost. Prostě vždyť všichni co jsme byli třeba v Ružomberku, to byla ta Hlinková mládež a byli to aktivní katolíci, my všichni jsme vstoupili do strany a vůbec jsme to nebrali nějak politicky. Moje máma se vždycky zlobila, že když táta dostal nějakou odměnu, tak všechno šlo na stranu. Dost nás

pronásledovali. Jednou došlo k také situaci, že tatínka shodili z funkce v práci, a dali ho jako za knihovníka. No a měl o patnáct stovek menší plat. Tehdy jsme byly tři děti, takže to bylo hodně peněz.

Tatínek se jmenoval František, maminka Albína. Neobvyklé jméno. Jí se to nelíbilo, a já jsem řekla, že mně dali jméno Magdaléna a taky se tu nikdo tak nejmenuje, těžké, dlouhé a tvrdé...

Žila jsem ve Varíne, okres Žilina. Podhorská vesnice, asi tři tisíce obyvatel. Bydlela s námi babička, vlastně my jsme bydleli v jejím domě. Když se strejda oženil, odstěhovali jsme se do podnikového bytu. Jmenovalo se to Vápenka, byla to část obce. Tam vozili „strusku“ a z toho se páčil vápenec ve dvou pecích. Tady pracoval tatínek. Když jim přestali fungovat pece, hledali někoho, kdo to spraví. Táta jim to opravil, a proto tam zůstal zaměstnaný. Ale když nastaly problémy, tak mu řekli, že je lesní inženýr, co tam hledá, a dali mu výpověď.

Můj tatínek byl chytrý člověk, podal tam spoustu zlepšovacích návrhů. Jako lesní inženýr dostal docela vysoké ocenění, nějaký „stříbrný lišák“. Tehdy pracoval pro Státní lesy Žilina. Z vápenky šel, teda pracoval, do lesa, mně mohlo být patnáct let. Dali mu výpověď a řekli mu, že se postarají, aby nedostal jiné zaměstnání. V té době by šel do vězení, kdyby nikde nepracoval. My jsme se modlili a tatínek šel tedy do Žiliny za strejdou od maminky. On byl tehdy generální ředitel všech restaurací v Žilinském okrese. Jmenoval se Štefan Cigánik. Když šel k němu, tak se potkal s bývalým kolegou, taky lesním inženýrem, a ten mu nabídl místo v partě v lesích. Táta řekl: „No jo, jenže já mám ten problém, že mně řekli, že se postarají, abych nedostal jiné zaměstnání. Ale my se na to vykašleme.“ Takže táta pracoval až do důchodu a bylo to jeho prostředí, bez prachu, uniformu dostával každé tři roky, prostě ho to bavilo. A maminka byla v domácnosti, starala se o nás, hrála na mši každý den, pak pohřby, svatby, byla dobrou zpěvačkou, na rozdíl ode mě.

V: Congregatio Jesu, předtím IBMV, to jste slyšela kde po prvé?

F: V tom 68. roce, když ta situace byla už tak lepší, bylo to tzv. Pražské jaro. V tom roce přišli do naší vesnice dvě sestry, Fabiana a Stela. A začaly tam učit náboženství. Když stát zabral gymnázium v Prešově, tak sestry zakotvily nakonec v Báci. Tam byla komunita asi devadesáti sester. Byl to bývalý klášter františkánů. Jak bylo to uvolnění v tom roce 1968, byla poptávka po vyučování náboženství. Naše sestry byly převážně všechny učitelky, tak ty dvě přišly do naší vesnice a tam začaly učit náboženství. Ale nějak jsem si říkala, takové oblečení se mi nelíbí, jsou takové... Měly čelenky...

Tehdy mi bylo sedmnáct let, ale moc jsem k tomu neinklinovala. Vždycky jsem je slušně pozdravila. Maminka je k nám občas pozvala, ale já jsem se tak nějak nesnažila. Bydlely v nějakém domku, nebyly na faře. Nějaká rodina tam měla domek, ale byli v Bratislavě, takže to pronajali sestřám. Bydlely tam až do 70. roku. Pak se musely vrátit zpět. Nastala normalizace. Stahovaly je zpátky, aby nebyly tolik na očích.

Duchovní cvičení, to byl pro mne zážitek. Nevěděla jsem, co to je, a jednou se mě kamarádka zeptala: „Nechtěla by sis udělat exercicie?“ Ptala jsem se, co to je. Řekla mi, že budu poslouchat nějakou tu přednášku, pak o tom budu uvažovat uvažovat, trvá to tři dny. Řekla jsem, že půjdu a vyzkouším to. Takže mě navigovala, dala mi adresu, nepamatuji si, zda to bylo u Strečna, ale byla to taková samota u lesa. Přišlo nás šest děvčat, vůbec jsme se neznaly.

Knězem byl P. Jozef Porubčan, jezuita, napsal několik knížek. Bylo to v roce 1969. On říkal, že nesmíme nikomu říct, že si tam děláme exercicie, a když bude sloužit, tak kdyby náhodou, musíme být připraveni, že může vtrhnout nějaká ta hlídka StB. Poučil nás tak, jak se máme chovat.

Takže, mši svatou sloužil v montérkách, místo kalicha měl zvláštní sklenici, a na stole byly různé časopisy, kdyby někdo prostě... No, tak jako, že si tam hrajeme, povídáme si a takhle... Člověk byl mladý, a bral to jako dobrodružství, a bylo to fascinující. Přednášky byly čtyři. Jedna trvala skoro hodinu a další hodinu jsme měly rozjímat. To bylo pro mě náročné, já jsem měla nějakou tu „Minutěnku“ (kniha), nebo co jsem to měla. No a to tak deset minut člověk o tom uvažoval. No a to byly vlastně otázky o smyslu života, a tak jsem si říkala, že tímhle stylem se modlit, tak že jsem nikdy nepřemýšlela. Ten třetí den při uvažování jsem pocítila něco... To se nedá popsat... Jakoby se mě Bůh ptal, jestli mu nechci patřit úplně. Nevím, kde jsem vzala tu jistotu, že to byl Boží hlas. No ano, cítila jsem úžasnou svobodu, něco takového, co jsem v životě nikdy nepocítila. Mám možnost říci ano i ne. Ale já přece nemůžu říci ne, když mne oslovuje Bůh, tak jsem řekla ano.

To byla počáteční cesta. No, vůbec jsem si nevěděla představit, co to ano znamená. To bude asi znamenat, že bych měla vstoupit do nějakého řádu, ale do kterého, já žádný neznám. Nějak jsem se tím nezabývala. Bylo to o prázdninách, vrátila jsem se domů a nechtěla jsem to nikomu říkat.

Začal poslední školní rok. Bylo to před maturitou a moje nadšení se začalo vytrácet. Říkala jsem si, že to byla taková situace, euforie, rozjímaní a všechno okolo... Pak

jednou jsem zašla do kostela vedle naší školy v Žilině. Já jsem každý den vstala brzo jako v půl šesté, abych o 6. hodině jela vlakem. Abych tam mohla být v 6.45 na mši svaté. Mše končila v 7.20 a v 7.30 začínalo vyučování. A jak jsem takhle jednou do toho kostela vešla do dveří, tak po pravé straně byla nástěnka a tam byl takový plakátek misijních sester Svatého Ducha. Četla jsem si to. Psaly, že mají někde misie a tam bylo napsáno, že když něco cítíš, že můžeš k nim přijít. Když jsem to přečetla, zažila jsem ten samý zážitek z exercicií, bylo to přesně to a bylo mi, jako bych cítila ten stejný hlas: Tak ještě váháš? Klekla jsem si před svatostánkem a řekla jsem Bohu, že už teď neváhám. Je to tak jasné. Tak musím jet k těm sestřám.

Opsala jsem si tu adresu, udělala jsem si plánek, v sobotu nemáme školu, tak tam pojedu, doma neřeknu vůbec nic. Vyhledala jsem si jízdní řád, internet tehdy nebyl, že? Pojedu ráno, povím, že máme brigádu, a večer se vrátím. Měla jsem jít do Levoče. Ale řekla jsem si, že se může něco stát. Asi to budu muset říct. Tak jsem to řekla mamince, že chci do kláštera a chci jít do Levoče, že ony mají misie. A já bych chtěla do misií. A odešla jsem do školy.

No ale maminka šla za sestrami (anglické panny) ve vesnici a všechno jim řekla. Vrátila jsem se ze školy a máma mi řekla, že mám jít za sestrami. „Proč jsi jim to říkala, teď budou chtít, abych šla k nim, a tam nechci. Ale když tě pozvaly, tak je slušnost tam jít. Tak jsem šla.

Řekli mi, že mám povolání, že je to krásná věc a pojdte k nám. A já jsem řekla: „Ale já k vám nechci, já chci k misijním. Mám plán, chci jet do Levoče.“ Zeptaly se mě, zda tam někoho znám, a já řekla, že ne. Kdybych tam tak byla vtrhla tak nevím, co by si ty sestry pomyslely. Sestry mi řekly: „My zítra jdeme do Báce, máme tady jednu Helenku, která taky chce vstoupit. Měly jsme až příští týden, ale tak se nám to nějak seběhlo..., že jdeme zítra, tak můžete s námi zítra místo do Levoče. A do Levoče můžete někdy jindy.“ A jedna z nich mi řekla takovouhle větu, že co když je to Boží vůle. A já jsem si řekla: „Boží vůle. Tak jo, tak já teda pojedu.“

„Mami já zítra jedu s nimi“. Máma řekla: „Tak kam vlastně chceš jít, do Levoče nebo k nim?“ „Půjdu se tam podívat.“ Tak jsem šla. Bylo tam přes sedm takových mladých sester patnácti a šestnáctiletých. Tak ty se mi jako líbily, protože byly takové veselé.

Tam sestry pekly hostie. Pak mě velice oslovila sestra Melánie, magistra novicek. Byla taková... To duchovno z ní jakoby úplně svítilo, vyzařovalo. Ta se mě ptala, tak jsem jí všechno řekla, jak jsem k tomu přišla. Ona řekla: „Určitě povolání máte,

ale musíte se modlit, aby vám Pán Bůh mohl dát poznat, kam máte vstoupit.“ Tak já jsem na to řekla, že „už musím domů, za chvíličku že mi jede autobus.“ Ona řekla: „Tak ještě pojd'te tady, pojd'te do kostela. Máme tam obraz Panny Marie, která 200 let předtím plakala krvavé slzy.“ Ty slzy byly zachyceny na takovém korporále. A ten byl položen v relikviáři. Tak ona řekla, že můžu políbit ty slzičky. A jak mě dala políbit ty slzičky, tak já jsem znovu zakusila potřetí ten samý zážitek: „Tvé místo je tady, ne v Levoči.“

Máma mi doma řekla, že nejsem normální, že teď mi ony řeknou, že nejsem normální, že nevím, co chci a já jsem začala brečet. Říkám: „Já zrovna poznávám, že mám zůstat u vás. Asi si myslíte, že jsem blázen, že?“ Ona mi řekla: „Já si vás teda píšu, ale jste volná. A modlete se a přemýšlejte.“ Prosila jsem Boha, že když mě tu chce mít, musí mi pomoci odmaturovat a musí nějak pomoci, abych se sem dostala. Skutečně jsem se modlila a řekla, že jestli pro mě je Boží vůle tady, já už o něčem jiném nebudu přemýšlet. A když jsem pak poznala naši spiritualitu, tak jsem zjistila, že vlastně Boží vůle byla to základní, o co naše zakladatelka usilovala. Ona vlastně taky tápala, hledala tu Boží vůli Tak jsem si později říkala „No to je přesně naše spiritualita.“

V: A jak se projevuje dnes nebo v té době ještě jinak, navenek... Jak byste to definovala?

F: Spiritualita, to je vlastně naše zaměření. Podle našich konstitucí je vlastně našim cílem se z milosti Boží starat nejen o vlastní spásu a dokonalost, ale stejně tak se snažit o spásu a dokonalost našich bližních, zejména výukou a vyučováním dívek. To je vlastně to naše původní... Ovšem naše zakladatelka tam ještě řekla, abychom byly pohotovými pro každé dobro. Zdůrazňovala, říkala, že pro naše sestry je důležitá veselá mysl, velká touha po ctnostech a zdravý úsudek. Veselá mysl je to nejdůležitější. Takže, my bychom se neměly projevovat na veřejnosti nějak moc vážně nebo odtážitě. To taky záleží od povahy, ale nějak tak bychom o to měly usilovat.

V: V té době, když jste teda tam byla, tak sestry pekly hostie, to byla asi hlavní náplň. Ještě vyučovaly?

F: Když v padesátém roce stáhli sestry ze školy, už nesměly učit vůbec. Pak je rozváželi po všech místech, vlastně většinu sester našeho řádu převezli do Báce. Tam byla charita, byla tam veliká zahrada. Ony měly obhospodařovat tu zahradu, byla tam prasátka. O ně se měly starat a pak to odevzdávat. Byla tam výrobná hostií. To bylo pod správou Spolku svatého Vojtěcha v Trnavě. Sestry, které byly důchodkyně,

bud' pracovaly v tom spolku anebo byly zaměstnané v charitě, prostě v kanceláři, kuchyni, nebo na tom poli.

Když jsme přišly my, mladé sestry, tak jsme pracovaly vlastně všechny ve výrobně hostií na poloviční úvazek, protože tolik úvazků tam nebylo. Nějak nám to rozdělili, abychom tedy mohly mít noviciát aspoň trošku tak podle našich předpisů. Což znamená dva roky a to jsou jako denně dvě čtení a dvě rozjímání. No a teď vlastně bylo třeba vžít se do toho řeholního života, ještě ta práce, takže to bylo trošku takové náročnější, ale byly to jedny z nejhezčích let mého řeholního života. Ty začátky byly krásné, bylo to velice přísné, chudoba byla jiná, ne jako v dnešní době. Bylo nás šest na pokoji, koupelna byla jedna na konci chodby, měly jsme každá umyvadlo, kyblík, džbáněk, vodu jsme si nosily. Takže jsme to takhle měly u postele, ale já jsem to prostě považovala jako... Všechno to bylo pro mě, podle mne, správné. Tak se to má, tak se takhle žije v řádu, prostě to odříkání a tak jako... Všechno to bylo pro mě, že tak to má být.

Ale co bylo nejtěžší, to bylo mlčení. No a to jsme my, mladé, většinou porušovaly. To nešlo, abysme si něco neřekly. Pak se dělala tzv. kulpa, kleklo se přede všemi a muselo se vyznat. Neříkalo se tam třeba to, co patří do zpovědnice. Ale třeba, kdyby se někdo provinil proti lásce sesterské nebo to mlčení nebo nějaké takové chyby, co třeba viděly druhé a považovaly to za nesprávné. Takže, bylo to velice výchovné a člověk se trošku učil, co to je pokora, a pak si člověk dával trošku pozor.

V: Vráťím se ještě trochu, když jste se vrátila domů, tak už jste byla pevně rozhodnuta vstoupit k anglickým pannám?

F: Už jsem byla pevně rozhodnuta, protože jak říkám, vůle Boží byla pro mě, když mi dal poznat, že mé místo je tam, tak já jsem už dál fakt nepřemýšlela.

V: A kolik času ještě zbývalo?

F: To bylo před maturitou. Já nevím, chodila jsem do školy, to byla nějaká sobota, vlastně já jsem maturovala v květnu, takže to bylo tak nějak... Když jsem se vrátila domů, řekla jsem mámě: „Mami víš co, já tam zůstanu. Teda, já půjdu k nim, k těm sestrám, a budu se modlit.“ Máma řekla: „Tak uvidíme.“ Nejtěžší pro mě bylo to říct tátovi. Táta se ve mně viděl a jak jsem měla dobrý prospěch a chtěla jsem pak studovat medicínu, mým přáním bylo, co si pamatuju od dětství, že budu lékařka, a že půjdu nějak do těch rozvojových zemí a budu léčit a pomáhat. Tak jsem si řekla, jak to říci tátovi, to jako nevím.

V: A jak to vzal?

F: Pamatuji si, že jsem ještě jednou šla do Báce. Já jsem řekla, já jdu k těm sestřám, budeme tam mít takovou duchovní obnovu, tak já bych na to tam šla. Já, když jsem se vrátila, to jsem byla úplně nadšením šťastná, že jsem se definitivně tam přihlásila. Najednou slyším, jak jsem byla na chodbě, jak táta v kuchyni říkal mámě: „Ta naše holka se vrátila taková nadšená, nechce tam zůstat?“ A máma řekla: „No, a kdyby chtěla, co bys na to řekl? A táta řekl: „Kdyby to bylo její přání, nebyl bych proti.“ Já jsem to slyšela, vešla jsem do kuchyně, hodila sem se mu kolem krku a řekla jsem: „Tati, já jsem tak šťastná.“ Já jsem viděla tátu dvakrát v životě brečet. Když mu zemřela máma, a když jsem mu řekla, že chci jít do kláštera. Byl skvělý a říkal: „Jestli chceš a jestli cítíš, že je to tvoje cesta, já ti bránit nebudu.“

Bratři to vůbec nevěděli. Bála jsem se to říct našemu panu faráři, protože byl v Pacem in terris. A to člověk nikdy nevěděl. Máma řekla, že mu to musím říct. Ona hrála na varhany. „A ty odejdeš, lidi to budou slyšet taky, co si pan farář pomyslí.“ Tak jsem tam šla a říkala, že bych chtěla říci něco pod pečeti mlčení, tak na mě koukal jak vyjeveně. „No, tak dobře.“ Tak jsem ho poprosila, aby se za mě modlil, aby mi požehnal. To už bylo po maturitě. Tak jsem řekla, že odejdu. A když jsem odešla, tak říkal mojí mámě: „Co jste to provedli? Určitě jí ty dvě sestry, co tady byly, zblbly.“

Jak jsem odcházela, moje máma byla se mnou na stanici. Byla mě doprovodit na nádraží s těmi sestrami. Máma mi řekla: „Ty tam nevydržíš, já tomu nevěřím.“ A už je tomu 48 let, co jsem vydržela. To byl 70. rok. Týden po maturitě, prostě, už jsem odcházela.

Sestry se mnou jely až do toho Báce. Já bych tam netrefila. Bylo to na svátek svatého Jana Křtitele. Prostě, my jsme ráno ve čtyři hodiny odjízďely vlakem do Bratislavy. No a pak jsme tam byly na mši svaté a pak jsme jely autobusem do toho Báce.

V: Tam byla ještě nějaká kandidatura?

F: Tu jsem měla na Bílé Vodě. Na Slovensku byl zákaz přijímání do řádu.

V: Kolik bylo těch sester na Bílé Vodě?

F: Deset nebo jedenáct, maximálně dvanáct, teď si nevzpomínám. To byly všechny důchodkyně. A kdysi tam pracovaly v lese na Bílé Vodě nebo v Javorníku. No a vlastně tam zůstaly. Já tam prostě přišla. Nějak jsem se tam začala vžívat do toho řeholního života.

Mně řekly, že když mne vyzkouší, tak 15. srpna bych mohla mít obláčku. A jedna sestra mně pošeptala: „Možná to bude 16. července na Pannu Marii Karmelskou.“ Říkám: „Tak brzo?“ Modlila jsem se, ať mně to nikdo nepřekazí. Fakt jsem se bála,

že prostě to nějak praskne v té vesnici nebo co já, že někdo bude někde intervenovat, že prostě, že mě to nějak překazí. Tak před 16. červencem jsem měla takové duchovní cvičení, abych ještě si nějak všechno tak prošla, jestli opravdu chci. No a pak na tu obláčku vlastně mohla přijet moje máma, tatínek, babička, a nejstarší bratr. Ten, co byl po mě první, pak tam ještě byly mé dvě kamarádky. To bylo 16. července, nakonec to byla ta Panna Maria Karmelská.

V: Takže to byla Bílá Voda.

F: A hned druhý den ráno ve 4.00 už jsem musela odjet do toho Báce už jako oblečená, už jako sestra, aby zase ty sestry, které tam byly, tam bylo kolem čtyř set ze všech ostatních řádů, aby prostě nevěděly, že tam byla obláčka.

V: A podařilo se to utajit?

F: Viděly nějakou holku, která tam pobíhá. Jistotu žádnou neměly.

V: Byla tam nějaká nevraživost mezi těmi řády?

F: Nebyla, to byly většinou staré sestry a to víte, že mezi nimi byla zvědavost a upovídanost. Bylo důležité, aby se to neprořeklo, byl tam správce.

V: Hned zpátky na Slovensku a to bylo do Báce. A tam začal probíhat noviciát. Jak reagovaly místní sestry, že je tam najednou novicka?

F: Báč je malá vesnice. Poslaly mne na trvalý pobyt do Šamorína. A hned jsem si nechala udělat občanku, prostě občanku s fotkou v hábitu. No, a měla jsem tam napsáno sociální postavení – církevní osoba. Bylo mi to k smíchu, že vlastně tam se po tom nějak asi nepátralo. Jenom vedle toho kláštera byla hospoda. V té hospodě byl vždycky nějaký estébák, protože, když mě přišli jednou vyslýchat, řekli mi: „Vy jste přišla tehdy a tehdy a tak hodně přšelo.“ A to jako byla pravda. No, takže kdyby to nebyli sledovali, nevěděli by to tak přesně. Tak si myslím, že přece jenom jsme tam byly pod drobnohledem. Ale zas tak chytrí nebyli, protože, když Pán Bůh chce, tak mlha za mnou a přede mnou, a on si udělá svoje.

V: To je pravda. A kdo byl představenou?

F: Představenou tehda byla sestra Ida Víznerová, která později byla provinciální představenou a pak byla mou představenou na Maxově. Ale my jsme jako noviciát byly oddělené. Takže, my jsme se vlastně s komunitou až tak moc nestýkaly, protože podle našich předpisů, by měl noviciát být oddělený. V domě to tak docela úplně možné nebylo, že jsme se potkávaly, ale všechno jsme měly odděleně, kromě mše svaté a pak v práci. No a tam bylo mlčení.

Novicmistrovou byla sr. Melánia Čelková. Velice vzácná, ta mi dala základy jednak naší spirituality, ale základy duchovního života vůbec a hlavně základy vztahu s Bohem. Prostě vlastně, že všechno záleží na vašem osobním vztahu s Bohem, jak si ho vypěstujeme. A říkala, že povolání je dar a musíme si toho daru vážit a vytrvat. A za tu vytrvalost se máme modlit. Já díky tomu, já se každý den modlím. Fakt se modlím za to, abych v tom povolání vytrvala. A myslím, že Pán Bůh mi v tom pomáhá.

Novicmistrová měla asi čtyřicet pět roků, byla z těch mladších. A kvůli nám si dost zkusila. Chyběla jedna generace, v roce 1958 je vzaly a my jsme nastupovaly v roce 1968. Takže my jsme byly přece jenom trošku odlišné od nich. No takže, ony měly jinou formaci a jim se zdálo, že my jsme uvolněné. Zase byla pauza, vlastně od 70. roku až po rok 1989–90. Další generace jsou vlastně ty mladší. Pak přišly ty mladé a já jsem si říkala: „Ony jsou úplně jiné, než jsme byly my. Jsou úplně uvolněné.“ Pravda to asi nebyla, ale říkám, tak se to mohlo jevit, protože tam nebyla ta kontinuita, byl tam vlastně vždycky rozdíl jedné generace.

V: Kolik vás vydrželo v tom noviciátu?

F: Z našeho noviciátu odešla jenom jedna. Zůstalo nás třináct. Jednu musely propustit, protože se zjistilo, že ona vlastně zatajila duševní nemoc, a to podle kánonu církevního je překážka k přijetí. Takže ono vlastně se ze začátku na to nepřišlo, až když ta nemoc propukla... Měla mentální anorexii.

V: V tom roce 1970, to byla poslední obláčka? A pak byla pauza až do roku 1989?

F: Pak se vlastně sestry trošku poučily, představené se poučily. Sestra Antoneta Magdolenová mě přijímala jako provinciální, tak ty provinciální představené jak se takhle přece občas někde někdy sešly, tak si říkaly: „Nesmíme dopustit, aby... Nevíme, jak dlouho to bude trvat. Děvčata se ještě hlásila, ale potom v roce 1970 už byl zákaz. To bylo přísné. Takže vlastně se musely posílat seznamy na charitu. Musel se posílat seznam, já nevím, kde všude. Takže vlastně oni nás mohli kontrolovat. Hned by na to byli přišli. No, tak to bylo nebezpečné. Takže jak jako neztratit k povolání. U nás v Prešove zůstaly ještě tři sestry, které tam v tom 68. učily náboženství, tak tam zůstaly.

No a děvčata, která chodila k nim a takhle se tam přihlásit, ještě chodila k sestřám. Tak je sestry trošku do toho zaučovaly a děvčata si dělala takhle kandidaturu. To byla doba podobná, v jaké žila naše zakladatelka. Ona vlastně v Anglii taky nemohla žít řeholní život, a když založila na pevnině a vrátila se do Anglie, tak tam žily v civilu.

Žily v utajení, ale prostě dělaly apoštolát a získaly hodně. Prostě jen tak získaly následovnice a taky zachránily hodně lidí. Tehdy bylo pronásledování katolíků. Takže tyhle dívky, které vlastně měly povolání, byly tajné sestry, a ty naše tehdejší vlastně taky.

Pak měly obláčku, ale to měly v Báci, někdy o půlnoci, a to ani mi novicky jsme o tom nesměly vědět, akorát přišlo vždycky nějaké děvče k nám, zůstalo jeden den a pak zmizelo. Když jsme my přijely do Maxova, tak jsme se tam našly. V noci je oblékly do hábitu a poslaly do Maxova. Tam přišly zase jako sestry, to už byla federace, tak je přihlásily u ředitelky. Pravděpodobně mezi těmi dvěma republikami se to moc nekontrolovalo.

Takovým noviciátem prošlo asi čtyřicet sester, ale hodně jich i odešlo. Vystudovaly, řád jim pomohl, a pak odešly. Ono je to velice těžké žít v prostředí, kde vás nikdo nepodporuje. Když někdo chodil jen jednou za týden nebo dvakrát za týden k těm sestrám. Taky to nebylo ono, taky si musely dávat pozor. Pak vlastně i sestry z Prešova... Nevím, v kterém, asi v 73. roce, musely odejít, a přišly do Báce. Takže pak ta děvčata chodila do Báce. Ještě tam nebyl správce, takže si u nás udělaly nějaký ten duchovní víkend. Říkám, že to bylo těžké pro ně. Několik z nich však zůstalo. Sestra Terézie je jedna z nich.

Studium si děvčata vybrala sama, protože představená říkala, že nevíme, jak dlouho to tak bude. Ani se nevěřilo, že ta doba může skončit. Takže ony říkaly, v tom prostředí, ve kterém budete, budete šířit víru. To je naše poslání, šíření víry, a pomoc lidem. Takže máme třeba i archeoložku mezi námi.

V: No a jak teda proběhl noviciát a co potom, co se dělo potom?

F: Začátkem roku 1972 přišlo nařízení, že všechny novicky z řádu mají být poslány pryč, prostě domů. Že je to nepřípustné, že ještě nemají sliby. Oni věděli, že když mají sliby, že už jsou to řeholnice. Já jsem tehdy měla jeden rok z noviciátu hotový. Takže teda přišla provinciální představená, nás všechny novicky shromáždila a říkala, že situace je taková a taková, že má instrukce od generální představené, že může v tomhle případě udělat výjimku. „Běžte do kostela, modlete se, a která z vás přijde za mnou a poprosí o složení slibu, tak já to povolení dám." A pochopitelně to byly všechny. Všechny jsme prosily o složení slibu, abychom mohly zůstat. Takže jsme sliby skládaly v noci ve výrobně hostií, kde se balilo. Tam byla sloužena mše svatá a tak jsme skládaly první sliby. Takže ani naše sestry nesměly nic vědět, aby se náhodou

v dobré víře nepodřekly. Provinciální představená nepsala žádné novicky, psala, že má všechny sestry po slibech.

Ale pak v roce 1973 už to bylo horší. Nařídili, že všechny sestry do třiceti let maximálně, musejí být propuštěny. Ale udělali to tak, že neřekli, že musíme být propuštěny, ale dostaly jsme výpověď ze zaměstnání i z ubytování. Zaměstnání byl Spolek, ubytování byla charita. A tak jsme nemohly zůstat. Dostaly jsme výpověď a oni počítali, že se všechny vrátí domů, a prostě ty řehole zaniknou. Tak my jsme si řekly... To byly noční adorace... Růžence jsme se modlily s rozpjatýma rukama a prosily. Řekla jsem: „Pane Bože, to není jenom moje věc, je to i tvoje věc, musíš taky něco pro to udělat.“ Představte si, když už to bylo týden předtím, než jsme měly odejít, přijela představená z Maxova. Říkala: „Maxov urgentně potřebuje sestry, protože tam dostali civilní zaměstnanci výpověď, a my potřebujeme doplnit stav.“ Takže provinciální řekla: „Vy jste přímo posel z nebe.“ Deset nás odjelo do Maxova, a čtyři do Košátek, protože Maxov nemohl víc přijmout. V Košátkách sestry pracovaly v domově důchodců.

Udělalaly jsme to tak, že jsme všechny odjely domů přihlásit se k trvalému pobytu. Já jsem přijela večer v pět hodin a máma řekla: „Bože, co tady chceš?“ „Nic! Přišla jsem jenom tak a zítra mne přihlas k trvalému pobytu. Tady máš mojí občanku. Nic se neptej.“ Ale máma si nebyla jistá, zda mě přihlásí. Já jsem šla na pátou hodinu ráno na mši svatou a řekla jsem: „Pane Bože, to zařídíš.“ A máma se vrátila a řekla: „Hele máš to. Ptala se mě ta paní, jestli se vrátíš domů. Já jsem řekla, že asi jo.“ Měla jsem to razítko, trvalý pobyt jsem měla doma. A pak jsme pláchly do toho Maxova.

V: V Báci jste měly svého kněze?

F: Komunita měla svého kněze. Kostel byl farní, tam byl kněz, Maďar. Převážně všechno bylo v maďarštině. Takže oni měli jako svého a my jako komunita měly svého, to byl salezián P. Chrenko, taky důchodce. Každý den jsme měly mši svatou. Oni byly povinni sestrám zabezpečit kněze.

Provinciální představená byla v Báci. Potom, to už třeba provinciální představená dostala pozvánku na světové setkání provinciálních představených z našeho řádu. Dunajská Streda jí ale žádost zamítla, nikdy ji nepustili. Takže pak byla další provinciální představená, sestra Ida Víznerová. Ona říkala, že by to bylo jednodušší z Čech, protože většinou české provinciální představené to povolení dostaly, tak proto i ona pak přesídlila do Maxova, no a tím, že byla důchodkyně, tak byla zaměstnána na poloviční úvazek, a mohla plnit svoji funkci. Byla i představenou naší

komunity. No a pak vlastně mohla do Říma, byla v Indii, byla ve Španělsku. Byla představenou slovenské provincie. Sídliila na Maxově. Byla to pořád ještě jedna republika.

V: Cesta na Maxov byla také dobrodružná.

F: Já jsem měla občanku s fotkou v hábitu, tak jsem cestovala v hábitu. Ty, které takovou fotku neměly, se musely vysvléct do civilu. No a tak jsme prostě nejely jedním autobusem. Jely jsme tak asi na třikrát a pak jsme se setkávaly v Bratislavě na nádraží a taky nějak v takovém odstupu od sebe, jen abychom na sebe viděly. Ani jsme nejely všechny najednou. Vlastně v průběhu tří dnů - tak nějak jsme jely po třech, čtyřech. No a pamatuji si, když jsme se dostaly do toho Železného Brodu, tak pro nás přijela představená z Maxova autem. Měla s sebou jednoho postiženého kluka. Cestou u lesa zastavila a dvě sestry, co byly v civilu, se oblékly do hábitu. Šly se obléct do toho lesa, a když se vrátily, tak ten kluk se dívá a říká: „Jeee, sestřičky nám vyrostly v lese.“

V: A co toto zařízení Maxov?

F: Maxov je taková vesnice, která je vlastně v Sudetech. Původně měl prý přes tři tisíce obyvatel, měl kostel, 3 pekařství, 2 řeznictví, několik hospod. Němce vyvezli a zůstalo tam několik těch místních obyvatel, kteří žili buď ve smíšeném manželství anebo říkali, že jsou Češi, ale v podstatě to byli všechno Němci, aby nemuseli prostě být vystěhovaní.

Když jsem tam přišla já v tom 73. roce, měl Maxov asi 20 obyvatel. A z těch chalup, co tam zůstaly, tak buď to byly rekreačky pražských podniků, anebo to koupili většinou Pražáci, měli tam jako své soukromé rekreační chaty. Bylo to krásné prostředí, jsou to Jizerské hory a je to vlastně mezi Jabloncem a Libercem, padesát kilometrů od hranic Německa.

V: Praha tam má ústav pro postižené.

F: Do roku 1964 tam byl Jedličkův ústav, který pak přemístili do Liberce. A začali tam svážet postižené děti z Prahy, protože Praha tehdy měla včetně domovů důchodců 16 takových zařízení. Asi se do těchto oblastí ty chovanci nebo tihle postižení přemísťovali z toho důvodu, aby se moc nesetkávali s normálními lidmi v uvozovkách, protože se říkalo, že přece u nás takoví jedinci ani nejsou.

Takže vlastně tehdy vzali naše sestry, já nevím odkud, a řekli provinciální představené: „Vaše sestry byly učitelky, my potřebujeme sestry, které se budou věnovat výchově.“ Ona říkala: „Ale my jsme prostě pro dívky a tohle jsou kluci a totálně

postižení. My s nimi nemáme žádnou zkušenost.“ Ale nebylo pomoci. Já si to jenom pamatuju z vyprávění, protože já jsem asi přišla v 73. roce. Takže ten ústav tam pracoval nějakých devět nebo deset let.

V: No a tam jste byla jako zdravotní sestra?

F: Nejdřív jsem nastoupila jako sanitářka, protože jsem měla maturitu. No a pak ředitel říkal, že potřebuje kvalifikované zdravotnice. Takže šest sester chodilo do Liberce na zdravotní školu, a to byly ty, co neměly maturitu. Já a sr. Lucia jsme se přihlásily do Prahy. Mohly jsme jezdit do Prahy normálně v hábitu. Chovali se k nám velice uctivě, i ředitelka, třídní učitelka, lékaři, co nás učili, i spolužáci, to všechno byli už dospělí lidé. To byla střední zdravotní škola, ale bylo to studium při zaměstnání. Jednou jsem se potkala na chodbě s nějakým pánem a říkal: „Jsem strašně rád, sestry, že tady studujete. Já jsem tady byl ředitelem, ale ze stranických důvodů jsem skončil.“ Takže tam jen vyučoval.

V: Na Maxově byl ředitelem pan Truhlář. Pak reagovalo i Slovensko.

F: Naše pracovní smlouvy se musely poslat na Slovensko. Pan ředitel, on nás tam chtěl mít, to udělal tak, že den před ukončením naší zkušební doby, tehdy měsíc podle Zákoníku práce, poslal naše smlouvy do Prahy. Naším hlavním zaměstnavatelem byla Praha, Správa sociálních služeb národního výboru Hlavního města Prahy. Oni pak ta naše oznámení poslali na Slovensko. Když se to ministr kultury dověděl, to jsme se pak dověděly mi později, strašně ho to rozčílilo, že jsme ho takhle převezly. Takže jel do Prahy a říkal, ať nás okamžitě propustí. Tak mu ovšem řekli, ať si dělá pořádky na Slovensku. Tady, jak to říkám, tohle nikdy nezapomenu, jak se nás vlastně Češi zastali.

V: A vy jste nahradily postupně světský personál?

F: Ono tam v tom Maxově pracovalo několik těch našich sester a byli tam i civilní zaměstnanci. A když přišly patnáctileté a šestnáctileté sestry krátce po té invazi Varšavských vojsk, tak už tam nesměly v tom Báci být. Tak ony všechny pláchly do Maxova. Takže těchto velmi mladých tam bylo taky několik, ale ještě pořád byli i civilní zaměstnanci.

Když tito civilní zaměstnanci viděli, že přicházejí mladé sestry, začaly se obávat o svou pozici. Tak začali tam dělat takové nekalé praktiky, že začali poštvávat děti, jako ty svěřence, proti sestrám a takové všelijaké naschvály dělali. Rodiče to nějak zjistili a řekli: „To není možné, když jsou tady civilní, tak děcka jsou neklidná. Jak mají službu sestry...“

Rodičovské sdružení se postavilo proti tomu, že tam zaměstnanci dělají takovou paseku, a prošla tahle stížnost až na komunistickou stranu. Takže se to tam řešilo a paradox byl, že komunistická strana to vyřešila tak, že řekla: „Na Maxově smí pracovat pouze řádové sestry.“ A díky tomu my z toho Báču jsme se mohly do Maxova taky dostat. Takže, když jsem tam já přišla, tak jsme měli jenom dva údržbáře jako civilní zaměstnance, jinak na všechno jsme tam byly jenom sestry. To nás bylo asi třicet šest sester. V 81. roce pak přišly ještě sestry z Košátek. Myslím, že nás bylo asi těch třicet šest.

V: Jak jste tam fungovaly do revoluce?

F: Měly jsme tam svého kněze, který neměl státní souhlas, ale směl u nás sloužit mši svatou. Jmenoval se Pavol Kaľavský SJ. Pocházel ze Slovenska od Margecian. Byl taky zavřený ve vězení, vstoupil k jezuitům. Takže trochu tu jezuitskou spiritualitu měl, dělal pomocného vychovatele. Tím že měl teologii, mohl být zaměstnaný jako pomocný vychovatel. Takže vlastně díky tomu jsme měly každý den mši svatou ráno v 5.30 hodin. No, bylo to jako docela, ve čtyři jsme musely vstávat, abychom tedy měly breviář a rozjímání. V 6.30 jsme už musely nastoupit do práce. Výhoda byla, že to bylo prostě jako jenom, byly to dva domy naproti sobě, takže to nebylo daleko, pracovalo se 8 hodin. No a pak zase byly duchovní povinnosti a bylo to náročné. Na třísměnný provoz, noční služby. To byly dvanáctky. Jedna na dva domy, ale v podstatě mohly jsme praktikovat duchovní život, mohly jsme něco dělat, něco z naší spirituality, protože rodiče těch dětí neměli ani potuchy o náboženství.

Vždycky jsme se ptaly: „Může vaše dítě navštěvovat bohoslužbu? A bylo by dobré, kdyby tedy mohlo být pokřtěno, že by mohlo přistupovat ke svátostem.“ No a většina rodičů, téměř všichni rodiče, řekli, že ano, že proti tomu nic nemají. Bylo to zajímavé. No a vlastně díky tomu se taky rodiče dostali k víře a zachránilo se tak několik manželství. Protože, když bylo třeba první dítě postižené, tak většinou se manžel chtěl rozvést. No a tak, jako sestry to tak nějak urovnaly. Díky tomu se několik těch manželství podařilo zachránit. Potom, jak nás tam bylo víc, ta děvčata začala jezdit do Maxova. Už do toho Báče nemohly, protože tam byl ten správce a ten je hlídal. To bylo všechno tak už pod kontrolou. Takže jezdily k nám. No a taky hodně mladých si tam dělalo duchovní cvičení. Ta duchovní cvičení byla taková, třeba třídní nebo jednodenní, taková duchovní obnova. To už jsme dávaly i my, sestry.

V: A to bylo oficiální nebo to bylo tajné?

F: To bylo všechno tajné. To se o tom nesmělo říkat. Ale ta děvčata si to mezi sebou řekla.

V: A měly jste tam kapli?

F: My jsme měly v ústavu kapli. A díky tomu, že jsme teda byly všechny Slovenky a byly jsme mladé, tak jako hodně sester bylo z východního Slovenska. Takže, když rodiče přijeli na návštěvu, tak museli někde nutně přespat. V ústavu to nebylo možné, takže kilometr od ústavu sestry koupily takový domek od těch Němců, který máme dodnes. V tom domku vlastně mohli naši rodiče přespat. V tom domku se ta mládež krásně schovala. Bylo to hodně bokem. A takto jsme mohly hodně věci udělat. I tu naši spiritualitu jsme tímhle stylem takhle mohly prožívat. Uchránit a předávat dál.

Jednou přijela i generální představená na naše sliby. V 77. roce jsme skládaly věčné sliby. Takže naše generální představená, mater Immolata Wetterová, přijela pochopitelně v civilu, protože přes hranice v hábitu jet nemohla.

V: Jak jste se s ní vůbec domlouvaly? Německy? Jakože, že přijede nebo jak to fungovalo?

F: Ona měla asistentku, sestru Dolores, a Dolores byla taky spojkou. Ona vlastně měla tzv. východní blok na starosti. Takže ona se znala právě s tou sestrou Idou Víznerovou. No a sestra Ida uměla dobře německy. Takže ona vždycky nebo já.

Já nevím, jak se to dověděly, jakou cestou, ale vím, že když přijela, vždycky jsem tlumočila, anebo jsem ji musela přivést, protože jsem měla řidičák. Takže, někdy jsme jely pro ní do Prahy, někdy prostě, když už znala cestu...

Si pamatuji, že jednou takhle jsem seděla v ordinaci a koukala jsem se z okna, protože hned tam byla zastávka autobusu, a říkám si pro sebe: „Sestro Marie, já vidím Dolores.“ Ona se ptala, kde je a já odpověděla, že na zastávce. Říkám jí: „Pane Bože Kaplanová, Kaplanová se bude koukat!“ A Marie řekla: „Víš co, já jdu jako otevřít kostel a půjdu kolem a řeknu jí: „Jděte zadem.“ A tak se stalo. Já už jsem stála u zadních dveří a volala jsem do kuchyně: „Sestro Silvestro, běžte za ředitelkou, jestli nechce kafe, prostě, nějak ji zabavte, ať nekouká oknem.“

Ale věčné sliby, to jsme měly ještě za starého pana ředitele. A ten se o to vůbec nestaral, jestli tam někdo chodí nebo ne. Takže, když ona přišla, tak se oblékla do hábitu a vlastně takhle na dvoře je s námi vyfocená pohromadě. Měly jsme takový zážitek, že v podstatě jsme skládaly sliby do rukou generální představené.

V: Sliby byly tajně skládané?

F: Ne, ty byly v kapli, ale z příbuzných nebyl nikdo. Nemuselo se to utajovat, nic. Ale my jsme si řekly: „Je to naše věc.“ A kdyby si každý zval, tak ani ty příbuzní by neměli, kde spát. Takže jsme to měly jenom takhle. To byl pro nás takový největší dar, že přijela ta generální představená.

V: A pak nastoupila ta paní Kaplanová a ta vás asi více hlídala, nebo měla o vás lepší přehled.

F: Kaplanová říkala, že to dostala jako stranický a vládní úkol. To už bylo v roce 1981, to už byly všelijaké takové ty akce, co se pořádaly demonstrace. Ona dělala na správě sociálních služeb. Dělala kontrolorku stravovacího provozu. Takže, když jezdili z Prahy k nám na kontroly, tak na stravování jezdila ona. A já, jelikož jsem byla staniční sestra, tak jsem měla na starosti kuchyň a taky ochutnávky stravovacího provozu. Takže jsem ji trochu i znala. Ona, když nastoupila, tak nás fakt kontrolovala. To kolikrát přišla do klauzury, teda neměla klíče, ale zaklepala. Klauzura v podstatě, to byla naše jídelna a kaple nahoře v tom ústavu.

Takže, většinou, když byl nějaký svátek, tak řekla: „Jo, zítra máte svátek, chci se podívat, jak máte vyzdobenou kapli.“ A jednou ty dvě nejmladší sestry skládaly věčné sliby. No, to jsme chtěly před ní nějak utajit. A řekly jsme si: „To je vždycky sláva, to se zpívá, to trvá ta mše přes hodinu.“ Tak jsme napsaly na tabuli, aby to nikdo nezapomněl, mše svatá ve 4.00 hodiny. No a já se na chodbě takhle modlím růženec a najednou ředitelka klepe: „Zítra je 15. srpen. Chci vidět, jak máte kapli vyzdobenou.“ Už jsem to nemohla smazat, tak jsem se k té tabuli postavila zády, a jak šla do kaple, tak jsem to smazala. Ona vyšla z kaple, mrkla na tu tabuli a řekla mi: „Tak brzo bych nevstávala.“ Ona měla fakt tak vycvičený ten svůj pozorovací smysl, že to prostě viděla. Takže jsme si musely dávat pozor, ale stejně říkám: „Pán Bůh je nade vším, když se nám to povedlo.“

V: Neměla snahu příliš zasahovat do řízení, do chodu řádu?

F: Ne, to neměla. Co se týkalo pracovních povinností, tak to teda byla... To vyžadovala. Jenomže zase díky ní, vlastně my sestry jsme se naučily, takovému bych řekla stylu pořádku. No a díky tomu, vlastně je její zásluhou, že byl Maxov na špici mezi těmi ústavu. To vždycky byl na prvním místě. A pochopitelně, že za to dostala určitě nějakou finanční odměnu... Takže ona se tak jako snažila. Ale zase říkám, díky tomu, jaká byla, jaké měla zkušenosti, tak nám mohla... Kdyby byla chtěla, uškodit nebo tak, byla by mohla náš řád rozmetat. Neudělala to. Já si říkám, že věřím, že jí za to Pán Bůh odmění.

V: Také jste jednou vyprávěla o tom pohřbu, jak jste se vypravily na pohřeb, a jak o všem věděla.

F: No, to zemřel P. Bárta, františkán takový známý. Ten zemřel v Liberci. Sestry se na ten pohřeb chtěly dostat. Tak jako jedna řekla: „Paní ředitelko, já potřebuju k doktorovi, já potřebuju na nákup, prostě...“ Kdo měl volno, ten mohl, když takhle chtěl. Třeba z kuchyně sestra Hyacinta chtěla, tak já už nevím, co jsi vymyslela. No tak jo. Jenomže, tam bylo tolik estébáků, že dřív, než se sestry vrátily domů, tak paní Kaplanová o všem věděla. Že byly na pohřbu a pak jim to také vytkla. Proč jí to neřekly, ona by to byla hned nějak zahrála do autu a takhle si musela vymýšlet, že jsme z ní udělaly blbce. Ona to těžce nesla na druhou stranu.

V: Taky jste jednou vyprávěla, jak jste jely do zahraničí.

F: To jsme jely na generální kongregaci do Mnichova. To bylo v 84. roce. Takže měla jako jet provinciální představená a dvě delegátky. Jednou z těch delegátek byla právě naše sestra v civilu, nynější slovenská provinciální představená, Helenka Bugošová. A druhou delegátkou jsem byla zvolena já. Helenka, jelikož byla v civilu, tak si zažádala do zahraničí. Jenomže jí dali, myslím, že jí dali jen dva týdny. Takže ona tam byla první dva týdny a my jsme byly, to trvalo čtyři týdny, druhý třetí, čtvrtý týden. Sestra provinciální a já.

A to jsme musely mít spoustu povolení. Už ani nevím... Od zaměstnavatele, od charity, z banky kvůli valutám, já už si fakt nepamatuju, od koho všeho. Pak bylo to oddělení pro komunistické země a pro socialistické země. Ještě z ministerstva jsme to musely mít.

Já vím, že když jsme měly všechno jako vyběhané, tak jsem nesla všechny ty žádosti na to oddělení, prostě pro ty kapitalistické státy, na to pasové oddělení, tak tam byla taková paní a říkala mi: „Jo sestro, ještě potřebuji od vaší ředitelky souhlas, že souhlasí s vaší cestou.“ No a tahle paní, to bylo zvláštní.

S touhle paní jsem se potkala asi třikrát. Vždycky, když jsem vezla naše kluky na ošetření. A jelikož byli někteří agresivní, tak to bylo docela náročné. A ona, když to jako viděla, jednou dokonce mi držela dveře, a řekla: „Já bych tohle nemohla dělat.“ A představte si, že ona byla jedna asi z nejvlivnějších osobností, teda její otec, říkali, že to bylo největší zvíře okresu. Dostal mozkovou mrtvici, tak byl nemocný. Ona jako patnáctiletá prý už byla kapitánka. Měla takovou hodnost! No, to já jsem vůbec jako nevěděla.

Když jsem přijela domů, tak jsem řekla paní ředitelce, co potřebuji. Ale ona řekla, že se kvůli nám nedá zavřít. A tak se ptala, kdo to chce. Zatelefonovala tam a pak řekla: „Sedněte si a pište: XY je dobrá pracovnice, nepřichází do styku se státním tajemstvím...“ a takové hlouposti. Tak jsem to tam šla zanešt. Si říkám, nakonec nikam nejedeme. A jak jsem to tam té paní dala, ona řekla: „Přijďte odpoledne, ještě budu tady, aby tady nebyl kolega.“ Tak jsem to přinesla a ona to otevřela a řekla: „Ano, ta vaše soudružka. Hlavně, že mi volala, ale to, co jsem chtěla, tam nenapsala.“ Já jsem řekla: „A vy se divíte? Kdo by se o nás zasadil? Vždyť já stejně vím, že nás nikam nepustí.“ Ona řekla: „Sestro, vážím si vaší práce, kterou děláte. Beru to jako vtip, беру to od ní jako fór, nepovedený fór.“ Složila papíry, dala do obálky a řekla: „Můžete jít.“ A bylo. Tak to jako jsem si říkala: „Pane Bože já vím, že jsi za vším.“ Prostě to vypadalo, že nikam nepojedeme a nakonec jsme odjely.

Takže jsem si řekla: „Já ti děkuji. Ale použil jsi člověka a ten se nechal použít, tak mu to nějakým způsobem odměň.“ A tak jsem po revoluci viděla, že ona zůstala pracovat na cizinecké policii. Já si myslím, že asi nebyla taková, že by škodila. Ona mně tehdy řekla: „Víte, já si té vaší práce velice vážím, můj tatínek je ochrnutý, víte. A je tak protivný, že už někdy na to nemám nervy. Je to náročný starat se takhle o děti.“ Já jsem se pak později o ní dověděla, kdo to vlastně je a co...

A když jsme pak ještě jely do toho Mnichova, to jsem taky zažila prostě... Na hranici vlak zastavil a teď u každého vchodu byl voják se psem, s puškou na rameni. Říkaly jsme, to je jak na divokém západě. No, to jsme vlastně jely my a také sestra z české provincie, tehdejší provinciální představená, sestra Augustina, taky dvě delegátky. Ne, jedna, jenom jednu sestru měla s sebou. Sestra Augustina a sestra Raphaela, která byla o hodně starší.

A teďko, když celníci přišli do našeho kupé, tak se na nás podívali a říkali: „Která jsou vaše zavazadla? Tak si je vemte a pojd'te s námi.“ A já říkám, že je konec. Už jsme dojely. Tak teď z toho vlaku, když nás viděli, tak ty poznámky: „Jo, ty už nikam nepojedou.“

Teď jsme tam vešly do místnosti, tak nás tam vzali a řekli: „Otevřete kufry“. A pak jsme už na ně nemohly ani šáhnout. Takže se postavili k těm kufrům tři. Jeden se hrabal ve věcech a dva se jako koukali. Každý kousek vzal. Spodní prádlo, všecko takhle... Měla jsem dva kufry a teď ještě jsme vezly sestrám, co jim přivezeme? Koupily jsme uherák. Tak on uviděl ten uherák a říká: „Není v tom uheráku něco?“. Já říkám: „Tak si to tu klidně rozřízněte a tady nechte, protože jako takovéhle tam já nosit nebudu.“ Já

jsem byla možná drzá. Jsem si říkala: mě tam nepustí, co já si tady... Sestra Ida mi vždy říkala: „Bud' zticha“. Já jsem si říkala: „Ne, já nemůžu poslechnout.“

A pak, když se kufry zavřely, tak jsem tam měla čistý poznámkový blok. Tak hurá, on to vytáhl, ale ono tam nic nebylo. To bylo zklamání. A ještě jsem ho měla tak zasunutý. Tak on si řekl: „Jé, teď jsem něco objevil.“ No a pak říkal: „Jo, tahle je v pořádku. Ještě se na vás podívá kolegyně.“ A já říkám: „Aha, takže to bude tohle.“ Takže si nás tam vzaly. A já jsem viděla filmy, co jako gestapačky, co dělaly. Tak mně to připadalo... Ony se postavily a řekly: „Máme rozkaz provést osobní prohlídku, tak se svlíkněte.“ To bylo něco tak ponižujícího. Svlékly nás do spodního prádla. Řekla jsem si: „Jestli jako bude na mě sahat, tak ji vlepím facku. Jako já, jestli se mě jako dotkne, tak já fakt, Pane Bože, ale pak jsem si řekla, na Tebe, Pane, plivali a Tebe bičovali.“

Takže oni vzaly šaty... Já jim říkám: „Můžete mi říci, co hledáte? Máme rozkaz provést prohlídku.“ Řekla jsem: „Víte co, než jsem odjížděla, musela jsem podepsat, že nic říkat nebudu, ale tohle, tohle co nám tady děláte, já to řeknu každému.“ Pak nás propustily. Jenomže jim to asi pak bylo trapné. Pak ještě ponožku jsem musela zout a ukázat, jestli nemám něco nalepeného na tom... No a pak řekly, že to stačí. Pak jsme se oblékly.

No já jsem litovala tu starou sestru Raphaelu, protože ona jako díky tomu, že byla v Čechách, tak ona jezdila na všechna setkání. A tohle se jako nikdy nestalo. Ona byla tak v šoku, že se z toho nemohla vůbec vzpamatovat. A když jsme prostě vyšly, tak oni nám řekli, tamti tři co byli: „Tak už můžete jít“. Říkám: „Kam?“ „Do toho Mnichova“ „Vy nás opravdu pustíte?“ A pak říkám: „Sestro nechte ten kufr, ten těžší vezmu já.“ Oni řekli: „My vám to vezmem.“ Oni nám ti chlapi vzali zavazadla. Takže my jsme šly jen s kabelkou. Vešly jsme do kupé, uložili nám zavazadla nahoru, vyšli, a řekli: „Promiňte nám.“ Vlastně ne! „Nezlobte se na nás.“ Já si myslím, že jim to muselo být trapné.

My jsme se pak dozvěděly, že hledali, jestli nevezeme seznamy těch tajných sester, co jsou v civilu. Protože sestry jednoho řádu několik měsíců před námi taky jely na generální kongregaci, a tohle všechno vezly. Takže oni jim to vzali a vlastně měli přehled a věděli kdo... Takže my jsme nic takového nevezly, protože co jsme měly jako říct, to jsem měla uloženo tady. No, naštěstí mozek mi nerentgenovali, a kdyby, tak to nepřečtou.

V: A vy jste ty tajné seznamy měly?

F: No ano, my jsme to vezly na generalát, protože na generalátě je centrální kartotéka.

V: A jak jste to teda dostávaly ven? Přes Dolores?

F: No, přes sestru Dolores, a když jsme byly na té generální kongregaci, tak tam se to zaevidovalo. Tam jsme mohly vlastně říci všechno, dá se říci. Ale zase také, člověk nevěděl, kde jaký špion za námi stojí. Takže ony se nám pak sestry smály, pač jsme seděly v té místnosti, a měly jsme nějak, prostě každá o sobě něco říkat, tak sestra Ida řekla: „Nemohly byste to okno zavřít?“ A ony se smály.

V: Už měla takové návyky. A s tou českou provincií, provinciální sídlila kde v té době?

F: Sídlila ve Štěkni. Ta byla ve Štěkni, tady. To bylo sídlo provinciální představené od roku 1923. Tady byl ten domov důchodců. To bylo, když jim to vzali. Udělali z toho domov důchodců.

V: A se Slovenskem jste až do revoluce nebyly moc ve styku?

F: Tak jako na dovolenou jsem jela domu. Měly jsme dovolenou jako každý zaměstnanec.

To se nás ptali někteří lidi: „A vy, sestry, máte taky dovolenou?“ Já říkám: „Když pracujeme v takovém zařízení, tak nejsme stroje, taky potřebujeme.“ Lidi měli o nás takové divné představy, ale asi tím, že sestry nikdy moc neviděli, neměli možnost s nima povídat ani o jejich životě ani o tom... Takže, vlastně měli takové všelijaké naivní představy.

Byla jsem na Maxově. Volala jedna paní, jestli bych jí nepřišla ošetřit nohu. A když jsem tam přišla, tak řekla: „Jo sestro, ale nejdřív, teď dávají Dallas, já se musím teď dokoukat“. Tak si říkám: „Vůbec nevím, o co se jedná.“ A jí to tak zajímalo. Ale tak jsem tam byla, a musela jsem ještě ty čaje vypít, ale já jí říkám: „Už musím domů“. Už mi je zima. To jako, abych mohla odejít. A ta jedna říká: „Já vám půjčím můj svetr a ta druhá: „Ona nesmí, ona může mít jenom posvěcený.“

V: A jak fungovala slovenská provincie, když provinciální byla na Maxově? Svolávala představená ty sestry?

F: V podstatě byl akorát Báč. Ona odjela tam, anebo přijela představená z Báče. Jenomže zase ty naše sestry v civilu bydlely jenom buď dvě spolu, anebo podle toho, jak rozhodly. Aby se mohly setkat, tak to bylo buď v Prešově, anebo v Bratislavě. Například v Bratislavě měly sestry třípokojevý byt, takže tam. Tam jsem jednou vezla tu asistentku a dělala tlumočnici, takže jsem tam byla. Ta děvčata tam přišla a naše

provinciální představená se musela svléknout do civilu, protože, kdyby přišla do té bytovky v hábitu, tak zase by to bylo nápadné. Prostě, ač byla starší, tak byla velice flexibilní. Ona tam prostě byla celý den, třeba i tam přespala, probírala tam s nimi konstituce a náš způsob života. A ještě je povzbuzovala, říkala: „No, teď žijete období naší zakladatelky Mary Ward.“

Taky se potají takhle scházely. Musely být v civilu a udržely se. Oni na Slovensku měly zase svůj dozor.

V: Kdo je vedl, když tam nebyla představená?

F: Tak to přesně nevím. Nebyla jsem představená a taky se o tom moc neříkalo. Takže jenom jako, co vím...

V: Kolik měla členek provinciální rada?

F: Čtyři.

V: A to jste si volily?

F: Ne, to je jmenované. Navrhuje to... Většinou takhle. U nás není většinou funkce volená, ta je jmenovaná. Takže, když jako končí volební období, provinciální představená má volební období šest let. Takže rok předtím se podávají návrhy. Každý, každá sestra může napsat koho myslí. Návrhy přijdou na generalát a generalát to prostě setřídí, když mají některé třeba jen jeden hlas, tak je tam do toho seznamu nedají. Ti, co mají největší počet hlasů, může jich být sedm nebo osm, tak ty tam dají. Ale nenapíší, kdo má kolik hlasů, ale podle abecedy.

Takže dají seznam sestrám a teď každá ho v komunitě dostane a má se o těch osobách vyjádřit, může se informovat a hlavně se má tedy modlit, aby to byla osoba, která je jednak duchovní a také je schopná, že. Potom vlastně přijde ta členka generalátu a ještě s každou sestrou má pohovor a ptá se jí, proč jste tu nebo onu sestru napsala. Proč myslíte, že by byla vhodná. Takže každá tam musí nějaký důvod uvést. Tohle všechno se odnese na generalát. Generalát má vlastně taky čtyři asistentky a oni mají zasedání a tam to proberou. A třeba vyberou jednu. Pak jí zavolají a pak se jí zeptají, jestli přijímá úřad. Podle našich předpisů ten člověk úřad nemusí přijmout jenom tehdy, kdyby měl vážné výhrady ve svědomí.

V: Tak se stane provinciální?

F: Ta je pak jmenovaná. Provinciální představená si pak může jako vybrat asistentky. Ale ty asistentky, které si vybere, tak musí taky trošku vybírat tak, aby mohly spolupracovat, aby to fungovalo. A taky to musí schválit generalát. Ona vlastně napíše:

„Chtěla bych...“ A také napíše důvod proč. A většinou je to z těch, co jako byly navrhované. Většinou je to z těch, co byly v těch návrzích na provinciální.

V: Takhle to fungovalo i za socialismu?

F: Takhle to fungovalo pořád.

V: To je zajímavé...

F: Na tom Maxově to zasedání probíhalo v pokoji, vlastně v ložnici provinciální představené, jiné prostory jsme neměly.

V: A měly jste týdenní kapituly nebo měsíční, nebo něco takového?

F: My jsme měly jako měsíční duchovní obnovy. Duchovní obnovy jsme měly. Většinou to byla první neděle v měsíci, protože v neděli vlastně fungoval jenom třísměnný provoz. Bylo volněji. Vlastně, měly jsme volněji. Po mši svaté se vyložila svátost oltářní a až do pěti hodin byla obnova.

V: Takže jsme to měly takhle, adoraci...

F: To rozjímání si mohl udělat každý, kde chtěl, ale většinou aspoň tu půl hodinu každý strávil v kapli. Říkám, že jsme... Ten řeholní život jsme mohly provozovat, praktikovat. Možná to bylo i opravdovější, nebo jak to říci...

No, byla velká komunita a také jsme se dobře poznaly a také vlastně v té komunitě ta formace je taková intenzívní, protože přeci jenom se jeden „otírá“ o druhého. A tam vlastně se musíte hodně zapírat, protože když třeba jedna spala po noční a byly čtyři na pokoji, tak nebylo možné, že každou chvilku si tam něco zapomenu a jdu na pokoj, že. Nebo tam vedle. To byla buňka a tam byly takhle tři pokoje. Tak ty ostatní tak vždycky daly na kliku kapesník, tak se vědělo, že tam některá spí buď před noční, anebo po noční. Když byla ta tolerance, tak vlastně se tam člověk hodně, řekla bych, zformoval.

V: Během těch dvaceti let se tam tedy udržoval stav kolem těch třiceti?

F: To bylo tak nějak. Ano. Potom vlastně, já už nevím, v kterém roce, asi 1980. Nepamatuju si. Že vlastně stav byl sedmdesát jedna, pak jsme přibrali patnáct, takže osmdesát šest. Tím pádem, že se stav zvýšil, tak se vytvořilo nové oddělení, a mohly se přijímat jako sestry.

Takže vlastně ty naše sestry byly v civilu, které jako chtěly žít s námi a mohly. Tak daly doma výpověď ze zaměstnání a přišlo šest sester. Byly s námi v civilu a paní ředitelka tvrdila: „To jsou děvčata ze Slovenska, která tam neměla zaměstnání a jejich rodiče se, když je posílají do Čech, o ně tak báli, a tak ať jsou tady.“ Ona to věděla a takto nějak to okecala. Ale hlavně prostě měla konexe, ona se znala s Jakešem,

s tím generálním tajemníkem. Ona se s těmi komunistickými pohlaváry znala. Protože byla taková, řekla bych svérázná. Ona se jakoby nikoho nebála, tak mám pocit, že oni měli strach z ní. Jakoby věděli, kdo za ní stojí. Ona si dokázala udělat respekt.

V: Přesně tak!

F: Takže vlastně jí to prošlo. Jako jiný ústavy... Jako v jiných ústavech by to nebylo možné, ale prostě ona... Vím, když chodil jeden StBák za panem ředitelem, jednou za měsíc, takový starší pán. Vždycky tam něco probírali. Něco se ptal na toho našeho kněze. Jestli náhodou něco neprovozuje, na nás sestry, jestli k nám nechodí někdo, jestli neděláme špionáž. A vždycky si takhle popovídali. A tohohle vyměnili a přišel takový ten mladý kluk, Konvička. No a ten jako byl takový opravdu... A když začal chodit za tou novou paní ředitelkou, tak ona ho vyhodila. Ona mu řekla, to ona mi říkala: „To já si ohlídám sama, já tady nikoho nepotřebuji. Já tady mám stranický a státní úkol.“

V: Ona taky byla v StB?

F: Jak jsme viděly ty... tak byla pod krycím jménem „Marie“. Ale říkám, zlomyslná nebyla. Neměla lehký život, prostě... Vzala si vdovce se třemi dětmi. Děti mu vychovala a měla s ním ještě svoje vlastní. On ji pak nechal a vzal si mladší. Fakt neměla lehký život. Ona mi říkala vlastně, že jí máma zemřela nějak po porodu a táta byl partyzán a zabili ho Němci.

Takže vlastně jí vychovala babička. No a to říkala, že prostě... Nesli ji nějak tý babičce a teď zvonilo Anděl Páně a sedly si ženské tam na mezi a že se tam modlily. A ona byla taková, že si myslely, že umírá. Tak si řekly: „Honem ji hoďme za tu mez, aby nezemřela na tom našem území, ale na tom druhém". To nám tak jako ona vyprávěla.

Takže vlastně ji vychovala babička a ona řekla, že její sestra je hodně věřící, je evangelička, ale že ona není, že ona je po tátovi. Že ona je prostě komunistka, protože její táta byl taky a proto ho zabili Němci. Ona vlastně byla z přesvědčení. No a říkám... Kdyby byla chtěla, mohla nám škodit. Zlomyslná nebyla. Říkám, byla přesvědčená.

V: Držela nad vámi ochrannou ruku.

F: Držela, řekla bych tak nějak... Ale blíž k tomu roku 1989 už byla někdy protivná. To prostě křičela bezdůvodně. Ona vlastně dostávala ty zprávy z první ruky. My jsme o tom nic nevěděly. Jenom někdy ve zprávách ty demonstrace byly a to se říkalo „protistátní živly“ a já nevím co. Ona o všem věděla. Ona asi měla dobré styky a to všechno...

A když už to bylo takové, že to padlo, tak my jsme taky chtěly vyvěsit vlajku na té naší ubytovně tam vedle ústavu, ale to nám to zakázala. Musely jsme to sundat. No a ještě asi týden byla taková... A pak asi už viděla, že se to nevrátí nazpátek, tak ona řekla: „Čekám, kdy mě vyhodíte, kdy mě sundáte?“ Představená jí řekla: „Když jsme to s vámi tolik let vydržely, proč bychom vás sundávaly, vždyť jako jsme vycházely docela dobře.“ A ona pak řekla: „Hele, já chci odejít se ctí do důchodu.“

V: A kolik jí zbývalo do důchodu?

F: Já ani nevím... Tak počkejte. Ona byla ročník jak moje máma. Ve 29. se narodila, tak v 89. roce...

V: To už měla důchod.

F: Pokud měla tolik dětí, tak to už měla důchod.

V: Za chvíli bude 12 hodin...

Ve Štětkni, dne 22. 12. 2016

Osobní rozhovor vedený autorem práce se sr. Miladou

M: Co já vám budu moct povídat?

V: O svém životě.

M: O svém životě!

V: Máme tady to období za války, kdy jste byla tady, na Štěkni. A pak to období od roku 1948 do roku 1989. Protože já píši diplomovou práci o tom, jak řád působil v těchto letech! Jaké byly různé restriktce, co jste všechno zažívaly. A velká část té diplomky bude založena na vlastním vyprávění sester, které to období zažily.

M: Já jsem tady byla do 43. roku. Jinak jsem byla pořád ve Svojšicích.

V: Ve Svojšicích. A vy jste... Vy pocházíte z 11 dětí nebo z kolika?

M: Z 9 a dvě umřely. Já jsem byla pátá, vlastně šestá.

V: Vy jste vyrůstala na venkově? Rodiče měli statek nebo chalupu?

M: Měli hospodářství.

V: To je hezké vyrůstat v takové početné rodině.

M: No, maminka mi zemřela, když mi byly tři roky a tatínek řekl, že se ženit nebude, že dětem nedá macechu. Mívali jsme takovou „stařenku“. Neměla děti a muž jí umřel a ona si koupila domek nedaleko a potom k nám chodívala jako maminka. Vracela se domů, ale chodila nám pomáhat.

V: Tak jste se jako malá musela asi hodně zapojit do práce v hospodářství?

M: Chodila jsem do školy a než jsme šly do školy, musela jsem s bratrem chodit okopávat.

V: Vy jste byla nejstarší?

M: Kdepak, byla jsem předposlední.

V: Měly jste i koně a krávy?

M: Koně jsme neměli, jen krávy. Zase jsem se hodně naučila. Já měla na starosti králíky.

V: Jak se jmenuje vesnice, kde jste se narodila?

M: Mistřín u Kyjova.

V: My máme jako křížovníci u Kyjova... Náš pan velmistr „Šedivý“, tam působil 14 let, než přišel do Prahy. A tam si vypěstoval velkou úctu k Panně Marii Žarošické. Také jste tam chodívali?

M: Ano, už jako malé děti.

V: Byla to dlouhá cesta?

M: Já jsem tam chodívala jako družička.

V: Někdy v září je tam ta Zlatá sobota se světelným průvodem.

M: Ano, v září je tam pouť k Narození Panny Marie a za týden Jména Panny Marie. A soška byla naparáděná, samá kytka a pentle. Na nosítkách se to neslo. Takže to byly hezké časy.

V: A Vy jste vždycky přemýšlela o tom, že chcete jít do řádu? Kdy Vás to napadlo?

M: Už ve třinácti letech.

V: A to si pamatujete, ten zážitek?

M: Pan farář to ohlásil, kteří rodiče by chtěli dát své děti do kláštera, jako do školy. Tak já byla celá horlivá, řekla jsem, že bych šla taky, i za sestřičku. Jako malé děti, ještě s kamarádkou jsme si říkaly, že budeme spolu chodit zametat chodby. Teď odbočím. To náš tatínek, že musíme denně chodit na mši svatou i ve všední den. Bratr po mamčině smrti byl u dědečka a tatínek říkal, nemáš co dělat, jdi na mši svatou. Prší-neprší, každý den jsem chodívala do kostela!

V: A jenom vy nebo s vámi chodívali i sourozenci?

M: Ne, jenom já, oni už byli velcí. Tak jsem chodívala sama.

V: Ale to je hezký, vypěstoval ve vás návyk a lásku.

M: Každou neděli v odpoledne se chodívalo na poklonu, jak se na Moravě říká, tak po obědě se šlo na požehnání s tatínkem.

V: Tatínek vás hodně vedl k víře.

M: Ano, všichni jsme museli dát dohromady růženec. A když byly sestry už velké, tatínek povídá, že jsme neměli maminku, tak půjdeme do ciziny na jeden rok, do světa.

V: Ale nakonec jste do světa šla jen vy sama!

M: No, tak jsem šla, ale tatínek mne nechtěl nikam pustit. Ale nakonec se naskytlá příležitost, že sestřička vincentka ze Slovenska, to se jede přes Kyjov, se seznámila s jednou paní, že by potřebovala nějakou dívku k nim, do služby. Když jsme se to dozvěděli, tak tatínek řekl, že mne tedy pustí, když je to k sestřičkám.

V: Přece jenom měl starost, aby se vám něco nestalo.

M: No tak jsem tam šla a byla jsem tam rok. Byl tam jeden františkán z Boskovic a ten chodil k sestřičkám sloužit mši svatou. Já jsem chodívala denně ke sv. přijímání a k němu ke svaté zpovědi. Tak on potom nějak zjistil, že bych chtěla do kláštera. Tak jsem potom k němu chodila a on mi navrhoval všelijaké kláštery, ale já měla touhu na Velehrad. Já jsem to chtěla moc. A on měl nad postelí velký obraz Mary Ward, tak na něj energicky ukázal a řekl: „Tam půjdeš!” Představte si, jakou já jsem zažila radost, že tam půjdu. To nezapomenu, tu radost, jakou jsem měla, a řekla jsem: „Ano,

tam půjdu.“ Tohle opravdu byla vůle Boží. Sestřičky byly nerady, protože ony pořád čekaly, že půjdu k nim. Ale já jsem byla ráda, že mne Pán Bůh volá tam.

V: A pamatujete si, jak se ten páter jmenoval?

M: Strnad. František Strnad.

V: Takže asi velká osobnost, která na vás zapůsobila.

M: Potom zemřel v Brně, taky u vincentek, ale ony byly dvojí. Bosé a obuté.

V: Když jste už věděla, že chcete jít k anglickým pannám, tak, co jste podnikla? To jste napsala list nebo jste někam jela?

M: To všechno vyřizoval on, páter Strnad. Já jsem jenom napsala tatínkovi, že přijedu domů, a že půjdu do kláštera. Ale on už měl rok předtím bratr obláčku, vstoupil k augustiniánům.

V: Tak se stal augustiniánem. A vydržel?

M: Vydržel!

V: Byl v Brně u augustiniánů?

M: Ne, v Praze, u sv. Tomáše.

V: Jak se jmenoval?

M: Jiří, ale on potom byl hodně v České Lípě. Oni měli tam klášter, tak ho tam potom přeložili a tam byl až do smrti.

V: Takže jste byli dva, kteří jste odešli z rodiny do řehole! To je hezké.

M: Ta nejmladší taky chtěla jít do kláštera, ale pak, chuděra, říkala, že se bála, že by nevydržela v klášteře chodit po těch schodech. Když byla malá, tak jsme ji nosili na zádech a jí se zkroutily nožičky. A tatínek říkal, že až bude chodit do školy, budou se jí smát. Tak byla dva měsíce v Brně, tam jí ty nohy narovnali, a od té doby jí ty nohy bolívaly. Tak říkala, že by šla, ale že by to tam asi nevydržela. Tak se celý život starala o kostel, i když jí bylo taky skoro devadesát. Tak ji lidé milovali! I kněží, kteří se tam hodně střídali.

V: To bylo tam u vás? Tam se starala o kostel?

M: Ne, v Kyjově.

V: To je hezký kostel. Kdysi jsem se tam byl podívat.

V: Ta je kapucínský kostel, tam vedle je kapucínský klášter. Dnes už tam, myslím, nikdo není.

M: Není, je tam škola. Tam se chodilo přímo z kláštera do kostela po schodech. Já jsem tam taky chodívala. Tam byli piaristé.

V: Tam měli gymnázium?

M: Ne, chodívali tam jen učit.

V: On je to vlastně školský řád.

M: Tam byl jeden v pověsti svatosti, jak se jmenoval... Jenom z Mistřína bylo 6 chlapců do semináře.

V: To měl hodně povolání!

M: Bylo jich tam dohromady asi deset nebo přes deset. Tedy opravdu, to byl takový svatý kněz, všechno to tam chodilo za ním. Já je viděla, jak chodívali přes město, když jsem tam byla. To jsme chodívali všechno pěšky. Do Kyjova jsme hodně chodívali. To jsem viděla, jací to jsou vysocí, mladí chlapci, co chodí vedle kostela, co bylo gymnázium.

V: Máte na co vzpomínat! A jak to tedy tatínek vzal, když jste mu napsala, že půjdete do kláštera?

M: Byl nerad, bratr bojoval tři roky, než ho tatínek pustil. Bratr byl vyučený krejčí a tatínek si to tři roky rozmýšlel. Bratr si nedal říct, tak tatínek potom konečně svolil. Když jsem byla na jeho obláčce, tak jsem mu potom řekla, že půjdu taky do kláštera. To už to tatínek věděl, tak se jenom usmíval, to už mi nebránil. Ale tetičky bránily, jéjej! Plakaly a říkaly, počkej, ty tam budeš jíst jenom suché brambory! Ty si vzpomeneš na domov, počkej, až se tam budeš mít zle!

V: A kam jste pak jela? Jela jste do Štěkně nebo do Svojšic? A tam jste měla obláčku, anebo... Jak to pak bylo?

M: Přišla jsem do kláštera v roce 35 do Štěkně, za osm let jsem měla věčné sliby a šla jsem do Svojšic, protože tam potřebovali nějakou kuchařku. Šla jsem tam ještě s jednou sestřičkou a pak jsem tam byla ještě 26 let.

V: A pamatujete si i jméno představené? Tam byla asi i provincie.

M: Jmenovala se Marie Stuchlá. Tenkrát to bylo dohromady. Byla představená i provinční představená. Bylo nás tam hodně, tak měla hodně starostí. Bylo nás tam vlastně na práci málo.

V: A kolik vás bylo v noviciátě?

M: Nevím. No asi přes deset novicек a asi osm kandidátek. K obláčce mělo být devět, ale z toho bylo pět neoblékaných. Některé propustili, že neměly taky to povolání.

V: Hodně povolaných, málo vyvolených. A v té době byl ve Štěkni ústav pro děvčata, že!

M: Sestry byly jako učitelky.

V: A co se tehdy tady vyučovalo?

M: Němčinu, francouzštinu, angličtinu, potom byla hudba, pak šití, domácí práce. To už si nepamatuji, ale tyto ano.

V: A kolik tady tak bylo žákyň?

M: No asi přes třicet nebo ještě víc.

V: A to byla děvčata z lepších rodin, jakoby z bohatších?

M: Z lepších. Nechci se chválit, ale potom říkali, že to bylo to nejlepší vzdělání, které ta děvčata dostala a mohla dostat.

V: A rodiče za ta děvčata platili?

M: Platili. Jezdili za nimi, potom si dělali nějaké ty večírky. My jsme měli provinciální, to byla dcera nějakého vysokého důstojníka. Ona to měla v sobě, takové to zvyšování těch dětí. Děvčata uměla všechno, i tancovat. Když potom přijeli jejich rodiče na slavnosti, to byla honorace.

V: A jak se k vám ty rodiče chovali?

M: Normálně, a ty děti taky.

V: Neměli žádné povýšenecké manýry?

M: Ne! A ty děti taky ne.

V: A vy, jako novicky jste mohly být s nimi ve styku nebo vás drželi stranou?

M: My jsme dostaly na starost nějakou tu třídu. Hlídaly jsme je na noc.

V: Aby neutíkaly nebo mládenci za nimi...

M: Kluci, to víte. Sestry za ně měly zodpovědnost před rodiči! No, my je musely držet opravdu na provázku. Ale byly hodné, hodné.

V: Vyprávěla jste mi, že na vaši obláčku přijel biskup a měl tam nějaké řeči s oblíkáním.

M: Dostala jsem bílé punčochy a boty s vysokými podpatky, tak jsem byla největší, a ten biskup řekl, že jsem nějaká moc velká!

V: Vyprávěla jste nějakou humornou historku. Ten biskup...

M: On to nějak popletl, když jsem byla poslední. To bylo při slibech, prvních. Já byla poslední a některé přede mnou daly moji ústroj černou. A pan biskup čekal, čekal a pak řekl, že jak to ustrojily, tak ať se to odstrojí. Ono to bylo dlouhé... Stříhaly copy a tak. Oni se mi potom smály, že biskup pospíchal zase jinam, že mu to bylo dlouhé...

V: A to byl místní, budějovický biskup?

M: Ano, Bárta. On byl velice přísný. K nám chodíval kolikrát na dovolenou.

V: Aha, tady odpočíval.

M: Ano, odpočíval.

V: Tady je hezky. A on bydlel na zámku?

M: Ano, na zámku. On bydlel hned tady, jak se jde z velkého výtahu, to byl velký sál. A vedle bydlel jeho sekretář, pobočník.

V: A vy jste tady jako sestřičky měly svého kaplana, ustanoveného pro komunitu nebo sem docházel farář z vesnice.

M: Ne, ne. Farář a kaplan, tady bydleli. Tehdy tu byla farnost, ale teď tu není nikdo. Novicky byly zvlášť, jenom mši svatou jsme měly dohromady.

V: Kde jste bydlely?

M: My jsme většinou bydlely dole, kandidátky, tam dole v tom pokoji pohromadě. Tam jsme byly, některé byly nahoře, ale teď nevím, kde. Už si to teď nepamatuji. Já jsem bydlela dole, tam byly ty dva pokoje. Tam, co je teď poslední pokoj, tam byla taková komůrka, po schodech se šlo nahoru pro jablka a všechno možné. Teď z toho udělali ten velký pokoj. V těch dvou pokojích jsme byly, jak to bylo, to už si nepamatuji. Vedle byla kuchyň, tak tam jsme měly jídelnu, tam byla i druhá kuchyň. Kde jsme bydlely, novicky a kandidátky, ve věži, tam nahoře! To je teď předělané, jak jsou tam ty schůdky, jsou tam ještě dvě okna.

V: To se musím pořádně podívat, kde to je.

M: Jak bydlí ten důstojný pán, ten váš, tak se jde nahoru schodama a pak jsou tam ještě druhé schody, ty široké. Tak tam! Tam byl velký pokoj, bylo nás tam asi 6.

V: To vás bývalo hodně pohromadě.

M: To byla postel na postel. Byl tam stolec a umývadlo.

V: A šaty byly někde v šatně.

M: Byly ve skříni, v šatně. Tady jak je koupelna, tak nahoře to byla šatna. Tam byly pokoje, teď je to všechno předělané. To byl průchod tam. Tam byly taky dva pokojíčky malé. Chovanky taky bývaly namačkané, ty dvě chodívaly, jak se jde v patře. Ještě teď, když přijdou staré chovanky, tak vzpomínají. Ony tomu říkaly stodola. Taky byly namačkané, bylo jich tam asi 8 nebo ještě víc.

V: To je dost, to je opravdu hodně. Na studium měly asi studovnu, tak na pokoji jenom spaly. Tam nic víc nepotřebovaly. Matka představená rozhodla, že se půjdete učit na kuchařku? Nebo to bylo vaše přání?

M: Ne, to mi daly.

V: Myslíte, že to udělaly proto, že jste byla už dlouho z domova, tak si řekly, že to využijí?

M: Já jsem nejradši vařila, už od 13 let, až se mně smáli. Starší sestra jela s tatínkem na pole a povídali, že mám uvařit polívku a upéct buchty. Tak mi sestra zadělala na buchty, abych je udělala, tak jsem pekla. Čekala jsem pořád ve vratech, že nejedou a bude všechno studený. No, konečně přijeli, tak jsem jim dala oběd. Sestra se smála a povídala: „Ty buchty mají hrozný rohy i nohy.“

V: Jak to, co to znamenalo?

M: No buchta je křehká, tak, že ono to trčelo.

V: Aha, tak jako ježek, pomalu.

M: Tak to mělo rohy i nohy. Tatínek jí ale říkal, aby se nesmála, vždyť jsem to dělala ponejprv.

V: Ale určitě byly dobrý.

M: No, byly, no. Dobře jsem je upekla.

V: A na tu kuchařku jste se učila tady, ve Štěkni, nebo vás poslaly jinam?

M: Taky jsem chodila do Prahy.

V: Do Prahy, tam byla nějaká škola?

M: Taková škola to nebyla, ale byla to taková, taková... Ve Štěkni byla kuchařka, která se učila u největšího kuchaře v Praze. Nevím už, jak se jmenoval... Tak od ní jsem se hodně učila. A potom jsme musely do Prahy, abychom měly potvrzení, výuční list, tak jsme taky byly v Praze. Tak jsem ho dostala.

V: Když jste se vyučila, tak jste měla ještě před slavnými sliby nebo už bylo po nich?

M: Po! Po slibech.

V: A pak jste šla rovnou do plné služby do kuchyně a tam se vařilo o sto šest!

M: Tam jsem musela jít už jako novicka. Už jako novicku mne postavily do kuchyně. A tam byla čtyři děvčata, ale všechny mne tam nechaly a já jsem musela vařit, víte!

V: Zámek měl v té době hospodářství? Jestli tady byla zelinářská zahrada nebo ovocný sad nebo jste všechno kupovaly?

M: Ten velký park, jak jsou tam teď slepice a ovce jak máme, tam jsme měly zahradníky. Tak tam byla zahrada jen na zeleninu. To třeba bylo jedno velké pole jen rajských. Pak tam měli ještě dvě pole a skleníky, to je teď rozbité. A pak tam byly ještě takové ty, jak se přikrývají...

V: Myslíte pařníky?

M: Pařeniky. A až tam k lesu, až tam dole, to bylo všechno naše. To jsme měly jabka vepředu, třešně, tady, jak je to až k silnici, tam byl statek, tam jsou jenom... Až ke škole, tam potom postavili školu, tam všechno, až k lesu. To bylo všechno naše.

V: Tak vy jste tady měly zahrádky, a kolik to tak bylo lidí?

M: Ti dva, tak nevím, kolik do konce. Potom tam byl ještě jeden, ten dělal zase ty kapry, toho znám ještě. My, kandidátky, jsme musely do zahrady a musely jsme jim pomáhat. Pak to trhat, zavařovat, to všechno jsme musely pomáhat. To bylo třešní, potom jabka, to jsme tahaly a trhaly...

V: A ty schovanky taky pomáhaly?

V: Ne, ty ne.

M: Ty hrály asi tenis nebo plavaly. Tam, jak je teď ten zahradní domek, tam byla dřevěná vilka, krásná vilka. Tam jsem taky někdy spala s dětmi. Jednopatrová. A tam je ten tenis, tam jsou kurty. Krásný, velký, tam je taková louka. A za tím, to je náš les. Ještě pořád nekupujeme stromky, ale vyřezáváme ho. A šlo to až dole k řece.

V: Když v roce 38 nastal Mnichov a v roce 39 Protektorát, do kdy tady byla ta děvčata?

M: Nevím, v kterém roce to bylo, ale ta děvčata, která tu byla na jeden rok, tak ta šla do Svojsic, aby si to studium dokončily. Nevím, co to bylo za rok, když zavírali všechny ty sestřičky.

V: Tak to nevím, který rok to byl. Ale to byli asi až komunisti.

M: Ale za války, tak to já si už nepamatuju.

V: Protože jste říkala, že tady bylo Hitler-jugend nebo něco podobného.

M: Ano, ano, Hitler-jugend.

V: A nevíte, kdy přesně přišli?

M: No hned, jak to začalo s tím Německem, nevím, v kterém roce to bylo. Někdy asi před 40. rokem.

V: Asi tak někdy! A oni vám tu ustanovili německého správce na zámku?

M: Ne, oni řekli, jestli jim budeme vařit nebo ne. Dobrovolně jestli jim budeme vařit. No, tak se sestry usnesly, že jim tedy budeme vařit, protože jsme měly už jenom ty Svojsice a neměly jsme, kam jít. Tak nás tam nechaly a my jsme jim vařily.

V: Takže vám dávali jídelníček?

M: Ano a přivezli si pytle polévek. To bylo asi všechno instantní! Musely jsme jim toho tahat hrnce po schodech nahoru, vždyť já jsem sotva chodila. Bylo to moc těžké! Byli na nás přísní, my jsme se s nimi nemohly moc bavit. Měli tu děti z Brna

od 7 do 14 roků, ale byly tu i české děti. Jestli to byli Němci z Brna, to nevím. Pak tu byli nějací ti, co se o ně starali, ale s těmi jsme nesměly mluvit. A kluci s nimi taky nesměli moc mluvit.

V: A on je někdo hlídal? Byli pod dozorem? Kdo to hlídal, že spolu nemluvíte?

M: Ti kluci, byli tam určití takoví hlídači a to byste viděl, jak byli přísní. To se stalo, že jeden důstojník nad nimi byl katolík, měl asi čtyřletého chlapečka, tak chodil tajně do kostela nahoru. Oni vždycky koukali na rohu, jestli nejde ze mše svaté, tak on se potom raději odstěhoval.

V: Ztratil se někam... Takže sestřičky už nemohly schovanky vyučovat, tak se staraly tady o ty kluky na zámku?

M: Některé šly do Svojšic, aby tam doučily ty děti, takže tady zůstal spíš takový ten pomocný personál.

V: A Svojšice fungovaly ve stejném režimu?

M: Potom tam dali děvčata z Hitler-Jugend.

V: A ty tam měly u sester studium?

M: Nenene, kdepak. Ty s nimi vůbec nic nesměly mít, tam to bylo ještě přísnější.

V: Ono se jim uklízelo a taky muselo vařit. A kluci si uklízeli sami nebo jste jim taky na pokojích posluhovaly?

M: Teď si na to nemohu vzpomenout. Já byla spíš jako v kuchyni...

V: A pomáhali vám s něčím?

M: Asi ano, protože tady myli nádobí, tak si asi taky museli uklízet.

V: To jste jim asi taky praly? A všechno to kolem.

M: To si taky...

V: A pomáhali vám s některými věcmi na zámku nebo v zahradě?

M: Kdepak!

V: Vůbec. Takže oni měli na celý den svůj program, který dodržovali.

M: Taky jsme tam musely jít na jednu přednášku. To víte, Heil, Hitler!, zvedali ruce. Vedle mne stála jedna německá naše sestra, stály jsme namačkané. A jak jsem cítila, že zvedá ruku k pozdravu, tu ruku jsem jí strhla. Ale pak jsem měla strach, já měla strach.

V: A na štěstí se nic nestalo... A pamatujete si, o čem ta přednáška byla?

M: To ne, to bylo německy, všechno německy.

V: A vy jste rozuměla německy?

M: Ne, kdepak.

V: Ono tady v Čechách to bylo tak, že lidi, Češi, rozuměli dobře německy i česky. Hlavně v pohraničí i v Praze byla silná vrstva Němců, tak to tam bylo dvojjazyčný. Ale na Moravě nebyla ta němčina tak rozšířená, tak jste se k ní tolik nedostali, jako tady v Čechách.

M: My se trochu učily německy, potom nás jedna sestra učila německy. Ale to víte, to člověk zapomene, za tolik let...

V: Když se jazyk nepoužívá, tak se zapomene. A když skončila válka, tak přišla nějaká armáda a obsadila zámek a Hitler-jugend najednou zmizelo?

M: Zmizelo! My jsme potom chodily žebrať o chleba po známých nebo o trochu brambor. My jsme neměly nic. Pak nám sem chodily z nemocnice sestry na dovolenou, zdravotní sestry, tak jsme se potom trošičku vzpamatovaly a bylo to potom lepší.

V: Ale to jistě trvalo takový rok, dva, než se to zlepšilo. Protože de facto bylo všechno vyjedené.

M: To bylo hrozný!

V: A vy jste do řádu přijímaly novicky během války? Nebo byl zákaz?

M: Ne, kdepak, to se nesmělo. Jednou jsme jednu přijaly tajně, všechno tajně. Ta už přišla oblečená a všechno. Bylo to hodně hlídané.

V: A tady té tajné sestře se nic nestalo, tak se tedy zapojila do komunity.

M: Ne, nic se jí nestalo. To jsme řekly, že byla ve Svojsčicích... To se jinak nedalo!

V: A potom, v roce 48, se dostali komunisti k moci. Začaly jste se už tehdy bát, že přijdete o zámek nebo jak se ti komunisti budou chovat? Protože jste asi zase obnovily učitelství a výchovu chovank. Nebo jak to fungovalo?

M: Chovanky už nešly, to už nešlo.

V: Zámek jste měly prázdný?

M: Ne, potom sem dali nějak domov důchodců. Potom sem dali ty staré lidi.

V: Po válce?

M: No, nějak... To už si tak dobře nepamatuju. Jen si pamatuju, že bylo všeho málo, že jsme měly hrozný hlad. Krupicovou kaši jsme musely vařit ve vodě. To jsme si užily!

V: A čím jste se tedy živily?

M: No něco jsme dostaly od té nemocnice. Nějaké ty peníze. No, nějak jsme to prožily! Já měla děravé boty, ale nemohly mi to dát spravit, neměly jsme na to, ani něco koupit... Nešlo to. A to bylo všechno jen na lístky, bylo toho málo!

V: Byla to těžká doba.

M: Těžká, ale přežily jsme to.

V: Pak přišel rok 1950, zavírání klášterů. A jak to bylo tady, ve Štěkni. Vy jste mohly zůstat?

M: Oni přišli, ale protože byl zámek ohromný... Jak už to bylo?... To si nepamatuji. Oni nám sem brzy dali ty staré lidi, dali nám sem taky vedoucího. Ti vedoucí se tady střídali a hlídali nás. Třebas byli v křoví, odkud bylo vidět do kuchyně, nebo tady jsem šla dolů po schodech do jídelny. Byly tam do půlky prosklené dveře, tak jsem viděla, jak je tam skrčený, ale než jsem došla, už byl nahoře.

V: Ten byl rychlejší!

M: To byli hlídači. Oni hlídali, abychom si pro sebe něco nebraly.

V: Aha, abyste nekradly!

M: To se všechno přesně vážilo, kolik je čeho potřeba. Kolikrát jsme sestrám dávaly jen ty odřezky. Přece ale pořád říkali, že krademe. To byla těžká doba!

V: Bylo to horší, než za války?

M: Za války to takové nebylo, jaké to bylo za komunistů. Za nějaký čas to potom bylo zase lepší, ale, jak říkám: zažily jsme těžké doby.

V: Tady od války už nebyly učitelky, takže tu byl jen ten pomocný personál, který se staral o Hitler-jugend nebo o důchodce po válce?

M: To musely i učitelky pomáhat.

V: I učitelky nakonec! To se už nedělal žádný rozdíl.

M: Ne, nedělal se rozdíl, protože už učit nesměly a to tady bylo nějakých babiček! Vždyť jich bylo přes sto!

V: Babiček, o které jste se staraly?

M: No, no. Bylo to tady plný, namačkaný, to se všechno muselo uklízet a krmit je a tak.

V: Kolik vás tady odhadem bylo sester?

M: Jé, to já nevím. Asi kolem třiceti, se mi zdá.

V: Kolem třiceti.

M: Ale taky byly už staré, samy potřebovaly pomoc. Bylo to pro ně těžké.

V: Matka provinciální představená pořád sídlila ve Štěkni?

M: Ano. Ale přišla nová, ta stará už zemřela. Přišla nová, na jméno si nemohu vzpomenout, od toho německého důstojníka dcera.

V: Vy jste si tu provinciální mohly samy zvolit nebo jste ji dostaly shora?

M: To si dělaly sestry mezi sebou, ty mater.

V: Takže jen mater mohly volit provinciální!

M: Ano.

V: To je zajímavé, že vy jste neměla volební hlas! To jsem netušil, že to bylo tak rozdělené, že opravdu jen mater mohly volit.

M: Až potom se to spojilo, za těch komunistů se to spojilo. Tehdy se jim říkalo mater a nám se říkalo sestry. Teď už je to všechno stejné.

V: Ono se to odlišovalo i oblečením, říkával páter Ptáček.

M: Ano, měly jiné hlavně čelenky.

V: Ty sestry mater, to byla děvčata z lepších rodin nebo jak se to určovalo, kdo bude sestra a kdo bude mater?

M: Ony sem potom chodily už studované nebo učitelky. Takže, když někdo přišel už se vzděláním, tak se mohly stát mater. Nebo když přišly kandidátky se samými jedničkami, tak je potom daly studovat.

V: A pak se stala mater.

M: Ano.

V: A kdy jste se dostala do Svojšic? Tam jste odešla v roce 50 nebo 52?

M: Ne, ne, ve 43. roce. A tam jsem byla asi 50 let.

V: Takže do roku 1993?

M: Do konce. Všechny sestry musely z klášterů a my taky musely pryč. Šly jsme na Dobrou Vodu k Novým Hradům, do pohraničí.

V: A tam byly všechny anglické panny?

M: Ano, tam jsme byly namačkané jedna na druhou. To bylo poschodí, až pod střechou.

V: Co jste tam dělaly?

M: Nic, tam byla velká zahrada. Bylo tam hodně stromů a jablek. Musely jsme si to samy zpracovávat. Ovoce, zeleninu, všecko, abychom to nemusely kupovat. Taky jsme chodily do lesa sbírat listí na čaje. Ostružiny, jahody a tak.

V: Jak dlouho jste tam byly nebo kdy vás pustili a mohly jste jít jinam?

M: Já jsem musela jít z Dobré Vody, už ani nevím proč, s Michaelou. Do Štěkně, ale to bylo už nějak ke konci.

V: S tou současnou Michaelou?

M: Protože oni tam v kuchyni neměly žádného, tak jsem tam musela jít vařit. Tak jsem se dostala do Štěkně a Michaela šla se mnou, jen my dvě. Tamty ještě zůstaly, ale kolik roků, to si už nepamatují.

M: Vy jste učila vařit pátera Ptáčka ve Svojsčicích. To byl 52. rok nebo 53. nebo 54. Tak nějak. Po jeho vysvěcení ho dali do Svojsčic.

M: To už jsem ve Svojsčicích byla několik roků, když tam páter přišel.

V: A ve Svojsčicích byl taky domov důchodců? Pro hlavní město Prahu nebo pro koho?

M: Jo, jo. Tam byly hodně z Prahy.

V: A provinciální byla celou dobu ve Štěkni?

M: Ano, ta byla ve Štěkni. Umřela tam.

V: A kde je pohřbená, ve Štěkni?

M: Ne, v Budějovicích, tam jsme měly hrob. Tak sestry ve Štěkni vybraly všechny kosti a poslaly je pohřbít do Budějovic. Sestry, které umřely na Dobré Vodě, tak tam zůstaly, jsou pohřbené tam.

V: A pár sester je pohřbených tady v parku.

M: Ano, tady v parku. Tam se dřív pohřbívalo.

V: Během socialismu přijímala česká provincie novicky? Protože já vím do Flávie, že měla obláčku v 70. letech i sestra Terezie. Ale to byla slovenská provincie. A jak fungovala česká provincie? Měly jste novicky?

M: Já nevím, v kterém roce začaly zase chodit novicky. Já byla ve Svojsčicích. No a potom jsem je ani neznala. Jako Aloisii a tak. Ty přišly, když jsem byla ve Svojsčicích. Ono se asi v 60. letech moc nepřijímalo, spíš v těch 70. letech... Jestli se to povolilo.

V: Tak Aloisii je teď 83 nebo 84 let, přišla, když jí bylo 16 nebo 17 roků. Takže to byly pravděpodobně ještě 50. léta. Nebo těsně před.

M: Zeptejte se, to ony budou vědět, kdy přišly! Mně se plete Štěkeň se Svojsčicemi.

V: Celou dobu jste vlastně byla v kuchyni.

M: Ano, celý život, celý život.

V: Vychovala jste nějakou nástupkyni? Dobrou kuchařku, za ty léta?

M: On se nikdo do kuchyně nehrnul. Ono to znamená brzo vstávat! Ještě tam byla sestra od naší Boženy nějaký čas. Ale jinak tak na stálo to chodily civilní. Ty jsem měla potom pod rukou. Ty pomáhaly.

V: A to mohl za vámi docházet kněz? Když jste se potom staraly o důchodce, to vás StB hlídalo nebo nevíte, jak to tehdy bylo, co se týče církevního života a řádu?

M: Kněz za námi mohl přijít, ale žádný kněz na zámku už nebydlel. Ani v těch Svojsčicích. Tam byl jenom páter Ptáček a ještě jeden kněz.

V: Páter Ptáček tam byl jako kaplan a měl na starosti okolní vesnice, a pak tam byl ještě jeden starší kněz, který se staral o vás. To jméno si už nepamatuju a páter Ptáček už zemřel.

M: To já už taky ne. Že by to byl Sahula?

V: To je možné, tohle jméno otec Ptáček zmiňoval.

M: Ten tam byl moc let, až do smrti. Toho jsme dochovaly až do smrti. Tak to byl Sahula.

V: Toho si otec Ptáček hodně vážil.

M: Ten Sahula u nás bydlel, ale docházeli za ním i z farnosti.

V: A Páter Ptáček dva roky.

M: Máte pravdu.

V: A tady byla ta historka, jak jste povídala, že když jste dostala za úkol naučit P. Ptáčka vařit, tak co jste si pomyslela.

M: No, nic...

V: Jak jste říkala, že jste nešla do řádu, abyste se starala o chlapy.

M: On ten Sahula byl už starý a měl uvařená vejce hned na měkko a hned na tvrdo, a když našel ve vejci krvavý terč, tak to šel hodit slepicím. A pak mi říkal důstojný pán Ptáček, že když mu dělávám vejce ke snídani, tak on to vezme a hodí to pryč. A já jsem řekla páteru Ptáčkovi, že jsem šla do kláštera, abych se nestarala o chlapy a tady mám hned dva, o které se musím starat. Že to k ničemu není, starat se o chlapy. On se tenkrát tak smál! A to už je jedl...

V: Švagrová pátera Ptáčka mi říkala, že on nemíval vajíčka rád, tak se strašně divila, že jsem mu je dělala, když byl už těžce nemocný (na podzim umřel). Dával jsem mu vždycky podle jeho přání žloutek... Jak se mu chutě změnily.

M: To jsme spolu stáli u zdi u plotýnky, tam jsme míchali a prej to nebude k ničemu.

V: Páter byl společenský.

M: My jsme se tady nasmáli, kolikrát.

V: Byly to hezké časy, i když to byla náročná doba.

M: On přišel třeba pozdě v noci, třeba v 1 hodinu. Už bych byla bývala tak spala! Ale když přišel, musela jsem dát nějakou tu večeři.

V: A kde se toulal?

M: Já nevím.

V: Možná někde na návštěvě.

M: Možná. Někde v Kolíně nebo kde.

V: V Kolíně a Kouřimi, tam měl nějakého kamaráda.

M: On ho chodíval navštěvovat, víte! To nebylo často, ale někdy se zdržel někde. Já mu musela odemknout a potom zamknout.

V: Takže jste byla i taková vrátná.

M: No. Ona byla kuchyň hned u brány.

V: Tak se to nabízelo, abyste se o to starala, měla to na starost. V období socialismu jste se pravděpodobně staly zaměstnanci státu. Nebo jste byly pod Charitou? Od koho jste dostávaly plat?

M: My jsme dřív byly pod Charitou. A pak, když se to s tou Charitou tak stalo, já nevím, jak se jmenoval ten v Charitě, tak jsme z Charity odešly. Ony se na nás některé sestry zlobily, ale my jsme od nich odešly.

V: A kam jste přešly?

M: Asi pod stát.

V: Znala jste Máru? On byl ředitelem Charity.

M: On býval u Ludmily, tam jsme se sestrami chodívaly. Bydlívaly jsme tam na rohu a k Ludmile jsme chodívaly na mši svatou.

V: A jak to, že jste bydlely v Praze?

M: Já jsem byla v Praze ze Svojšic skoro tři roky, když jsem onemocněla. To jsem měla dvě operace za sebou. Potom už jsem tolik nemohla, tak mne dali zpátky do Svojšic.

V: Co jste tam dělala?

M: Vařila jsem, uklízela jsem u sv. Josefa.

V: U Josefa byla tehdy taky komunita tří sester jako teď nebo vás bylo víc nebo míň?

M: Byla jsem tam sama a pak jsme tam byly s Aloisií dvě - dva a půl roku. Tam jsem právě onemocněla. Tak potom jsme odjely pryč a zas tam přišly jiné sestry, nevím, jestli slovenské nebo naše.

V: Tak tam to fungovalo po celou tu dobu socialismu?

M: Jo, jo, pořád.

V: A chodilo hodně lidí k Josefu do kostela?

M: Ne. Dokud byl domov důchodců u sv. Tomáše, dokud tam byli babičky a dědečkové, tak tam chodili na náš celodenní výstav. To přišla jedna babička za mnou, abych si šla něco udělat, že tam bude za mne hlídat. A potom tam chodili studenti.

V: To je asi hlídalo StB?

M: Studenti se tam učili. Měli tužky a knihy.

V: Člověk by čekal, že tam přijdou za Pánem Ježíšem...

M: On tam byl klid. Hodně studentů tam chodilo...

V: To je hezký! Tak to bude asi všechno. Kdybyste si ještě na něco vzpomněla, já pojedou až zítra. Tak si odpočiňte, a kdyby vás ještě něco napadlo, tak...

Ve Štěkni, dne 13. 1. 2017

Osobní rozhovor vedený autorem práce se sr. Aloisí

A: Jsem si už jako malá holka říkala, že půjdu do kláštera. Od dětství jsem věděla, že půjdu do kláštera. Takovou touhu jsem cítila.

V: Už jako malá holka?

A: To jsem chodila do školy.

V: Do školy...

A: A přitom jsem nic o tom nevěděla, jen jsem něco četla. My jsme odebírali takové ty časopisy, víte. Srdce Ježíšovo a já už nevím, jak se to jmenovalo, víte. Z Trnavy to chodilo.

V: Vy jste se narodila kde?

A: Ve Stražisku, to byla taková hezká vesnička, pětadvacet čísel, a měli jsme se tam rádi všichni. To jsem nezažila, takovou pospolitost. Říkali o nás, že to je malá Amerika.

V: A to je na Moravě nebo na Slovensku?

A: Na Slovensku. Máme blízko na Moravu. Máme tam taková všelijaká slova, jako mají na Moravě. Naši chtěli, abych se učila vyšívat, ale já jsem řekla, že půjdu do kláštera, brambory jsem jim raději škrabala, v zimě, víte, dříví jsem jim nosila, vodu, všechno jsem jim dělala, co se našlo...

V: Jenom vyšívání ne.

A: A s tou kamarádkou, to jsme přišly najednou, mně bylo patnáct a jí šestnáct, tak jsme si hrávaly na sestřičky. To jsme si brávaly mojí maminky sukně a šátek jsme si tak nějak zavázaly. Ona totiž k nám chodívala jedna sestřička na dovolenou, tam do Malinkové, co chodíme do kostela. Tak jsme si hrávaly na to, ale také jsme si hrávaly s dětmi na svatbu a na všecko, no, normálně... Já jsem si ještě dodala odvahy a řekla jsem té sestřičce, to jsme už končily školu, že bychom šly také do kláštera, obě. A ona řekla, můžete, ale nemyslete si, že v klášteře nejsou kříže. V klášteře jsou taky velké kříže. Nám to nešlo do hlavy. Rozebíraly jsme to spolu po cestě. Jaké můžou být v klášteře kříže, když se všichni mají snažit o svatost. Tak teď už to vím dávno...

V: Teď už to víte (smích). A pamatujete si tu sestřičku i jméno? A z jakého byla řádu?

A: Ta byla voršilka, ony měly v Bratislavě onkologii, nebo alžbětinka, už přesně nevím. Ona chodívala na dovolenou, tak jsme ji viděly, ale jinak jsme s ní nemluvily, jen když jsme končily školu. A potom přišla naše sestřička, co byla u nás, Slovenka, a měla tam maminku. Maminka byla nemocná a ona byla u ní doma. My jsme s ní nemluvily, jen jsme chodívaly také do kostela, ale ani tam jsme s ní nemluvily.

Pak řekla i její neteř, že půjde, ale ta nevydržela a šla zase zpátky. A ona řekla představené, že bychom taky chtěly přijít. Ta představená už je na hřbitově. A nám napsala, že můžeme přijít.

V: Čili, vy jste rovnou oslovily anglické panny.

A: Jo. A my jsme šly rovnou do Čech. Ještě jedno děvče, ale to nevydrželo. Jako že půjdeme všechny do měšťanky. Měly jsme jít do měšťanky, ale už byl čtyřicátý osmý rok a už to všechno začalo, tak to našim neradily, abychom šly do té měšťanky. Šly jsme ještě s třemi děvčaty, ale ty nevydržely a šly jsme jen my dvě.

V: S tou kamarádkou!

A: Ano, my jsme nešly studovat, my jsme šly prostě do kláštera, že tam budeme dělat, co nám řeknou.

V: Jak Pán Bůh dá.

A: Ano, a my jsme opravdu nestudovaly. Sestra žije v Prešově.

V: Jak se jmenuje?

A: Sestra Silvestra. U nás měla jméno Alžběta a já Aloisie, měly jsme spolu obláčku. Ještě byla třetí, Benedikta, ta byla trochu starší, tak my tři jsme měly spolu obláčku.

V: A to jste měly tady ve Štěkni?

A: Ano.

V: Tak to byl rok 48, takže to nebylo úplně jednoduché.

A: Ne, nebylo, a protože jsme byly mladé, tak sestry nás ještě o prázdninách dvakrát poslaly domů, jako na dovolenou.

V: Počítaly s tím, že si to rozmyslíte.

A: Ano, ale my jsme se pokaždé vrátily. Tak potom nečekaly už na nic a už nás potom oblékly.

V: A v té době tu byl už ten domov důchodců.

A: Nebyl.

V: Takže barák byl prázdný.

A: Do roku 48 tady byla děvčata, učila se řeči.

V: Ještě chovanky.

A: Ano, učily se řeči. A potom je vyhnali, když začal nový školní rok, zapečetili školu a říkali, že konec. Takže my jsme se zatím oblékly a nečekaly na nic. To nám každý radil, abychom se radši oblékly.

V: Tak kolik Vás bylo na tu obláčku?

A: Tři.

V: Tři jste byly.

A: Ta kamarádka, o rok starší, co jsme spolu chodívaly do školy, a ta sestra Benedikta, ta už zemřela na rakovinu.

V: Kdo Vám dělal novicmistra?

A: Tak nám ho dělala sestra mater Suchá nějaký čas, a potom, když školu zavřeli, tak nám ho dělala sestra Raphaela.

V: Která se stala později provinciální.

A: Ano, ta byla tenkrát kolem čtyřicítky.

V: Ano, a kolik tady bylo sester v té době?

A: No bylo ke čtyřiceti.

V: To bylo hodně.

A: Těch starších, a nás bylo devět.

V: Devět, po prvních slibech. A z čeho ten řád žil, vybavujete si to?

A: No ano, protože když potom viděly, že tohle se stalo, tak šly za Plojharem. Ten byl ministr zdravotnictví, tak ta mater Suchá a sestra Rafaela za ním šly, jestli by nám nějak pomohl. Tak nám dal sestry z nemocnic a byla tu ozdravovna. Sestry byly v nemocnicích do 50. roku. Sestry z nemocnic tu byly, ale asi jenom dva roky, ani ne celé, v 49. v říjnu už jsme dostaly babičky z Prahy, z Obloukové. Ty to tam měly na doživotí, ale oni je oklamali. Řekli, že tu je 90 novicек a ty novicky že se propustí, a každá bude mít svůj pokoj.

V: A ono to tak nebylo.

A: A teď bylo to zklamání.

V: A jak tedy bydlely?

A: No po třech.

V: Takže si stěžovaly, že si pohoršily.

A: Potom se jim ale tady líbilo...

V: Byl tady nějaký dosazený správce?

A: Byl, Kuba se jmenoval, ale to byl dobrák, když jel za maminkou, tak mu naše pekly třeba vánočku. Byl tam dva, tři dny, tak jsme tady měly pokoj. Ale nebyl zlej.

V: Takže on to de facto spravoval s provinciální.

A: Ano, jako že nám nedělal potíže. Pak ho ale vysunuli a dali nám sem jednoho, co už nebyl takový, teď už nevím, jak se jmenoval, ten byl protivný, třeba si ještě vzpomenu.

V: Co jste měly jako náplň v noviciátu?

A: Byly jsme u babiček. Měly jsme ležáky i pohyblivé.

V: A pamatujete si trochu program, v kolik jste vstávaly a tak?

A: Vstávaly jsme v půl šesté. Všichni, povinně. Tady nás bylo devět, na tom pokoji.

V: Takže jako v nemocnici.

A: Ano. A tady, co teď bydlím, bydlela novicmistrová, sestra Raphaela, a potom tam, co bydlí sestra Helena, tam jsme měly noviciát, tam jsme mívaly čtení.

V: Takže vás vzdělávaly i v dějinách a dalším.

A: Ano, každý den jsme měly čtení a po čtení jsme měly rozjímání a po rozjímání šup do práce.

V: Takže Vás už neposlaly dál do školy.

A: Ne.

V: Milada se učila na kuchařku.

A: A protože přišla sestra Augustina, tu jste asi neznal, ona šla do Prahy do gymnázia. Z toho gymnázia potom přišel v 49. profesor, to byl katolík, a přišel říct představeným, aby ji honem oblékly, že ji chtějí dát ke svazákům, ze školy vyhnat, tak přišel upozornit a proto ji potom hned oblékly. Když byla doma, tak s námi měla čtení, takže ona byla už poučená, všechno, byla taky starší, bylo jí devatenáct. Její tatínek byl katolík, svatý člověk. Chodívali k nim augustiniáni domů za tatínkem.

V: Takže vy jste v tom 49., 50. obývaly jen tuhle současnou část nebo jste byly i v jiných částech zámku.

A: To jen některé spolusestry, když nás bylo tolik. Potom byly spolusestry i v Nýrsku, my jsme měly Nýrsko do 50. roku a v 50. roce to zabrali vojáci.

V: Takže to Nýrsko bylo Štěkni přímo podřízeno a Svojšice byly trochu samostatné?

A: Ne, tady bylo hlavní sídlo a mateřinec, provinciální, všechno bylo tady, Nýrsko bylo podřízené, i Svojšice. A v Praze u sv. Josefa byl mateřinec, ale až potom, napřed tam byla nějaká paní Legenderová než se vrátily sestry. A pak je v 50. vyvezli, čtyři ubohé sestry, jen jedna ještě neměla padesát, až do Opavy.

V: Jak zabírali kláštery. Musely někde pracovat?

A: Ty staré ne, ale sestra Markéta, ta, co neměla ještě padesát, tak ta musela do továrny.

V: Nevíte, kde pracovala. Asi textilka nebo něco podobného?

A: Někde v punčochárně.

V: To je zajímavé, že je neposlali sem. Takže vás to vlastně úplně nepostihlo, ten 50. rok.

A: Kdybychom neměly tady babičky, tak by nás bývali dali do Bílé Vody nebo Bůh ví kam. Oni by bývali rádi, kdybychom my mladé odešly, protože nás bylo tolik. Spolusestry byly mladé, co tady byly, pár jich bylo starších.

V: A měly jste tady svého kněze? Nebo to byl diecézní kněz?

A: Někdy jsme měly, někdy chodil k nám a někdy jsme my chodily do kostela. Pan farář Michal. Ten tady byl od roku 40 ustanovený jako kněz.

V: Ve Štěkni pro obec.

A: Ano, pro celou farnost i pro nás.

V: A to jméno Michal bylo křestní nebo příjmení.

A: Michal bylo příjmení a křestní jméno měl Jaroslav. Když jsme se musely v 75. vystěhovat všechny, on to strašně těžce nesl a potom na Nejsvětější Trojici umřel v kostele.

V: Přímo při mši?

A: Ne, připravoval se, on měl anginu pectoris a ještě říkala slečna, on měl dobrou hospodyní, takovou zbožnou, že byl ten den ráno veselý. Dvě sestry pracovaly na statku za Novým Bydžovem. Tak ta jejich spolusestra myslela, že je neuvidí, tak je jela navštívit. Když jsme byly s maminkou v Praze, tak jsme se divily, že je to Praha. Bylo to tam špinavé, na vesnici jsou domy vybílené, s vrchu pěkné, a tam taková špína hrozná.

V: Kolik jste měla sourozenců?

A: Pět nás bylo.

V: A Vy jste byla nejstarší?

A: Ne, nejmladší. Tatínek nechtěl, abych šla do kláštera. Říkal, že kdyby mi tam bylo zle, mám hned napsat, a oni pro mne přijedou. Až pan farář mu řekl, že kdybych se vdala do Ameriky, tak mne vůbec nebude mít, a takhle si za mnou dojede.

V: Vy jste domů nemohly, ale rodiče mohli za vámi.

A: Ano, my jsme nemohly kvůli klášteru, takové to tam bylo přísné, až po tom koncilu se to uvolnilo. Nejhorší bylo, když byla maminka nemocná a mater Suchá jim slibovala, kdyby potřebovali, tak že mne pustí domů na návštěvu, ale...

V: Měli jste doma statek?

A: Ne, chalupu a malé hospodářství. Tatínek byl pokrývač nebo dělal se dřevem.

V: Jako tesař.

A: Ano. Já měla dva bratry a dvě sestry a po mně za 3 roky byly dvojčata, jedno se narodilo živé a jedno mrtvé. Pamatuji se, jak jsem tam viděla doktora v bílém plášti, vyháněli mne. Ale já řekla, co mne vyháníte, vždyť je to moje maminka.

A: To bylo takové nejvíc směšné, když nás oblékly a my si potom musely vykat.

A: Říkám to páté přes deváté, jak mne to napadne.

V: Jak jste říkala o tom vykání. Kdy jste si začaly se sestrami zase tykat. Nebo si pořád vykáte?

A: My starší si vykáme, ale ty mladší, to si všecko tyká.

V: Ale v tom 48. Tady, všichni jste si vykali?

A: Všichni jsme si vykali, to až teď si tykají.

V: Já si pamatuji, že jsem četl v knize od Tajovského, že když byli v komunitě, tak si mezi sebou tykali, ale v momentě, když se stal opatem, tak mu začali vykat a maximálně mu tykali, když byli sami mezi čtyřma očima, ale na veřejnosti to prostě nepřípadalo v úvahu.

A: Tenkrát to bylo v klášteře samozřejmé!

V: Když se uvolní úcta k představenému, tak se potom rozvolní všechno. Ta morálka, ale i pak poslušnost, protože ten dotyčný nemá zábrany.

A: My jsme měly opravdu takovou úctu k představeným, víte, já jsem měla někdy až bázeň. Měla jsem to v sobě, nemohu za to.

V: To je vlastně přirozenost v člověku.

A: Tak jsme byly na to zvyklé, že opravdu úctu...

V: Ony vlastně sestry, řád, tehdy už skončily...

A: Ale měly jsme úctu jedna k druhé, když už představené sestry nebyly.

V A nikdo se nevyvyšoval nad druhé.

A: Nikdo, nikdo. Víte, byla jednou generální na vizitaci, je někde v Mnichově nebo nevím. Jak se jmenovala... Mechtild. A povídala, jestli bych nešla radši na Slovensko? To je už kolik roků. Řekla jsem, že ne, že si nemůžu stěžovat vůbec na spolusestry, jak my jsme měly komunitu dříve. Nemůžu si ani na jednu stěžovat, jak k nám byly dobré. Já vůbec necítím, že bych byla cizí. Bylo nás tam víc Slovenek a s námi všemi hezky zacházely.

V: Měly jste i jiné národnosti nebo jenom českou a slovenskou?

A: Česká a slovenská.

V: Pro nás, křížovníky, je to jedno. Tam byly různé národnosti, a kdo přijde, přijde.

V okolních zemích vlastně anglické panny byly.

A: V Německu bylo hodně anglických panen a na Slovensku taky.

V: Ještě se vrátím: to děťátko, ty dvojčata, to, co se narodilo živé, přežilo?

A: Nepřežilo, tři měsíce a umřela. A tamto se narodilo mrtvé.

V: A maminka to zvládla?

A: Chtěli ji poslat do sanatoria, ale nechtěla kvůli nám.

V: Měla vás doma pět... Takže to nezanechalo žádné těžší stopy.

A: Ani ne. V roce 42, 4. srpna, maminka s tatínkem šli svážet obilí. Maminka celé hospodářství řídila sama. Tatínek chodil do práce, pracoval jako pokrývač nebo zase se dřevem, dělal střechy nebo krovy. Maminka to vše řídila. Měli jsme 4 krávy a prasata, maminka byla úžasná. Nikdo nebyl doma, jen oni dva, a šli svážet obilí. Tatínek neměl zkušenost, tak jak to vezli do humna, do kopečku, řekl mamince, aby si stoupla na vůz a řídila. Vůz se převrhl a maminka spadla a já nevím, kolik žeber si polámala. Byly jsme se sestrou doma, mě bylo 11 roků a jí o tři více.

Maminku přinesli v prostěradle a dali ji na mlat, ani ne do postele. Dobře to udělali, měla polámaná žebra, vražená do plic. Dali ji na rovinu a tím se jí to vytáhlo a to ji zachránilo. Někdo měl nápad, že ji odveze koňmi k lékaři, ale jiný řekl, že by ji ta cesta zabila, vždyť trvala hodinu a půl. Maminka měla modré rty a ležela tam úplně bílá.

V: Tak to bylo vážné.

A: Vážné a my se sestrou plakaly a modlily jsme se, aby nám maminka neumřela, jen jsme seděly na lavici a říkali nám, co máme dělat. Pak nás Pán Bůh vyslyšel. Neumřela, ale jak měla bránici výš, musela pořád nosit utažené.

V: Korzet jakýsi?

A: To nebylo jako teď, tak si to stahovala šátkem. Potom mne ještě vezla v 46. sem s kamarádčinou maminkou, byla i na mé obláče, na slibech maminka byla, střídali se s tatínkem.

V: Dostaly jste nějakou výbavu?

A: Jo, to nám dali všecko z domu.

V: I peřiny a takové věci? To jste si musely přivézt?

A: Ano, poslali poštou, tehdy to ještě nebylo tak drahé. Peníze nám dali, věno, té druhé taky.

V: Prostě jste se jakoby vdávala... Byla jste zaopatřená tedy.

V: Když to bylo za války, nedocházel tam nějaký německý správce a nechtěl nějaké dávky?

A: Do kláštera?

V: Ne, k vám domů, na ten statek. Nemuseli jste odevzdávat nic?

A: Ano, museli, to byl kontingent. Všichni museli odevzdávat. Vajíčka, maso a všechno.

V: Neměli jste problém s úřady nikdy? Třebas i zabíjačka byla trestná...

A: To byla.

V: Vše se muselo nahlásit a většinou se aspoň půlka nebo kolik odevzdávala. To byly takové divoké doby. Vyprávěla mi Milada, že právě...

A: Oni tam měli na Moravě všechno, to byla bohatá země, ale u nás byl chudší kraj, spíš na brambory. Bídu jsme neměli, ale nadbytek taky ne. Nejstarší sestra říkala, že tamti mají to a ono. Maminka odpovídala, že na to nemáme, až budou mít peníze, že to sestře koupí. Všechny tři jsme na tom tak byly. A víte, že jsme byly spokojené?

V: Co člověku chybělo.

A: Když maminka řekla, že nemáme peníze, tak jsme poslechli. To dnešní děti...

V: Je to úplně někde jinde, posunuté. Mne překvapilo, kolik děvčat přemýšlelo o tom, že půjde do kláštera.

A: Ano, a že vydržely!

V: Vydržely, i Milada se rozhodla se svou kamarádkou, byly patnáctileté.

A: Kolik děvčat k nám přišlo, ale nechtělo se podrobit, ale to nejde. Tak buď jdu, anebo nejdu. Budu obětovat všechno Pánu Bohu, budu poslušná a ne si určovat...

V: Klášter není hotel nebo penzion.

V: A jakou povahu měla sestra Raphaela?

A: No byla strašně prudká, jako energická, po tatínkovi, její tatínek byl voják.

V: Oni byli z nějaké šlechtické rodiny?

A: Ano, ze šlechtické rodiny. A představte si, že ona sama nám to nikdy neřekla. Když už byla nemocná, tenkrát se poranila na schodech na Dobré Vodě, tak potom už o té rodině mluvila. Na Dobré Vodě byly dřevěné schody a ona měla klouzavé boty.

V: Podjely jí nohy.

A: Ano, podjely jí nohy a rozbila si hlavu, a byla po tom otřesená, protože když ji dali do nemocnice, tak tam mluvila všemi možnými řečmi a doktoři se s ní nemohli domluvit.

V: Jenom ne česky.

A: Nemluvila, jenom německy, anglicky a francouzsky a maďarsky. Všechny řeči, ona uměla sedm řečí.

V: Byla tedy výborná.

A: Úžasná byla. Přísná, ale spravedlivá. Dobrá.

V: Říkala vám, jak se dostala do řádu?

A: Ona chodívala ještě v Praze do školy, protože její tatínek, rodina se tam stěhovala z Ostravy.

V: V Praze měla kontakt s anglickými pannami.

A: Ano, ona tam chodila do školy, protože naši tam měly tehdy školu.

V: To byla škola u sv. Josefa.

A: Ano, tam to všechno bylo. Byli taky v Olomouci, v Maďarsku, kam tatínka poslali, tam se celá rodina stěhovala.

V: Ještě si pamatujete něco dalšího o té rodině, co vám vyprávěla?

A: Byla to úžasná rodina s asi 10 dětmi, maminka byla taková světiče, ale ten tatínek už takový nebyl. Nejstarší sestra, jmenovala ji Pavlína, tak ta je všechny měla pod palcem, protože ta maminka by to nestihla. Křtili doma, a když už křtiny zařizovala ta starší Pavlína, tak vždycky bylo „kleknout“, „stoupnout“...

V: Takovým vojenským drilem.

A: Ale ona to měla i ta Raphaela v krvi, byla ale strašně spravedlivá, dobrá, energická, hlas měla... Chovanky ji měly rády, ale když ona zakřičela, tak...

V: Tak měly všechny respekt. To je důležité u představeného, aby měl respekt.

A: Taky nám ještě jedna chovanka říkala, tu jsem ještě znala, tu chovanku, podle jména, to byl ještě poslední rok, kdy jsem tady byla a byly tu chovanky. Ony nás braly do mariánské družiny, nebo když měly nějaké divadlo nebo něco, tak nás na to braly, abychom se podívaly nebo tak. Jmenovala se Lolina Sadovská, Aloisie. Přišla sem po tolika letech minulý rok. Jdu po chodbě a říkám: „Lolino!“ a ona měla hroznou radost, že jsem ji poznala.

V: To je hezké, takhle po letech.

A: No a tak ta nám vyprávěla, jak sestra Raphaela byla všude jako ten anděl Rafael. Taková odpovědná. To víte, kluci za nimi chodili, a ona za to byla zodpovědná. Byla prefektka i učitelka a všechno v jedné osobě. Vždycky jsme měly málo takových sester, takových hodně schopných.

V: Takhle všestranně univerzálních...

A: Ano. A ona říkala, že byly v „Nebíčku“ a tam pod oknem byli kluci a povídali si s nimi a najednou, vůbec nevěděly jak, se tam objevila sestra Raphaela. Ony jí říkaly sister. Najednou tam byla sister, chytila je a řekla: „A spát!“. Kluky vyhnala.

V: Měla zodpovědnost.

A: To víte, že ano. Ti rodiče to sem svěřili.

V: A kdyby se něco stalo, tak by bylo plno problémů a skandál.

A: Ale říkám vám, byla spravedlivá.

V: Ona byla národností Češka nebo Maďarka?

A: Ne, ne, Rakušanka.

V: Rakušanka to byla!

A: Z Klagenfurthu pocházela.

V: Tam měli možná rodový zámek?

A: Možná. A deset dětí, představte si, maminka měla... Ta nejstarší už jí pomáhala, bratry měli, myslím, že bylo pět kluků a pět děvčat.

V: Takhle pěkně rozvržené... Povídala jste, že v roce 1975 jste musely odtud odejít.

A: Až v roce 1985.

V: Až v osmdesátém pátem! Do té doby tady byl ten domov důchodců a vy jste se o ně staraly.

A: Jen ty sestry, které už byly v důchodu, musely na tu Dobrou Vodu, k těm ze Svojšic. Svojšice se stěhovaly v 76. Já jsem byla ve Svojšicích se sestrou Cyrilou v tom roku 1970. To mi ještě řekla sestra Raphaela jako provinciální: „Šla byste na rok do Svojšic?“ Řekla jsem: „Kam mne pošlete, tam půjdu“. Slibovaly jsme poslušnost, tak jsem tam šla. Z toho roku bylo pak šest roků.

V: Nakonec!

A: Zpátky jsem šla v roce 76 sem do Štěkně a pracovala jsem tu do roku 1985. Sestra Cyrila šla o trochu dřív, protože byla ode mne o deset roků starší.

V: A proč Vás oni chtěli odsunout do Dobré Vody ze Svojšic?

A: Protože ředitel ze Strakonic, který to měl na starosti, řekl sestře Augustině, která byla provinciální, že nedostal prémie, že nás neodsunul.

V: Jo, takhle!

A: Ano, z našeho domu! Však oni to zabrali. Matice všechno zabrala.

V: Ale vy jste byly zaměstnanci Charity?

A: Nejdřív, ale to byla bída s nouzí!

V: Takže od roku 48, tak nějak, do roku 60 jste byly pod Charitou.

A: Ano. To jsme měly 500 korun a tomu se říkalo vestiař, víte, co to bylo? Když jsme potom v 60. roce přišly pod okres, tak už jsme byly normální zaměstnanci.

V: Takže okres Strakonice? Okresní národní výbor? Musím si to pak zjistit.

A: Ano, prostě to měl na starosti odbor.

V: Sociální služby a takové věci...

A: Ano, tak to už potom bylo dobré.

V: A pan ředitel byl na vás potom moc hodný, protože dostal prémie.

A: Ne, ten nebyl vůbec hodný, ten okresní ředitel v 85., protože tehdy nedostal prémie.

V: Jo okresní nedostal prémie!

A: Teď jsem si vzpomněla, ten Zahrádka, to byl poslední správce u nás. Pak ho také sundali, protože tu měl nějaké techtle mechtle, něco provedl, tak potom musel odejít. A byl zlej na sestry. Sestra Raphaela měla na starosti sklad, i když byla provinciální, ale potom měla na starosti sklady. On si třeba najednou vzpomněl a šel s ní vážit věci. Ten byl protivný. Potom ho ale vyhodili, protože měl něco... Oni nás tady nechali, protože nám dávali těžký případy, ty nejtěžší. Měly jsme tu sto šedesát lidí!

V: A ti lidé byli i nějak postižení?

A: Ano, všelijak.

V: Fyzicky i mentálně?

A: Ano. Ležáky také, měly jsme tu moc ležáků.

V: To jste se s nimi hodně nadřely!

A: Ano, nadřely, však to není divu, že mám páteř kaput!

V: Tak to nebylo jednoduché. Vyprávěla mi Milada, že když ony byly ve Svojsčích, že se tam k nim chovali hůř, a že dokonce dostávaly i horší jídlo, než tady.

A: Ano, my jsme to měly tady lepší! Kdybyste viděl, jak si tady babičky spolu vařily, i sestry a zaměstnanci v kuchyni. Opravdu, tady měly vánočky, buchty, měly ustavičně pečené. Když jsme odešly, tak měly všechno jenom koupené. A snížili počet lidí na 120.

V: Protože to už nedokázali zvládnout.

A: Kdybyste viděl, jak ony nechtěly jít na vánoce domů, chtěly jít domů až po vánocích...

V: Protože se jim tady líbilo, udělaly jste jim pěkný Štědrý večer.

A: Pěkný Štědrý večer měly, to bylo všechno tam, jak je ta Modrá jídelna. Do ní chodily ty schopné, a jak je pokoj Mary Ward, to byla jídelna, vlastně ne, byl to společenský pokoj. Tam měly televizi a takové věci a křesla. Tam mohly sedět. A tam, co je Modrá jídelna, tam byla normální jídelna babiček. My jsme jim říkaly babičky. Někomu jsme taky říkaly milostpaní. Byla tu paní primáře Kopštejna z Prahy,

tak jí říkejte babičko! Ale ona byla nejrozumnější, říkala, abychom jim všem říkaly babičko, aby byl pokoj. Že už přece všichni mají vnoučata. Ta byla nejrozumnější, víte. Tak jsme někdy řekly paní ta a ta, ale hodně jsme říkaly babičko.

V: A tady byla nějaká pravidelná lékařská služba nebo docházel doktor?

A: Docházel doktor tady ze Štěkně.

V: Ze Štěkně... A mohly jste fungovat jako řád, že jste přijímaly nové členy?

A: Přišla Helena, Kateřina, Božena a Michaela tu už byla.

V: Takže vám dávali dovolenou. Kolik jste měly, dva, tři týdny?

A: Dávali nám čtyři týdny.

V: Abyste si mohly odpočinout!

A: Měly jsme dokonce nárok na pět týdnů, protože jsme tady měly i psychicky nemocné a to všechno. Tak jsme si brávaly ty čtyři týdny, ostatní, co měly děti, mívaly pět týdnů. My jsme si brávaly čtyři.

V: Jo, ten týden jste nechávaly prostě tak.

A: Třebas jsme měly exercicie.

V: Pamatujete si, kdo vám je dával? Vzpomenete si?

A: No obyčejně jezuiti. A taky na černo. Páter se vyvalil z okna, aby ho všichni viděli, ale nic se nestalo.

V: To je zajímavé.

A: A nebo páter John, to byl takový zpěvák. Páter John tam vyzpěvoval na faře, jen to hučelo. Lidi chodili okolo a nikdo neudal, nikdo.

V: To je zajímavé. A přijela někdy generální?

A: Přijela tajně, v civilu.

V: A poznali, že je tady nebo vám to prošlo?

A: Nikdo nic nepoznal.

V: A jak jste to udělaly?

A: Normální návštěva. Ona nesměla mluvit. Asi to tady ti vedoucí věděli, ale neškodili nám. Tady hlavně ten poslední, Kinkora, on chodil ještě na náboženství. A pan farář, když za ním potom šel, tak mu řekl, aby byl na nás hodnej. On ještě chodil na náboženství, tak ještě věděl...

Potom, když jsme se stěhovaly za něj, tak byl nešťastnej a chtěl po naší provinciální, aby tu kapli nechala odsvětit, že tam bude tělocvična. A nakonec ji neměli. Nastěhoval si tam pan Plášil materiál na bílení a malování, to tam bylo.

V: Ale tím to skončilo.

A: Nebyla tam tělocvična... A potom v 85. jsme musely všechny odejít. A v 90. roce zase v té pětce byl domov důchodců. A ten vedoucí říkal, že už na nás čeká...

V: Tady byl pořád domov důchodců?

A: Ano. A ten vedoucí říkal, že už na nás čeká.

V: Takže to byl tentýž.

A: Ano, ten co chodil na procházky. Přišla sestra Anežka jako provinciální a její pravá ruka. A těm on povídal: „Já už na vás čekám“. Že už to nemůže vydržet s babičkami, jak se hádají, a furt chodějí k němu a to všechno... Ony se dřív modlily v kapli a to je drželo. My jsme tady s nimi bydlely...

V: Byly jste součástí jejich rodiny.

A: Ano, to bylo všechno tak prostě pěkný, no tak že se vrátíme. A podívejte na tu podlahu. Teď je nová, ale předtím nám on dal krásný lino. V těchhle pokojích a všude bylo krásný lino, udělal nám byty pro socialis, byty u kůru pěkné, moc pěkné, jak teď tady máme na komoře umyvadla, to všechno on nám zařídil. No potom jsme přijely, ony už přijely dřív, než já, a když jsme přijely, tak páter Hobízal světil tu kapli znovu, když ji zařídili.

V: A ten byl odkud?

A: On už umřel, byl z Bavorova. Byl to opravdu takový vzácný kněz. Byl silný a dělal si ze sebe blázny, utahoval si ze sebe a všichni ho měli rádi. A byl moudrý a moc pomáhal mladým kněžím. Kněží k nám jezdili na Dobrou Vodu, ale nikdo nás neudal.

V: To je zajímavé.

A: Tam byla také ta pohraniční stráž a jednou nám řekla sr. Augustina, že za námi přišly slovenské sestry na návštěvu. Ale to oni nepoznali, byly jsme stejně oblečené. Jako hastroši, já nevím, co to z toho Německa posílali. Víte, nám je líto, hlavně nám starším, jak jiné řády, třeba boromejky, jsou všude stejné, cyrilometodějky, voršilky. A naše, protože to přišlo ze západu. I naše generální je v civilu...

V: Ano, tam je to uvolněné. Ale chápu Vás. Jsem tady sice dnes v civilu, ale raději chodím v hábitu. Mám tady takový jeden cestovní.

A: U vás, u kněží je to zase jiné, víte. Kde jsme skončili?

V: No, ale my jsme řeholníci, tak máme být prostě jako řeholníci oblečení. Ptal jsem se na Dobrou Vodu v 85. roce. Asi jste tam spadaly, všechny kromě Maxova.

A: Maxov byl samostatný. Ten spadal pod Prahu.

V: A jinak Svojišice, Nýrsko bylo už v té době zlikvidované.

A: Ano, a sestry přestěhovali do Svojšic. Vlastně některé sem a některé do Svojšic. Tam jsem byla do roku 76. a pak už jsme balily a šly na Dobrou Vodu...

V: Čím jste se zabývaly v Dobré Vodě?

A: Sestra Michaela byla jako ekonomka, účetní. Taky tam byla zahrada a ty spolusestry, které zahradu milovaly, tak se o ni staraly. Já jsem pracovala v prádelně, ještě se sestrou Boženou, a ještě jsem měla na starosti kostel v Dobré Vodě a ve Stropnici a naši kapli. Každá jsme měly nějakou práci. Sestry už dostávaly důchody a mně tehdy řekli, že mám za rok nebo za dva důchod.

V: Takže tam už žádní důchodci nebyli, co byste se staraly o cizí lidi... To už jste byly čistě jen vy, vaše komunita...

A: Ano, tam to také byla jen fara.

V: To je poutní místo, že?

A: Teď to tam udělaly sestry Jména Panny Marie moc hezky.

V: Ještě jsem tam nebyl.

A: Krásně opravily kostel. To už začal pater Bonfidus, co se dalo tehdy sehnat, a teď to vozí z Rakouska a tak. Já vám to povídám, jak si vzpomenu, snad si z toho něco vyberete.

V: Do mé práce je důležitý život a spiritualita vašeho řádu.

A: Opravdu každý den jsme měly čtení, zvláště, když jsme byly v noviciátě. To jsme měly jedno čtení a dvoje rozjímání. To jsme si dělaly samy.

V: Pak asi byl oběd, dopolední modlitba...

A: Ano, zpytování svědomí, oběd a po obědě zase podle toho... Rekreační jsme měly každý den. To sestra Rafaela, byla energická, tak jsme to dodržovaly. Dokonce i správce to respektoval. Seděly jsme třeba venku, jak jsou ty duby, tam jsme mívaly v létě rekreaci a nikomu to nevadilo.

V: A chodily jste pořád v hábitu. To bylo ještě před reformou oděvu, takže jste měly takové ty, nechci to jmenovat...

A: Takové ty uši, ale neměly jsme veliké. Nebylo to tak, jak to měly některé řády.

V: A jak jste se v tom cítila? Nebylo Vám v tom horko nebo nepotila jste se?

A: To víte, že jsme se potily, když jsme pracovaly.

V: To byly asi poměrně silné látky.

A: Ano a naškrobené to bylo.

V: To aby to nepadalo...

A: To jsme nejdřív pracovaly v černých šatech. Až potom ten vedoucí, ten Zahradka, byl protivný, měl tady ženu, tak ti do toho potom bili, že jsme musely nosit bílé.

V: A od té doby se ustálilo, že pracovní je bílý.

A: Ano.

V: To jsem viděl jednou premonstrátky...

A: Tak u nich je to samozřejmé. Ty jsou bílé!

V: Ta premonstrátka byla celobílá, i když ony nosí černý závoj. Myslel jsem, že je to nějaká novicka a ona vlastně asi byla v pracovním... A co řádový život, třeba volby kapituly. Zakazovali vám je?

A: To jsme neměly tady, bylo to na doporučení z Říma. V roce 1984 šly sestry Raphaela, Augustina, Flavie a Ida a na hranici je kontrola svlékla donaha. Celý vlak zdrželi kvůli nim, představte si. Šly na volbu generální představené v Mnichově. To bylo hrozný!

V: Zajímavé bylo, že jste tady mohly fungovat, protože křížovníci de facto nefungovali. Nám umřel velmistr Vlasák a byl konec. Členové o sobě věděli, navštěvovali se snad, u pátera Máry byla neoficiální setkání, ale jinak to vůbec nefungovalo.

V: A co StB? Nevíte, jestli se o vás zajímala? Sledovala vás, zámek?

A: Jistě, to za nás odnesla provinciální. Ta měla veliké potíže. Když byla např. generální kongregace a mělo se jet do Indie, tak už na Slovensku měli takovou ředitelku dětského domova, byla hrozná, ale držela zase na sestry, takže ta zprostředkovala vždycky víza do Indie nebo do Španělska dříve, než začaly. Ale sestra Augustina měla velké potíže s estébáky.

V: Ta byla přece se sestrou Raphaelou.

A: Po. Té právě dělali hrozná věci právě estébáci. Jak přijela, už ji vyslýchali a tak.

V: Chystám se do archivu Úřadu pro studium totalitních režimů, abych se podíval, jestli se mi podaří najít nějaké složky, které vedli na řád a tak. Uvidím, jak to dopadne.

A: Opravdu, oni ji hrozně sužovali.

V: Třebas ji vzali na výslech?

A: Ano, na výslech... Jednou přišel na Dobrou Vodu a ona otevřela, tak prý zůstal úplně...

V: Štajf.

A: Ano a říkal, že hledá Faktorovou. To byla jedna sestra. Ona to tak všelijak koulela...

V: Měly jste nějaké kanály z ciziny, kterými se dostávala literatura?

A: Nám jednou naši poslaly misály, tak sestra Augustina s tím měla takovou patálii. Musela na hranici a nechtěli nám to dát, ale potom to dali. Ona měla těžká léta, ta sestra Augustina.

V: 70. a 80. léta byla hodně normalizovaná.

A: Ano a ještě i 90. V roce 1992 potom nastoupila sestra Michaela.

V: Když jste se v roce 1990 přišly, tak byl řád bez peněz a dostaly jste tady takový dům a musely jste to nějak zaplatit. Tady byl pořád domov důchodců?

A: Ano, my jsme pracovaly v tom domově a přitom byl už náš. Tak jsme žily z nájmu. Až Matice nám ho vzala.

V: Takže z toho jste opravovaly a tak. Do kdy tady byl ten domov důchodců?

A: Asi do roku 2001 nebo 2002, nevím, to už jsem byla v Praze u sv. Josefa. V 90. roce nás poslala sestra Augustina do Prahy a tam jsme byly dva a půl roku, protože sestra Milada měla dvě operace. Na Karláku jí operovali žlučník a potom někde tam výše ještě něco ženského. Chodila jsem za ní každý den. Ale to ženské se v Praze nějak nepovedlo, tak ji museli operovat ještě v Budějovicích. Takže tím jsme se vrátily.

V: A přišly mladší.

A: Tam nikdo nešel, tam byla jenom ta slečna. V roce 1997 tam byla ta slovenská spolusestra. S Miladou jsme se vrátily v roce 1990 a ta slečna to tam všechno řídila.

V: Ale to nebyla anglická panna.

A: Ne. Byla to bývalá notrdamka, vystouplá. Ona ale měla Nejsvětější svátost hrozně ráda. Bydlela tam, kde je teď kuchyň.

V: Tam moc velké prostory asi neměla.

A: Nebyly. Měla to tam zakrámované těmi věcmi, které jsme posílaly do ciziny. Celá chodba i sakristie toho byla!

V: Taková sociální, humanitární pomoc pro socialistické země. Sběrné místo.

A: Ano. My jsme to s Miladou musely vyklízet. Sestra Augustina nám říkala, abychom se to snažily zlikvidovat. Potom nám také jedna paní, už taky zemřela, pomohla. Sehnala dodávku a odvezli to na skládku. Vyzvaly jsme lidi, aby si tam vzali, co chtějí. Lidi nám pořád nosili věci a házeli to dokonce přes plot, jak byli zvyklí, i když jsme jim říkali, aby to dávali do Charity k Tomášovi. Nakonec skutečně přestali a ona ta Charita byla pak u sv. Tomáše.

V: A ty výstavy tam vždycky bývaly i za socialismu?

A: Ten Pokorný byl velký „pacák“, ale na ten výstav hrozně držel, opravdu.

V: To byl farář?

A: Ano, farář. Opravdu to i celou tu totalitu držel.

V: On tam byl celou dobu? Podívám se do katalogu. Sestry za první republiky tam měly pravidelně výstav?

A: Ano.

V: Takže to byla tradice.

A: Ano. Měly tam adorátory, ti se psali do seznamu, a každý den tam byla adorace.

V: Vždycky to byla komunita tří sester nebo víc?

A: Byly tam čtyři. To víte, já jako mladý člověk jsem se o to nestarala.

V: Vy jako řád jste tam držely celý areál původní.

A: Musely to prodat, protože to nešlo. Mladší spolusestry odešly po vzniku republiky.

V: On stát vlastně uvalil nějaké daně z oken... Něco na ten způsob.

A: Já jsem se o to nikdy nezajímala.

V: Když vy jste vstoupila do řádu, tak už to bylo dvacet let prodané.

A: To se tak traduje...

V: A to Nýrsko? Tam byly taky chovanky?

A: Chovanky taky, ale jak zabírali školy, tak tam přišly babičky.

V: Tam byl domov důchodců?

A: Ano, od 50. roku.

V: Pak to převzala armáda? Udělali si z toho nějaký sklad nebo kasárna.

A: Všechno zdevastovali, to víte, vojáci. Potom to zůstalo tak, tak by museli platit pokutu, že to padalo, ale naštěstí to potom někdo koupil.

V: Takže Svojšice, Štěkeň i Nýrsko měly stejný účel a Štěkeň byla největší, pak Svojšice a pak Nýrsko

A: Ano. A byly tam krásné vánoce. Babičky byly šťastné. Měly krásně nazdobenou jídelnu, na talířích měly dárky, svíčky tam měly, bylo zhasnuto. Babičky čekaly na společném pokoji.

A potom sestra Paula, ona byla opravdu šikovná a podnikavá, tak ona otevřela dveře tam, jak je teď Mary Ward, a zvonila zvonečkem a ony tam šly dovnitř. Plakaly, víte, bylo to opravdu pěkné. Když je příbuzní brali domů, tak na ten Štědrý den nešly za živý svět. Ony měly nadílku a potom k večeři normálně polévku, ryby, salát, štrůdl. Na Hod Boží měly vánočky. To naši pekly z 35 kil mouky a potom, když je už dojedly, tak naši

pekly nové na Nový rok. A buchty mívaly tak často, koláče, všechno doma pečené. Takže se měly moc dobře.

V: A vy jste pak teprve měly svou štědrou večeři?

A: Ano, až se babičky navečeřely, rozdaly se dárky, všechno jsme uložily. Babičky si samy umývaly nádobí. A těm, co nemohly chodit, jsme chodily po pokojích zpívat se stromečky.

V: Tak měly opravdu hezké vánoce. A co vy? Dostávaly jste taky občas od někoho dárky?

A: Babičky měly malé důchody, tak od těch ani ne. Ale představená nám dávala, co bylo třeba. Třebas drogerii a takové potřebné věci.

V: Drobnosti a tak.

A: My jsme byly spokojené, naše generace byla za všechno vděčná.

V: Ano, stačilo málo.

A: Už to zavřete!

Ve Štěkni, dne 31. 3. 2017

DOLEJŠÍ Vojtěch, *Rudé Právo*

Rozvratná činnost řádových kněží ve službách imperialistů

Proces s deseti představiteli mnišských řádů vysunul do popředí pozornosti veškerou činnost církevních řádů, klášterů a řádových kněží. V průběhu procesu bylo čteno 20 různých spisů, ze kterých vyplynulo, že nejenom obžalovaní, nýbrž i členové dalších církevních řádů se zabývali rozvratnou protistátní činností a špionáží a činili tak z nenávisti k lidově demokratické republice jako nástroj nepřátelské politiky cizí moci Vatikánu. Přitom nejhanebnějším způsobem podváděli prosté věřící. Je jen málo klášterů v celé republice, jejichž členové by se prokazatelně nezúčastnili této činnosti, při čemž hlavním úkolem všech těchto řádů byla a je špionáž, určená dnes prostřednictvím Vatikánu pro americké imperialisty.

Tuto úlohu zvláště dobře umožňuje plnit mezinárodní a mezistátní organizace církevních řádů. Církevní řády jsou vyňaty z pravomoci biskupů a arcibiskupů a podléhají každý svému nejvyššímu představenému, generálovi řádu, jehož sídlem je zpravidla Řím. Slib slepé poslušnosti, který skládají členové řádu, činí z nich nástroj, zvláště hodný k plnění všech příkazů, z nichž na prvním místě se žádá podávání informací řádovým představeným přes opaty a provinciály až ke generálům řádů do Říma.

Činnost obžalovaných příslušníků pěti různých řádů – byli to jesuité, premonstráti, redemptoristé, dominikáni a františkáni – byla důkladně osvětlena obžalovacím spisem, průběhem procesu a rozsudkem.

To však není ani zdaleka veškerá protistátní činnost příslušníků různých řádů.

Bývalý opat kláštera benediktinů v Broumově Hubert Felbr s řeholním knězem Bedřichem Machem a Elfridou Grimmovou odcizili různé šperky, opatské prsteny, církevní roucha a pokusili se je propašovat do Bavorska. Mezi šperky byl opatský zlatý kříž ve váze 235 g, mnoho prstenů s diamanty a jiné cenné předměty. To je jen několik dokladů vybraných z velkého množství, které osvětlují protistátní činnost katolických klášterů a příslušníků církevních řádů. Nejsou zde jmenovány známé případy osvětlené při posledním procesu, v němž byla osvětlena činnost jesuitů, redemptoristů, premonstrátů a příslušníků dalších řádů. Všechny tyto doklady ukazují však jedno, že kláštery staly se hnízdem rozvratu, střediskem protistátní činnosti, útočištěm protistátních zločinců.

V souhlasných projevech, které jsme dostávali a neustále dostáváme k spravedlivému rozsudku nad řádovými kněžími, upozorňovali pisatelé také na nevyužité prostory mnohých klášterů.

Nyní máme po ruce přesná fakta o nevyužitých klášterních budovách. Tak na příklad v Hradci Králové obývá 6 jesuitů 16 místností, v Bechyni 4 františkáni 22 místností, ve Filipově 3 redemptoristé 16 místností, v Praze na Strahově obývá 29 řeholníků 70 místností a v Opavě dokonce 1 řeholník tak zvaného řádu německých rytířů obývá sám 30 místností atd.

V tomto prostředí, přístupným jen několika zasvěcencům, dařilo se pak rozvratným plánům. Nevyužité budovy klášterů proměňovali agenti Vatikánu ve skladiště zbraní proti republice a skrývali v nich protistátní spiklence. Měli k tomu dost místa a také ho plně využívali. Z klášterů byla organisována rozsáhlá špionáž ve prospěch Vatikánu a tím ve prospěch amerických válečných štváčů. Je proto samozřejmé, že stát nemůže nečinně přihlížet této zločinecké činnosti. Kdo se dopustí protistátních činů, nemůže ujít spravedlivému trestu.

Praha, 16. 4. 1950

Seznam generálních představených CJ

1609–1645	WARD Mary
1645–1654	BABTHORPE Barbara
1654–1667	POYNTZ Mary
1667–1997	DAWSON Cathrine
1697–1711	BABTHORPE Mary Anne
1711–1720	BABTHORPE Agnes
1720–1743	SCHNEG Magdalena
1743–1750	VON HAUSER Francesca
1759–1784	VON MANSTORFF Francisca
1784–1794	VON HORMAYR Anna
1794–1809	VON SCHAFFMANN Ernesta
1840–1857	DI GRACHO Catherina
1857–1865	DI GRACHO Elizabeth
1865–1889	PAUR Maria
1889–1911	BLUME Elisa
1911–1929	WILD Isabella
1929–1943	STEGMÜLLER Damascena
1943–1947	KIRSCH Alba
1947–1953	VON KETTENBURG Augusta
1953–1975	SOLZBACHER Edelburga
1975–1984	WETTER Immolata
1984–1993	PELLI Michaela
1993–2002	PAK Annutiata
2002–2011	MECKL Mechtild
2011–	LIVESEY Jane

Seznam provinciálních představených, Česká provincie se sídlem ve Štěkni

1921–1930	ŠIRKOVÁ Helena
1930–1948	STUHLÁ Marie
1948–1958	HOPPEOVÁ Pavla
1958–1968	ŠIRKOVÁ Helena, představená v utajení

1968–1980	VON SCHWERDTNER Raphaela
1980–1992	PELIKÁNOVÁ Augustina
1993–2001	MAČANGOVÁ Michaela
2001–	VASILOVÁ Terézie

Seznam místních představených, Česká provincie, ústav u sv. Josefa v Praze

1745–	WURMBRANDT Isabella
	VON PÖTTING Klara
	MALÁ VON FROMMBERG Ludmila
	STIRBA VON STIRBITZ Susana
	GOTTLIEBOVÁ Barbora
1912–1921	ŠÍRKOVÁ Helena
1940–	KRAFFEROVÁ Jana
1949–1950	KRAFFEROVÁ Jana

Seznam místních představených, Česká provincie, ústav ve Vinoři

1921–1925	LOYDOVÁ Zdeňka
-----------	----------------

Seznam místních představených, Česká provincie, ústav ve Štěkni

1921–1924	BEDŘICHOVÁ Josefina
1930–1933	STRÁNSKÁ Leontýna
1933–1940	STUHLÁ Marie
1940–1943	GLEISINGEROVÁ Matylda
1949–	NEDVĚDOVÁ Gabriela
1968–1980	SCHWERDTNEROVÁ Rapfaela
1980–1985	PELIKÁNOVÁ Augustina
1990–1992	PELIKÁNOVÁ Augustina
1993–2001	MAČANGOVÁ Michaela

2001– VASILEOVÁ Terézie

Seznam místních představených, Česká provincie, ústav ve Svojsicích

1925–1927 LOYDOVÁ Zdeňka
1927–1929 STUHLÁ Marie
1929– GLEISINGEROVÁ Barbora

1943–1946 GLEISINGEROVÁ Matylda
1946–1949 MAKOVIČOVÁ Františka
1949–1955 FAKTOROVÁ Magdaléna
1955–1958 HOPPEOVÁ Pavla

Seznam místních představených, Česká provincie, ústav v Nýrsku

1921–1927 KÖHLEROVÁ Aloisie
1929–1930 STRÁNSKÁ Leontýna
1930–1931 FIALOVÁ Božena
1931– KÖHLEROVÁ Aloisie
1945–1949 KUČEROVÁ Terezie
1949–1950 STUHLÁ Marie

Seznam místních představených, Česká provincie, ústav v Dobré Vodě

DIVOKÁ Anežka

Seznam místních představených, Česká provincie, ústav v Fiano Romano, Itálie

ŠÍRKOVÁ Helena

Seznam provinciálních představených, Slovenská provincie se sídlem v Bratislavě

1941–1970 ABSOLONOVÁ Margaréta
1970–1982 MAGDOLENOVÁ Antoneta
1982–1994 VÍZNEROVÁ Ida
1994–2000 PIPKOVÁ Lúcia
2000–2006 BUGOŠOVÁ Helena
2006–2012 MILCOVÁ Júlia
2012– BUGOŠOVÁ Helena

Seznam místních představených, Slovenská provincie, Ústav Sancta Maria, Prešov

1882–1893	ERNYEIOVÁ Anna
1893–1903	BOHUNICKÁ Izabella
1903–1909	GÁRDONYIOVÁ Mária
1909–1912	HÁJKOVÁ Irena
1912–1917	FITTLEROVÁ Rozália
1917–1921	ČERNÁ Irena
1921–1930	DITTRICHOVÁ Mária
1930–1933	FLÍDROVÁ Anna
1933–1934	DITTRICHOVÁ Mária
1934–1946	ABSOLONOVÁ Margaréta
1946–1949	SCHLOSSÁROVÁ Valéria
1949–1950	GALLOVÁ Alžběta
1990–1991	HOVANČÁKOVÁ Annunciata
1991–1998	BUGOŠOVÁ Helena
1998–2008	KÁČOVÁ Maristella
2008–2011	ŠČASNÁ Jana
2011–2012	BUGOŠOVÁ Helena
2012–	HAVANIČOVÁ Laura

Obrazová příloha

1. **Solzbacher Edelburga**, 1. generální představená, 1953–1975

2. **Wetter Immolata**, 2. generální představená, 1975–1984

3. **Pelli Michaela**, 3. generální představená, 1984–1993

4. **Pak Annutiata**, 4. generální představená, 1993–2002

5. **Meckl Mechtild**, 5. generální představená, 2002–2011

6. **Livesey Jane**, 6. generální představená, 2011–

7. **Šírková Helena**, 1. představená české provincie, 1921–1930, 1958–1968

8. **Stuchlá Marie**, 2. představená české provincie, 1930–1949

9. **Hoppeová Pavla**, 3. představená české provincie, 1949–1958

10. **Schwerdtnerová Raphaela**, 4. představená české provincie, 1968–1980

11. **Pelikánová Augustina**, 5. představená české provincie, 1980–1992

12. **Mačangová Michaela**, 6. představená české provincie, 1992–2001

13. **Vasiľová Terézia**, 7. představená české provincie, 2001–

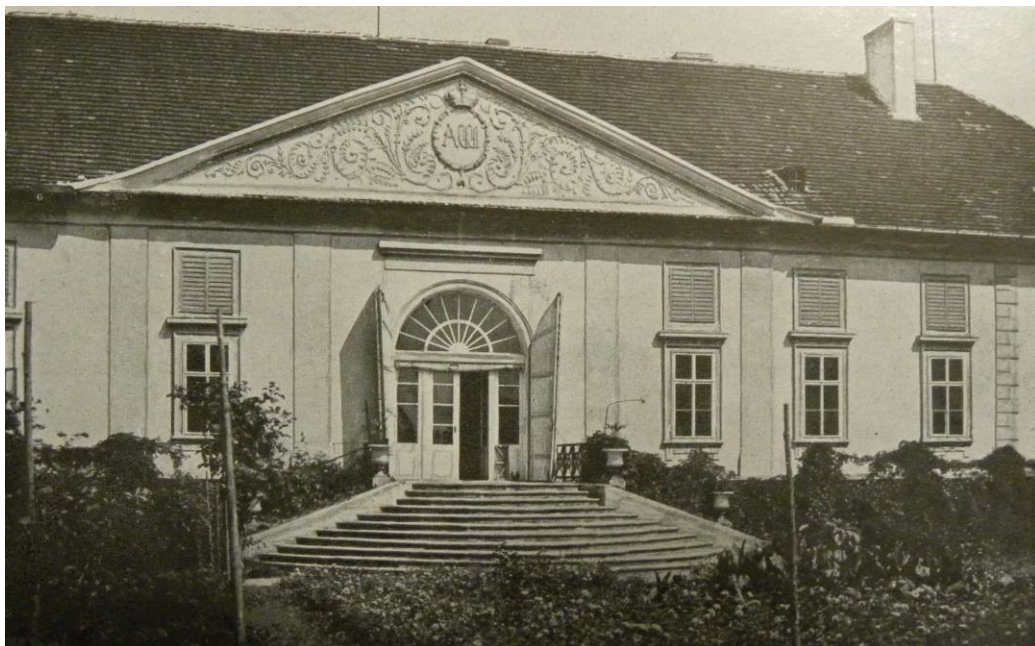
14. **Bugošová Helena**, 7. představená slovenské provincie, 2012–

15. **Castigloine de Gonzaga Josefina**, generální představená Sankt Pölten, rok 1880, Štěkeň, Modrá jídelna

16. **Auerspergová Ernestina (Arnoštka)**, sestra IBMV v Praze, po roce 1745, olej na plátně, v. 80 cm, Štěkeň, Modrá jídelna

17. Štěkeň, ústav sester IBMV, 17. století, stav po roce 1930, pohled od západu

18. Štěkeň, ústav sester IBMV, 17. století, stav po roce 1930, pohled od jihu

19. Svojišice, ústav sester IBMV, 17. století, stav po roce 1960

20. Nýrsko, ústav sester IBMV, 19. století, stav po roce 1930, pohled severovýchodu

21. **Fiano Romano u Říma**, ústav sester IBMV, stav po roce 1930, pohled od jihu

22. **Dobrá Voda u Nových Hradů**, fara, počátek 18. století, stav v roce 1976, pohled od jihu. Štěkeň

23. **Vnoř**, ústav sester IBMV, počátek 17. století, stav mezi lety 1920–1925, pohled od jihu

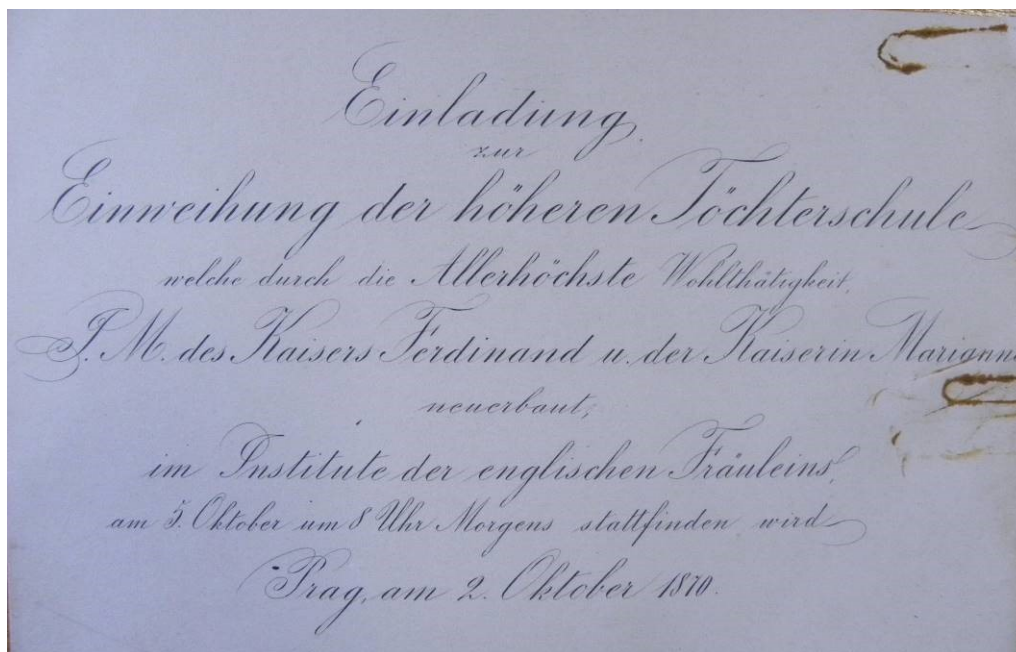
24. **Vnoř**, ústav sester IBMV, počátek 17. století, stav mezi lety 1920–1925, pohled od jihozápadu

25. **Sestry IBMV**, ústav sv. Josef, 1. řada zleva: Š. Hrochová, M. Dittrichová; 2. řada zleva: F. Kaplanová, B. Gottlieblová, M. Timmerová; 3. řada zleva: Köhlerová, M. Jiříková, E. Vidnerová, Praha, 1896

26. **Praha**, sestry mater IBMV, 1897

27. Ústav sv. Josefa, Praha, pozvánka na vysvěcení nové školní budovy sester zřízené nákladem císaře Ferdinanda V. a jeho choti, 2. říjen 1870

Zahl 14

Privat-Mädchen Volksschule mit dem Öffentlichkeitsrechte im Institute der englischen Fräulein zu Prag.

Nachricht.

Baronesse Karaisl Paula

Schülerin der II Klasse, bewährte sich im III Vierteljahre, wie folgt:
Im sittlichen Betragen I, im Schulbesuche I*), im Fleiße I

In der Religion		In der Geschichte
In der deutschen Sprache	im Lesen I	In der Naturkunde I
	in der Sprachlehre und Rechtschreibung I	Im Schreiben 2
	im schriftlichen Gedankenausdruck	Im Zeichnen 2
Im Rechnen	2	Im Singen
In der Formenlehre		Im Turnen
In der Erdkunde		In der böhmischen Sprache
In der französischen Sprache		In Handarbeiten I

*) Zahl der veräumten Leseunden 10 davon entschuldigt 10 unentschuldigt 0

Prag, den 14. Juli 1881. *Il. Hofmeister v. J. J. J. J.*

Martha Willmann
Klassenlehrerin

Geroin Galland
Klassenlehrerin

Druck von Hiltl & Slevars in Prag. 1881.

28. Karaisl Paula, vysvědčení baronesy studující ve 2. třídě, ve třetím čtvrtletí studia, ze 14. července 1881, vydal ústav sester IBMV u sv. Josefa, Praha

Schuljahr. 1894-95.

Das Pädagogische Institut am 17. August 1894 mit
seinem feierlichen Gottesdienste eröffnet.

Personalstand.

1. Amalie Müller, Pädagogin
2. Josef Maleček, b. b. Professor in d. a. Natur, Naturgef.
3. Marie Vogl, Stoffschneiderei 1. Cl.
4. Albine Rodber " " 2. "
5. Marie Dittrich " " 3. "
6. Olga Stuchly " " 4. "
5. Walb. Timmer " " 5. "
8. Anna Fischer Ru. gr. F. 6. 7. 8. Cl.
9. Marie Jirik D. 8. Cl. Th. 6. 7. 8. Cl. Zif. 6. 7. Cl.
10. Anna Pfeffer Geo. F. 2. 7. u. 8. Cl.
11. Emilie Vidner D. A. G. Geo. 2. 6. Cl.
12. Rosa Zobel N. 6. 7. 8. Cl.
13. Beatrix Cvrcek Ind. L. 7. u. 8. Cl.
14. Victoria Zifler " " 7. u. 8. Cl.
15. Marie Hroch " " 4. u. 5. Cl.
16. Marie Kabeláč " " 3. 4. 5. Cl.
17. Florentine Kaplan " 6. Cl.
18. Juliana Houška B. Spr. 3. 4. 5. 6. 7. 8. Cl.
19. Aloisia Köhler Fr. Spr. 2. Spr.
20. Clotilde Neudek " " 3. "
21. Anna Tumpach " " 1. "
22. Josef Kačaba Sp. Spr. 3. 5. 6. 7. 8. Cl.
23. Anna Richter Pädagog. I. VI. Cl. 6. u. 15. Nov. 1894.

29. Ústav sv. Josefa, Praha, Seznam vyučujících ve školním roce 1894–1895; 1. Amálie Müller, 2. Josef Maleček, 3. Marie Vogl, 4. Albine Rodber, 5. Marie Dittrich, 6. Olga Stuchly, 7. Waltburga Timmer, 8. Anna Fischer, 9. Marie Jirik, 10. Anna Pfeffer, 11. Emilie Vidner, 12. Rosa Zobel, 13. Beatrix Cvrcek, 14. Victoria Zifler, 15. Marie Hroch, 16. Marie Kabeláč, 17. Florentine Kaplan, 18. Juliana Houška, 19. Aloisia Köhler, 20. Clotilde Neudek, 21. Anna Tumpach, 22. Josef Kačaba, 23. Anna Richter. Schulkronik des Institutes der Englischen Fräulein (1891–1918/19)

1910-11.

Nro 79. Schmied Beta, Oberkanwerkerst.
aus Illagenfurt.
eingetreten am 9. Sept. 1910.
ausgetreten am 15. Juli 1911.

Nro 82. Weissenbach Kamilla Gerichtsratst.
aus Bischof-Teinitz.
eingetreten am 15. Sept. 1907.
ausgetreten am 6. Juli 1911.

Nro 87. Liebich Albertine, Schlosserstochter
aus Grulich.
eingetreten am 9. Sept. 1910.
ausgetreten am 6. Juli 1911.

Nro 88. Petermann Marie, Lehrerstochter,
aus Falkenau Böhmi.
eingetreten am 15. Sept. 1909.
ausgetreten am _____

Nro 90. Nosek Marie,
aus Rokitzan.
eingetreten am 15. Sept. 1910.
ausgetreten am _____

30. Katalog der Zöglinge im Institute B.M.V. der Englischen Fräulein Prag, školní rok 1910/1911, žáci pořadového čísla 9, 82, 87, 88 a 90

31. Šírková Helena, Praha ústav u sv. Josefa, 1903

32. Šírková Helena, představená ústavu u sv. Josefa, Praha, 1919

33. **Stegmüller Damascena**, generální představená, 1941

34. **Sr. Stránská Leontýna**, před rokem 1940

35. **Sr. Maradová Milada**, novicka, Štěkeň, 1935

36. **M. Nedvěďová Gabriela**, Štěkeň, před rokem 1940

37. Štěkeň, ústav sester IBMV, 17. století, pohled od jihu, 1941

38. Štěkeň, ústav sester IBMV, 17. století, pohled od severu, před rokem 1941

39. Štěkeň, vila Marie, postavena v letech 1931/1932, vyhořela 2. 10. 1944, stav kolem roku 1940, pohled od západu

40. Štěkeň, ústav sester IBMV, pokoj chovanek, rok 1941

41. Štěkeň, ústav sester IBMV, jídelna chovanek, rok 1941

42. Štěkeň, ústav sester IBMV, kaple v severním křídle, rok 1941

43. Štěkeň, ústav sester IBMV, salonek, rok 1941

44. Štěkeň, ústav sester IBMV, sál, rok 1941. V tomto pokoji přenocoval císař František Josef I. při vojenských manévrech konaných ve Štětkni v roce 1905

45. Štěkeň, ústav sester IBMV, sál, rok 1941

46. Štěkeň, ústav sester IBMV, Mons. Š. Bárta a Mons. Staněk, setkání u příležitosti apoštolského požehnání sv. Otce Pia XI. sestřím CJ, 28. 8. 1925

47. **Štěkeň**, ústav sester IBMV, skupinová fotografie chovanek s prelátem, vlevo sedí mater Šírková, po roce 1930

48. **Štěkeň**, komunita sester IBMV, v první řadě jsou kandidátky, za nimi klečí s bílým závojem novicky, stojící jsou mater a sorores, po roce 1930

49. **Štěkeň**, ústav sester IBMV, M. Rosa, M. Marie Stránská, M. Ignácie, M. Leontýna Stránská, M. Františka, M. Fialová, kolem roku 1937

50. **Štěkeň**, ústav sester IBMV, zleva sestry s černým závojem: M. Josefa, M. Jana Krafferová, M. Terezička (odešla), v bílém závoji sr. Tarsicie a Alfonsa, asi rok 1932

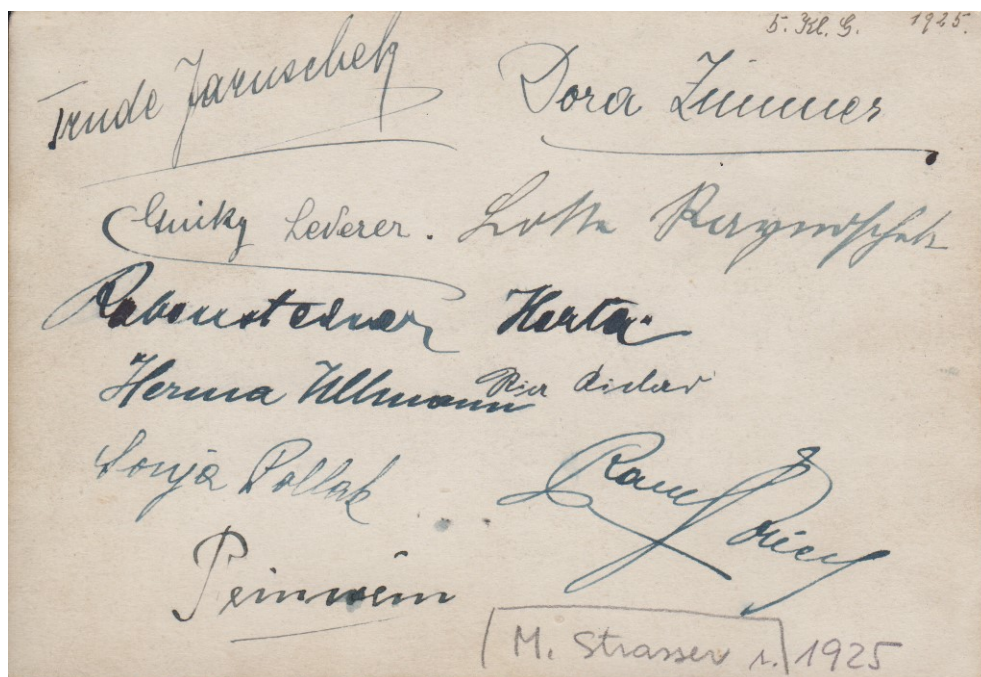
51. **Štěkeň**, ústav sester IBMV, M. Raphaela Schwerdtnerová s chovankami, rok 1947

52. **Svojšice**, ústav sester IBMV, polovina 17. století, pohled od jihu, kolem roku 1930

53. Svojšice, ústav sester IBMV, učebna s chovankami, avers, rok 1925

54. Svojšice, ústav sester IBMV, učebna s chovankami, revers, rok 1925

55. Svojšice, ústav sester IBMV, besídka chovanek, školní rok 1930/1931

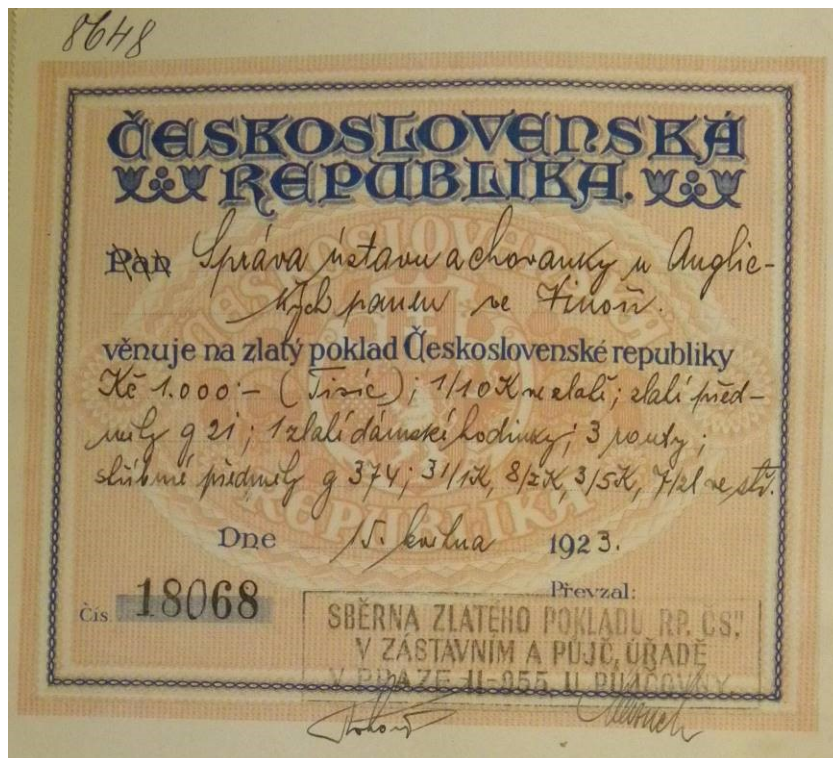
56. Svojšice, skupinová fotografie s chovankami, rok 1930

57. **Dobřichov**, výlet sester s chovankami, 14. 9. 1929

58. **Praha-Hradčany**, výlet sester s chovankami, fotografovala Mája Hirschmanová, dne 29. 5. 1936

59. **Svojšice**, pamětní kniha ústavu sester IBMV, potvrzení o daru na zlatý poklad Československa, vystaveno 15. 5. 1923

60. **Vinoř**, ústav sester IBMV, R.D. B. Dohalský, arcibiskup pražský F. Kordač, nuncius Marmaggi, S.M. Z. Loydová, R.D. Ptáček, fotografováno dne 20. 5. 1925

61. Nýrsko, ústav sester IBMV, 19. století, rok 1930, pohled od severovýchodu

62. Nýrsko, ústav sester IBMV, 19. století, rok 1996, pohled od severovýchodu

63. Nýrsko, ústav sester IBMV, obchodní škola, po roce 1930

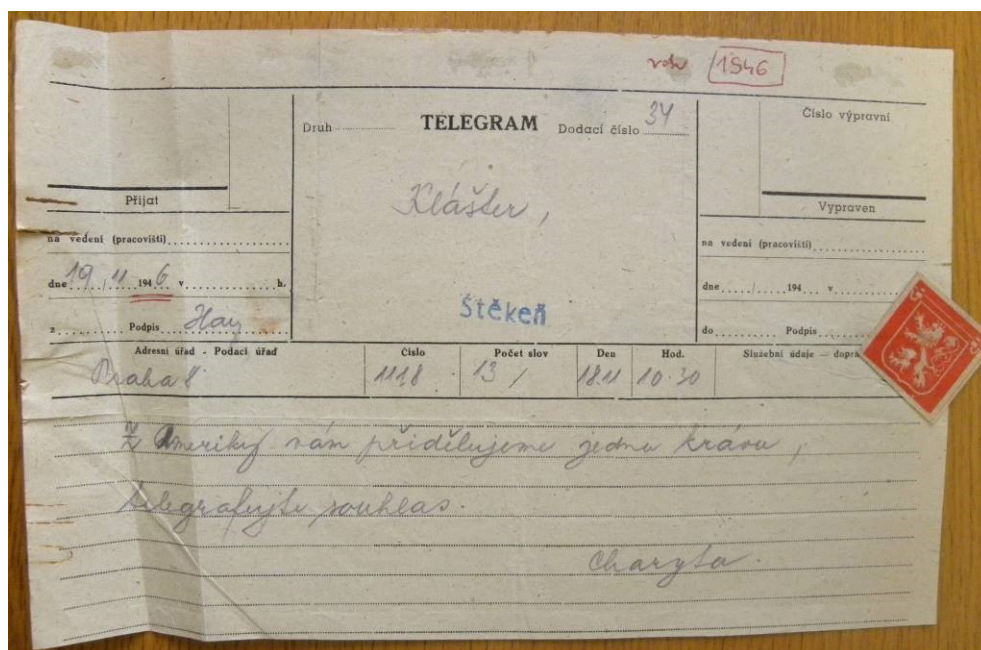
64. Nýrsko, ústav sester IBMV, prázdninový pobyt dívek, 1947

65. Nýrsko, ústav sester IBMV, kaple, před rokem 1948

66. Nýrsko, vila Hubertus, rekreační dům sester IBMV, zakoupen 1917, stav po roce 1930, pohled od jihovýchodu

67. Štěkeň, telegram sestrám do Štěkně znění: Z Ameriky vám přidělujeme jednu krávu, telegrafujte souhlas, Charyta. Odesláno 18. 11. 1946, přijat 19. 11. 1946

68. Štěkeň, řeholní sestry po příjezdu na svou zdravotní dovolenou, rok 1949

69. Štětkeň, zámek, pohřeb Heleny Šírkové, 25. 4. 1968

70. P. Šilhan František X. SJ, zpovědník sester a vizitátor v roce 1949, fotografie po roce 1970

71. **Sr. Vaňková Helena**, Štěkeň, 1970

72. **Neznámé místo**, momentka sester, po roce 1980

73. **Dobrá Voda**, charitní dům sester, sr. Cyrila Pinková, po roce 1985

74. **S.M. Pelikánová Augustina**, sr. **Schwerdtnerová Raphaela**, před rokem 1990

75. **Wetter Immolata**, generální představená CJ, **Schwerdtnerová Raphaela**, Německo, před rokem 1990

76. **Štěkeň**, setkání provinciálních představených, třetí zleva **A. Pelikánová**, čtvrtá zleva **R. Schwerdtnerová**, 1990

77. **Ascot**, Velká Británie, generální kongregace CJ, zleva sr. Anežka Divoká, S.M. Michaela Mačangová, sr. Agustina Pelikánová, 30. 8 .1993

78. **Mount Grace**, Velká Británie, poutní místo Mary Ward, v kapli zemřela bývalá provinciální představená A. Pelikánová dne 1. 9. 1993, 1. 9. 1993

79. Sr. Magdolená Antoneta (1920–2017), 2015

80. Magdolená Antoneta, kresba vznikla v kláštře v Oseku po roce 1955, kopie, 2017

81. **Horní Maxov**, návrat s chovanci ze ZOO Liberec, 1963 až 1965

82. **Horní Maxov**, návrat z vycházky, 1963 až 1965

83. **Horní Maxov**, centrum obce, rok 1965, pohled od jihovýchodu

84. **Horní Maxov**, setkání chovanců různých ústavů, 1968

85. **Jablonec nad Nisou?**, cesta do města s chovanci ústavu z Horního Maxova, 1968

86. **Horní Maxov**, sestřičky s chovanci ústavu, 1981 až 1983

87. **Horní Maxov**, sportovní olympiáda ústavů, po roce 1980

88. **Báč**, Slovensko, bývalý františkánský konvent z roku 1675, pohled od jihozápadu, stav k 10. 11. 2017

89. **Báč**, Slovensko, křížová cesta u františkánského konventu z roku 1837, stav k 10. 11. 2017, pohled od severovýchodu

90. **Báč**, Slovensko, dům kandidátek tzv. Marianum, postaveno po roce 1990, stav k 10. 11. 2017, pohled od severozápadu

91. **Báč**, Slovensko, dům novicек s novou pekárnou hostií, postaveno po roce 1990, stav k 10. 11. 2017, pohled od západu

92. **Báč**, Slovensko, okno ošetrovny charitního domu sester IBMV, detail, stav k 10. 11. 2017, pohled od jihu

93. **Báč**, Slovensko, nový hřbitov, hrob S.M. Margaréty Absolonové, 1. provinciální představené slovenské provincie, 10. 11. 2017, pohled od jihu

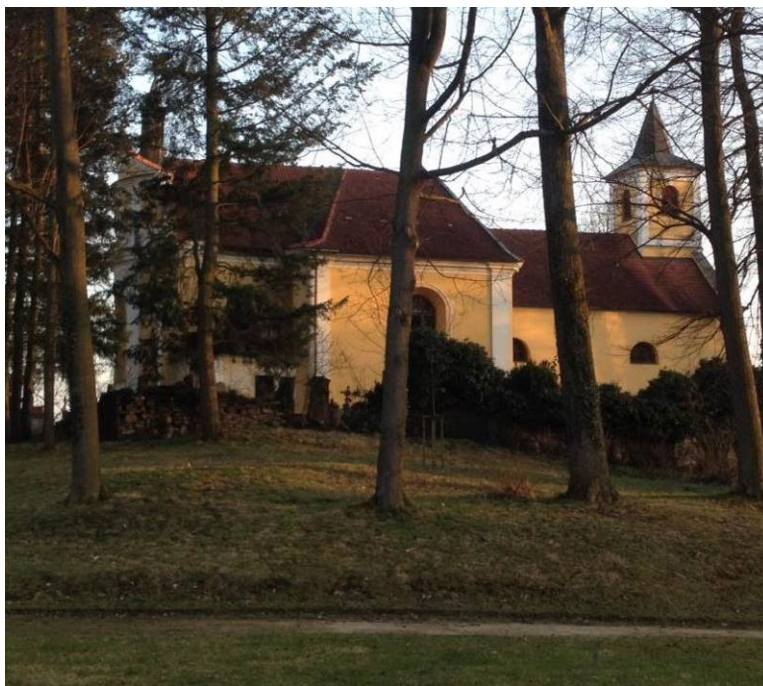
94. **Báč**, Slovensko, nový hřbitov, pohřebišťe sester CJ, 10. 11. 2017, pohled od jihozápadu

95. **Prešov**, Slovensko, Dům sv. Josefa sester CJ, 26. 9. 2017, pohled od severovýchodu

96. **Prešov**, Slovensko, Dům sv. Josefa sester CJ, kaple, 26. 9. 2017, pohled od jihu

97. **Štěkeň**, patronátní kostel sv. Mikuláše, 17. století, stav k 7. 4. 2017, pohled od severu

98. **Štěkeň**, Dům Panny Marie sester CJ, 17. století, stav k 7. 4. 2018, pohled od jihozápadu

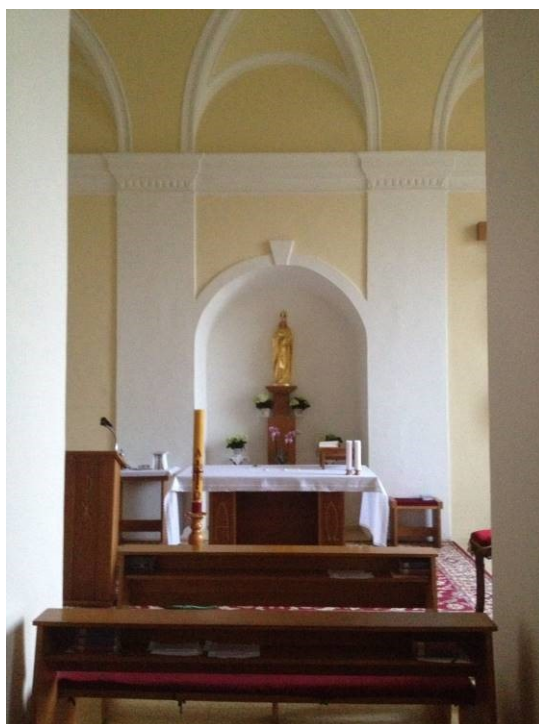
99. Štěkeň, Dům Panny Marie sester CJ, 17. století, 7. 4. 2018, pohled od západu

100. Štěkeň, Dům Panny Marie sester CJ, 17. století, 7. 4. 2018, pohled od severozápadu

101. **Štěkeň**, Dům Panny Marie sester CJ, 17. století, 7. 4. 2018, pohled od severovýchodu

102. **Štěkeň**, Dům Panny Marie sester CJ, 17. století, kaple v severním křídle zámku, 7. 4. 2018

103. **Sr. Milada Maradová**, narozena 28. 2. 1917, v řeholi je od roku 1935, snímek ze dne 7. 4. 2018, Štětkeň

104. **Sr. Aloisie Britvíková**, narozena 1. 10. 1931, v řeholi je od roku 1948, snímek ze dne 7. 4. 2018, Štětkeň

105. **Svojšice**, komunita sester CJ, první řada zleva: sr. Theonila Křížanová (+1958), sr. Prokopie Miechová (+1962), sr. Zdeňka Loydová (+1966), sr. Leontýna Stránská (+1960), sr. Marie Stuchlá (+1959), sr. Magdaléna Faktorová (+2000); stojící sestry zleva: sr. Františka Makovičová (+1976), sr. Dolores Žiaková (+2005), sr. Klotilda Kolářová (+1987), sr. Věnceslava Kolářová (+2008), sr. Ludmila Ptáčková (+1972), sr. Markéta Priadková (+1994), sr. Milada Maradová, sr. Anna Benedikovičová (+1986), sr. Bergmana Jíříková (+1972), sr. Klára Braciníková (+1981), sr. Antonie Kocmaníková (+1982), sr. Stanislava Bláhová (+1990), sr. Josefa Faiblová (+1974), sr. Ignácie Kubelková (+1957), kolem roku 1950

106. **Sr. Filipeková Flávie**, 2013

107. Štěkeň, Dům Panny Marie, refektář sester, 7. 4. 2018

108. Štěkeň, Dům Panny Marie, návrat z nákupu, zleva sr. Emanuela, sr. Eugénie, 7. 4. 2018

109. **Dobrá Voda u Nových Hradů**, fara a kostel Panny Marie Těšitelky z roku 1706, sestry zde žily v letech 1976 až 2001, 1993, pohled od jihu

110. **Dobrá Voda u Nových Hradů**, komunita sester, horní řada zleva: sr. Helena, sr. Cyrila, sr. Aloisie, sr. Ladislava, sr. Božena, sr. Raphaela, sr. Ludvíka, sr. Annunciáta, sr. Vladimíra, dolní řada zleva: sr. Věnceslava, sr. Jolanta, sr. Miriam, sr. Anežka, sr. Svatomíra, sr. Magdaléna, sr. Zdislava, 1993

Pracovní hodnocení

Jméno: Filipeková Magdaléna
Datum narození: 14.9.1951
Třídní původ: úřednický
Pracovní funkce: staniční sestra
Název organizace: ÚSP Horní Maxov

Magdaléna Filipeková pracuje v našem zařízení od roku 1973, jako staniční sestra od roku 1979. Své povinnosti si plní velmi svědomitě a obětavě a vede k tomu i své spolupracovnice; radí jim a pomáhá k dobrému plnění jejich pracovních povinností. Ochotně se zapojí do každé činnosti a práce v ústavu. Má velmi dobrý přístup ke svěřencům i spolupracovníkům. Její odbornost je na velmi vysoké úrovni, hlavně v ošetřování svěřenců a péči o ně jsou hodnoceny ne jenom odborníky při různých vyšetřeních, ale i rodiči. V kolektivu zaměstnanců je velmi oblíbená pro její ochotu a dobrý vztah k lidem, Rada upozorní a pomůže v různých okolnostech na pracovištích. Kritiku přijímá od svých nadřízených bez výhrad. Ochotně přijímá odpovědné úkoly, v jednání je čestná a zásadová. Snaží se o vytvoření příjemného, přátelského ovzduší. Vzhledem k této její vzácné vlastnosti, pod jejím vedením touto formou dokázala, že i nižší zdravotnický personál dosáhl vysoké odbornosti ve vztahu ke svěřencům, což je hodnoceno hlavně na schůzkách rodičovského sdružení rodiči. Politicky není organizována, avšak rychle reaguje na změny, které vyplývají ze stranických usnesení. Ve volném čase pracuje aktivně pro sociálně zdravotní komisi Lučany v péči o staré občany a poskytování první pomoci v Horním Maxově. U příležitosti 20.výročí založení ústavu v roce 1983 jí byl udělen titul vzorný pracovník. Vzhledem k její dlouholeté praxi, jak odborné a kvalitní práci, vztahu k pracovníkům, které dobře vede, je navržena jako kádrová rezerva za vrchní sestru, kterou již léta zastupuje.

Vyjádření hodnoceného

18/6/87 *panková*

podpis hodnoceného

Podpis odpovědného pracovníka

panková

111. Sr. Filipeková Flávie, pracovní hodnocení ze dne 18. 6. 1987

Kuchařka 1911

Cukrovinky

Paragrafy. (karty.)

$\frac{1}{4}$ kg mlet. manelli, $\frac{1}{4}$ kg cukru, šleš s vanil. 3 celá vejce se propracují, trochu s moukou vyválí a formičkou vypečí, pak se to dá péci a ude-
lá se a peče se to a dá se pit do trouby umít.

Čed: 1 bílek, hodné fluc. cukru, by to bylo husté, hodné dlouho přit,
pak pomarat, ac prostřed dít $\frac{1}{2}$ dloupané mandle.

Dvě mletosti (kuchutiny.)

$\frac{1}{2}$ kg mouky, 10 ctg másla, 10 ctg cukru, 4 sloudky, 4 bíce bílého vna,
4 bíce mléka a trochu soli, propracují se na vále, až se utvoří
hladké těsto a dělá se na něm bublinky. Pak se rozválí na plech
silný, močká se řádkem štvečky, kradý se trochu proužkat a dá
se na sádko smarit.

Keks

12 ctg dk čist. másla, 2 háv. bísky spina sul amonium, 20
20 hal. vanil. vj cukru, 4 celá vejce, 25 ctg fluc. cukru, 4 hod. přit.
Pak přidá $\frac{1}{4}$ kg mouky vypečat formičkami, stuhallen
vytláči se vorek. Dít přit horhá trouba. Klade se
na pomaranj plech.

Moučkové placky.

23 ctg másla, 14 ctg strouh. manelli, 21 ctg cukru, 3 ctg mou

112. Kuchařka CJ, volný list, avers, 1911

113. **Sr. Maradová Milada**, oslava 99 let, zleva. Václav Sládek O.Cr., Milada Maradová CJ, Jaroslav Ptáček O.Cr., Leo Gallas O.Cr., 28. 2. 2016, Štěkeň

114. **Sr. Maradová Milada**, oslava 80. let v řeholi, zleva: J.M. Josef Šedivý O.Cr., 48. generál a velmistr řádu, Milada Maradová CJ, Václav Sládek O.Cr., 15. 9. 2015, Štěkeň

115. **Praha**, kostel sv. Františka z Assisi, jáhenské svěcení autora práce, zleva S.M. Beatrix Bukovinská, sr. Emanuela Demočková, S.M. Terézie Vasil'ová, S.M. Flávie Filipeková, horní řada zleva: Václav Sládek, Mons. František Radkovský, 28. 8. 2017

Seznam vyobrazení

1. **Solzbacher Edelburga**, 1. generální představená, 1953–1975. Foto: archiv CJ
2. **Wetter Immolata**, 2. generální představená, 1975–1984. Foto: archiv CJ
3. **Pelli Michaela**, 3. generální představená, 1984–1993. Foto: archiv CJ
4. **Pak Annutiata**, 4. generální představená, 1993–2002. Foto: archiv CJ
5. **Meckl Mechtild**, 5. generální představená, 2002–2011. Foto: archiv CJ
6. **Livesey Jane**, 6. generální představená, 2011–. Foto: archiv CJ
7. **Šírková Helena**, 1. představená české provincie, 1921–1930, 1958–1968.
Foto: archiv CJ
8. **Stuchlá Marie**, 2. představená české provincie, 1930–1949. Foto: archiv CJ
9. **Hoppeová Pavla**, 3. představená české provincie, 1949–1958. Foto: archiv CJ
10. **Schwerdtnerová Raphaela**, 4. představená české provincie, 1968–1980.
Foto: archiv CJ
11. **Pelikánová Augustina**, 5. představená české provincie, 1980–1992. Foto: archiv CJ
12. **Mačangová Michaela**, 6. představená české provincie, 1992–2001. Foto: archiv CJ
13. **Vasil'ová Terézia**, 7. představená české provincie, 2001–. Foto: archiv CJ
14. **Bugošová Helena**, 7. představená slovenské provincie, 2012–. Foto: archiv CJ
15. **Castigloine de Gonzaga Josefina**, generální představená Sankt Pölten, rok 1880, Štěkeň, Modrá jídelna. Foto: autor
16. **Auerspergová Ernestina** (Arnoštka), sestra IBMV v Praze, po roce 1745, olej na plátně, v. 80 cm, Štěkeň, Modrá jídelna. Foto: autor
17. **Štěkeň**, ústav sester IBMV, 17. století, stav po roce 1930, pohled od západu.
Foto: archiv CJ
18. **Štěkeň**, ústav sester IBMV, 17. století, stav po roce 1930, pohled od jihu.
Foto: archiv CJ
19. **Svojšice**, ústav sester IBMV, 17. století, stav po roce 1960, pohled od západu.
Foto: archiv CJ
20. **Nýrsko**, ústav sester IBMV, 19. století, stav po roce 1930, pohled severovýchodu.
Foto: archiv CJ
21. **Fiano Romano u Říma**, ústav sester IBMV, stav po roce 1930, pohled od jihu.
Foto: archiv CJ
22. **Dobrá Voda u Nových Hradů**, fara, počátek 18. století, stav v roce 1976, pohled od jihu. Foto: archiv CJ

23. **Vinoř**, ústav sester IBMV, počátek 17. století, stav mezi lety 1920–1925, pohled od jihu. Foto: archiv CJ
24. **Vinoř**, ústav sester IBMV, počátek 17. století, stav mezi lety 1920–1925, pohled od jihozápadu. Foto: archiv CJ
25. **Sestry IBMV. ústav sv. Josef**, 1. řada zleva: Š. Hrochová, M. Dittrichová; 2. řada zleva: F. Kaplanová, B. Gottliebová, M. Timmerová; 3. řada zleva: Köhlerová, M. Jiříková, E. Vidnerová, Praha, 1896. Foto: archiv CJ
26. **Praha**, sestry mater IBMV, 1897. Foto: archiv CJ
27. **Ústav sv. Josefa**, Praha, pozvánka na vysvěcení nové školní budovy sester zřízené nákladem císaře Ferdinanda V. a jeho choti, 2. říjen 1870. Foto: archiv CJ
28. **Karaisl Paula**, vysvědčení baronesy studující ve 2. třídě, ve třetím čtvrtletí studia, ze 14. července 1881, vydal ústav sester IBMV u sv. Josefa, Praha. Foto: archiv CJ
29. **Ústav sv. Josefa**, Praha, Seznam vyučujících ve školním roce 1894–1895; 1. Amálie Müller, 2. Josef Maleček, 3. Marie Vogl, 4. Albine Rodber, 5. Marie Dittrich, 6. Olga Stuchly, 7. Waltburga Timmer, 8. Anna Fischer, 9. Marie Jiřík, 10. Anna Pfeffer, 11. Emilie Vidner, 12. Rosa Zobel, 13. Beatrix Cvreck, 14. Victoria Zifler, 15. Marie Hroch, 16. Marie Kabelač, 17. Florentine Kaplan, 18. Juliana Houška, 19. Aloisia Köhler, 20. Clotilde Neudek, 21. Anna Tumpach, 22. Josef Kačaba, 23. Anna Richter. Schulchronik des Institutes der Englischen Fräulein (1891–1918/19). Foto: archiv CJ
30. **Katalog der Zöglinge im Institute B.M.V. der Englischen Fräulein Prag**, školní rok 1910/1911, žáci pořadového čísla 9, 82, 87, 88 a 90. Foto: archiv CJ
31. **Šírková Helena**, Praha ústav u sv. Josefa, 1903. Foto: archiv CJ
32. **Šírková Helena**, představená ústavu u sv. Josefa, Praha, 1919. Foto: archiv CJ
33. **Stegmüller Damascena**, generální představená, 1941. Foto: archiv CJ
34. **Sr. Stránská Leontýna**, před rokem 1940. Foto: archiv CJ
35. **Sr. Maradová Milada**, novicka, Štěkeň, 1935. Foto: archiv CJ
36. **M. Nedvědová Gabriela**, Štěkeň, před rokem 1940. Foto: archiv CJ
37. **Štěkeň**, ústav sester IBMV, 17. století, pohled od jihu, 1941. Foto: archiv CJ
38. **Štěkeň**, ústav sester IBMV, 17. století, pohled od severu, před rokem 1941. Foto: archiv CJ
39. **Štěkeň**, vila Marie, postavena v letech 1931/1932, vyhořela 2. 10. 1944, stav kolem roku 1940, pohled od západu. Foto: archiv CJ
40. **Štěkeň**, ústav sester IBMV, pokoj chovaneček, rok 1941. Foto: archiv CJ

41. **Štěkeň**, ústav sester IBMV, jídelna chovanek, rok 1941. Foto: archiv CJ
42. **Štěkeň**, ústav sester IBMV, kaple v severním křídle, rok 1941. Foto: archiv CJ
43. **Štěkeň**, ústav sester IBMV, salonek, rok 1941. Foto: archiv CJ
44. **Štěkeň**, ústav sester IBMV, sál, rok 1941. V tomto pokoji přenocoval císař František Josef I. při vojenských manévrech konaných ve Štětkni v roce 1905. Foto: archiv CJ
45. **Štěkeň**, ústav sester IBMV, sál, rok 1941. Foto: archiv CJ
46. **Štěkeň**, ústav sester IBMV, Mons. Š. Bárta a Mons. Staněk, setkání u příležitosti apoštolského požehnání sv. Otce Pia XI. sestrám CJ, 28. 8. 1925. Foto: archiv CJ
47. **Štěkeň**, ústav sester IBMV, skupinové foto chovanek s prelátem, vlevo sedí mater Šírková, po roce 1930. Foto: archiv CJ
48. **Štěkeň**, komunita sester IBMV, v první řadě jsou kandidátky, za nimi klečí s bílým závojem novicky, stojící jsou mater a sorores, po roce 1930. Foto: archiv CJ
49. **Štěkeň**, ústav sester IBMV, M. Rosa, M. Marie Stránská, M. Ignácie, M. Leontýna Stránská, M. Františka, M. Fialová, kolem roku 1937. Foto: archiv CJ
50. **Štěkeň**, ústav sester IBMV, zleva sestry s černým závojem: M. Josefa, M. Jana Krafferová, M. Terezička (odešla), v bílém závoji sr. Tarsicie a Alfonsa, asi rok 1932. Foto: archiv CJ
51. **Štěkeň**, ústav sester IBMV, M. Raphaela Schwerdtnerová s chovankami, rok 1947. Foto: archiv CJ
52. **Svojsice**, ústav sester IBMV, polovina 17. století, pohled od jihu, kolem roku 1930. Foto: archiv CJ
53. **Svojsice**, ústav sester IBMV, učebna s chovankami, avers, rok 1925. Foto: archiv CJ
54. **Svojsice**, ústav sester IBMV, učebna s chovankami, revers, rok 1925. Foto: archiv CJ
55. **Svojsice**, ústav sester IBMV, besídka chovanek, školní rok 1930/1931. Foto: archiv CJ
56. **Svojsice**, skupinová fotografie s chovankami, rok 1930. Foto: archiv CJ
57. **Dobřichov**, výlet sester s chovankami, 14. 9. 1929. Foto: archiv CJ
58. **Praha-Hradčany**, výlet sester s chovankami, fotografovala Mája Hirschanová, dne 29. 5. 1936. Foto: archiv CJ
59. **Svojsice**, pamětní kniha ústavu sester IBMV, potvrzení o daru na zlatý poklad Československa, vystaveno 15. 5. 1923. Foto: archiv CJ

60. **Vinoř**, ústav sester IBMV, R.D. B. Dohalský, arcibiskup pražský F. Kordač, nuncius Marmaggi, S.M. Z. Loydová, R.D. Ptáček, fotografováno dne 20. 5. 1925.
Foto: archiv CJ
61. **Nýrsko**, ústav sester IBMV, 19. století, rok 1930, pohled od severovýchodu.
Foto: archiv CJ
62. **Nýrsko**, ústav sester IBMV, 19. století, rok 1996, pohled od severovýchodu.
Foto: archiv CJ
63. **Nýrsko**, ústav sester IBMV, obchodní škola, po roce 1930. Foto: archiv CJ
64. **Nýrsko**, ústav sester IBMV, prázdninový pobyt dívek, 1947. Foto: archiv CJ
65. **Nýrsko**, ústav sester IBMV, kaple, před rokem 1948. Foto: archiv CJ
66. **Nýrsko**, vila Hubertus, rekreační dům sester IBMV, zakoupen 1917, stav po roce 1930, pohled od jihovýchodu. Foto: archiv CJ
67. **Štěkeň**, telegram sestrám do Štěkně znění: Z Ameriky vám přidělujeme jednu krávu, telegrafujte souhlas, Charyta. Odesláno 18. 11. 1946, přijat 19. 11. 1946.
Foto: archiv CJ
68. **Štěkeň**, řeholní sestry po příjezdu na svou zdravotní dovolenou, rok 1949.
Foto: archiv CJ
69. **Štěkeň**, zámek, pohřeb Heleny Šírkové, 25. 4. 1968. Foto: archiv CJ
70. **P. Šilhan František X. SJ**, zpovědník sester a vizitátor v roce 1949, fotografie po roce 1970. Foto: archiv CJ
71. **Sr. Vaňková Helena**, Štěkeň, 1970. Foto: archiv CJ
72. **Neznámé místo**, momentka sester, po roce 1980. Foto: archiv CJ
73. **Dobrá Voda u Nových Hradů**, charitní dům sester, sr. Cyrila Pinková, po roce 1985. Foto: archiv CJ
74. **S.M. Pelikánová Augustina, sr. Schwerdtnerová Raphaela**, před rokem 1990.
Foto: archiv CJ
75. **Wetter Immolata**, generální představená CJ, Schwerdtnerová Raphaela, Německo, před rokem 1990. Foto: archiv CJ
76. **Štěkeň**, setkání provinciálních představených, třetí zleva A. Pelikánová, čtvrtá zleva R. Schwerdtnerová, 1990. Foto: archiv CJ
77. **Ascot**, Velká Británie, generální kongregace CJ, zleva sr. Anežka Divoká, S.M. Michaela Mačangová, sr. Agustina Pelikánová, 30. 8. 1993. Foto: archiv CJ
78. **Mount Grace**, Velká Británie, poutní místo Mary Ward, v kapli zemřela bývalá provinciální představená A. Pelikánová dne 1. 9. 1993, 1. 9. 1993. Foto: archiv CJ

79. **Sr. Magdolenová Antoneta** (1920–2017), 2015. Foto: archiv CJ
80. **Sr. Magdolenová Antoneta**, kresba vznikla v klášteře v Oseku po roce 1955, kopie, 2017. Foto: archiv CJ
81. **Horní Maxov**, návrat s chovanci ze ZOO Liberec, 1963 až 1965. Foto: archiv Domov Maxov
82. **Horní Maxov**, návrat z vycházky, 1963 až 1965. Foto: archiv Domov Maxov
83. **Horní Maxov**, centrum obce, rok 1965, pohled od jihovýchodu. Foto: archiv Domov Maxov
84. **Horní Maxov**, setkání chovanců různých ústavů, 1968. Foto: archiv Domov Maxov
85. **Jablonec nad Nisou?**, cesta do města s chovanci ústavu z Horního Maxova, 1968. Foto: archiv Domov Maxov
86. **Horní Maxov**, sestřičky s chovanci ústavu, 1981 až 1983. Foto: archiv Domov Maxov
87. **Horní Maxov**, sportovní olympiáda ústavů, po roce 1980. Foto: archiv Domov Maxov
88. **Báč**, Slovensko, bývalý františkánský konvent z roku 1675, pohled od jihozápadu, stav k 10. 11. 2017. Foto: autor
89. **Báč**, Slovensko, křížová cesta u františkánského konventu z roku 1837, stav k 10. 11. 2017, pohled od severovýchodu. Foto: autor
90. **Báč**, Slovensko, dům kandidátek tzv. Marianum, postaveno po roce 1990, stav k 10. 11. 2017, pohled od severozápadu. Foto: autor
91. **Báč**, Slovensko, dům novicек s novou pekárnou hostií, postaveno po roce 1990, stav k 10. 11. 2017, pohled od západu. Foto: autor
92. **Báč**, Slovensko, okno ošetrovny charitního domu sester IBMV, detail, stav k 10. 11. 2017, pohled od jihu. Foto: autor
93. **Báč**, Slovensko, nový hřbitov, hrob S.M. Margaréty Absolonové, 1. provinciální představené slovenské provincie, 10. 11. 2017, pohled od jihu. Foto: autor
94. **Báč**, Slovensko, nový hřbitov, pohřebiště sester CJ, 10. 11. 2017, pohled od jihozápadu. Foto: autor
95. **Prešov**, Slovensko, Dům sv. Josefa sester CJ, 26. 9. 2017, pohled od severovýchodu. Foto: autor
96. **Prešov**, Slovensko, Dům sv. Josefa sester CJ, kaple, 26. 9. 2017, pohled od jihozápadu. Foto: autor

97. **Štěkeň**, patronátní kostel sv. Mikuláše, 17. století, stav k 7. 4. 2017, pohled od severu. Foto: autor
98. **Štěkeň**, Dům Panny Marie sester CJ, 17. století, stav k 7. 4. 2018, pohled od jihozápadu. Foto: autor
99. **Štěkeň**, Dům Panny Marie sester CJ, 17. století, 7. 4. 2018, pohled od západu. Foto: autor
100. **Štěkeň**, Dům Panny Marie sester CJ, 17. století, 7. 4. 2018, pohled od severozápadu. Foto: autor
101. **Štěkeň**, Dům Panny Marie sester CJ, 17. století, 7. 4. 2018, pohled od severovýchodu. Foto: autor
102. **Štěkeň**, Dům Panny Marie sester CJ, 17. století, kaple v severním křídle zámku, 7. 4. 2018. Foto: autor
103. **Sr. Milada Maradová**, narozena 28. 2. 1917, v řeholi je od roku 1935, snímek ze dne 7. 4. 2018, Štěkeň. Foto: autor
104. **Sr. Aloisie Britvíková**, narozena 1. 10. 1931, v řeholi je od roku 1948, snímek ze dne 7. 4. 2018, Štěkeň. Foto: autor
105. **Svojšice**, komunita sester CJ, první řada zleva: sr. Theonila Křižanová (+1958), sr. Prokopie Miechová (+1962), sr. Zdeňka Loydová (+1966), sr. Leontýna Stránská (+1960), sr. Marie Stuchlá (+1959), sr. Magdaléna Faktorová (+2000); stojící sestry zleva: sr. Františka Makovičová (+1976), sr. Dolores Žiaková (+2005), sr. Klotilda Kolářová (+1987), sr. Věnceslava Kolářová (+2008), sr. Ludmila Ptáčková (+1972), sr. Markéta Priadková (+1994), sr. Milada Maradová, sr. Anna Benedikovičová (+1986), sr. Bergmana Jiříková (+1972), sr. Klára Braciníková (+1981), sr. Antonie Kocmaníková (+1982), sr. Stanislava Bláhová (+1990), sr. Josefa Faiblová (+1974), sr. Ignácie Kubelková (+1957), kolem roku 1950. Foto: archiv CJ
106. **Sr. Filipeková Flávie**, 2013. Foto: archiv CJ
107. **Štěkeň**, Dům Panny Marie, refektář sester, 7. 4. 2018. Foto: autor
108. **Štěkeň**, Dům Panny Marie, návrat z nákupu, zleva sr. Emanuela, sr. Eugénie, 7. 4. 2018. Foto: autor
109. **Dobrá Voda u Nových Hradů**, fara a kostel Panny Marie Těšitelky z roku 1706, sestry zde žily v letech 1976 až 2001, 1993, pohled od jihu. Foto: archiv CJ
110. **Dobrá Voda u Nových Hradů**, komunita sester, horní řada zleva: sr. Helena, sr. Cyrila, sr. Aloisie, sr. Ladislava, sr. Božena, sr. Raphaela, sr. Ludvíka, sr. Annunciáta, sr. Vladimíra, dolní řada zleva: sr. Věnceslava, sr. Jolanta,

sr. Miriam, sr. Anežka, sr. Svatomíra, sr. Magdaléna, sr. Zdislava, 1993.

Foto: archiv CJ

111. **Sr. Filipeková Flávie**, pracovní hodnocení ze dne 18. 6. 1987. Foto: archiv Flávie Filipekové

112. **Kuchařka CJ**, volný list, avers, 1911. Foto: archiv autora

113. **Sr. Maradová Milada**, oslava 99 let, zleva. Václav Sládek O.Cr., Milada Maradová CJ, Jaroslav Ptáček O.Cr., Leo Gallas O.Cr., 28. 2. 2016, Štětkeň. Foto: archiv CJ

114. **Sr. Maradová Milada**, oslava 80. let v řeholi, zleva: J.M. Josef Šedivý O.Cr., 48. generál a velmistr řádu, Milada Maradová CJ, Václav Sládek O.Cr., 15. 9. 2015, Štětkeň. Foto: archiv CJ

115. **Praha**, kostel sv. Františka z Assisi, jáhenské svěcení autora práce, zleva S.M. Beatrix Bukovinská, sr. Emanuela Demočková, S.M. Terézie Vasil'ová, S.M. Flávie Filipeková, horní řada zleva: Václav Sládek, Mons. František Radkovský, 28. 8. 2017. Foto: Člověkavíra.cz., Roman Albrecht

Seznam použitých pramenů a literatury

- BROWNE 2008 — Christina Kenworthy BROWNE CJ (ED.): Mary Ward 1585–1845. A Briefe Relation, with Autobiographical Fragments and a Selection of Letters. Woodbridge 2008
- BUBEN 2000 – Milan M. BUBEN: Encyklopedie českých a moravských sídelních biskupů. Praha 2000
- CONGREGATIO DE CAUSIS SANCTORUM 1994 – CONGREGATIO DE CAUSIS SANCTORUM: Beatificationes et Canonizationis Servae Dei Mariae Ward. Positio Super Vita, Virtutibus et Fama Sanctitatis in five volumes. Rome 1994
- Členky CJ Prešov — Členky Ústavu Sancta Maria: Slávnostný spis k 50-ročnému jubileu Ústavu „Sancta Maria“ Anglických panien v Prešove, 36sq
- DALY 1998 — Thérèse DALY: Nejhlubší touhy. Zkušenosti duchovních cvičení. Ignaciánská cesta Mary Ward. Kostelní Vydří 1998
- DIRMEIER 2000 — Thérèse DIRMEIER Ursula CJ: In der Gegenwart Gottes. Marie Wards Spiritualität. Ostfildern 2000
- DOLEJŠÍ 1950 — Vojtěch DOLEJŠÍ: Rozvratná činnost řádových kněží ve službách imperialistů. In: Rudé Právo, 1950, 4/16, 7
- EŠTOČINOVÁ 2009 — Pavla EŠTOČINOVÁ CJ (vzpomínky): Putovanie sestier z materinského domu v Prešove. Vzpomínky sr. Pavly Eštočinové. Prešov 2009
- GÖRRESOVÁ 1952 — Ida Friederike GÖRRESOVÁ: Das Große Spiel der Maria Ward. Frankfurt am Mainz, 1952
- GÖRRESOVÁ 2003 — Ida Friederike GÖRRESOVÁ: Velká hra Mary Wardové. Kostelní Vydří 2003
- HEINDORFER 2011 — Josef HEINDORFER: Ženské řeholní kongregace a jejich charitativní dílo v Horním Maxově (nepublikovaná bakalářská práce na Filozofické Fakultě Univerzity Hradec Králové). Hradec Králové 2011
- HRUDNÍKOVÁ 1997 — Mirjam HRUDNÍKOVÁ OP: Řeholní život v českých zemích. Řeholní řády a kongregace, sekulární instituty a společnosti apoštolského života v České republice. Kostelní Vydří 1997
- JERIGOVÁ CJ — Mária JERIGOVÁ CJ: Historie Prešov (poznámky od sester CJ), nepag., s.d.
- JEŽKOVÁ/CHALUPA 2015 — Alena JEŽKOVÁ / Jiří CHALUPA: Tichá srdce. Příběhy míst a lidí. Praha 2015

- Kádrový spis Filipeková 1985 — Kádrový spis, Filipeková Magdaléna, poř. č. 4. Horní Maxov 1985
- Kalendář CJ 2017 — Kalendár Congregatio Jesu 2017
- Katalog CJ 2017/2018 — Katalóg Congregatio Jesu 2017/2018
- Katalog OCr 1942 — Catalogus Odrinis Militaris Crucigerorumcum Rubea Stella. Praha 1942
- Katalog Prag (1910–1912) — Katalog der Zöglinge im Institute B.M.V. der Englischen Fräulein Prag (1910–1912), nepag
- KIRKUS 2006 — Gregory KIRKUS CJ: Mary Ward. Strasbourg 2006
- KIRKUS 2009 — Gregory KIRKUS CJ: Spoločníčky Mary Ward, Bratislava 2009
- KODÝDKOVÁ 2005 — Martina KODÝDKOVÁ: Česká provincie Congregatio Jesu a její proměny ve 20. století se zaměřením na její působení ve Štěkni (bakalářská práce na Filozofické fakultě Masarykovy Univerzity v Brně). Brno 2005
- KÖHLER 1984 — Mathilde KÖHLER: Maria Ward. Ein Frauenschicksal des 17. Jahrhunderts. München 1984
- Konstituce CJ 2003 — Konštitúcie a Doplnujúce normy Congregatio Jesu. Prešov 2003
- KORONTHÁLY 2013 — Vladimír KORONTHÁLY: Josef Sahula. In: Almanach duchovních Arcidiecéze pražské ve 20. století a Lexikon farností Arcidiecéze pražské 1948–2010. Praha 2013, 257sq
- Kronika (2000–2010) — Kronika české provincie (2000–2010), nepag
- Kronika (před 1949) — Kronika Ústavu BMV v Praze (před 1949), nepag
- LINHARTOVÁ 1993 — M. M. Benedikta LINHARTOVÁ, IBMV: Velepíseň života Marie Wardové, zakladatelky Institutu Beatae Mariae Virginis. Vimperk 1993
- Memoriale (1867–1947) — Memoriale (1867–1947), nepag
- Nekrolog Antoneta 2017 — Nekrológ sr. Mária Antoneta Antónia Magdolenová. Prešov 2017
- NĚMEČKOVÁ 2013 — Hana Klára NĚMEČKOVÁ: Padesát let s anděly na Maxově. In: Zdislava, 7/2013, 4–7
- ORCHARDOVÁ 1985 — M. Emanuela ORCHARDOVÁ IBMV: Až Bůh bude chtít. Marie Wardová ve svých dopisech. Vimperk 1985
- Pamětní kniha Svojšice (1925–1942) — Pamětní kniha soukromé obecné a měšťanské školy ústavu B.M.V. Anglických panen ve Svojšicích (1925–1942), nepag
- PETERSOVÁ 2011 — Henriette PETERSOVÁ: Mary Wardová. Jej osobnosť a jej Inštitút. Bratislava 2011

- SEDLÁK 1965 — Imrich SEDLÁK a kol.: Dejiny Prešova. Kosice 1965, 98
- SEDLÁK/ZUBKO 2000 — Peter SEDLÁK / Peter ZUBKO: Košický biskup PhDr. Konštantín Schuster, 100. výročie smrti. Košice 2000
- SEGEŠ 2003 — Vladimír SEGEŠ: Kniha kráľov. Bratislava 2003, 278
- Schulkronik (1891–1918/19) — Schulkronik des Institutes der Englischen Fräulein (1891–1918/19), nepag
- SISTER 1996 — SISTER MARY WARD IBMV: The history of the Institute of the Blessed Virgin Mary in Slovakia. Bratislava 1996
- SLÁDEK/BRITVÍKOVÁ 2017 — Václav SLÁDEK: Osobní rozhovor s Aloisií Britvíkovou CJ, ze dne 31. 3. 2017
- SLÁDEK/BRITVÍKOVÁ 2018 — Václav SLÁDEK: Osobní rozhovor s Aloisií Britvíkovou CJ, ze dne 1. 1. 2018
- SLÁDEK/MAGDOLENOVÁ 2017 — Václav SLÁDEK: Osobní rozhovor s Antonetou Magdolenovou CJ, ze dne 27. 9. 2017
- SLÁDEK/FILIPEKOVÁ 2016 — Václav SLÁDEK: Osobní rozhovor s Flávií Filipekovou CJ, ze dne 22. 12. 2016
- SLÁDEK/FILIPEKOVÁ 2018 — Václav SLÁDEK: Osobní rozhovor s Flávií Filipekovou CJ, ze dne 5. 4. 2018
- SLÁDEK/VAŇKOVÁ 2018 — Václav SLÁDEK: Osobní rozhovor s Helenou Vaňkovou CJ, ze dne 27. 2. 2018
- SLÁDEK/BÁNÍKOVÁ 2017 — Václav SLÁDEK: Osobní rozhovor s Klarissou Báníkovou CJ, ze dne 10. 11. 2017
- SLÁDEK/MAČANGOVÁ 2017 — Václav SLÁDEK: Osobní rozhovor s Michaelou Mačangovou CJ, ze dne 2. 3. 2017
- SLÁDEK/MARADOVÁ 2017 — Václav SLÁDEK: Osobní rozhovor s Miladou Maradovou CJ, ze dne 13. 1. 2017
- SLÁDEK/MARADOVÁ 2018 — Václav SLÁDEK: Osobní rozhovor s Miladou Maradovou CJ, ze dne 27. 2. 2018
- SOA TEPLICE v ČECHÁCH. Karton 263 — SOA TEPLICE v ČECHÁCH. Fond: ONV Teplice. Řeholnice v nemocnicích a sociálních ústavech. Karton 263, signatura 291.5, 1951–1958
- SOA TEPLICE v ČECHÁCH. Karton 262 — SOA TEPLICE v ČECHÁCH. Fond: ONV Teplice. Seznamy řádových sester, kádrové posudky. Karton 262, signatura 219.5, 1951–1953

- TŮMOVÁ 2016 — Ilona TŮMOVÁ: Dějiny České katolické Charity do roku 1960 (bakalářská práce na Filozofické Fakultě Univerzity Karlovy). Praha 2016
- VLČEK/SOMMER/FOLTÝN 2002 — Pavel VLČEK / Petr SOMMER / Dušan FOLTÝN: Encyklopedie českých klášterů. Praha 2002
- VLČEK 2005 — Vojtěch VLČEK (ED.): Ženské řehole za komunismu 1948–1989. Olomouc 2005
- WETTER 1996 — M. Immolata WETTER IBMV: Maria Ward, Gründerin des Institutes Beatae Mariae Virginis der Englischen Fräulein. Regensburg 1996
- WRIGHT 2004 — Mary WRIGHT IBVM: Mary Wards Institut. Das Ringen um Identität. Bamberg 2004